

~~900 200~~

GDAŃSK W CZORAJ I DZIŚ

GDAŃSK WCZORAJ I DZIŚ 1990–2020

30 LAT SAMORZĄDNOŚCI

GDAŃSK

Urząd Miejski w Gdańsku,
Biuro Prezydenta
ul. Nowe Ogrody 8/12,
80-803 Gdańsk
gdansk.pl

Gdańsk 2020 r.
Copyright
Urząd Miejski w Gdańsku

SPIS TREŚCI

04	Wstęp
05	Mieszkańcy
09	Edukacja
20	Aktywność obywatelska
32	Wsparcie społeczne
51	Sport
69	Kultura
90	Turystyka
97	Gospodarka
114	Mobilność
143	Środowisko
156	Bezpieczeństwo
165	Przestrzeń publiczna
184	Sprawne miasto
193	Władze miasta

WSTĘP

Trzydzieści lat temu dokonana się prawdziwa rewolucja. Zamiast rad narodowych – które strzegły pozorów demokracji, a w praktyce realizowały politykę rządu zależnego od Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – zaczęły funkcjonować władze samorządowe. 27 maja 1990 r. odbyły się pierwsze po 1945 r. rzeczywiście demokratyczne wybory, których celem było ustanowienie samorządów terytorialnych. To był kolejny, bardzo ważny krok w kształtowaniu nowej, wolnej Rzeczypospolitej.

Gdańsk nie zmarnował szansy, jaką dała samorządność, a potem przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Dokonałiśmy i wciąż dokonujemy wielkich zmian, które nasze codzienne życie czynią lepszym. Najłatwiej opisać te zmiany danymi statystycznymi i słupkami wykresów – setki, tysiące, miliony złotych, euro, inwestycje drogowe, oświatowe, kulturalne i turystyczne, remonty, udogodnienia, projekty społeczne... Miasto nie jest już tym samym, którym było 30 lat temu. Dynamicznie rozwija się dzięki energii władz i urzędników, radnych miejskich i dzielnicowych, przedsiębiorców i środowiska akademickiego, ludzi kultury i sportu, architektów i pracowników oświaty, setek wizjonerów, aktywistów i organizacji pozarządowych...

Dorobek ostatnich 30 lat to zasługa nas wszystkich – gdańszczanek i gdańszczan, miasto bowiem to przede wszystkim ludzie. My, mieszkańcy, jesteśmy jednocześnie współtwórcami i adresatami zmian zachodzących wokół nas. Jakość miejskiego życia zależy w ogromnej mierze od nas samych. Udało się nam w Gdańsku zbudować prawdziwą wspólnotę wartości, której podstawy stanowią wolność i solidarność. To powód do radości i wdzięczności. Dobrze jest żyć w Gdańsku!

Aleksandra Dulkiwicz
prezydent Gdańska

01

MIESZKAŃCY

Mieszkańcy to najważniejszy potencjał Gdańska. To oni tworzą miasto, a zarazem są głównymi odbiorcami i recenzentami naszych działań. Pracujemy, by zmiany, które wprowadzamy we wspólną codzienność, przynosiły długotrwałe efekty dla naszej przyszłości. Miarą rozwoju, jakości życia i możliwości oferowanych przez miasto jest liczba mieszkańców. Cieszymy się, że regularnie nas przybywa i że wszyscy widzimy Gdańsk jako miasto dobrych perspektyw.

Rodzinne zdjęcie gdańszczan
wykonane w trakcie V Światowego
Zjazdu Gdańszczan w lipcu 2018 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

W latach 90. liczba mieszkańców Gdańska systematycznie zmniejszała się. W 1990 r. wynosiła 465 tys., a do 2001 r. spadła o prawie 10 tys. Sytuacja ta była następstwem dwóch ważnych procesów demograficznych: ujemnego przyrostu naturalnego, wynikającego ze spadającej liczby rodzących się dzieci, oraz ujemnego salda migracji. To drugie zjawisko było efektem spadku liczby osób osiedlających się w Gdańsku oraz odpływu mieszkańców, którzy wyprowadzali się np. na tereny podmiejskie. Z upływem lat w wyniku dynamicznego rozwoju Gdańsk stał się atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku, a niekorzystne tendencje udało się odwrócić. W 2008 r. liczba mieszkańców Gdańska ponownie zaczęła rosnąć. Liczba rodzących się dzieci zwiększyła się, jednocześnie Gdańsk przyciąga coraz więcej osób, które wybierają nasze miasto jako miejsce, gdzie chcą mieszkać i budować swą przyszłość. Gdańsk jest jednym z nielicznych dużych miast w Polsce z rosnącą liczbą mieszkańców.

470 907

liczba mieszkańców
Gdańska (2019 r.)

Miasto tworzą mieszkańcy. Dlatego cieszymy się, że liczba gdańszczan rośnie. Jest to nasz wspólny sukces.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Wyzwaniem, które jednakowo dotyczy mieszkańców całej Europy, jest proces starzenia się społeczeństwa. W Gdańsku w latach 1990–2019 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła ze 123,4 tys. do 83,7 tys., jednocześnie prawie dwukrotnie wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym – z 57,7 tys. do 114 tys. Dlatego realizujemy liczne programy i projekty wspierające rodzicielstwo oraz pozwalające systematycznie rozwijać ofertę usług dla seniorów.

Choć tylko nieco ponad połowa obecnych mieszkańców urodziła się w Gdańsku, zdecydowana większość odczuwa **pozytywne** emocje w stosunku do miasta. Wyniki badań socjologicznych pokazują,

że gdańszczanie są **zadowoleni** z faktu, że mieszkają w Gdańsku. Twierdzi tak ponad 90% mieszkańców. Ważnymi czynnikami wpływającymi na taką postawę wobec własnego miasta są m.in. jego walory geograficzno-przyrodnicze oraz zabytki i historia, a także związane z Gdańskiem wartości, przede wszystkim wolność, otwartość i solidarność. Mieszkańcy czują **silną więź z miastem** i uznają Gdańsk za swoje **miejsce do życia**. Większość wyklucza możliwość wyprowadzenia się do innego miasta, nawet po otrzymaniu korzystnej oferty pracy.

Na silną identyfikację z Gdańskiem wpływa również **jakość życia**. Mieszkańcy dobrze postrzegają

warunki życia w mieście i zmiany związane z rozwojem stolicy Pomorza. W ostatnich latach systematycznie poprawia się ocena takich aspektów jakości życia, jak funkcjonowanie komunikacji miejskiej, infrastruktura drogowa i rowerowa, poczucie bezpieczeństwa, dostępność terenów zielonych i spacerowo-wypoczynkowych, oferta kulturalna czy sytuacja finansowa mieszkańców. Pod wieloma względami noty wystawiane Gdańskowi przez własnych mieszkańców są wyższe niż w innych dużych miastach w Polsce.

Pozytywnym trendem jest **rosnące zainteresowanie** gdańszczan sprawami lokalnymi i działalnością władz miasta. W połowie lat 90. tymi zagadnieniami interesowało się około 54% mieszkańców, a w 2019 r. już 80%. Przekłada się to na coraz aktywniejszą postawę gdańszczan w życiu społecznym, choćby w zakresie uczestnictwa w wyborach. W ostatnich latach zauważalny był wzrost frekwencji zarówno w lokalnych wyborach samorządowych, jak i w wyborach władz państwowych.

80%

gdańszczan deklaruje zainteresowanie
sprawami miasta i działalnością władz
lokalnych

(2019 r.)

WARTO MIESZKAĆ W GDAŃSKU! GDAŃSKA KARTA MIESZKAŃCA

Wszyscy mieszkańcy powinni korzystać z efektów rozwoju, inwestycji i zmian, które zaszły w naszym mieście. Ułatwia to gdańska Karta mieszkańca. Jest ona zaproszeniem do uczestnictwa w miejskich projektach i wydarzeniach oraz do poznawania miejskich obiektów. Szczególnie istotne są miejsca, które budują naszą gdańską tożsamość, uczą o różnorodności, kulturze i charakterze miasta. Ważną grupą odbiorców są nowi mieszkańcy. Zależy nam na tym, żeby stworzyli więź z miastem i poczuli się częścią wspólnoty gdańszczanek i gdańszczan. Lista udogodnień dostępnych dzięki gdańskiej Karcie mieszkańca jest bardzo długa i wciąż przybywają nowe pozycje. Ofertę uzupełnia pakiet rabatów u komercyjnych partnerów karty, czyli zniżki na usługi, rekreację i zakupy. W 2018 r. uruchomiona została aplikacja na urządzenia mobilne, dzięki której korzystanie z Karty mieszkańca jest jeszcze prostsze.

88% gdańszczan

jest dumnych z tego, że mieszka w Gdańsku

Gdańska Karta mieszkańca to udogodnienie dostępne niemal dla wszystkich. Mogą z niej korzystać nie tylko osoby tu zameldowane, ale również te, które wynajmują w Gdańsku mieszkanie, rozliczają się z podatku dochodowego w gdańskich urzędach skarbowych albo opłacają w Gdańsku podatek od nieruchomości lub też koszty zużycia mediów związanych z nieruchomościami. Z karty korzystają również dzieci i młodzież, których rodzice lub opiekunowie spełniają powyższe warunki.

Od lipca 2018 r. dzięki Karcie mieszkańca dzieci i młodzież ucząca się mogą bezpłatnie korzystać z komunikacji miejskiej. Uprawnionych do korzystania z tego przywileju jest ponad

**64 tys. dzieci
i młodzieży**

Gdańska Karta mieszkańca to m.in. darmowy wstęp do wybranych miejskich instytucji, bezpłatne przejazdy komunikacją miejską dla dzieci i młodzieży oraz możliwość udziału w miejskich wydarzeniach
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Gdańska Karta mieszkańca
funkcjonuje od listopada 2017 r.

Pod koniec 2019 r. z kartę posiadało

221 tys. osób

02

EDUKACJA

**NOWOCZEŚNIE, KREATYWNIE,
KOMPLEKSOWO**

Sukces w edukacji to umiejętność ustawicznego dostosowywania się do nowych wyzwań rzeczywistości. Dbamy o to, by szkolnictwo w Gdańsku było blisko obecnych i przyszłych potrzeb gdańszczyzn i wszystkim dawało pełnię możliwości rozwoju. Budujemy skuteczny system wielostopniowej edukacji, który obejmuje każdy etap życia i elastycznie podąża za technologicznymi i społecznymi zmianami świata. Chcemy kształcić mądrych, odważnych i szczęśliwych gdańszczyzn – obywateli Polski i Europy.

NOWOCZEŚNIE

Miejskie inwestycje w edukację to konsekwentne tworzenie najwyższej jakości i warunków nauczania. Tworzymy nowe placówki, restrukturyzujemy i modernizujemy obecnie działające. Chcemy, by szkolnictwo było jak najbliżej mieszkańców, tak by każdy mógł w pełni realizować swój potencjał.

NOWE PLACÓWKI

Poprawiamy jakość edukacji, zwiększając liczbę i dostępność żłobków, szkół i przedszkoli. Dbamy, by lokalizacje nowych placówek były dopasowane do miejskich trendów demograficznych, dlatego budujemy je w rozwijających się dzielnicach miasta.

4 NOWE ŻŁOBKI 384 MIEJSCA

- Żłobek Dzwoneczek, ul. Królewskie Wzgórze, Piecki Migowo – 2014 r.
- Żłobek Bursztynek, ul. Wilanowska, Chełm – 2015 r.
- Żłobek Żagielek, ul. Olsztyńska, Przymorze Wielkie – 2015 r.
- Żłobek Skarbek, ul. Kolorowa, Chełm – 2018 r.

Od września 2019 r. mieszkańcy mogą korzystać z **bonu żłobkowego**, czyli dopłaty w wysokości maksymalnie 500 zł do pobytu dziecka w niepublicznym żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Do końca 2019 r. z bonu skorzystało prawie 600 rodzin.

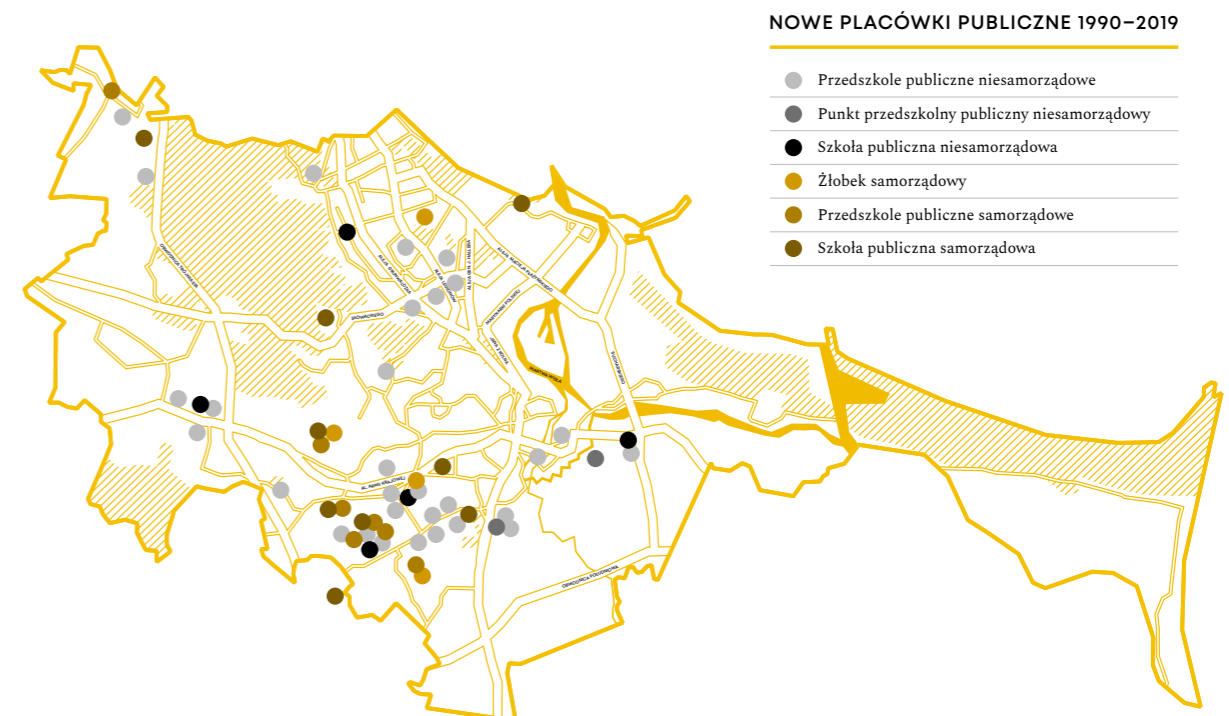
58 nowych publicznych placówek edukacyjnych
1990–2019

7 NOWYCH PRZEDSZKOLI 1175 MIEJSC

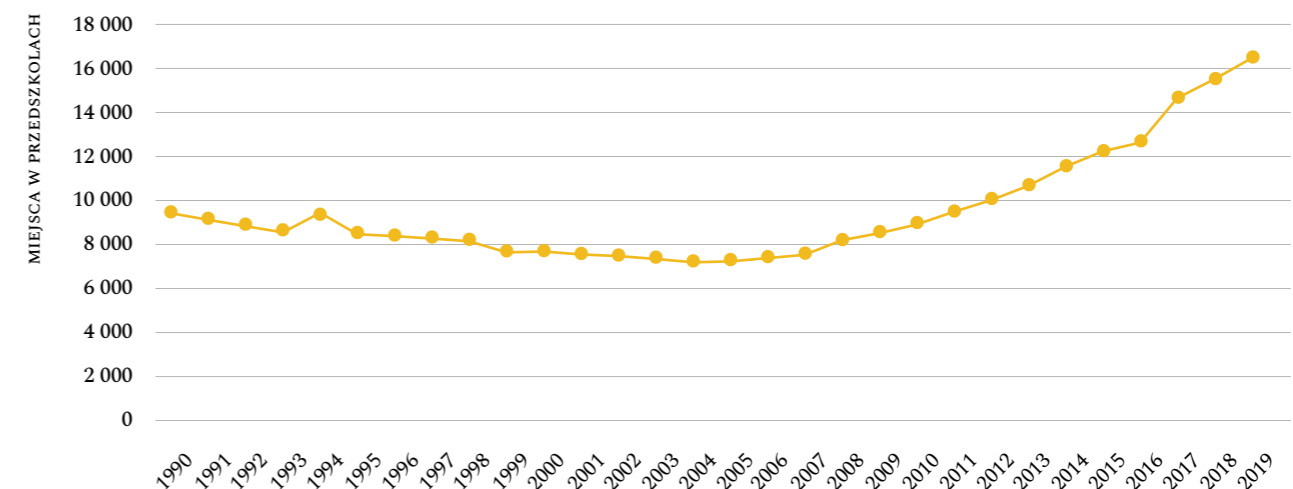
- Przedszkole nr 87, ul. Komandorska, Osowa – 1999 r.
- oddziały przedszkolne przy SP nr 12, ul. Człuchowska, Ujeścisko-Łostowice – 2012 r.
- oddziały przedszkolne przy SP nr 86, ul. Dulina, Ujeścisko-Łostowice – 2013 r.
- Przedszkole nr 83, ul. Dąbka, Ujeścisko-Łostowice – 2016 r.
- Przedszkole nr 82, ul. Damroki, Jasień – 2017 r.
- Przedszkole nr 80, ul. Kolorowa, Chełm – 2018 r.
- Przedszkole nr 68, ul. Lawendowe Wzgórze, Jasień – 2018 r.

10 NOWYCH SZKÓŁ

- Szkoła Podstawowa nr 8, ul. Dragana, Chełm – 1993 r.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 10, ul. Krasickiego, Brzeźno – 1994 r.
- Szkoła Podstawowa nr 19, ul. Hoene, Chełm – 1996 r.
- Szkoła Podstawowa nr 38, ul. Leśna Góra, Brętowo – 1997 r.
- Szkoła Podstawowa nr 85, ul. Stolema, Jasień – 2001 r.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 (wcześniej Gimnazjum nr 33), ul. Wodnika, Osowa – 2005 r.
- Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Człuchowska, Ujeścisko-Łostowice, 2008 r.
- Pozytywna Szkoła Podstawowa, ul. Azaliowa, Kokoszki – 2014 r.
- Metropolitalna Szkoła Podstawowa, ul. Apollina, Kowale, gmina Kolbudy – 2018 r.
- Szkoła Podstawowa nr 6, ul. Lawendowe Wzgórze, Jasień – 2019 r.

Liczba miejsc w przedszkolach

Dostępność i poziom edukacji w Gdańsku poprawiają się dzięki **przekształcaniu placówek niepublicznych w publiczne**. Rosnąca liczba miejsc w gdańskich szkołach i przedszkolach jest również efektem miejskiego wsparcia i **tworzenia nowych podmiotów w partnerstwie z organizacjami zewnętrznymi**.

Od 1990 r. powstało i nadal funkcjonuje (2019 r.):

37 placówek publicznych niesamorządowych, w tym:

32 przedszkola i punkty przedszkolne

5 szkół

Sieć placówek publicznych
(rok szkolny 2019/2020)

13 żłobków

92 przedszkola

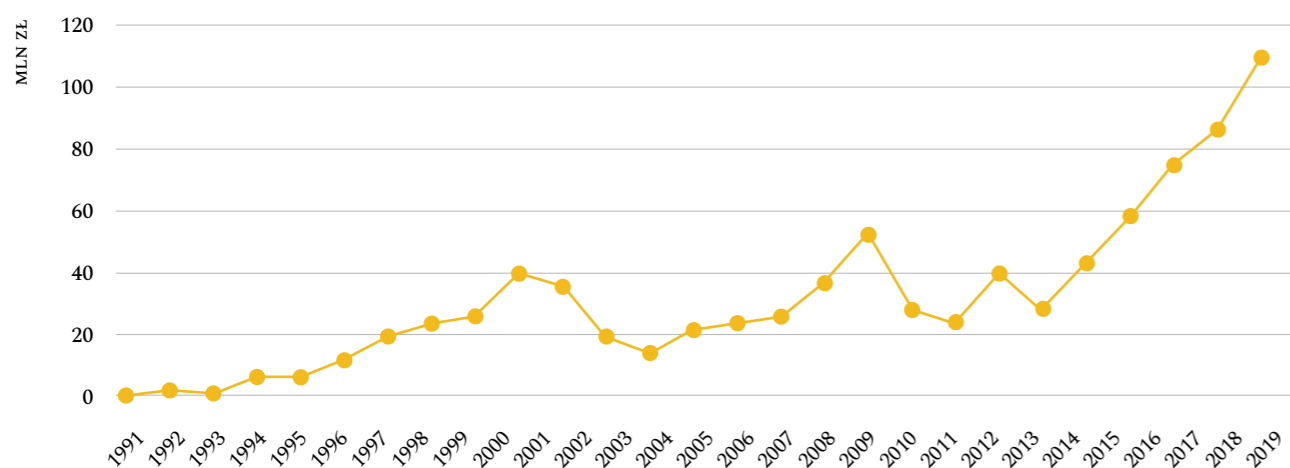
80 szkół podstawowych

13 branżowych szkół I stopnia

14 techników

22 licea ogólnokształcące

Wydatki na inwestycje i remonty w placówkach oświatowych

1 mld zł

na inwestycje w edukację
w latach 1990-2019

” Gdańsk cały czas się zmienia, bo to miasto ludzi kreatywnych, ciekawych świata i odważnych, by wdrażać swoje marzenia w życie. Osoby zajmujące się edukacją dzięki otwartości na „nowe” mogą proponować i testować zmiany, które innym nie mieszczą się jeszcze w głowie! Oferta gdańskich szkół publicznych jest porównywalna ze szkołami prywatnymi. Nasze dziecko ma tu niesamowitą szansę na rozwój. Dzięki otwarciu się na rodziców wokół szkoły powstał niepowtarzalny ruch społeczny ludzi aktywnych sportowo, a także obejmujących swoją działalnością inne sfery życia. To też bardzo rozległa sieć przyjaciół i znajomych. Szkoła może ciągle inspirować.

Jakub Jastrzębski i Katarzyna Romanowska – rodzice Jakuba, ucznia gdańskiej szkoły podstawowej, aktywni działacze w obszarze sportowo-społecznym, członkowie Trójmiejskiego Stowarzyszenia Sportowego

Fot. Paweł Klein

NOWA INFRASTRUKTURA

Budujemy nowe i remontujemy działające placówki, aby spełniały najwyższe standardy użyteczności i bezpieczeństwa. Nowoczesna edukacja wymaga kompleksowej i nowoczesnej infrastruktury. Dzięki wieloletnim inwestycjom konsekwentnie

W latach 1990–2019 zbudowano:

6
basenów
przyszkolnych

107
boisk przyszkolnych

34
przyszkolne place
zabaw w ramach
programu
„Radosna Szkoła”

w **200**
budynkach
wykonano prace
modernizacyjne

poprawiamy warunki nauki i rozwoju gdańskich dzieci. Obejmuje to zarówno powstawanie nowych boisk, basenów i placów zabaw, jak i niwelowanie barier architektonicznych, tworzenie terenów zielonych i funkcjonalnych rozwiązań komunikacyjnych. Co ważne, nowo powstające budynki i modernizacje wykonywane są w energooszczędnych technologiach, pozwalających obniżyć koszty budowy i eksploatacji.

Przedszkole nr 68 przy ul. Lawendowe Wzgórze otwarte w 2018 r.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Nowe boiska przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8 przy ul. Meissnera
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Inwestujemy dla
70 tys.

dzieci i młodzieży w gdańskich
żłóbkach, przedszkolach i szkołach

NOWE MOŻLIWOŚCI – FUNDUSZE UNIJNE

Rozwijamy gdańską edukację, skutecznie pozyskując fundusze z Unii Europejskiej. Wykorzystujemy je praktycznie od początku funkcjonowania unijnych programów wsparcia. Wiele gdańskich placówek postarało się także o indywidualne dotacje na swoje własne działania, poza projektami miejskimi.

Jednym z najlepszych przykładów wykorzystania środków europejskich jest realizacja projektów sfinansowanych w ramach Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Pomorskiego. Ich całkowity koszt to **100 milionów złotych**, z czego około 90% to dotacja z UE. Działania rozłożone **na lata 2016–2020 są największym przedsięwzięciem rozwojowym w gdańskiej edukacji**. Obejmują 4 projekty dotyczące poprawy jakości i atrakcyjności edukacji ogólnej oraz rozwinięcia potencjału szkolnictwa zawodowego i ustawicznego. Działania zakładają wsparcie uczniów i nauczycieli w rozwoju konkretnych kompetencji dostosowanych do wymagań współczesnego rynku pracy. Projekty umożliwiają także zakup i modernizację infrastruktury dydaktycznej.

NOWE NARZĘDZIA – GDAŃSKA PLATFORMA EDUKACYJNA

Gdańska Platforma Edukacyjna to wielowymiarowy, nowoczesny system wsparcia funkcjonowania i rozwoju miejskich szkół. Wszechstronna i efektywna edukacja wymaga dobrej komunikacji i współpracy. Dotyczy to nie tylko mechanizmów zarządzania, ale przede wszystkim wymiany wiedzy i integracji

działań środowisk edukatorów i rodziców. Dzięki platformie każdy rodzic ma dostęp online do informacji dotyczących swego dziecka, jego ocen, zajęć i programów. Struktura platformy obejmuje też funkcje pomagające organizować pracę szkół oraz przeprowadzać rekrutację do przedszkoli i szkół. W ramach projektu zakupiono niezbędną infrastrukturę i wyposażenie placówek w zestawy multimedialne (tablice interaktywne, przenośne komputery, projektory multimedialne i głośniki) oraz oprogramowanie. Całość tworzy jednolity i sprawny system wspomagający działania na rzecz rozwoju młodych gdańszczyzan. Gdańska Platforma Edukacyjna działa od 2013 r.

Rozwijamy edukację ogólną (2016–2018)

45,8 mln zł na rozwój kompetencji informatycznych, naukowo-technicznych, przedsiębiorczych, społecznych i językowych uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych, wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz dostawy wyposażenia i pomocy dydaktycznych do szkół.

Rozwijamy szkolnictwo zawodowe (2016–2020)

41,2 mln zł na modernizację infrastruktury szkół ponadgimnazjalnych, program inwestycji obejmuje powstanie nowych pracowni, laboratoriów, warsztatów oraz modernizację istniejącej infrastruktury szkół zawodowych.

13 mln zł na wsparcie w rozwijaniu kompetencji kluczowych na rynku pracy, poradnictwie zawodowym, rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych kadry nauczycielskiej.

Nowoczesny sprzęt zakupiony ze środków Unii Europejskiej i budżetu miasta dla uczniów gdańskich szkół
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Z Gdańskiej Platformy Edukacyjnej korzysta około

210 tys. osób

KREATYWNIE

Chcemy, aby edukacja elastycznie wychodziła naprzeciw nowym trendom naukowym, ekonomicznym i społecznym. Z tego powodu inwestujemy w projekty, które przełamują szkolne kanony. Rozwiązania te koncentrują się na indywidualnym potencjale uczniów i uczennic. Pozwalają kierunkować zdolności i rozwijać pasje. Dają wybór i wszechstronnie przygotowują młodych ludzi do dorosłego życia. Jesteśmy przekonani, że dzięki nim odwaga, ciekawość i zrozumienie świata będą w przyszłości znakiem rozpoznawczym młodych gdańszczan. Równie mocno wspieramy inicjatywy, które uczą współpracy i dialogu. Zależy nam, by już w najmłodszych dzieciach budować poczucie wspólnoty i lokalnej tożsamości. Dlatego tworzymy wyjątkowe gdańskie projekty.

GDAŃSKA AKADEMIA PRZEDSZKOLAKÓW

Gdańska Akademia Przedszkolaków to cykl zajęć dla dzieci w wieku 4-6 lat. Projekt obejmuje spotkania i spacerzy tematyczne z edukatorami, przewodnikami i pasjonatami Gdańska. Zajęcia w formie zabawy przybliżają najmłodszym wiedzę m.in. o architekturze Gdańska, wielkich gdańszczanach, dzielnicach, gdańskich rzekach i potokach, budowie statków itp. Częścią działań akademii jest także przegląd piosenek „Przedszkolaki śpiewają o Gdańsku”. Wielość utworów spowodowała, że stworzono specjalny śpiewnik, który wraz z płytami CD trafił do gdańskich przedszkoli i szkół podstawowych. Projekt realizowany jest od 2014 r. przez Fundację Wspólnota Gdańska. Rocznie w ramach akademii odbywa się kilkaset spotkań i spacerów z przewodnikami.

Finałowy koncert Akademii Gdańskich Lwiatek w 2015 r., hala Ergo Arena
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Dzieci z Przedszkola nr 66 w Gdańsku
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

AKADEMIA GDAŃSKICH LWIĄTEK

Celem tego projektu jest zachęcanie dzieci do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. Uczniowie klas I-III szkół podstawowych regularnie odwiedzają gdańskie instytucje i miejsca kultury. Wizyty

w muzeach i teatrach mają formę interaktywnych zajęć i warsztatów. Młodzi uczestnicy wyposażeni są w Indeksy Gdańskich Lwiatek, w których mogą zbierać specjalne pieczęcie z każdego z odwiedzanych miejsc. **Co roku udział w akademii rozpoczyna około 2 tys. dzieci** z Gdańska oraz innych gmin województwa pomorskiego. Akademia funkcjonuje od 2007 r.

PROGRAM EDUKACJI MORSKIEJ

Program Edukacji Morskiej jest jedynym tego typu przedsięwzięciem w Polsce. Adresowany do wszystkich grup wiekowych dzieci i młodzieży z placówek publicznych, **przybliża i popularyzuje gdańskie tradycje i dziedzictwo związane z morzem**. Miały one ogromny wpływ na kulturę i tożsamość miasta. Wierzymy, że mogą być równie ważne i inspirujące dla młodych mieszkańców dzisiejszego Gdańska. Program to nie tylko edukacja historyczna. Przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych biorą udział

w cyklu praktycznych zajęć na wodzie. Młodzież podczas rejsów uczy się podstaw żeglowania, pogłębia wiedzę z dziedziny historii, geografii i biologii oraz poznaje swoje miasto od strony wody. Elementami programu, które wzmacniają jego działanie systemowe, są tworzone w szkołach Kluby Edukacji Morskiej. Wszystkie rejsy i zajęcia są bezpłatne. **Projekt powstał w 2010 r.** i realizowany jest przez Fundację Gdańską. Do 2016 r. brali w nim udział tylko gimnazjaliści. W 2017 r. dołączyli także przedszkolacy oraz uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Do końca 2019 r. w programie udział wzięło **ponad 28 tys. gdańskich uczniów i przedszkolaków**.

Rejs w ramach Programu Edukacji Morskiej
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Finale projektu Lekcje Przedsiębiorczości w Gdańskim Inkubatorze Przedsiębiorczości STARTER
Fot. Michał Skotarczak

LEKCJE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kompetencje biznesowe stają się naturalnym elementem współczesnego kształcenia dzieci i młodzieży. Wychodząc naprzeciw temu wyzwaniu, Gdański Inkubator Przedsiębiorczości STARTER opracował **innowacyjny program edukacji ekonomicznej**. Obejmuje on cykl zajęć, które w formie zabawy pozwalają rozwinąć praktyczne umiejętności związane z planowaniem, rozwojem i zarządzaniem przedsiębiorstwem. Lekcje to jednak nie tylko wstęp do biznesu. Dzieci i młodzież przede wszystkim uczą się samodzielnego rozwiązywania problemów, niesablonowego myślenia oraz otwartości na wyzwania i ryzyko. Program realizowany jest **od 2014 r.** Zaczął się od pilotażu w sześciu gdańskich szkołach i systematycznie się rozwija. Tworzy go zespół specjalistów z dziedzin ekonomii, psychologii i pedagogiki. Wszystko po to, by historyczna maksyma „Nec temere, nec timide” miała ciągle praktyczne zastosowanie w dorosłym życiu młodych gdańskich przedsiębiorców.

**3,7 tys.
uczniów**

**z Gdańska wzięło udział
w Lekcjach Przedsiębiorczości
w pięciu pierwszych edycjach
(2014–2019)**

KREATYWNA PEDAGOGIKA

Kreatywna Pedagogika to **innowacyjny projekt samodoskonalenia zawodowego** stworzony przez gdańskich nauczycieli w 2014 r. Program opiera się na wymianie doświadczeń i stałej współpracy uczestników w grupach prowadzonych przez przeszkolonych liderów. Międzyszkolne zespoły wspierają się w codziennej pracy, doskonalą warsztat, omawiają swą praktykę. Głównym celem jest wypracowanie **nowoczesnych, elastycznych i partnerskich metod nauczania**, które będą skoncentrowane na uczniu i jego potrzebach. Chcemy, aby szkoła uczyła mądrze, twórczo i nowocześnie. Wspierana przez Urząd Miejski w Gdańsku jest obecnie szeroką platformą kształcenia i wymiany wiedzy, a także wzorem dla powstających w całej Polsce podobnych projektów.

**blisko 900
nauczycieli**

z gdańskich placówek samorządowych
uczestniczy w projekcie Kreatywna Pedagogika
(2019 r.)

Zajęcia inspirowane pomysłami
zaczepniętymi z projektu Kreatywna Pedagogika.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

**84%
rodziców**

pozytywnie ocenia
jakość kształcenia
w gdańskich szkołach
(2017 r.)

STYPENDIUM NAUKOWE IM. FAHRENHEITA

Mechanizmem wspierającym uczniów są stypendia miejskie i szkolne. Najzdolniejsi gdańscy uczniowie mogą ubiegać się o Stypendium Prezydenta Miasta Gdańska lub stypendium dyrektora szkoły, a studenci szkół wyższych – o roczne stypendium naukowe czy jednorazowe za osiągnięcia naukowe. Uczniowie z rodzin o niskich dochodach otrzymują pomoc materialną w formie np. stypendium socjalnego, zasiłku szkolnego, wyprawki szkolnej czy dofinansowania do posiłków wydawanych w szkole. Szczególnym – i pierwszym tego rodzaju – programem w Polsce jest Stypendium Naukowe Prezydenta Miasta Gdańska im. G. D. Fahrenheita. Program oferuje młodym ludziom **możliwość studiowania na renomowanych zagranicznych uczelniach**. Przyznawane najwybitniejszym gdańskim maturzystom stypendia przeznaczone są na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów studiów. W założeniu wsparcie to nie jest wcale biletem w jedną stronę. Wierzymy, że naukowa i zawodowa przyszłość zdolnych gdańszczanek i gdańszczan będzie związana z ich rodzinnym miastem. Co ważne, program obejmuje wszystkie dziedziny nauki, od filozofii i ekonomii po genetykę i astronomię oraz kierunki artystyczne. Stypendia **przyznawane są od 2005 r.** Stypendysta ma nie tylko obowiązek zdobywania wiedzy i umiejętności, osiągania wysokich wyników, ale także reprezentowania i promowania Gdańska na uczelni oraz podejmowania pracy wolontariackiej. Stypendyści to nasi najlepsi ambasadorowie.

” *Jako stypendysta Fahrenheita czuję wielki dług wdzięczności i inspirację moim rodzinnym miastem. Ma taką piękną, także naukową historię Fahrenheita – patrona stypendium czy Jana Heweliusza. Gdańsk zawsze zapraszał i ściągał ludzi z całego świata i był miastem otwartym. Taka jest właśnie i moja historia, zawsze była otwarta. Stypendium to program wyjątkowy w skali światowej. Inwestuje w młodych ludzi zaraz po liceum, którzy tak jak ja mają jakąś fascynację, czują powołanie. Na przykładzie mojej szczęśliwej kariery, błogosławieństwa, które dostałem dzięki wsparciu na starcie od mojego rodzinnego miasta, widać, że można wrócić na swoje podwórko, tam gdzie się zaczynało, i pomóc w budowaniu nauki na światowym poziomie.*

Dr Michał Kucewicz, stypendysta Fahrenheita, założył zespół badawczy na Politechnice Gdańskiej, który opracowuje technologie służące do poznania mechanizmu pamięci i jej polepszenia u pacjentów z epilepsją, chorobami Parkinsona, Huntingtona czy Alzheimera.

W latach 2005–2019 przyznano
410 stypendiów
im. Fahrenheita
114 osobom
na łączną kwotę
10,1 mln zł

Fot. Paweł Klein

KOMPLEKSOWO

Edukacja wyposaża młodych ludzi w wiedzę i umiejętności konieczne do sprawnego funkcjonowania w nowoczesnym świecie. Chcemy jednak, by gdański model szkolnictwa obejmował szerszy obszar niż tylko zapewnienie uczniom niezbędnych kompetencji. Inwestujemy w rozwiązania, które wychodzą naprzeciw potrzebom dzieci i rodziców w kwestiach zdrowia, bezpieczeństwa i opieki pozaszkolnej. Wspieramy też młodych ludzi w podejmowaniu decyzji dotyczących przyszłej kariery i rozwoju.

6-10-14 DLA ZDROWIA

Ważnymi elementami systemu edukacji w Gdańsku są ochrona zdrowia i promocja prozdrowotnych zachowań wśród dzieci i młodzieży. Specjalnie w tym celu stworzyliśmy w 2011 r. program „6-10-14 dla zdrowia”. Jest to nowatorski i kompleksowy program profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży służący wczesnemu wykrywaniu chorób cywilizacyjnych. Pierwszym etapem jest badanie przesiewowe dzieci w wybranych grupach wiekowych (6, 9-11 i 14 lat). Wyniki pomagają wykryć i przeciwdziałać groźnym i niestety powszechnym obecnie wśród najmłodszych problemom związanym z nadciśnieniem tętniczym, cukrzycą, zaburzeniami odżywiania czy zaburzeniami depresyjnymi. Drugi etap obejmuje porady specjalistów (m.in. diabetologów, endokrynologów, psychiatrów) dla dzieci zakwalifikowanych do interwencji, z aktywnym udziałem rodziców. „6-10-14” to również szerokie spektrum działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do całych rodzin. Jednym z efektów programu jest to, że u większości dzieci zakwalifikowanych do drugiego etapu znacznie obniżył się wskaźnik masy ciała BMI. Funkcjonowanie programu wspierają eksperckie rady naukowe i merytoryczne. „6-10-14 dla zdrowia” jest zlecany i finansowany przez miasto Gdańsk, a realizowany przez Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku we współpracy z Gdańskim Ośrodkiem Promocji Zdrowia.

W 2019 r. program został rozszerzony o moduł 18+, skierowany do uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych. Przeprowadzany jest bilans osiemnastolatka, dzięki któremu osoba wchodząca w dorosłość otrzymuje kompleksową informację o stanie zdrowia i wskazówki na temat zdrowego stylu życia.

Program Gdańsk-jeMY zdrowo promuje zasady zbilansowanej diety w posiłkach serwowanych w szkołach i przedszkolach. fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

W latach 2011-2019
w badaniach przesiewowych
w ramach programu „6-10-14”
wzięło udział

ponad
58 tys.
dzieci

GDAŃSK – JEMY ZDROWO

Program realizowany jest w gdańskich przedszkolach i szkołach podstawowych i dotyczy poprawy jakości żywienia dzieci i młodzieży. Jego celem jest podniesienie kompetencji w tym zakresie oraz usprawnienie komunikacji pomiędzy placówkami, uczniami i rodzicami. Szkolenia obejmują dyrektorów, intendentów, kucharzy i pracowników stołówek. Rozpoczęty w 2015 r. program pozwala wdrażać zasady zbilansowanej diety w codziennych szkolnych posiłkach. Stworzono też specjalny portal oraz aplikację, które pozwalają rodzicom śledzić jadłospisy i skład potraw w stołówkach.

145 szkół
i przedszkoli
objętych programem

717 uczestników
szkoleń

(2015-2019)

OFERTA FERYJNA LETNIA I ZIMOWA – AKCJA LATO I AKCJA ZIMA

Stworzyliśmy specjalną ofertę **twórczego i aktywnego spędzania czasu wolnego** dla dzieci i młodzieży z gdańskich szkół. Program zajęć organizowanych podczas ferii i wakacji przygotowany jest przez szkoły, organizacje pozarządowe, jednostki kulturalne i sportowe. Większość zajęć jest bezpłatna lub nisko płatna. Z reguły trwają 8 godzin, tak aby mogły z nich skorzystać dzieci pracujących rodziców. Propozycja zajęć jest systematycznie rozwijana. W czasie ferii i wakacji na dzieci czeka **około 6 tys. miejsc**.

W roku szkolnym 2019/2020 gdańskie szkoły
zawodowe i techniczne:

oferują możliwość kształcenia

w 92 zawodach

współpracują

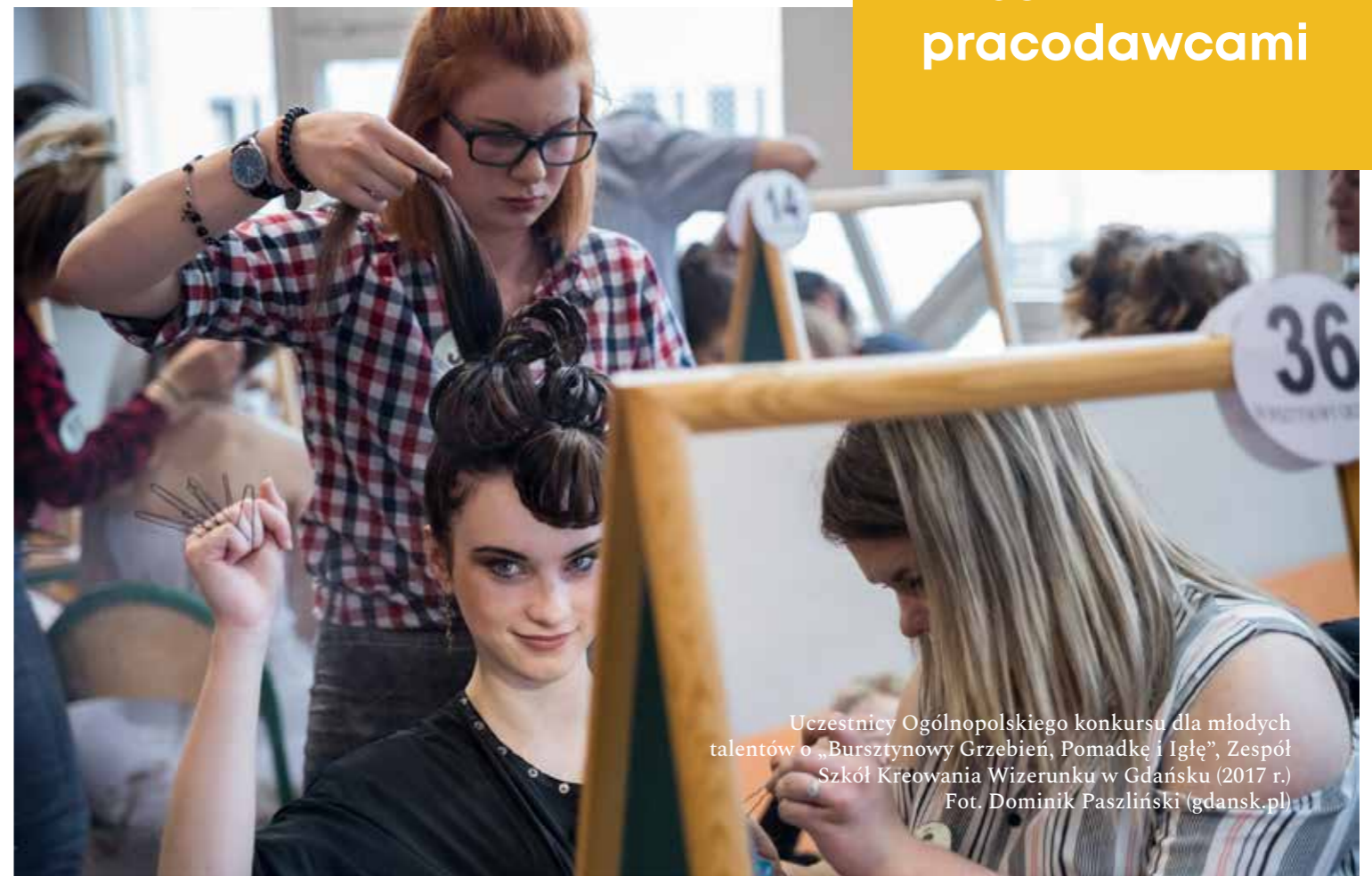
z 458

pracodawcami

WSPIERANIE SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

Gdańskie szkoły proponują gruntowne i wsparte praktyką wykształcenie w profesjach cieszących się dużym popytem na nowoczesnym rynku pracy. Ponieważ jest on bardzo dynamiczny i wymagający, **konsekwentnie inwestujemy w modernizację szkół**, nowe pracownie i warsztaty, tak by zaoferować gdańskiej młodzieży optymalne warunki do rozwoju kompetencji. Jakość szkolnictwa zawodowego poprawiamy także dzięki sprawnemu systemowi poradnictwa oraz szkoleń nauczycieli. **Współpracujemy bezpośrednio z pracodawcami**, którzy mogą tworzyć klasy patronackie i programy stażowe. W szkołach funkcjonują rady programowe, w których skład wchodzi m.in. przedstawiciele

instytucji rynku pracy, związków pracodawców i wyższych uczelni. Rady to ciała doradcze i opiniotwórcze dla dyrektorów szkół. Efektem tych działań są powstające każdego roku nowe kierunki, które wychodzą naprzeciw ekonomicznym trendom. Chcemy zmieniać postrzeganie szkół zawodowych przez uczniów i rodziców i wspierać młodych ludzi w świadomym wyborze przyszłej kariery. Właśnie w tym celu stworzono program **Tydzień Zawodowca**. **Jest to cykl wydarzeń promujących gdańskie szkolnictwo techniczne i zawodowe**. Targi szkół, spotkania z doradcami, prezentacje firm i instytucji pozwalają na wybór konkretnych ścieżek rozwoju dostosowanych do potrzeb i zainteresowań uczniów. Tydzień Zawodowca organizowany jest **od 2014 r.** Poza szkołami w działania zaangażowane są również zrzeszenia pracodawców oraz innowacyjna jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy – Centrum Rozwoju Talentów.

Uczestnicy Ogólnopolskiego konkursu dla młodych talentów o „Bursztynowy Grzebień, Pomadkę i Igłę”, Zespół Szkół Kreowania Wizerunku w Gdańsku (2017 r.)
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

03

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

SOLIDARNOŚĆ, WSPÓLNOTA, DIALOG

Miasto jest wspólnotą. Tworzą ją grupy i jednostki o zróżnicowanych interesach. Aby funkcjonować jako społeczność, musimy się rozumieć i współpracować. Tylko wtedy miasto będzie przestrzenią zrównoważonego rozwoju i dobrego życia. Gdańsk inwestuje w projekty, które pozwalają mieszkańcom decydować o codzienności i przyszłości swego otoczenia. Jesteśmy dumni z tego, że właśnie tu zaczynała się polska demokracja i powstał ruch Solidarności. Chcemy, by codzienna, zwykła ludzka solidarność, ta przez małe „s”, była podstawą współtworzenia miasta, tak by rozwijało się z udziałem i według potrzeb obywateli. Bo Gdańsk to wspólnota, w której każdy jest ważny.

SOLIDARNOŚĆ

Świadomość obywatelska oznacza dbałość jednostek o dobro całej społeczności. Wspieramy postawy, działania i organizacje, które koncentrują się na poprawie warunków funkcjonowania i rozwoju wspólnoty. Takich inicjatyw jest bardzo wiele, począwszy od kulturalnych, poprzez związane z ekologią i promocją zdrowia, po walkę z wykluczeniami i o prawa człowieka. Czujemy, że gdańskie tradycje zobowiązują nas do tworzenia lepszego świata siłą empatii i współpracy.

4,4 mln osób

odwiedziło Europejskie Centrum Solidarności w latach 2014–2019

EUROPEJSKIE CENTRUM SOLIDARNOŚCI

Gdańsk czuje się odpowiedzialny za dziedzictwo Solidarności. Wierzymy, że wartości, które scalały największy ruch wolnościowy Europy, to wciąż podstawa współistnienia każdej wspólnoty. Z tego powodu Gdańsk zdecydował o stworzeniu Europejskiego Centrum Solidarności – miejsca, które będzie uczyło, jak praktykować solidarność na co dzień i w każdej sferze życia społecznego. Działalność ECS zainaugurowano w **sierpniu 2014 r.** Całkowity koszt budowy wyniósł 231,1 mln zł, z czego 107,5 mln zł pochodziło ze środków UE. W ECS mieści się nowoczesna wystawa stała, upamiętniająca rewolucję Solidarności i upadek komunizmu w Europie. Przede wszystkim jednak ECS to żywe miejsce spotkań, codziennej edukacji dzieci i młodzieży, otwarte na mieszkańców, działające

na styku nauki, kultury i sztuki. Oferta aktywności i projektów ukierunkowanych na idee społeczeństwa obywatelskiego jest adresowana do wszystkich grup społecznych. W kontekście wsparcia lokalnych działań prospołecznych szczególnie wartościowe są programy Zrozumieć Sierpień i Solidarność Codziennie. Pierwszy z nich zachęca mieszkańców Gdańska do podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz lokalnych społeczności. Zwiększają one poczucie wspólnoty, zacieśniają sąsiedzkie więzy i współpracę. Program Solidarność Codziennie skierowany jest do aktywistów społecznych i organizacji pozarządowych. Uczy animacji i organizacji działań, pomaga tworzyć sieci współpracy i wspiera rozwój podmiotów, które chcą działać zgodnie z misją solidarności społecznej. Solidarność Codziennie to także fizyczna przestrzeń na 3. piętrze budynku ECS, przeznaczona na działania podmiotów związanych z programem. Służy ona organizacji debat, spotkań, warsztatów i wystaw. Do końca 2019 r. wzięło w nich udział prawie 23 tys. osób.

Dzień Obywatelski w Europejskim Centrum Solidarności, 30 sierpnia 2014 r.
Fot. Dawid Linkowski / Archiwum ECS

WOLONTARIAT

Wolontariat to solidarność w praktyce, dlatego od wielu lat wspieramy tę formę aktywności wśród mieszkańców Gdańska. Najważniejszym podmiotem jest tu **działające od 1994 r. Regionalne Centrum Wolontariatu**. Instytucja popularyzuje wolontariat, edukuje i pośredniczy we współpracy pomiędzy poszukującymi wolontariuszy a tymi, którzy chcieliby podjąć się takiej działalności.

Głównym narzędziem do pośrednictwa wolontariatu jest portal internetowy wolontariatgdansk.pl. Wolontariat prowadzą również jednostki miejskie,

m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz placówki oświatowe, w tym w ramach szkolnych kół wolontariatu. Aktywne na tym polu są też liczne gdańskie organizacje pozarządowe.

Działania Gdańska to także cykl wydarzeń promujących systemowe rozwiązania i kooperację w ramach wolontariatu, np. **Gdański Tydzień Wolontariatu**, który przypada na początek grudnia. Miasto, poza tym, że udziela wsparcia finansowego i formalnego, angażuje się również w liczne akcje, zbiórki i działania pomocowe oraz prowadzi własny program wolontariatu pracowniczego w Urzędzie Miejskim. W Gdańsku po prostu praktykuje się solidarność.

3 tys. osób

zarejestrowanych jest w bazie wolontariuszy Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku (2019 r.)

Dzięki pośrednictwu Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku tę działalność podjęły:

62 osoby w 1996 r.,
5114 osób w 2019 r.

57%

gdańszczan deklaruje,
że świadczy nieodpłatną pomoc innym osobom
spoza bliskiej rodziny (2018 r.).

77%

gdańszczan twierdzi,
że wolontariat jest ważną formą aktywności społecznej (2018 r.).

Wolontariusze podczas 26. Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (2018 r.)
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

” *Lubię Gdańsk za historię i współczesność, czyli zmiany, dzięki którym można żyć wygodnie, aktywnie i ciekawie. Bardzo cieszę się, mogąc pokazywać nasze miasto gościom, opowiadać o przeszłości, ale także zaskakiwać nowoczesnością: zrewitalizowane Dolne Miasto, ECS, stadion w Letnicy, odbudowa Wyspy Spichrzów, koncerty, wydarzenia, imprezy... Gdańsk, to miasto magiczne! A każdemu człowiekowi magia jest niezbędna do życia zarówno prywatnego, jak i zawodowego! Nabycie choćby małej cząstki tej magii możliwe jest tylko tutaj!*

Ewa Banasiak, współzałożycielka Koła Grodzkiego przy PTTK, prowadzi i organizuje spacer po mieście, angażuje się w wolontariat (koncerty, mecze, maratony i biegi Westerplatte) W 2015 r. została nagrodzona jako Najaktywniejsza Seniorka w województwie pomorskim, otrzymała także wyróżnienie dla Najaktywniejszej Wolontariuszki w Gdańsku.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe są esencją społeczeństwa obywatelskiego. Tworzone oddolnie i nastawione na rozwiązanie konkretnych problemów, są niezastąpionym partnerem dla miejskich urzędów i instytucji. Cieszymy się, że możemy w tej sferze konsekwentnie poszerzać współpracę i możliwości realizacji zadań.

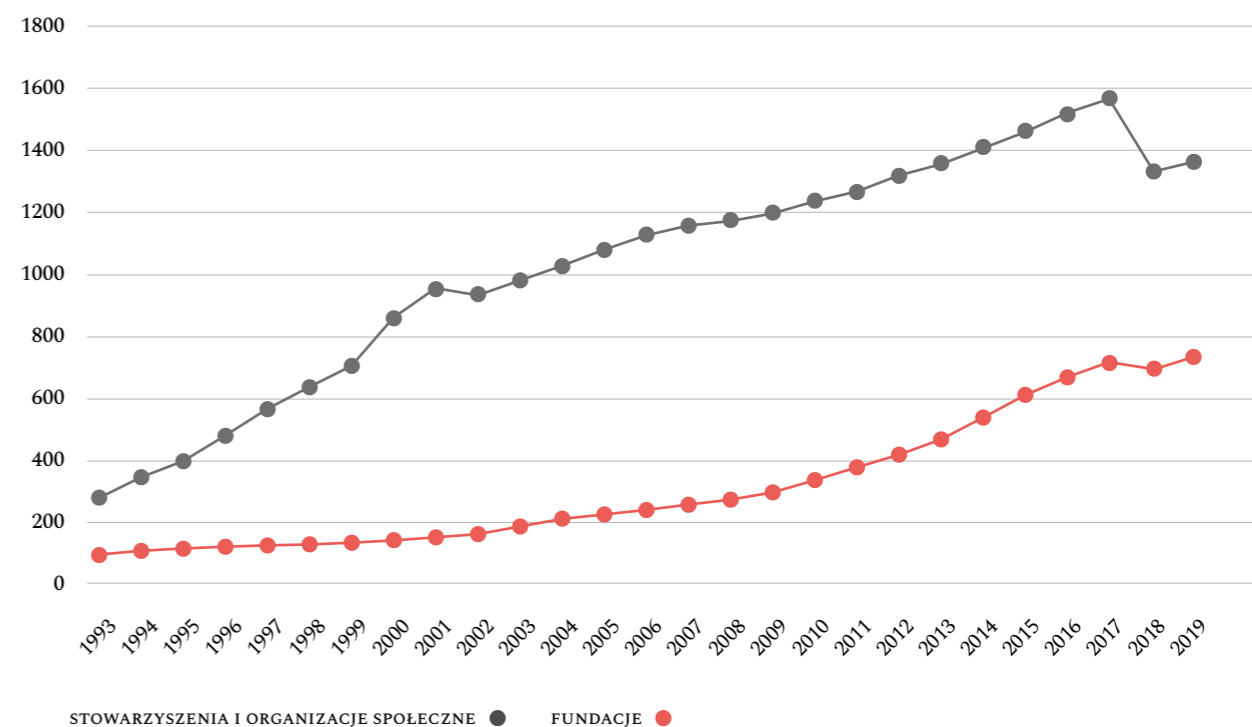
Finansowanie odbywa się dzięki konkursom, które pozwalają wybrać najwartościowsze inicjatywy. Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi to także udostępnianie miejskich lokali, wspólne projekty i konsultacje. Systematycznie

zwiększa się liczba obszarów współpracy: w roku 2005 było ich 11, a w 2019 już 28. Obejmowały m.in.: pomoc społeczną, zdrowie, kulturę, edukację, aktywizację zawodową i społeczną, prawa człowieka, działania na rzecz seniorów i wiele innych.

Gdańsk jest ważnym ośrodkiem aktywności organizacji pozarządowych. Zaczęły licznie powstawać w latach 90. i od początku były ważnymi partnerami dla gdańskiego samorządu. Systemowa współpraca była ujmowana w specjalnych programach, m.in. w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi (od 2005 r.).

W 2002 r. powstała Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych i była jedną z pierwszych tego typu rad w Polsce. Utworzona i prowadzona przez gdańskie organizacje pozarządowe od początku jest ważnym partnerem miasta.

Stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz fundacje w Gdańsku wg rejestru REGON*

STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE ● FUNDACJE ●

*SPADEK LICZBY ORGANIZACJI W 2018 R. ZWIĄZANY JEST M.IN. Z KOREKTAMI WYNIKAJĄCYMI Z REGULACJI PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH WYKREŚLENIA Z REJESTRU PODMIOTÓW, KTÓRE NIE DOKONAŁY WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO.

Podczas Święta Wolności i Solidarności (2019 r.) we współpracy z organizacjami pozarządowymi zorganizowano Strefę Społeczną - przestrzeń debat, działań artystycznych, warsztatów, animacji dla dzieci oraz wymiany poglądów, doświadczeń i dobrych praktyk. Zaprezentowało się 200 organizacji z całej Polski. fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Od 2006 r. ponad

7-krotny wzrost

nakładów na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe

9,6
mln zł

2006 r.

68,8
mln zł

2019 r.

Kwota dotacji na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ofert

ROK	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kwota	9,6 mln zł	16,7 mln zł	23,2 mln zł	27,5 mln zł	25,3 mln zł	27,6 mln zł	32,5 mln zł
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kwota	33,9 mln zł	36,9 mln zł	38,7 mln zł	40,1 mln zł	47,1 mln zł	55,5 mln zł	68,8 mln zł

GDAŃSKIE FUNDUSZE: SENIORALNY, MŁODZIEŻOWY, SĄSIEDZKI, INNOWACJI SPOŁECZNYCH

Solidarność oznacza dla nas wspieranie rozwoju osobistego gdańszczyzan. Stworzyliśmy w tym celu Gdański Fundusz Senioralny (2013 r.), Gdański Fundusz Młodzieżowy (2014 r.), Gdański Fundusz Sąsiedzki (2017 r.) oraz Fundusz Innowacji Społecznych INNa-czej (2017 r.). Pozwalają one mieszkańcom poznawać się i korzystać nawzajem z potencjału i talentów sąsiadów, ale też uczestniczyć w szukaniu rozwiązań ważnych problemów społecznych. Działania takie, poza tym, że mają oczywisty walor poznawczy, wzmacniają również lokalne więzi i rozwijają kompetencje społeczne i organizacyjne, szczególnie wśród młodzieży.

NAGRODA PREZYDENTA MIASTA GDAŃSKA IM. LECHA BĄDKOWSKIEGO

Nagroda im. Lecha Bądkowskiego to specjalne wyróżnienie honorujące działalność społeczną gdańszczyzan. Ustanowiona przez Prezydenta Miasta Gdańska w 2001 r. dla organizacji pozarządowych, ma podkreślać rolę i wkład aktywistów i organizacji pozarządowych w budowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie lokalnych problemów. W kolejnych latach lista kategorii została rozszerzona i obecnie nagroda przyznawana jest również Gdańskiemu Darczyńcy Roku, Gdańskiemu Społecznikowi Roku oraz Młodzieżowemu Społecznikowi Roku.

Gala wręczenia Nagrody im. Lecha Bądkowskiego za rok 2016
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Ponad

1 tys. inicjatyw

dofinansowanych w ramach gdańskich funduszy do końca 2019 r.

Lech Bądkowski był zasłużonym organizatorem życia społecznego Gdańska i regionu. W 1956 r. współtworzył Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, w którym działał do końca życia. Był założycielem i pierwszym prezesem Klubu „Pomorania”. W sierpniu 1980 r. jako pierwszy intelektualista znalazł się w Stoczni Gdańskiej, gdzie aktywnie uczestniczył w obradach. Bądkowski był negocjatorem i sygnatariuszem porozumienia gdańskiego. Był też pierwszym rzecznikiem prasowym NSZZ „Solidarność”.

Laureaci nagrody
im. Lecha Bądkowskiego
(2001–2019):

21 Gdańskich Organizacji
Pozarządowych

10 Gdańskich Darczyńców Roku

7 Laureatów Nagrody Gdańskich
Społeczników Roku

3 wyróżnienia dla Młodzieżowych
Społeczników Roku

WSPÓLNOTA

Kapitał społeczny ma największy potencjał, jeśli opiera się na lokalności, dlatego staramy się budować aktywność obywatelską i społeczną mieszkańców na poziomie ich najbliższych środowisk. Tworzymy narzędzia i przestrzeń aktywności, dzięki którym gdańszczanki i gdańszczanie mogą integrować się w lokalne społeczności i mieć realny wpływ na rozwój miasta. Zapewniamy warunki do tego, by czuli się gospodarzami swych dzielnic i tworzyli wspólnotę szczęśliwych obywateli Gdańska.

BUDŻET OBYWATELSKI

Któż jak nie mieszkańcy wie lepiej, co wymaga zmian i poprawy w najbliższym sąsiedztwie. Z tego powodu chcemy, by obywatele aktywniej uczestniczyli w rozwoju Gdańska, bezpośrednio kreując rozwój swych dzielnic. W tym celu w 2013 r. stworzyliśmy Budżet Obywatelski. Jest to narzędzie, które właśnie mieszkańcom oddaje inicjatywę i decyzję co do miejskich inwestycji. Oddolne projekty mogą dotyczyć tworzenia nowych obiektów, remontów infrastruktury oraz działań społecznych. Propozycje trafiają pod głosowanie – to mieszkańcy sami decydują, które są najważniejsze. Wybrane projekty realizowane są z miejskich funduszy przeznaczonych na potrzeby Budżetu Obywatelskiego. Cieszymy się, że Budżet Obywatelski ciągle się rozwija, zwiększając możliwości zmian i wpływu gdańszczanek i gdańszczan na rozwój miasta.

W 2020 r. po raz pierwszy mieszkańcy będą mogli zgłaszać projekty do Zielonego Budżetu Obywatelskiego, którego celem jest rozwój terenów zielonych w mieście.

Centrum Pomysłów – punkt konsultacyjny dla mieszkańców składających wnioski do Budżetu Obywatelskiego (2017 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Najważniejsze liczby opisujące kolejne edycje Budżetu Obywatelskiego

Rok	2014 PILOTAŻ BO 2014	2014 BO 2015	2015 BO 2016	2016 BO 2017	2017 BO 2018	2018 BO 2019	2019 BO 2020
Kwota	9 mln zł	11 mln zł	11 mln zł	12,5 mln zł	14 mln zł	19,8 mln zł	18,5 mln zł
Frekwencja	13,7%	10,1%	9,0%	10,0%	11,3%	12,4%	11,4%
Liczba projektów wybranych do realizacji	28	21	65	91	106	82	75

Podleśna Polana we Wrzeszczu – projekt zrealizowany m.in. ze środków Budżetu Obywatelskiego
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

” Mieszkańcy Gdańska znają swoje potrzeby, są kreatywni i jednocześnie gospodarni. Na podstawie zrealizowanych w poprzednich latach projektów Budżetu Obywatelskiego widać, ile zyskało nasze miasto. Przykładowo, dzięki realizacji projektu ogólnomiejskiego, przejścia dla pieszych w okolicach placówek szkolnych wyposażono w dobrze widoczne wyświetlacze prędkości, przez co stały się bezpieczniejsze. Jestem przekonana, że najlepsze pomysły jeszcze przed nami. Trzymam kciuki za moich wszystkich gdańskich sąsiadów, bo sam pomysł to za mało. Trzeba „wyjść z szafy”, przelamać się, szukać wsparcia, być nieugiętym i przekuć pomysł w projekt! Zgłaszane przeze mnie projekty w konkursie Budżetu Obywatelskiego są odpowiedzią na potrzeby części mieszkańców Letnicy, a nie moje „widzimi się”. Chciałam, aby dzieciaki i młodzież z okolicy ul. Szklana Huta mieli swobodny dostęp do boiska i placu zabaw i aby dorośli mogli korzystać z siłowni zewnętrznej. Czekamy na zrealizowanie projektu, który z jednej strony ma uzupełnić poprzednią realizację, z drugiej przekształcić teren rekreacyjny przy ul. Sielskiej oraz ul. Suchej w boisko do piłki nożnej. Mieszkańcy, którzy głosowali na zwycięski projekt, nie mogą doczekać się efektów pomysłu, który umożliwi młodym osobom z naszej dzielnicy na pasjonujące spotkania.

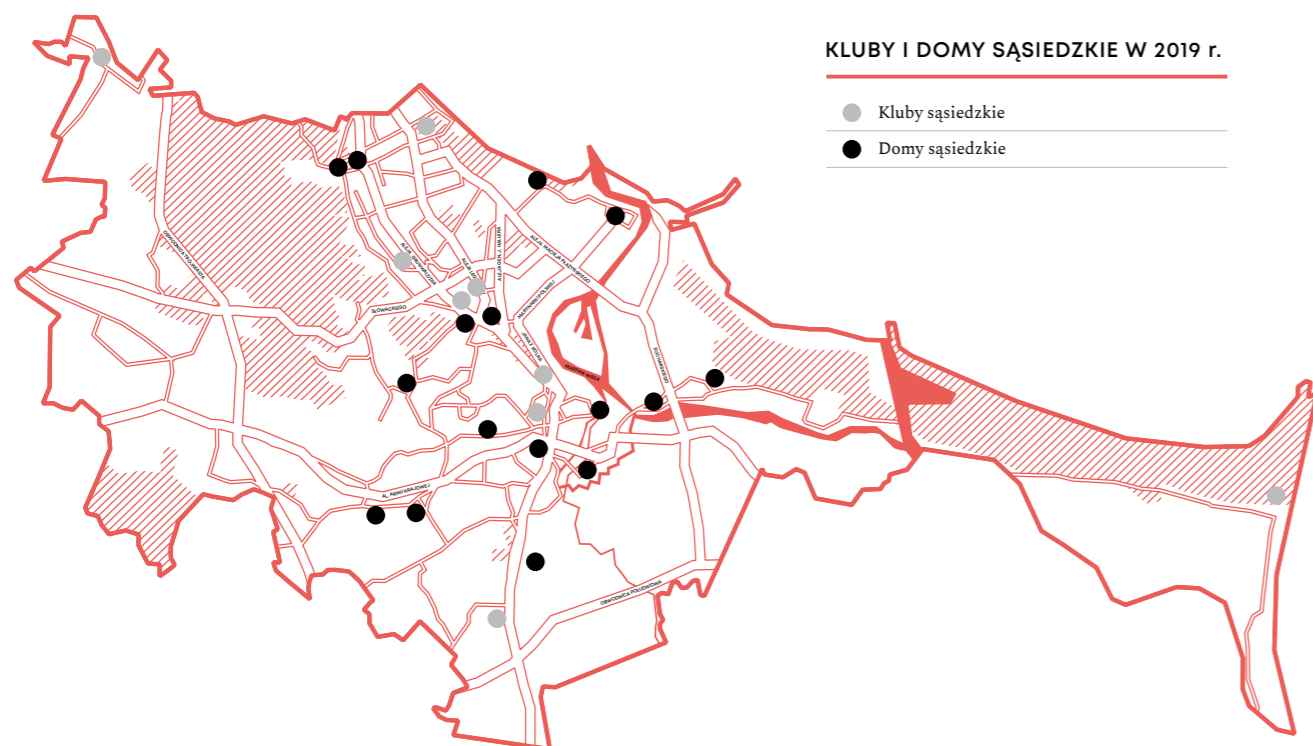
Małgorzata Bury,
wnioskodawczyni projektów, w tym m.in. „Modernizacja i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Letnicy”
w Budżecie Obywatelskim 2019. Prywatnie żona, mama trojga roześmianych dzieci, pasjonatka pedagogiki skrzypcowej, mówi, że przyjazna sąsiadka.

KLUBY I DOMY SĄSIEDZKIE

Chcemy budować dobre relacje między mieszkańcami i wspierać ich zaangażowanie w życie i rozwój lokalnego środowiska. Stworzyliśmy w tym celu **sieć klubów i domów sąsiedzkich**. Pierwszy z nich, Dom Sąsiedzki „Gościńska Przystań”, powstał w 2008 r. na Oruni. Miejsca te **integrują społeczności dzielnic, budują tożsamość i solidarność**, są też centrami współpracy i powstawania oddolnych inicjatyw. Zarządzanie klubami i przygotowanie ich oferty zostały oddane w ręce mieszkańców i organizacji samorządowych. Z tego powodu są one też ważnymi ośrodkami lokalnej samorządności. Proponowane aktywności, od zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów,

po wieczory filmowe i obywatelskie debaty, zawsze są ściśle dopasowane do lokalnych potrzeb.

Z roku na rok wzrasta zainteresowanie taką formą aktywności lokalnej, dzięki czemu sieć domów i klubów stale się rozwija: w 2014 r. istniało 7 domów, a w 2019 r. w 16 dzielnicach Gdańska funkcjonowało już 25 takich miejsc (17 domów i 8 klubów). Działalność domów i klubów sąsiedzkich odzwierciedla unikatowy charakter dzielnic, organizacji i ludzi, którzy je tworzą. Powstają w różnorodnych przestrzeniach z zasobów miejskich przystosowywanych na ten cel, np.: biblioteki, ratuszu, domu parafialnym, przychodni. Z bogatej oferty współtworzonej przez lokalną społeczność korzysta kilkadziesiąt tysięcy mieszkanki i mieszkańców naszego miasta. Gdański model klubów i domów sąsiedzkich jest adaptowany przez inne miasta w Polsce.

GDAŃSKIE DNI SĄSIADÓW

Zaangażowanie w życie miasta często zaczyna się od współpracy na własnym podwórku. Gdańskie Dni Sąsiadów to organizowane oddolnie **pikniki, festyny, święta ulic i grille**, w których uczestniczy

kilkanaście tysięcy mieszkańców. Spotkania, imprezy i miło spędzony czas **sprzyjają zacieśnieniu sąsiedzkich więzów**. To z kolei przekłada się na aktywność obywatelską, dbałość i odpowiedzialność za najbliższe otoczenie. Dni Sąsiadów organizowane są **od 2006 r.** Wydawana jest też książka kucharska z najlepszymi przepisami mieszkańców!

**Prawie 1,5 tys.
spotkań
i 144 tys.
uczestników**

Gdańskich Dni Sąsiadów (2011–2019)

MEWKA. Galeria Społecznie Zaangażowana, Domowe Jam Session na Bliskiej w Nowym Porcie w ramach Gdańskich Dni Sąsiadów. Fot. Milena Banaszewska

DIALOG

Głównym narzędziem partycypacji w życiu społecznym jest dialog. Dzięki niemu możemy się rozumieć i współpracować. Gdańsk tworzy platformy konsultacji i debaty, które dają mieszkańcom możliwość zabrania głosu zarówno w kwestiach najbliższego sąsiedztwa, jak i dalekosiężnych planów rozwoju miasta. Systematycznie poszerzamy obszary, w których główną rolę odgrywają wola i opinie obywateli. Wszak to Gdańsk jest kolebką naszej współczesnej demokracji.

PANELE OBYWATELSKIE

Dialog jest fundamentem współpracy każdej wspólnoty. **Chcemy znać opinie mieszkańców w ważnych kwestiach dotyczących rozwoju Gdańska.** Zorganizowaliśmy w tym celu Panele Obywatelskie. Ich uczestnicy są wybierani losowo i reprezentują pełen przekrój demograficzny społeczności miasta. Trzy dotychczasowe edycje pozwoliły poznać zdanie gdańszczan w kwestiach ochrony przeciwpowodziowej, poprawy jakości powietrza i wspierania aktywności obywatelskiej. **Kluczowym elementem paneli jest debata.** Odbywa się ona po cyklu prezentacji i wysłuchaniu ekspertów, przedstawicieli instytucji, organizacji i przedsiębiorstw związanych z omawianym obszarem. Finalnym efektem paneli są **rekomendacje, które wskazują rozwiązania** najkorzystniejsze dla lokalnej społeczności. Mają one realne przełożenie na podejmowane przez urzędników decyzje.

I Panel Obywatelski, 2016 r. – Jak lepiej przygotować Gdańsk na wystąpienie ulewnych opadów deszczu w ramach adaptacji miasta do zmian klimatu? Pierwszy w Polsce Panel Obywatelski

II Panel Obywatelski, 2017 r. – Jak poprawić jakość powietrza w zakresie ograniczenia zanieczyszczeń z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych?

III Panel Obywatelski, 2017 r. – Jak wspierać aktywność obywatelską w Gdańsku?

Uczestnicy III Panelu Obywatelskiego w Gdańsku
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

RADY DZIELNIC

Prawdziwa samorządność osadzona jest w lokalności. Zaangażowanie i współpraca obywateli na poziomie dzielnic gwarantują właściwe podstawy do rozwoju całego miasta. Rady dzielnic to demokracja w działaniu – **tworzone i wybierane przez mieszkańców, bliskie ich codziennym problemom są ważnym partnerem dla miejskich instytucji.** Chcemy, by decyzje dotyczące lokalnego rozwoju były konsultowane i wykonywane przez organy, które są jak najbliżej ludzi. Regularne spotkania Kolegium Przewodniczących Zarządów Dzielnic pozwalają omawiać bieżące sprawy miasta i dzielnic. Przedstawiciele rad dzielnic uczestniczą również aktywnie w pracach nad realizacją Budżetu Obywatelskiego.

35 rad dzielnic

funkcjonuje w Gdańsku. Każda dzielnica posiada radę (2019 r.)

567 radnych

działa w gdańskich radach dzielnic (2019 r.)

Konsultacje Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus z mieszkańcami gdańskich dzielnic (2013 r.).
Fot. Żaneta Kucharska (Urząd Miejski w Gdańsku)

DZIELNICA	ROK UTWORZENIA RADY DZIELNICY
Krakowiec-Górki Zachodnie	1998
Letnica	1998
Nowy Port	1998
Rudniki	1998
Wyspa Sobieszewska	1998
Brzeźno	1999
Stogi	1999
Strzyża	1999
Kokoszki	2000
Siedlce	2000
Śródmieście	2000
Wzgórze Mickiewicza	2000
Chełm	2003
Olszynka	2003
Osowa	2003
Młyniska	2005
Brętowo	2007

DZIELNICA	ROK UTWORZENIA RADY DZIELNICY
Przymorze Małe	2008
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	2009
Jasień	2011
Oliwa	2011
Orunia-św. Wojciech-Lipce	2011
Piecki-Migowo	2011
Przeróbka	2011
Ujeścisko-Łostowice	2011
VII Dwór	2011
Wrzeszcz Dolny	2011
Wrzeszcz Górny	2011
Zaspa-Młyniec	2011
Aniołki	2015
Matarnia	2016
Przymorze Wielkie	2016
Suchanino	2016
Zaspa-Rozstaje	2017
Orunia Górna-Gdańsk Południe	2019

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Partycypacja i współdecydowanie to kluczowe warunki budowania i realizowania idei społeczeństwa obywatelskiego. Staramy się w tym celu jak najczęściej korzystać z **konsultacji społecznych, które pozwalają mieszkańcom realnie wpływać na zarządzanie miastem.** Równoległe do konsultacji prowadzone są inne działania partycypacyjne, które tworzą szerokie **forum debaty** o problemach i rozwoju Gdańska. **Spotkania i warsztaty** organizowane są przez Urząd Miejski w Gdańsku oraz różne jednostki organizacyjne miasta, takie jak Biuro Rozwoju Gdańska, Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska, Gdańskie Nieruchomości i inne. Ich zakres obejmuje szereg kwestii, począwszy od miejskich inwestycji, planów zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowania podwórek, przez omawianie spraw bieżących danej dzielnicy i sąsiedztwa, po kwestie związane z polityką równościową.

147 procesów partycypacyjnych

w 2019 r.

RADY SPOŁECZNE

Zrównoważony rozwój miasta wymaga rzetelnego uwzględnienia wszystkich aspektów podejmowanych decyzji. Właśnie dlatego stworzony został system rad społecznych, wspierających działania prezydenta miasta. **Skupiają one ekspertów z konkretnych obszarów tematycznych, służą identyfikowaniu problemów, rekomendowaniu działań i rozwiązań oraz opiniowaniu dokumentów.**

Gdańska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
powstała w 2003 r.

Gdańska Rada Działalności Pożytku Publicznego
powstała w 2005 r.

Gdańska Światowa Rada Bursztynu
powstała w 2006 r.

Gdańska Rada Sportu
powstała w 2007 r.

Gdańska Rada ds. Seniorów
powstała w 2007 r.

Rada Kultury Gdańskiej
powstała w 2009 r.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska
powstała w 2011 r.

Powiatowa Rada Rynku Pracy w Gdańsku
powstała w 2013 r.

Rada ds. Równego Traktowania
powstała w 2016 r.

Rada Imigrantów i Imigrantek
powstała w 2016 r.

Gdańska Rada Zdrowia Publicznego
powstała w 2016 r.

Rada Programowa Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
powstała w 2016 r.

Komitet Rewitalizacji
powstał w 2017 r.

Rada Seniorów w Gdańsku
powstała w 2018 r.

Fot. Przemek Szalecki (gdansk.pl)
W 2019 r. zmieniła się formuła spotkań prezydenta Gdańska z mieszkańcami - zapoczątkowany został cykl „Porozmawiajmy przy stole”. Rozmowy z mieszkańcami przy stole odbyły się w 8 dzielnicach w okresie od lipca do października. W spotkaniach brało udział średnio 150 osób. Mieszkańcy zgłosili ponad 120 spraw, które były omawiane na miejscu lub ich rozwiązanie było kontynuowane po spotkaniach. Nz. spotkanie w dzielnicy Przymorze Wielkie (sierpień 2019 r.).

TWOJA DZIELNICA – TWÓJ GDAŃSK

Dobre zarządzanie miastem wymaga bezpośredniego kontaktu z ludźmi. **W 2007 r. stworzyliśmy w tym celu cykliczną formułę spotkań** prezydenta Gdańska z mieszkańcami. „Twoja Dzielnicą – Twój Gdańsk” to **otwarte debaty, w których każdy mógł uczestniczyć na równych prawach**. Dotyczyły one kwestii związanych z infrastrukturą, inwestycjami, potrzebami, problemami oraz bieżącymi sprawami lokalnych społeczności. W spotkaniach uczestniczyli także zastępcy prezydenta oraz pracownicy jednostek miejskich, udzielając odpowiedzi na nurtujące mieszkańców pytania. Stałym elementem spotkań było także nagradzanie aktywnych społecznie mieszkańców – lokalnych liderów. Od 2015 r. odbywały się również warsztaty z liderami lokalnych społeczności oraz spacerów po dzielnicach z udziałem radnych dzielnicowych.

79 spotkań

(przynajmniej jedno w każdej z dzielnic)

14 tys. uczestników

spotkań Twoja Dzielnicą – Twój Gdańsk

(2007–2018)

04

WSPARCIE SPOŁECZNE

MIESZKANIA, REWITALIZACJA, INTEGRACJA, ZDROWIE

Chcemy, by wszystkie gdańszczanki i wszyscy gdańszczanie mogli czerpać korzyści z dynamicznego rozwoju swego miasta. Realizując strategiczne inwestycje i zapewniając długookresową stabilność gospodarczą, dbamy, by Gdańsk rozwijał się w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań swych mieszkańców. Pojęcie wspólnoty przekładamy na praktyczne działania. Liczne projekty i programy pozwalają konsekwentnie poprawiać jakość życia i realnie zmieniać

codzienność wielu osób i grup społecznych. Budujemy mieszkania komunalne i społeczne dla mniej zamożnych mieszkańców, rewitalizujemy zdegradowane obszary miasta, tworzymy programy wspierające osoby w trudnej sytuacji życiowej i pomagające utrzymać dobry stan zdrowia. Gdańsk jest naszym wspólnym domem. Zależy nam na tym, by był przyjazny i bezpieczny. Z szeroko otwartymi drzwiami i widokiem na przyszłość. Dla wszystkich.

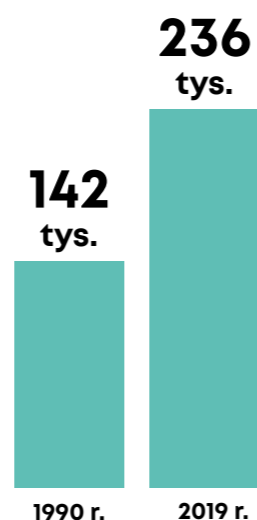
MIESZKANIA

Ostatnie 3 dekady to czas znaczącej poprawy warunków mieszkaniowych w Gdańsku. W latach 1990–2019 r. liczba mieszkań w Gdańsku zwiększyła się o ponad 90 tys. Udział w tym mają miejskie inwestycje w budownictwo społeczne i komunalne. Podstawą rozwoju każdego człowieka jest osobista przestrzeń i bezpieczeństwo, jakie może zapewnić tylko własny dom. Naszymi działaniami chcemy dawać szansę na lokum i stabilność jak największej liczbie gdańszczan. Miejskie projekty w tym zakresie mają ważne znaczenie społeczne, gdyż ich celem jest również wsparcie osób w trudnym położeniu życiowym lub zagrożonych wykluczeniem.

Dynamiczny wzrost liczby mieszkań w Gdańsku nie byłby możliwy bez perspektywicznej polityki planistycznej miasta, konsekwentnie wspierającej rozwój mieszkalnictwa i powstawanie nowych osiedli. Praktycznie w każdym punkcie miasta widać wieże budowlanych żurawi wznoszących kolejne domy. Naszym celem jest rozwój miasta „do wewnątrz” i „odmładzania starych dzielnic” takich jak Śródmieście, Oliwa, Wrzeszcz, w których nowe inwestycje mieszkaniowe są szczególnie atrakcyjne ze względu na dostępność usług oraz rozwiniętą infrastrukturę.

Cieszymy się, że atrakcyjność gdańskiej oferty mieszkaniowej przyciąga tu nowych mieszkańców. Ich napływ jest bardzo ważny dla rozwoju miasta i dlatego stanowi nasz główny strategiczny cel. Zależy nam, by osoby, które wybierają Gdańsk jako swój nowy dom, znajdowały tu dobre życie i mogły bezpiecznie budować przyszłość dla siebie i swych rodzin.

Liczba mieszkań w Gdańsku

MIESZKANIA KOMUNALNE I SPOŁECZNE

Mieszkania komunalne to istotna część zasobów mieszkaniowych w Gdańsku. Na koniec 2019 r. miasto posiadało 17 tys. mieszkań komunalnych, co stanowiło około 7% wszystkich mieszkań w Gdańsku. Lokale te przeznaczone są dla najbardziej potrzebujących gdańszczan. Miasto od lat prowadzi działania mające na celu podniesienie standardu lokali komunalnych, a ich efekty to m.in.:

2056

gruntownie wyremontowanych lokali komunalnych (1998–2019)

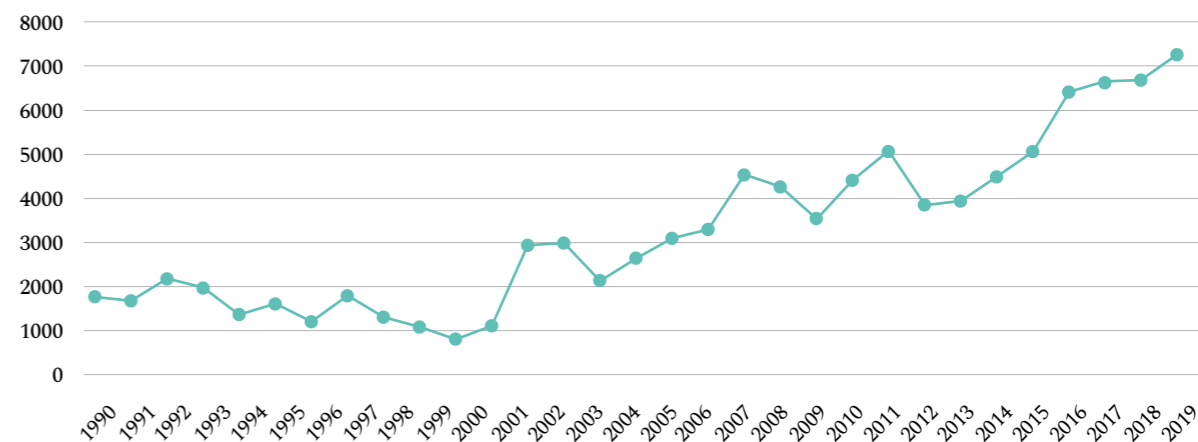
1288

mieszkań pozyskanych na rynku pierwotnym, wykończonych w standardzie „pod klucz” w ramach kupna i zamiany nieruchomości (1998–2019)

Gdańsk jest ważnym inwestorem na lokalnym rynku nieruchomości. W celu realizowania wieloletniej polityki gospodarowania zasobem mieszkaniowym w ciągu ostatnich 20 lat powołane zostały specjalne spółki miejskie, których zadaniem jest budowa mieszkań i ich wynajem. Część mieszkań przeznaczona jest na realizację Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. **Gdańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego** (1998 r.) oraz **Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Motława”** (2000 r.) odpowiedzialne są za budowę mieszkań czynszowych „pod klucz”, przeznaczonych dla średnio zamożnych najemców mieszkających lub pracujących w Gdańsku. Dwie spółki wybudowały dotychczas **3,1 tys. mieszkań** w dzielnicach: Letnica, Ujeścisko-Łostowice, Stogi, Orunia-św. Wojciech-Lipce, Chełm oraz Śródmieście (Dolne Miasto), w tym 680 mieszkań dla osób oczekujących na mieszkanie komunalne.

Spółka **Gdańska Infrastruktura Społeczna** (2006 r.) zajmuje się budową i pozyskiwaniem lokali przeznaczonych dla uczestników programów społecznych (np. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności lub rodzin w trudnej sytuacji życiowej) oraz rodzin oczekujących na lokal komunalny. GIS jest właścicielem **556 mieszkań**, z czego 422 lokale zostały wybudowane przez spółkę, m.in. w dzielnicach Chełm, Brętowo, Orunia-św. Wojciech-Lipce.

Mieszkania oddane do użytkowania

Dom ekologiczny ze wsparciem przy ul. Dolne Młyny (Brętowo) – to jedna z inwestycji Gdańskiej Infrastruktury Społecznej przeznaczonych dla osób objętych programami społecznymi. Mieszkańcami domu są m.in. usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych, osoby z niepełnosprawnościami, ofiary przemocy domowej, seniorzy wymagający opieki, osoby bezdomne. Budynek wykonano w nowoczesnych technologiach zapewniających równowagę ze środowiskiem naturalnym, energooszczędność oraz niskie koszty eksploatacji. Priorytetem było także dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób wymagających wspomaganie i zagwarantowanie wysokiej jakości warunków życia. Dom posiada część wspólną przeznaczoną na spotkania i prowadzenie zajęć, świetlicę, pralnię, kuchnię, ogród, altanę i plac zabaw, a mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia obecnego na miejscu asystenta procesu usamodzielniania.

W 2017 r. w domu ekologicznym zamieszkało

25 rodzin

Koszt inwestycji wyniósł

7,5 mln zł

Nowe mieszkania wybudowane w 2013 r. przez TBS Motława w Gdańsku-Oruni przy ul. Trakt św. Wojciecha.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Dom ekologiczny przy ul. Dolne Młyny z mieszkaniami dla osób objętych programami społecznymi, przekazany mieszkańcom w 2017 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Dom ekologiczny stoi na bardzo dobrze zagospodarowanej działce, gdzie znajdują się m.in. plac zabaw, ławki do wypoczynku, wiata, pod którą można zorganizować sąsiedzkie spotkanie.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

REWITALIZACJA

Rewitalizacja to złożony proces, który przywraca potencjał zdegradowanym obszarom miasta, wnosząc jednocześnie ważne zmiany o charakterze społecznym. Rewitalizacja gdańskich dzielnic jest doskonałym przykładem łączenia wszystkich działań definiujących zrównoważony rozwój. Kluczowe dla przeprowadzenia rewitalizacji były środki z Unii Europejskiej. Proces trwający od 2008 r. objął inwestycje w infrastrukturę i remonty budynków oraz szeroki pakiet projektów społecznych i gospodarczych. Naszym celem jest realna zmiana jakości życia lokalnych społeczności. Chcemy, by doprowadziła do poprawy komfortu życia codziennego i relacji wewnątrz wspólnoty, ale przede wszystkim by otwierała możliwości rozwoju przed mieszkańcami, dzielnicami, całym Gdańskiem.

Wydatki na rewitalizację
w latach 2008–2016:

104,2 mln zł

w tym

61,6 mln zł

dotacji z Unii Europejskiej

Dolne Miasto. Ulica Łąkowa po rewitalizacji.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

I ETAP REWITALIZACJI

W pierwszym etapie projekt rewitalizacji objął 4 obszary Gdańska: **Letnicę, Nowy Port, Wrzeszcz Dolny i Dolne Miasto**. Zaczęto od odtworzenia i rozbudowy infrastruktury, remontów budynków komunalnych, remontów oraz przebudowy budynków przeznaczonych na cele społeczne i kulturalne. Celem tych działań była bezpośrednia poprawa estetyki i jakości otoczenia oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej dzielnic. Wielopłaszczyznowy proces uzupełniały działania dotyczące poprawy kondycji ekonomicznej i społecznej mieszkańców, aktywizacji zawodowej i umożliwienia młodym ludziom lepszego startu w życie.

NAJWAŻNIEJSZE INWESTYCJE

LETNICA:

- remont kapitalny 29 budynków komunalnych,
- remonty dróg, chodników, urządzenie podwórek, nowe place zabaw,
- przebudowa budynku przy ul. Uczniowskiej na potrzeby prowadzenia działań społecznych w Domu Otwartym,
- remont sali gimnastycznej w szkole podstawowej.

NOWY PORT:

- przebudowa dawnej łaźni miejskiej na potrzeby Centrum Edukacji Artystycznej Łaźnia,
- rewaloryzacja placu ks. Gustkowicza.

Zrewaloryzowany plac ks. Prałata Gustkowicza w Nowym Porcie.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Letnica po rewitalizacji. Budynki przy ul. Starowiejskiej.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

WRZESZCZ DOLNY:

- przebudowa i modernizacja ul. Wajdeloty wraz z fragmentami ulic przyległych,
- budowa kanału ulgi dla potoku Strzyża pod ul. Wajdeloty (element systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych dla Wrzeszcza Dolnego),
- przebudowa i modernizacja elementów 4 budynków komunalnych i 22 budynków należących do wspólnot mieszkaniowych,
- remont lokali użytkowych, w tym na potrzeby Klubu Młodego Wrzeszczaka i Klubu Mieszkańca.

DOLNE MIASTO:

- kompleksowy remont ul. Łąkowej wraz z infrastrukturą podziemną i fragmentami ulic przyległych,
- przebudowa i modernizacja elementów 17 budynków komunalnych i 14 budynków należących do wspólnot mieszkaniowych,
- adaptacja budynku przy ul. Dobrej na potrzeby prowadzenia Świetlicy Ucznia i Okienka Przedszkolnego,
- adaptacja historycznego budynku łaźni miejskiej na centrum kultury – Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia.

ponad 21 tys.

osób uczestniczyło w projektach realizowanych w ramach procesu rewitalizacji

prawie 11 tys. osób

korzysta z obiektów zmodernizowanych w ramach procesu rewitalizacji

7 nagród

za projekty zrealizowane w dzielnicach Dolne Miasto i Wrzeszcz Dolny,

w tym:

pierwsza nagroda w konkursie **RegioStars** w 2016 r., organizowanym przez Komisję Europejską, w kategorii **CityStar** – innowacyjne rozwiązania dla zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Doceniono wielopoziomowe partnerstwo organizacji społecznych i włączenie podmiotów prywatnych, angażowanie mieszkańców poprzez działania społeczne i kulturalne ukierunkowane na walkę z wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności dzieci.

” *Gdy zaczynałam z Avocado na Wajdeloty, część osób pukała się w głowę – Wrzeszcz Dolny nie miał najlepszej opinii, a cała ulica była rozkopana z powodu właśnie trwającej rewitalizacji. Po kilku latach wiem, że jestem w najlepszym miejscu do życia i pracy. Wrzeszcz stał się jedną z najmodniejszych części miasta, gdzie przyjeżdża się pospacerować, spotkać ze znajomymi i spędzać wspólnie czas. Dzielnica całkowicie zmieniła charakter. Cieszy mnie, gdy pojawia się w zagranicznych przewodnikach jako jedna z atrakcji Gdańska. Tu można poczuć historię i różnorodność naszego miasta. Tu jest pięknie!*

Joanna Krupicka,
właścicielka Avocado Vegan Bistro
na ul. Wajdeloty

Fot. Paweł Klein

II ETAP REWITALIZACJI

W 2017 r. Rada Miasta Gdańska przyjęła Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017–2023. W 2019 r. został zaktualizowany. Do rewitalizacji zostały wskazane 4 obszary:

- Biskupia Górką i Stary Chelm,
- Orunia,
- Dolne Miasto i Stare Przedmieście z placem Wałowym,
- Nowy Port z twierdzą Wisłoujście.

Łącznie mieszka tam 34 tys. osób, co stanowi ponad 7% mieszkańców miasta. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych procesów rewitalizacyjnych, chcemy poprzez inwestycje oraz działania społeczne i gospodarcze uzyskać trwałą poprawę jakości życia mieszkańców tych dzielnic.

Główne kierunki działań w ramach programu rewitalizacji to:

- urządzenie terenów zielonych i przestrzeni publicznych,
- adaptacje i remonty lokali na działania społeczne i wspierające mieszkańców,
- przebudowa ulic wraz z infrastrukturą techniczną,
- modernizacja budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem,
- programy wspierające rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poprawa dostępu do usług opiekuńczych,
- integracja lokalnych społeczności.

ponad 151 mln zł

planowany koszt działań przewidzianych w II etapie rewitalizacji

Projekt zagospodarowania tzw. placu pod Neptunem na Biskupiej Górcie, objętej programem rewitalizacji na lata 2017–2023. Będzie to miejsce rekreacji i organizacji imprez, przyjazne dla wszystkich użytkowników, z licznymi elementami małej architektury i uporządkowanej zieleni. Fot. Krawczyk Ustupski Architekci Sp. z o.o. (I nagroda w konkursie architektoniczno-urbanistycznym)

INTEGRACJA

Integracja społeczna oznacza dla nas po prostu solidarność, czyli empatię i wsparcie wobec słabszych i potrzebujących. Chcemy, by nikt nie miał poczucia wykluczenia i mniejszych szans niż inni. Inwestujemy w projekty, które zapewniają całej społeczności przestrzeń do rozwoju i realizacji aspiracji. Dzięki współpracy z siecią instytucji i organizacji pozarządowych udało nam się stworzyć system wsparcia obejmujący wiele obszarów życia i wiele grup mieszkańców. Konsekwentnie ograniczamy i eliminujemy negatywne zjawiska, a jednym z efektów jest zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Zależy nam, by osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym aktywnie włączyły się w proces wychodzenia z trudnej sytuacji. Dlatego integrację opieramy na modelu aktywności społeczno-zawodowej, w którym promujemy osoby o aktywnej postawie.

8,1 mln zł

koszty budowy

5 Domów dla Dzieci

Budynki i placówki dają przestrzeń niezbędną do realizacji celów obszaru integracji społecznej. Utrzymanie odpowiedniego stanu infrastruktury społecznej wymaga remontów, nowych inwestycji i doposażania. W minionych latach skupiliśmy się przede wszystkim na inwestycjach poprawiających warunki opieki nad dziećmi, osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

DOMY DLA DZIECI

W ciągu blisko 30 lat funkcjonowania samorządności w Gdańsku duże zmiany objęły obszar pieczy zastępczej nad dziećmi, którymi z różnych względów nie mogą opiekować się rodzice. Gdańsk stał się miastem bez domów dziecka – molochów, jakie znamy z przeszłości. Prowadzimy działania profilaktyczne i wspierające, których celem jest uniknięcie konieczności zabierania dzieci z rodzin biologicznych. Większość (ok. 600 spośród 850) dzieci do 10. roku życia, które są objęte systemem pieczy zastępczej, korzysta z innych form rodzinnego wsparcia (przeważnie przebywają w rodzinach zastępczych).

Jedną z organizacji pozarządowych zaangażowanych w wychowanie dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej jest Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej. Dzięki m.in. wsparciu finansowemu miasta prowadzi w Gdańsku 4 domy dla dzieci. Realizuje również unikatowy program usamodzielniania wychowanków w opraciu o zatrudnienie we własnych firmach społecznych – Kawiarni Kuźnia, Hotelu So Stay. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Pozostałe dzieci, głównie starsze, mieszkają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Placówki te mają kameralny charakter, przeznaczone są dla maksymalnie 14 wychowanków, dzięki czemu tworzą warunki jak najbardziej zbliżone do domowych.

Kluczową inwestycją rozwijającą sieć takich placówek oraz poprawiającą warunki opieki była **budowa 5 nowych domów dla dzieci** (w latach 2007–2008). Powstały w dzielnicach: Ujeścisko-Łostowice (1 budynek), Krakowiec-Górki Zachodnie (1) oraz Wyspa Sobieszewska (3). W każdym mieszka niewielka grupa wychowanków.

Nowe domy dla dzieci stanowią jeden z elementów gdańskiego systemu placówek opiekuńczo-wychowawczych. Obecnie (2019 r.) funkcjonuje 18 placówek, z czego 6 prowadzonych jest przez organizacje pozarządowe. Dzieci wychodzące z placówek mogą liczyć na miejskie wsparcie w usamodzielnianiu się. Wielkim sukcesem na skalę ogólnopolską jest Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego, w ramach którego co roku pewną pulę lokali z miejskich zasobów mieszkaniowych przeznacza się dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Mamy nadzieję, że nasze wsparcie pomoże im budować w przyszłości szczęśliwe życie.

GDAŃSKIE POGOTOWIE OPIEKUŃCZE

Pogotowie opiekuńcze jest pierwszym miejscem, do którego trafiają starsze dzieci po decyzji o zabraniu ich ze środowiska, które zagraża ich rozwojowi. Tu właśnie muszą spędzić czas w oczekiwaniu na decyzję sądu w sprawie swego dalszego losu. W tym bardzo trudnym okresie powinny mieć zapewnione jak najlepsze warunki. W 2018 r., przy zbiegu ulic Wagnera i Sobieskiego, **rozpoczęliśmy budowę nowoczesnej siedziby Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego.**

Inwestycja zapewni dzieciom miejsca mieszkalne, specjalistyczną opiekę oraz możliwości rekreacji. W 2019 r. trwały prace wykończeniowe wewnątrz nowych budynków pogotowia oraz związane z zagospodarowaniem terenu (chodniki, nasadzenia zieleni, mała architektura, urządzenia do ćwiczeń i zabawy). Do użytku inwestycja będzie oddana w 2020 r.

22 mln zł

kosztowała budowa Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Począwszy od lat 90. inwestycje w domy pomocy społecznej pozwoliły utworzyć sieć nowoczesnych placówek zapewniających potrzebującym pełen zakres opieki i rozwoju. Obecnie (2019 r.) w Gdańsku mamy **7 całodobowych domów pomocy społecznej.** Trzy z nich prowadzone są przez miasto, pozostałe zaś przez organizacje pozarządowe. Łącznie oferują one około **450 miejsc.** Korzystają z nich osoby w starszym wieku, osoby z zaburzeniami psychicznymi, dorośli i dzieci z niepełnosprawnością intelektualną lub fizyczną. Domy zapewniają im kompleksową opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne.

W Gdańsku funkcjonuje także **6 dziennych domów pomocy:** 1 prowadzony przez miasto, 5 przez organizacje pozarządowe. Korzystają z nich osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność potrzebują częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Gdańskie placówki oferują prawie **210 miejsc.** Mają one szczególne znaczenie z punktu widzenia integracji społecznej. W ramach opieki dziennej seniorzy wspólnie spędzają czas, mają zapewnione wyżywienie, rozwijają zainteresowania, organizują koncerty, prelekcje, uczestniczą w wycieczkach do muzeów, do teatrów itp. Ofertę dziennych domów pomocy, wspierających osoby starsze i niepełnosprawne, uzupełniają 12 środowiskowych domów samopomocy (łącznie 317 miejsc) oraz 11 klubów samopomocy (181 miejsc).

prawie 17 mln zł

miasto zainwestowało w adaptację i modernizację następujących obiektów:

- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. Wajdeloty (1999–2000)**
- **Dom Pomocy Społecznej „Ostoja” przy ul. Hożej (2016–2017)**
- **Dom Pomocy Społecznej „Polanki” przy ul. Polanki (2017–2020)**

Uroczystość wigilijna w Domu Pomocy Społecznej „Polanki”.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

POGOTOWIE SOCJALNE DLA OSÓB NIETRZEŻWYCH

Alkoholizm i inne uzależnienia to niestety ciągle bardzo poważny problem społeczny. Chcemy wszystkim chorym osobom dać szansę na leczenie i powrót do życia bez nałogów. W 2016 r. przy ulicy Srebrniki we Wrzeszczu otwarto **Pogotowie Socjalne dla Osób Nietrzeźwych**. W nowym budynku mieszczą się również Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień Monar oraz Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień Metadon. Pogotowie Socjalne dla Osób Nietrzeźwych realizuje miejską politykę określoną w Programie Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska. Pobyt w placówce dla wielu osób stanowi impuls do uświadomienia sobie problemu uzależnienia i do rozpoczęcia terapii.

5,4 mln zł

**koszt budowy pogotowia socjalnego
wraz z centrum przeciwdziałania i terapii
uzależnień**

Pogotowie Socjalne dla Osób Nietrzeźwych
przy ul. Srebrniki w Gdańsku.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

To najważniejsza instytucja miejska realizująca działania w zakresie pomocy społecznej. Ośrodek wspiera gdańszczanki i gdańszczan, którzy bez pomocy z zewnątrz nie poradziłiby sobie w trudnym położeniu. Dąży tym samym do **życiowego usamodzielnienia klientów z różnymi problemami**, udziela pomocy w formie świadczeń niepieniężnych (w tym usługi społeczne i ośrodki wsparcia) i pieniężnych. W ostatnich latach podjęliśmy szereg działań podnoszących skuteczność oferowanej pomocy.

W 2011 r. zrestrukturyzowano Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku. Między innymi zwiększono liczbę miejskich filii, które stały się samodzielnymi **Centrami Pracy Socjalnej**. Pracownicy otrzymali nowe możliwości działania, a funkcjonowanie jednostek oparto na współpracy multidyscyplinarnych zespołów z udziałem specjalistów z różnych dziedzin.

Od 2016 r. MOPR wdraża nowe rozwiązania, dzięki którym pracownicy socjalni mają więcej czasu na skuteczną pomoc rodzinom we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Jednym z nich jest **oddzielenie pracy socjalnej od przyznawania usług i świadczeń** z pomocy społecznej. Obsługą tych świadczeń zajmują się obecnie wydzieleni pracownicy centrów pracy socjalnej. Dzięki temu pracownicy socjalni mogą bardziej angażować się w projekty pomocowe związane z bezpośrednią pracą z rodzinami.

Ważną zmianą było powołanie **Gdańskiego Centrum Świadczeń (2016 r.)** – nowej jednostki miejskiej obsługującej proces składania wniosków i realizowania wypłat świadczeń wynikających z innych ustaw niż ustawa o pomocy społecznej (np. 500+, świadczenia rodzinne, pielęgnacyjne, dodatki mieszkaniowe, fundusz alimentacyjny). Wcześniej zajmował się tym MOPR. Nowe centrum to także ułatwienie dla coraz większej liczby gdańszczan korzystających ze świadczeń, w tym programów **Rodzina 500+** czy **Dobry Start**.

Inwestycje w integrację społeczną to nie tylko nowe budynki i placówki opiekuńcze. Jako solidarna wspólnota chcemy zapewnić wszystkim mieszkańcom możliwość godnego życia i rozwoju osobistego. Dlatego we współpracy z licznymi organizacjami, instytucjami i specjalistami oferujemy kompleksowe wsparcie w najważniejszych sferach życia.

Otwarcie Centrum Pracy Socjalnej nr 9 przy ul. Piekarniczej – nowej filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

GDAŃSKI PROGRAM MIESZKALNICTWA SPOŁECZNEGO

Naprzeciw osobom i rodzinom w trudnym położeniu wychodzi **Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego**. Miasto od 2016 r., we współpracy z licznymi partnerami ze środowiska organizacji pozarządowych, buduje i wdraża ten program, czerpiąc z wielu wcześniejszych rozwiązań o charakterze mieszkaniowym, takich jak **Centrum Treningu Umiejętności Społecznych**, **Osiedle Sitowie**, **mieszkania chronione**, **treningowe**, **readaptacyjne**, i uzupełniając ofertę o nowe zasoby, m.in. **sieć mieszkań wspomaganych przy ul. Jerzego Świrskiego**, **dom ekologiczny ze wsparciem przy ul. Dolne Młyny** czy **mieszkania rozproszone ze wsparciem**.

Mechanizm funkcjonowania programu, ukierunkowanego na **deinstytucjonalizację i indywidualizację wsparcia**, jest bardzo prosty. Miejskie służby lokalowe zapewniają mieszkania, a miejskie służby społeczne udzielają takiego wsparcia osobom

CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Centrum Integracji Społecznej to kolejny projekt, którego celem jest **przywracanie samodzielności życiowej**. Oferta CIS skierowana jest do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. bezdomnych, uzależnionych od alkoholu lub narkotyków, zwalnianych z zakładów karnych, niepełnosprawnych, uchodźców, długotrwale bezrobotnych. Po akceptacji warunków programu uczestnicy biorą udział w warsztatach zawodowych i zajęciach integracji społecznej. Choć problemy, z jakimi borykają się uczestnicy projektu, są bardzo trudne do pokonania, każdego roku duża grupa zaczyna samodzielne życie.

CIS działa od 2008 r., a prowadzi je Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – Koło Gdańsk we współpracy z MOPR Gdańsk. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. **W 2018 r. w pełnym programie wsparcia wzięło udział 96 osób.**

i rodzinom otrzymującym te lokale, aby możliwa była ich jak najszerza integracja społeczna i aby odzyskały one samodzielność życiową. Wprowadzona systemowo bliska współpraca w obszarze polityki mieszkaniowej i w obszarze polityki społecznej służy także lepszemu wywiązywaniu się mieszkańców z podstawowych obowiązków polegających na dbaniu o najmowane lokale miejskie oraz ponoszeniu za nie odpłatności.

Program jest bardzo szerokim przedsięwzięciem zarówno pod względem skali działań, jak i liczby grup docelowych czy wachlarza świadczonych usług. Na program składają się **mieszkania w dwóch modelach – wspomagane i ze wsparciem**. W różnorodnych projektach zapewniamy to, co najważniejsze dla każdego z nas – **DOM**, czyli godne i bezpieczne miejsce do życia, do realizacji aspiracji oraz marzeń mieszkańców. **W 2019 r. w 54 mieszkaniach wspomaganych zapewniających 177 miejsc, 52 mieszkaniach ze wsparciem oraz w Centrum Treningu Umiejętności Społecznych, zapewniającym 40 miejsc, mieszkały łącznie 364 osoby.** Wiele spośród nich poprawiło swoją sytuację, podjęło i utrzymuje zatrudnienie, pokonuje z powodzeniem swoje życiowe problemy.

GOTOWOŚĆ, PRACA, SAMODZIELNOŚĆ

Celem głównym projektu jest **zwiększenie szans na zatrudnienie** osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Główny nacisk jest położony na aktywizację zawodową, która odbywa się poprzez poradnictwo, szkolenia i staże. Projekt jest zintegrowany z innymi programami miejskimi, np. Centrum Integracji Społecznej. Pierwsza edycja była realizowana w latach 2016–2018 przez MOPR wspólnie z 4 partnerami: Fundacją Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gdańsku, Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta – Koło Gdańsk oraz Zakładem Doskonalenia Zawodowego. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. **W ciągu 3 lat trwania pierwszej edycji programu wzięło w nim udział 713 osób.** W 2018 r. rozpoczęła się druga edycja projektu.

Otwarcie Osiedla Sitowie w gdańskiej dzielnicy Rudniki, 2011 r.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych to m.in. akcja „Dzień bez długów”. W czasie IV edycji (2018 r.) w zabytkowym tramwaju na trasie Strzyża PKM-Siedlce bezpłatnych porad prawnych udzielali przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych i Policji.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

SYSTEM AKTYWIZACJI SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ

System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej tworzą dwa przenikające się i wzajemnie uzupełniające projekty, które wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców Gdańska. Pierwszy z nich ma na celu kompleksowe **wsparcie mieszkańców w powrocie na rynek pracy**. Celem drugiego jest **zwiększenie**

dostępności usług specjalistów takich jak psycholog, terapeuta, opiekun osób starszych i niepełnosprawnych, prawnik, mediator, asystent rodzin. Projekty zostały przygotowane oraz są realizowane wspólnie z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz mieszkańców Gdańska. System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej zaplanowany został na lata 2017–2022, w tym czasie ze wsparcia skorzystało około 1,3 tys. osób. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Łączny koszt realizacji wynosi 19,7 mln zł.

KARTA DUŻEJ GDAŃSKIEJ RODZINY

Karta Dużej Gdańskiej Rodziny spotkała się z ogromnym uznaniem mieszkańców. Celem tego projektu jest **umacnianie i wspieranie rodzin wielodzietnych**, jak również promowanie takiego modelu rodziny. Karta została wprowadzona w **2010 r.** Przysługuje rodzinom mającym na utrzymaniu

troje lub więcej dzieci. Mogą się o nią ubiegać również rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Przyznawana jest niezależnie od dochodów i otrzymuje ją każdy członek rodziny. Karta uprawnia do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską i daje możliwość skorzystania z szerokiego katalogu ulg oferowanych przez placówki miejskie (np. Gdański Ogród Zoologiczny, Teatr Miniatura, Hevelianum, Gdański Zespół Żłobków) i podmioty zewnętrzne.

Gdańskie rodziny z przynajmniej trojgiem dzieci mogą bezpłatnie korzystać z komunikacji miejskiej.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

PROGRAM BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO I WSPARCIA OSÓB ZADŁUŻONYCH

Oprócz programów, których realizacja wymagana jest ustawowo (np. w zakresie bezdomności, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, działań na rzecz osób niepełnosprawnych), tworzymy nowe rozwiązania istotnych problemów społecznych. Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych jest odpowiedzią na rosnącą skalę przestępstw finansowych, których ofiarami byli gdańszczanie i gdańszczanki. Głównymi celami

jest niezbędna edukacja ekonomiczna i wspieranie zadłużonych osób w wychodzeniu z niewypłacalności. W 2018 r. powołano **Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych**. Mieszkańcy mogą tam skorzystać z bezpłatnych porad prawno-finansowych, konsultacji dotyczących zarządzania budżetem i wychodzenia z zadłużenia oraz programów pomocy dla ofiar nadużyć ekonomicznych. Częścią programu jest także działająca od 2017 r. **Platforma Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych**. Jest to sieć wymiany informacji i współpracy w zakresie edukacji, monitoringu i prewencji przestępstw ekonomicznych oraz pomocy poszkodowanym. Program uzupełniają kampanie i akcje edukacyjne „Bądź rozważny. Nie daj się oszukać”, „Dzień bez długów” oraz „Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego”, które uczą jak chronić się przed oszustwami i poradzić sobie z zadłużeniem.

W 2019 r. z Karty Dużej Gdańskiej Rodziny korzystało

19,9 tys. osób

OTWARTY GDAŃSK

Otwartość to jedna z głównych wartości, na których opiera się tożsamość naszego miasta. Chcemy, aby była ona także fundamentem pod budowę przyszłości Gdańska – przyjaznego miejsca, gdzie każdy może bezpiecznie budować swą przyszłość.

MODEL NA RZECZ RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Model na Rzecz Równego Traktowania jest inicjatywą, która uczyni Gdańsk miejscem, gdzie wszystkie osoby czują się bezpieczne, mile widziane i mogą współtworzyć miasto, czyniąc je lepszą przestrzenią do życia. Model jest kompleksowym dokumentem zawierającym rekomendacje działań dotyczących równego traktowania w takich obszarach jak **pleć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne i narodowe, religia, wyznanie, światopogląd oraz orientacja seksualna**. Powstanie modelu zainicjowała w 2017 r., działająca przy prezydencie miasta, Gdańska Rada ds. Równego Traktowania. Pracowało nad nim ponad 100 osób, instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz praw człowieka i przeciwko wykluczeniom. Model zawiera **179 rekomendacji i zaleceń zmian w działaniach miasta**.

W ramach wdrażania Modelu integracji pracownicy Gdańskiego Archipelagu Kultury wspólnie z imigrantami przygotowują spektakl „Jak ktoś chce, to nie mówi/Lekcja człowieczeństwa” (2018 r.).
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Model Integracji Imigrantów. Spotkanie inauguracyjne, na którym powołano Radę Imigrantów (2016 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

MODEL INTEGRACJI IMIGRANTÓW

Procesy migracyjne to powszechne zjawisko. Zmiany ekonomiczne, otwarcie rynków pracy, ale także konflikty etniczne i religijne powodują, że, podobnie jak reszta Europy, Polska i Gdańsk stają przed wyzwaniem wynikającym z globalnych przepływów ludności. Aby wykorzystać potencjał migracji dla lokalnego rozwoju oraz wspierać osoby, które szukają w Polsce lepszego życia i bezpieczeństwa, stworzyliśmy Model Integracji Imigrantów. Program powstał w wyniku współpracy 80 różnych instytucji i organizacji. Głównym realizatorem działań określonych w modelu jest działające od 2016 r. **Centrum**

Wsparcia Imigrantów i Imigrantek. Oferuje ono pomoc obejmującą praktycznie wszystkie obszary życia społecznego: od pracy, zdrowia i mieszkania po sport i kulturę. Imigranci mogą m.in. uczestniczyć w kursach języka polskiego, skorzystać z porad prawnych lub doradztwa zawodowego. Jako podmiot doradczy prezydenta utworzona została **Rada Imigrantów i Imigrantek**. By wspomóc licznych imigrantów przybywających do Gdańska w poszukiwaniu pracy, powstał **Dział Zatrudnienia Cudzoziemców w Gdańskim Urzędzie Pracy**. Ważnym elementem gdańskiego Modelu Integracji Imigrantów są także prowadzone na bieżąco liczne działania edukacyjne i kampanie promujące solidarność społeczną oraz otwartość na inne kultury.

PROGRAM REPATRIACJI RODZIN POLSKIEGO POCHODZENIA

Miasto Gdańsk od 1996 r. systematycznie realizuje program repatriacji rodzin polskiego pochodzenia z republik środkowoazjatyckich byłego ZSRR. Corocznie staramy się zapraszać do osiedlenia się w Gdańsku 2 rodziny repatrianckie. Zapewniamy im, oprócz przysługującej im pomocy ustawowej, dodatkową pomoc materialną, a także wszechstronną pomoc w adaptacji w nowym miejscu życia. Zaproszonym rodzinom oferujemy lokale mieszkalne na zasadzie najmu na czas nieokreślony, na których remont pozyskujemy dotację rządową, członkom rodzin repatrianckich udzielamy także pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i podjęciu nauki, pomagamy w kwestiach urzędowych, udzielamy informacji i porad. Wspieramy i integrujemy środowisko gdańskich repatriantów poprzez organizowanie dedykowanych wydarzeń oraz poprzez zapraszanie do udziału w miejskich inicjatywach. W Gdańsku mieszkają obecnie 54 rodziny polskiego pochodzenia z dzisiejszej Republiki Gruzji, Kazachstanu, Uzbekistanu i azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej (2019 r.).

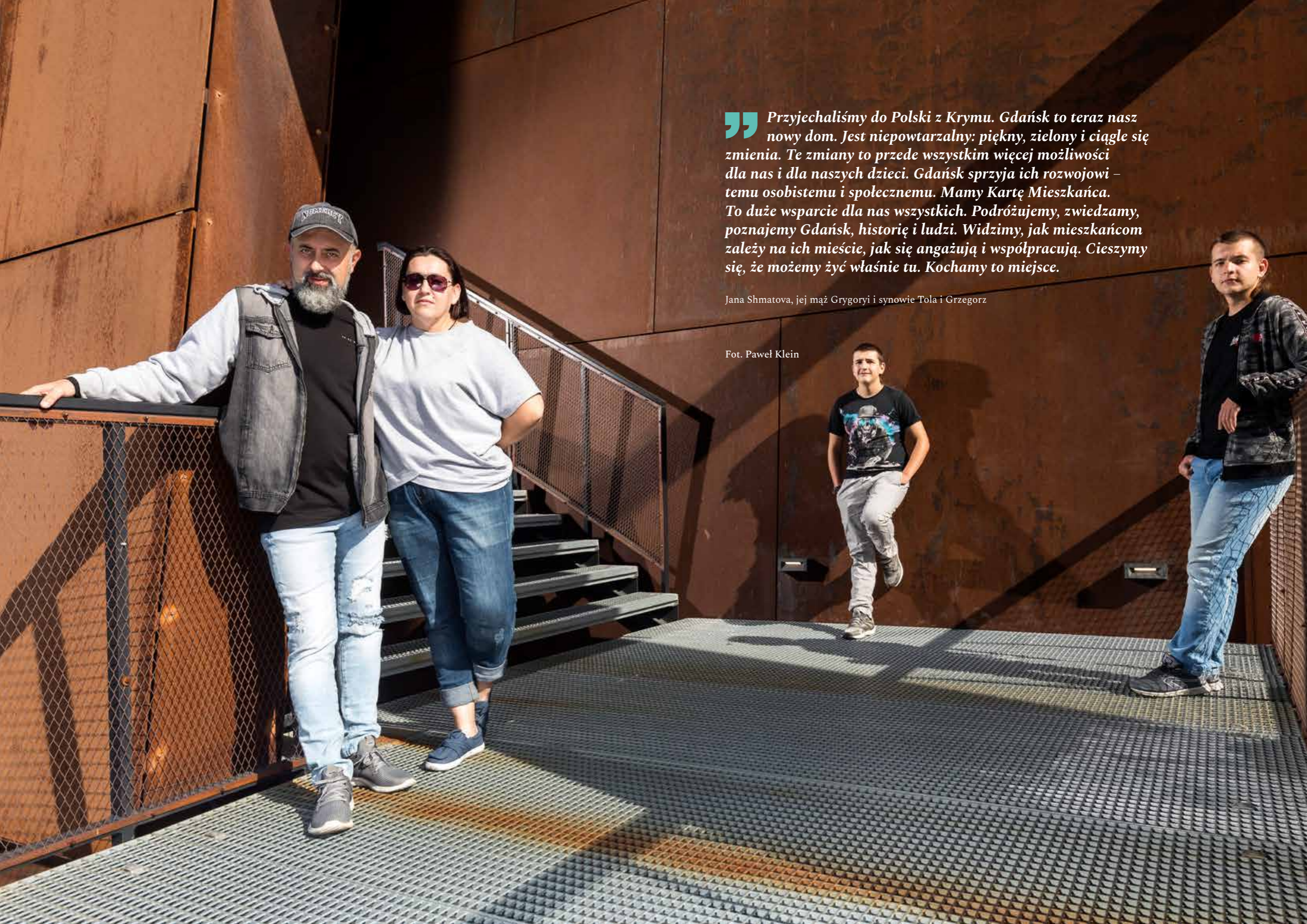

Noworoczne spotkanie z repatriantami w Muzeum Narodowym (2018 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

” *Przyjechaliśmy do Polski z Krymu. Gdańsk to teraz nasz nowy dom. Jest niepowtarzalny: piękny, zielony i ciągle się zmienia. Te zmiany to przede wszystkim więcej możliwości dla nas i dla naszych dzieci. Gdańsk sprzyja ich rozwojowi – temu osobistemu i społecznemu. Mamy Kartę Mieszkańca. To duże wsparcie dla nas wszystkich. Podróżujemy, zwiedzamy, poznajemy Gdańsk, historię i ludzi. Widzimy, jak mieszkańcom zależy na ich mieście, jak się angażują i współpracują. Cieszymy się, że możemy żyć właśnie tu. Kochamy to miejsce.*

Jana Shmatova, jej mąż Grygoryi i synowie Tola i Grzegorz

Fot. Paweł Klein

ZDROWIE

Zdrowie to fundament naszego codziennego funkcjonowania. Stanowi kapitał rozwoju osobistego i jest kluczowe dla jakości życia. Z tego powodu gdańskie działania w sferze zdrowia publicznego mają bardzo szeroki zakres i opierają się na czterech filarach: **wspieraniu placówek medycznych, promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, profilaktyce chorób oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom.**

GDAŃSKI OŚRODEK PROMOCJI ZDROWIA

Głównym miejskim podmiotem zajmującym się promocją zdrowia i zdrowego stylu życia wśród gdańszczan jest Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia. Instytucja działa **od 1992 r.** i pierwotnie zajmowała się zdrowiem i sprawnością dzieci. Od 2017 r. prowadzi **projekty obejmujące wszystkie grupy wiekowe.** Są to: Kierunek Zdrowie, Zdrowy Uczeń, Gdańsk Jemy Zdrowo, Zdrowie Seniora, Zdrowie w Szkole, Ekstra Fan, Ekstra Fan Ladies, Trzeci Wiek w Zdrowiu, Gdańska Koperta Życia. **W projektach GOPZ w 2019 r. uczestniczyło łącznie 14,6 tys. osób.**

WSPARCIE PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Systemowe wsparcie podmiotów leczniczych rozpoczęliśmy po usamodzielnieniu samorządowych zespołów opieki zdrowotnej oraz ich dalszych przekształceniach, których początki sięgają lat 90. W konsekwencji tego procesu Gdańsk nie prowadzi placówek medycznych, ale je wspiera. Podmioty te mogą korzystać z **preferencyjnych stawek najmu lub użyczenia lokali komunalnych.** W 2018 r. udostępniono w ten sposób 83 lokale, a wartość miejskiej bonifikaty wyniosła 15,6 mln zł.

Gdańska polityka zdrowia publicznego obejmuje także **zakup sprzętu medycznego.** W latach 2001–2019 z budżetu miasta zakupiono sprzęt dla placówek medycznych o wartości 6 mln zł. W 2018 r. miasto zawarło umowę z Samorządem Województwa Pomorskiego dotyczącą współpracy w zakresie polityki zdrowotnej, w której znalazły się również zakupy sprzętu medycznego. W latach 2018–2020 na zakup sprzętu przeznaczona będzie 4,3 mln zł.

Trzeci Wiek w Zdrowiu

to jeden z prozdrowotnych projektów GOPZ skierowanych do gdańskich seniorów. W pierwszym etapie uczestnicy wraz z pielęgniarką, dietetykiem, specjalistą aktywności fizycznej oraz psychologiem ustalają indywidualny plan postępowania zdrowotnego. Kolejny etap ma charakter edukacyjno-treningowy i trwa 8 tygodni. W tym czasie seniorzy biorą udział w wykładach dotyczących zdrowia i zdrowego stylu życia oraz odbywających się 2 razy w tygodniu zajęciach z aktywności fizycznej. Równolegle uczestnicy realizują swój indywidualny program zdrowotny, aby na zakończenie spotkać się ze specjalistami i ocenić postępy.

W 2019 r. w programie udział wzięło **250** seniorów.

6 mln zł

wartość sprzętu zakupionego dla placówek medycznych (2001–2019)

Specjalistyczny sprzęt medyczny (tor wizyjny HDTV), zakupiony ze środków miasta, przekazany Oddziałowi Otolaryngologii Pomorskiego Centrum Traumatologii w Gdańsku (2012 r.).
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Uczestnicy programu Trzeci Wiek w Zdrowiu w trakcie zajęć.
Fot. Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia

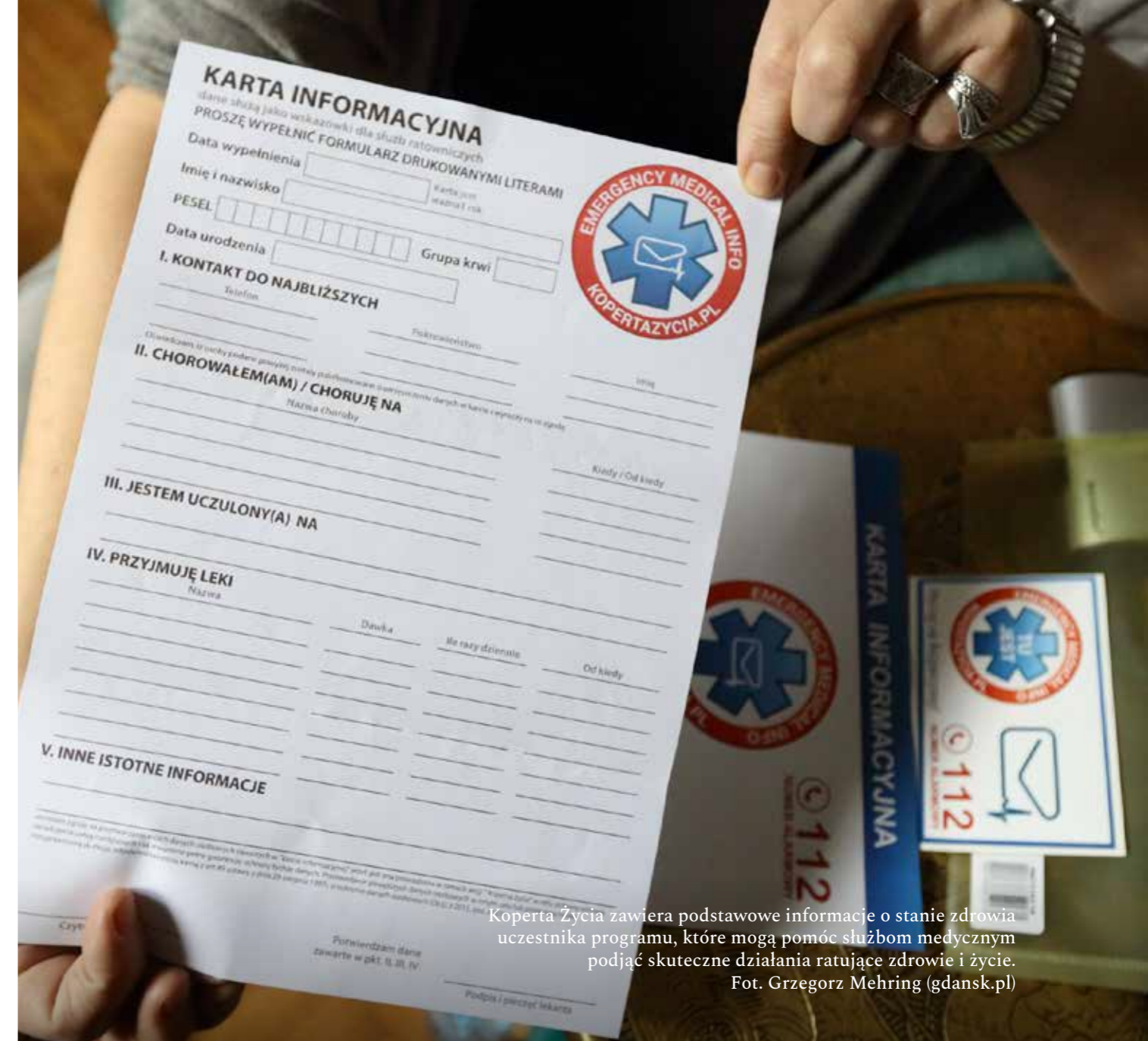
Kierunek Zdrowie

to program promujący zdrowy styl życia dla dzieci 6-letnich oraz ich rodziców i opiekunów. W ramach programu odbywa się spotkanie z interdyscyplinarnym zespołem specjalistów: lekarzem, psychologiem, dietetykiem, specjalistą ds. aktywności fizycznej, specjalistą zdrowia publicznego. Podczas spotkania przeprowadzona zostaje m.in. ocena kształtowania postawy ciała i narządu ruchu, poziomu rozwoju motorycznego i wydolności krążeniowo-oddechowej, a także słuchu. Uczestnicy mogą liczyć na poradnictwo w zakresie psychologicznym i zdrowego żywienia. Efektem rozmów jest plan postępowania zdrowotnego, dobrany odpowiednio do zdiagnozowanych potrzeb dziecka.

W 2019 r. w programie udział wzięło **2076** uczniów.

Ważnymi elementami kształtowania zdrowego stylu życia uczniów są poradnictwo w zakresie zdrowego odżywiania i promocja aktywności fizycznej.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Koperta Życia zawiera podstawowe informacje o stanie zdrowia uczestnika programu, które mogą pomóc służbom medycznym podjąć skuteczne działania ratujące zdrowie i życie.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Gdańska Koperta Życia

Program polega na zachęcaniu mieszkańców Gdańska do umieszczenia w domu, w oznakowanym miejscu, krótkiej informacji o stanie zdrowia domownika, który może wymagać pomocy medycznej, czyli tzw. Kopert Życia. Adresatami tych informacji są ratownicy medyczni oraz lekarze pogotowia i SOR-ów. W sytuacji, gdy osoba, do której zwanano pomoc medyczną, nie będzie w stanie samodzielnie przekazać informacji na temat swojego stanu zdrowia, Koperta pozwoli służbom medycznym szybko zapoznać się z niezbędnymi informacjami o stanie zdrowia, chorobach i lekach przyjmowanych przez pacjenta oraz podjąć szybkie działania ratujące życie. Przy realizacji programu GOPZ współpracuje ze stacjami pogotowia ratunkowego w Gdańsku.

W 2019 r. przekazano mieszkańcom **4500** Kopert Życia.

GDAŃSKIE PROGRAMY PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ

Miejskie działania w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia są ujęte w realizowanych od końca lat 90. programach profilaktyki zdrowotnej.

Poszczególne edycje programów były **dostosowane do aktualnych potrzeb społecznych**. Pierwszy z nich został zrealizowany w latach 1998–2001 i obejmował badania wad postawy u dzieci, profilaktykę chorób układu krążenia, nowotworów oraz cukrzycy. Kolejne edycje objęły badania dysplazji stawów biodrowych u dzieci, badania mammograficzne, badania szyjki macicy oraz gruczołu krokowego, badania densytometryczne (profilaktyka

PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM

Zapobieganie uzależnieniom i łagodzenie skutków uzależnień to kolejny kluczowy aspekt miejskiej polityki zdrowia publicznego. Od 2017 r. całość działań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom skupiona jest w **Wieloletnim Ramowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii**. W 2018 r. z działań (w tym edukacyjnych, profilaktycznych i promocji zdrowia) zrealizowanych w programie skorzystało **ponad 70 tys. osób**. Istotną rolę w realizacji zadań pełni MOPR oraz szkoły i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Ważną funkcję w tym obszarze pełni od 2002 r. **Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień**, które w zakresie swoich zadań ma także przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, promocję zdrowia i związane z nią działania edukacyjne. GCPU realizuje między innymi takie projekty jak Punkt Pomocy Psychologicznej, Szkoła dla Rodziców, FreD goes net, kampania „Kieruj bez procentów”, kampania „Młodość bez procentów”.

Miejską jednostką świadczącą pomoc psychologiczną uzależnionym, zagrożonym uzależnieniem i ich rodzinom jest **Gdański Ośrodek Pomocy**

(osteoporozy). Wspierano działalność szkolnych higienistek, prowadzono politykę antynikotynową. Od 2000 r. prowadzone są działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania próchnicy u dzieci, a od 2006 r. dofinansowywane są szkoły rodzenia oraz trwający nieprzerwanie program szczepień dla seniorów realizowany pod hasłem „Zaszczep się przeciwko grypie, a będziesz cieszyć się jesienią życia”, z którego korzysta rocznie około 5 tys. seniorów.

W ramach Gdańskiego Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Wybranym Chorobom Społecznym na lata 2017–2020 wyszczególniono 11 obszarów interwencji, w tym przeciwdziałanie próchnicy u dzieci, prewencję chorób cywilizacyjnych u dzieci, promocję aktywnego starzenia się, szczepienia seniorów przeciwko grypie, profilaktykę wirusa HPV, program wsparcia prokreacji.

Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży. Oferta, obejmująca między innymi konsultacje psychologiczne, terapię indywidualną i rodzinną oraz szkołę dla rodziców, skierowana jest do rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub zagrożonych uzależnieniem.

Innym ważnym aspektem profilaktyki uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, jest sport, służący promocji zdrowego stylu życia oraz kształtowaniu postaw i zachowań niezbędnych do twórczego wykorzystania czasu wolnego. Działania w tym obszarze prowadzi **Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego**. Przeciwdziałanie uzależnieniom realizowane jest również poprzez zlecenie zadań podmiotom leczniczym i organizacjom pozarządowym. Obejmują one różnorodne działania: od punktów pomocy i wsparcia psychologicznego, przez spotkania psychoedukacyjne dla rodziców mających problemy wychowawcze, aż po wsparcie klubów AA i inne.

Ważną funkcję w zakresie profilaktyki pełni także **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** zajmująca się pomocą rodzinom z problemem alkoholowym, monitorująca sprzedaż alkoholu w mieście oraz inicjująca szereg działań profilaktycznych. Usługi świadczone przez miejskie jednostki oraz podmioty współpracujące z miastem tworzą kompleksową ofertę wspierającą mieszkańców w życiu wolnym od uzależnień.

We wrześniu 2019 r. rozpoczął się pilotażowy projekt FitKlasa, będący nową formułą ćwiczeń korekcyjnych dla dzieci w klasach 0-3. Zajęcia prowadzone są w taki sposób, by dzieci podczas zajęć wykonywały odpowiednio długo intensywne ćwiczenia, które kształtują sprawność krążeniowo-oddechową, a tym samym obniżają ryzyko chorób sercowo-naczyniowych. Pilotaż odbywa się w 10 szkołach podstawowych (prawie 2 tys. dzieci), od roku szkolnego 2020/2021 projekt obejmie wszystkie samorządowe szkoły podstawowe (około 14 tys. dzieci). Nz. zajęcia w ramach projektu FitKlasa w Szkole Podstawowej nr 92. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Warsztaty zorganizowane przez Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień dla młodzieży z IV LO z udziałem ambasadorów akcji „Młodość bez procentów”. Nz. warsztaty z Maciejem „Glebą” Florkiem. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Zdrowie psychiczne to obszar o ogromnym znaczeniu społecznym. Z tego powodu jest bardzo istotnym elementem miejskiej polityki.

Systemowym narzędziem wsparcia w obliczu zagrożeń, które niosą kryzysy, zaburzenia i choroby psychiczne, jest **Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016–2023**. W jego ramach pomoc psychologiczną i wsparcie świadczy wiele podmiotów, w tym MOPR, organizacje pozarządowe oraz 6 publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Działania obejmują zapobieganie depresjom, samobójstwom i zaburzeniom lękowym, wsparcie psychologiczne i psychiatryczne, także dla rodzin osób borykających się z zaburzeniami

psychicznymi. **Prowadzone działania mają głównie charakter środowiskowy**, dzięki czemu osoby borykające się z zaburzeniami psychicznymi mogą prowadzić swoje dotychczasowe życie. Nowatorskość gdańskiego modelu wsparcia polega przede wszystkim na indywidualnym i kompleksowym podejściu do osoby z zaburzeniami psychicznymi. W ramach programu powstały m.in. specjalistyczna poradnia zdrowia psychicznego, oddział dzienny dla osób zaburzonych, mieszkania wspomagane, środowiskowy dom samopomocy, centrum integracji społecznej oraz klub integracji społecznej.

W 2019 r. w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego bezpośrednim wsparciem psychologicznym objęto blisko

10 tys. gdańszczan

PROGRAM WSPARCIA PROKREACJI DLA MIESZKAŃCÓW GDAŃSKA

W związku z zakończeniem rządowego programu finansowania zabiegów *in vitro* władze Gdańska postanowiły przywrócić na poziomie miasta taką możliwość osobom zmagającym się z problemem bezpłodności. Program Wsparcia Prokreacji dla Mieszkańców Gdańska na lata 2017–2020 został przyjęty przez Radę Miasta Gdańska w 2017 r. Obejmuje on szerokie spektrum działań:

- edukację w zakresie zdrowia prokreacyjnego dla młodzieży szkół ponadpodstawowych,
- wsparcie psychologiczne osób zmagających się z problemem bezpłodności lub niepowodzeniami ciążowymi, a także kobiet w ciąży i okresie poporodowym,
- dofinansowania leczenia bezpłodności metodą *in vitro*.

**około
4 mln zł**

**na Program Wsparcia Prokreacji
do 2020 r.**

Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego został zainaugurowany we wrześniu 2016 r. w czasie Pomorskich Dni Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznymi. Podczas spotkania z realizatorami projektu i ekspertami wręczono zostały nominacje do Rady Programowej oraz Zespołu Wdrożeniowego. Odbyła się również debata na temat „Gdańskiego modelu deinstytucjonalizacji usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi”.

Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

DEFIBRYLATORY W PRZESTRZENI MIEJSKIEJ

Defibrylatory to proste w obsłudze urządzenia **pozwalające uratować życie** ludziom, u których nagle doszło do poważnych zaburzeń pracy serca. Zależy nam, aby również gdańszczanie mieli szanse na szybką pomoc w takiej sytuacji. Dlatego w 2017 r. zakupiliśmy 10 defibrylatorów, które zostały zainstalowane na ścianach budynków w łatwo dostępnych miejscach publicznych. Koszt zakupu wyniósł 110 tys. zł. Są to urządzenia automatyczne, które zostały tak skonstruowane, by mogli z nich **bezpiecznie korzystać** zarówno ratownicy, jak i osoby nieposiadające wykształcenia medycznego. W 2018 r. dzięki działaniom darczyńców, tj. Fundacji Ratuj Życie i UPS Foundation, przestrzeń publiczna miasta Gdańska została wzbogacona o 6 defibrylatorów. Kolejne urządzenia pojawiły się w 2019 r., kiedy – w miejscach ogólnie dostępnych, charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu pieszego – zamontowano 31 defibrylatorów. Źródłem finansowania tego przedsięwzięcia są projekty wybrane przez mieszkańców w ramach Budżetu Obywatelskiego. Łączny ich koszt wynosi 853 tys. zł. Na tę kwotę składają się nie tylko dostarczenie i zamontowanie urządzeń, ale również przeprowadzenie akcji promocyjnych, szkoleniowych i rozbudowanie oprogramowania na potrzeby zdalnego monitorowania stanu urządzeń. W sumie pod koniec 2019 r. w przestrzeni publicznej dostępnych było **47 defibrylatorów**.

Aparaty montowane są również w pojazdach komunikacji miejskiej. Pod koniec 2019 r. w defibrylator wyposażonych było 71 pojazdów (46 autobusów i 25 tramwajów). W 2020 r. liczba urządzeń zwiększyła się o 78 – montowane będą w nowych pojazdach, które zasilą gdański tabor.

Liczba defibrylatorów w przestrzeni publicznej i obiektach zwiększa się dzięki zakupom miejskim i darom sponsorów. W wyszukiwaniu defibrylatorów pomaga aplikacja Staying Alive, która na podstawie lokalizacji GPS wskazuje, gdzie w promieniu 1 km od miejsca zdarzenia dostępny jest defibrylator. Nz. przekazanie defibrylatorów zakupionych przez Fundację Ratuj Życie i UPS Foundation (2018 r.)
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

05

SPORT

MIEJSCA, EMOCJE, SUKCESY

Sport to pozytywny styl życia i wielkie emocje, dlatego jest tak ważnym elementem życia społecznego, kultury i tożsamości miasta. Jesteśmy kibicami i chcemy cieszyć się sukcesami naszych zawodników oraz obserwować wielkie rywalizacje. Chcemy też być zdrowi i mieć możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu. Właśnie z tego powodu od trzech dekad konsekwentnie tworzymy warunki, dzięki którym sport może być codziennością wszystkich gdańszczanek i gdańszczan. Jesteśmy dumni z nowoczesnych obiektów sportowych powstałych w ostatnich latach, w tym Stadionu Energa czy Ergo Areny.

W tych obiektach odbyło się wiele wydarzeń rangi mistrzostw świata i Europy. Mieszkańcy mogą również brać czynny udział w dziesiątkach imprez i programów propagujących aktywność fizyczną i pozwalających cieszyć się sportem i ruchem w każdym wieku. Realizujemy także projekty, które pomagają klubom sportowym w szkoleniu dzieci, młodzieży, juniorów i seniorów. Możemy pochwalić się medalistkami i medalistami igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata, Europy i Polski.

MIEJSCA

Największe gdańskie inwestycje związane ze sportem to budowa nowych obiektów. Na pierwszy plan wysuwają się te najbardziej spektakularne, jak stadion w Letnicy czy hala na granicy Gdańska i Sopotu. Dzięki nim Gdańsk może organizować międzynarodowe wydarzenia dla wielotysięcznych widzów, a charakterystyczne bryły budynków stały się nowymi wizytówkami miasta. Śmiało można powiedzieć, że zmieniły one status i rozpoznawalność Gdańska w całej Europie. W ostatnich latach gościliśmy takie wydarzenia jak piłkarskie Euro 2012, mistrzostwa świata czy Europy w siatkówce i piłce ręcznej oraz mecze piłkarskiej reprezentacji Polski. Obiekty te służą nie tylko jako areny sportowych zmagania. Ich nowoczesność i wielofunkcyjność pozwalają na organizację wielu innych wydarzeń: kulturalnych, koncertów, widowisk i kongresów. Poza budową nowych, dużych obiektów bardzo ważny jest dla nas rozwój tych mniejszych, w dzielnicach, dzięki którym znacznie poszerzyły się możliwości codziennej aktywności fizycznej mieszkańców. Są nimi liczne boiska, baseny i siłownie pod chmurką oraz place zabaw dla najmłodszych.

703,7 mln zł

koszt budowy
Stadionu Energa

w tym **117 mln zł**

dofinansowania z budżetu państwa

BUDOWA STADIONU W LETNICY – STADION ENERGA

Stadion w Letnicy to jeden z **najnowocześniejszych i najpiękniejszych stadionów na świecie**. Stał się także **nowym symbolem Gdańska**. Obiekt był najbardziej spektakularną inwestycją spośród wszystkich, jakie były związane z organizacją Euro 2012. Jest to nowoczesna arena sportowa pełniąca również funkcję centrum biznesu, rozrywki i rekreacji. Stadion zaprojektowano na imprezy masowe liczące do 44 tys. widzów: mecze piłkarskie, koncerty oraz inne wydarzenia sportowe i kulturalne. Inauguracją działalności stadionu był mecz Lechia-Cracovia, który odbył się 14 sierpnia 2011 r. Stadion oferuje również rozrywkę na co dzień: znajdują się tam: pub sportowy, Muzeum Lechii Gdańsk, kolej tyrolska, Centrum Rekreacyjno-Sportowe FUN Arena z torem gokartowym, parkiem trampolin, escape roomami i paintballem elektronicznym. Dookoła stadionu biegnie także profesjonalny tor wrotkarski.

Stadion zdobył wiele wyróżnień za projekt i oryginalny wygląd. Jednym z nich jest nagroda w międzynarodowym, prestiżowym konkursie **The Stadium Business Awards 2012** za najlepszą architekturę i projekt stadionu. Unikatowa fasada w kolorze bursztynu jest jedną z architektonicznych atrakcji i znakiem rozpoznawczym Gdańska.

Kibice na stadionie w Gdańsku-Letnicy podczas meczu towarzyskiego Polska-Grecja (2015 r.).
Fot. Bartłomiej Borowczak (gdansk.pl)

Dzięki stadionowi gdańszczanie zyskali okazję do regularnego **oglądania na żywo piłkarzy reprezentacji Polski** – w latach 2011–2018 każdego roku odbył się jeden mecz reprezentacji. Wcześniej Polacy zagrali w Gdańsku tylko raz, w 1987 r., w eliminacjach mistrzostw Europy z Cyprem, na stadionie przy ul. Traugutta. Na co dzień swoje mecze rozgrywa tu Lechia Gdańsk, odbywają się również wydarzenia popularyzujące aktywność fizyczną.

Gdańsk został wybrany na gospodarza **meczu finałowego Ligi Europy** w 2020 r. – prestiżowych rozgrywek, w których uczestniczą czołowe kluby piłkarskie z naszego kontynentu.

8

meczów reprezentacji Polski w piłce nożnej (2011–2018)

4

Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Euro 2012

Stadion Energa to nie tylko arena sportowa. Odbywają się na nim również duże imprezy rozrywkowe, w tym koncerty światowych gwiazd muzyki pop – **Jennifer Lopez** (2012 r.), zespołu **Bon Jovi** (2013 r.), **Justina Timberlake'a** (2014 r.), **Avicii'ego** (2016 r.), **Guns N' Roses** (2017 r.). Stadion i jego otoczenie to także miejsce licznych imprez otwartych dla mieszkańców, np. festynów rodzinnych, imprez sportowych, wydarzeń dla dzieci czy targów.

HALA WIDOWISKOWO-SPORTOWA NA GRANICY GDAŃSKA I SOPOTU – ERGO ARENA

Ergo Arena powstała jako **wspólna inwestycja Gdańska i Sopotu**. Zlokalizowana na granicy dwóch miast, jest wielofunkcyjnym obiektem, którego potrzebowała cała aglomeracja trójmiejska. Widownia hali o wymiarach 214x180 m może pomieścić 10,6 tys. osób. Podczas koncertów, gdy publiczność zajmuje także płytę, maksymalna liczba uczestników wzrasta do 15 tys. Arenę oddano do

użytkowania w 2010 r. Jest to **tętniący życiem obiekt**, w którym odbywają się mecze drużyn siatkarskich i koszykarskich, koncerty, wydarzenia artystyczne, spotkania biznesowe, targi i konferencje. Istotne jest także dobre skomunikowanie hali, pozwalające tysiącom widzów łatwo dotrzeć i opuścić teren wokół Ergo Areny.

383 mln zł

koszt budowy Ergo Areny w tym:

147,2 mln zł – wkład Gdańska

48,5 mln zł – dofinansowanie z budżetu państwa

39,8 mln zł – dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej

Hala Ergo Arena

1581 wydarzeń

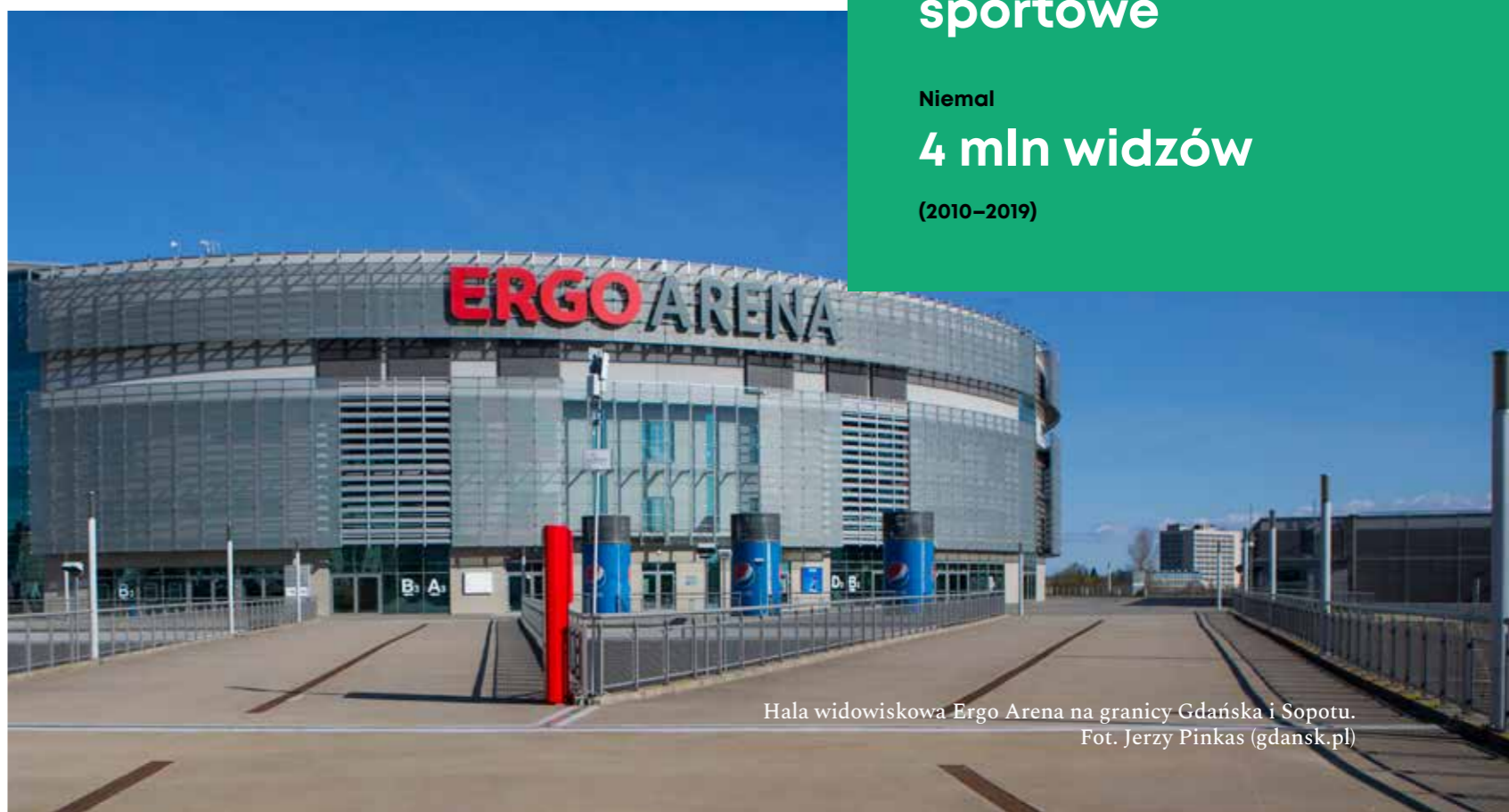
w tym

703 wydarzenia sportowe

Niemal

4 mln widzów

(2010–2019)

Hala widowiskowa Ergo Arena na granicy Gdańska i Sopotu.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

GDAŃSKI STADION LEKKOATLETYCZNY I RUGBY UL. GRUNWALDZKA 244

Obiekt został zbudowany, by służyć nie tylko profesjonalnym sportowcom, ale również wszystkim mieszkańcom Gdańska, którzy chcą trenować i być aktywni fizycznie. **Nowoczesny i wielofunkcyjny kompleks** powstał na miejscu istniejącego wcześniej boiska. W jego skład wchodzi boisko do gry w rugby i piłkę nożną o nawierzchni naturalnej oraz boisko treningowe ze sztuczną trawą. Obiekt ma także pełne wyposażenie do wyczynowych treningów i zawodów lekkoatletycznych: bieżnie, sektor do rozgrywania

konkurencji rzutowych (kula, dysk, młot, oszczep) oraz skocznie (w dal i wzwyż). Infrastrukturę uzupełniają trybuny mieszczące prawie 1 tys. widzów, oświetlenie i parkingi. Z obiektu mogą korzystać osoby indywidualne, szkoły, kluby i związki sportowe. Stadion oddano do użytku w 2016 r.

11,5 mln zł

koszt budowy Gdańskiego Stadionu
Lekkoatletycznego i Rugby

PRZEBUDOWA KOMPLEKSU SPORTOWEGO PRZY UL. TRAUGUTTA

Stadion przy ul. Traugutta to bardzo ważne miejsce w powojennej historii Gdańska. Od 1945 r. rozgrywane tu były ligowe mecze Lechii Gdańsk. W latach 2007–2009 przeprowadzono modernizację, dzięki której **stadion spełnia najwyższe wymagania piłkarskie**. Nowymi elementami są: podgrzewana główna płyta boiska, sztuczne oświetlenie, monitoring, zmodernizowana trybuna kryta oraz boiska

treningowe z nawierzchnią sztuczną i trawiastą. W 2016 r. przeprowadzono kolejny etap modernizacji obejmujący m.in. montaż urządzeń lekkoatletycznych. Wydarzeniem, które zgromadziło komplet publiczności, był otwarty trening piłkarskiej reprezentacji Niemiec przez rozpoczęciem Euro 2012. Dwukrotnie rozgrywali tu międzynarodowe mecze rugbyści Polski i Niemiec (w 2011 i 2012 r.). Stadion gościł także piłkarskie reprezentacje Polski i Grecji do lat 19 w ramach mistrzostw Europy w sezonie 2012/2013.

Obiekt na co dzień **służy celom szkoleniowym** – dzieci i młodzież oraz organizacje działające na rzecz sportu młodzieżowego mogą korzystać z kompleksu sportowego na preferencyjnych warunkach. Trenują tu również piłkarze Lechii Gdańsk.

20,3 mln zł

koszt przebudowy kompleksu
sportowego w latach 2007–2009 i 2016

Dzień otwarty Gdańskiego Stadionu
Lekkoatletycznego i Rugby przy
ul. Grunwaldzkiej 244 (2017 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

PRZEBUDOWA HALI OLIVIA

Wybudowana na początku lat 70. hala jest jednym z najpiękniejszych przykładów architektury sportowej tamtych lat. Przez kilkadziesiąt lat była miejscem ważnych wydarzeń sportowych, kulturalnych i społecznych. Właśnie tu w 1981 r. odbył się historyczny I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”. Czas nie był jednak łaskawy dla budynku i jego pogarszający się stan techniczny utrudniał organizowanie zawodów sportowych. W 2009 r. rozpoczęto **modernizację hali**, w pierwszej kolejności wymieniono poszycie dachowe oraz wyremontowano maszynownię. W latach 2014–2016 przeprowadzono **remont generalny całego obiektu**, który objął przywrócenie pierwotnego wyglądu elewacji oraz iluminację hali. Wśród ważniejszych wydarzeń ostatnich lat należy wymienić rozgrywki grupowe mistrzostw Europy w koszykówce mężczyzn, które odbyły się w Olivii w 2009 r. Wcześniej rozgrywano w niej m.in. międzynarodowe mecze w siatkówce oraz walki bokserskie. Obecnie w hali Olivia można obserwować zmagania hokeistów LOTOS PKH Gdańsk oraz hokeistek GKS Stocznowiec Gdańsk. Jest to również **ważne miejsce szkolenia** młodych hokeistów, hokeistek, łyżwiarzy figurowych i uprawiających short track. W sezonie zimowym w hali otwierane jest dostępne dla mieszkańców lodowisko. Olivia to również miejsce organizacji imprez targowych.

39,4 mln zł

koszt modernizacji
hali Olivia

w tym

22,7 mln

z budżetu państwa i wkładu GKS
Stocznowiec

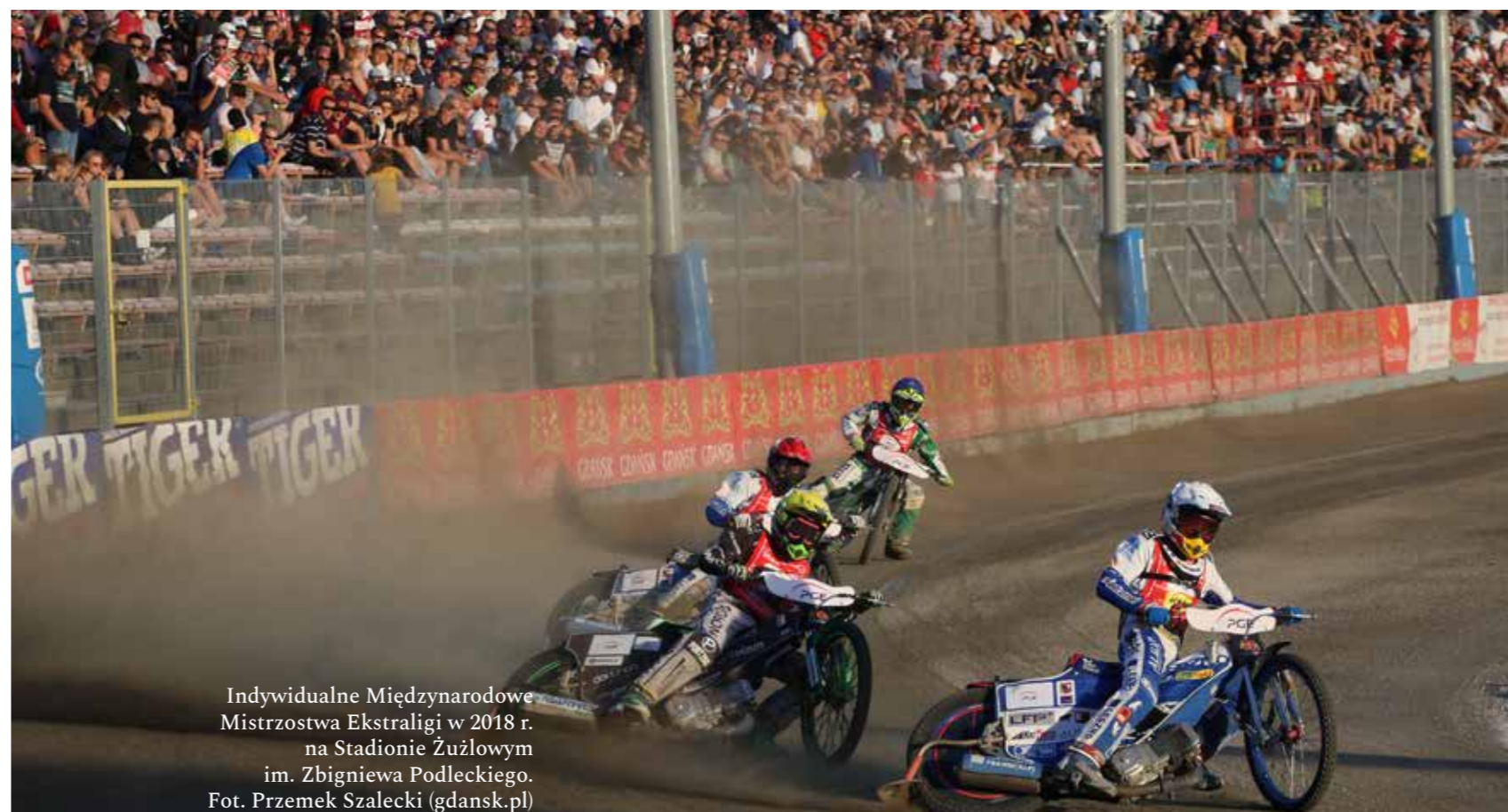
(2009–2016)

Hala Olivia – uroczyste otwarcie obiektu po modernizacji połączone z prezentacją nowego oświetlenia (2016 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

INNE OBIEKTY

Gdańskie inwestycje w budowę i modernizację infrastruktury sportowej objęły wiele innych obiektów związanych z różnymi dyscyplinami i rodzajami aktywnego spędzania wolnego czasu. Zmodernizowana została Miejska Hala Sportowa na ul. Kołobrzeskiej, hala judo na ul. Traugutta, marina jachtowa na ul. Szafarnia. Zbudowano kompleksy piłkarskie na ul. Hallera (Gedania 1922) oraz na ul. Meissnera (kryty stadion). Modernizowany był Stadion Żużlowy im. Podleckiego na ul. Zawodników. W Gdańsku powstały także ważne w skali kraju ośrodki sportowe związane ze szkolnictwem wyższym. Mowa o ukończonym w 2006 r. Narodowym Centrum Żeglarstwa Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku oraz o należącym do Akademickiego Związku Sportowego Centralnym Ośrodku Sportu Akademickiego Górki Zachodnie. Miasto zapewniło infrastrukturę techniczną niezbędną do funkcjonowania obu obiektów.

Indywidualne Międzynarodowe Mistrzostwa Ekstraligi w 2018 r. na Stadionie Żużlowym im. Zbigniewa Podleckiego.
Fot. Przemek Szalecki (gdansk.pl)

Sport to nie tylko wielkie wydarzenia i emocje, ale również aktywność i zdrowie. Możliwości uprawiania sportu i czynnego wypoczynku są bardzo ważne dla jakości życia i dobrego samopoczucia mieszkańców. Dlatego właśnie inwestujemy w sport blisko gdańszczan – dostępny dla wszystkich i na co dzień. Ogromne nakłady miasto przeznaczyło na tworzenie obiektów i udogodnień w dzielnicach, na osiedlach i przy szkołach. Mają służyć popularyzacji i poprawieniu warunków do aktywności fizycznej i rozwijania pasji sportowych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

GDAŃSKIE BOISKA

Budując nowe boiska, chcemy tworzyć warunki, które z jednej strony pozwolą każdemu komfortowo grać w piłkę z przyjaciółmi po pracy, z drugiej zaś – trenować i rozwijać sportowe talenty młodzieży. Choć nowe obiekty powstawały już w latach 90., to mocnym impulsem do nowocześniejszej bazy sportowej było przyznanie Polsce i Gdańskowi organizacji turnieju Euro 2012. W latach 2008–2009 miasto rozpoczęło realizację trzech programów budowy boisk:

Orlik 2012 – program rządowy, dzięki któremu powstało 9 ogólnodostępnych kompleksów boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym. Inwestycje te były współfinansowane z budżetu miasta (2008–2012),

Junior Gdańsk 2012 – program był inicjatywą lokalnych przedsiębiorców i władz samorządowych. Dzięki wsparciu pomorskich firm wybudowano 16 boisk przy gdańskich szkołach (2009–2012),

Miejski program budowy boisk przy gdańskich szkołach oraz na gdańskich osiedlach – program o największym zasięgu, budowa boisk finansowana jest z budżetu miejskiego. Do końca 2019 r. umożliwił powstanie 82 boisk.

Nowy kompleks boisk przy obecnej Szkole Podstawowej nr 67 (wcześniej Gimnazjum nr 8) oddany do użytku w 2016 r. (ul. Żabi Kruk, Śródmieście).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

W ostatnich latach nowe boiska powstają również jako inwestycje **wybrane przez mieszkańców w Budżecie Obywatelskim**. Inwestycje te przyczyniły się zarówno do zwiększenia dostępności miejsc do uprawiania sportu, szczególnie w dzielnicach, jak i podniesienia jakości boisk. Nowe boiska to lepsze warunki do codziennej aktywności mieszkańców oraz lepsze warunki do przeprowadzania atrakcyjnych lekcji wychowania fizycznego w szkołach.

119 boisk i kompleksów boisk

wybudowanych lub
zmodernizowanych w latach
1991–2019

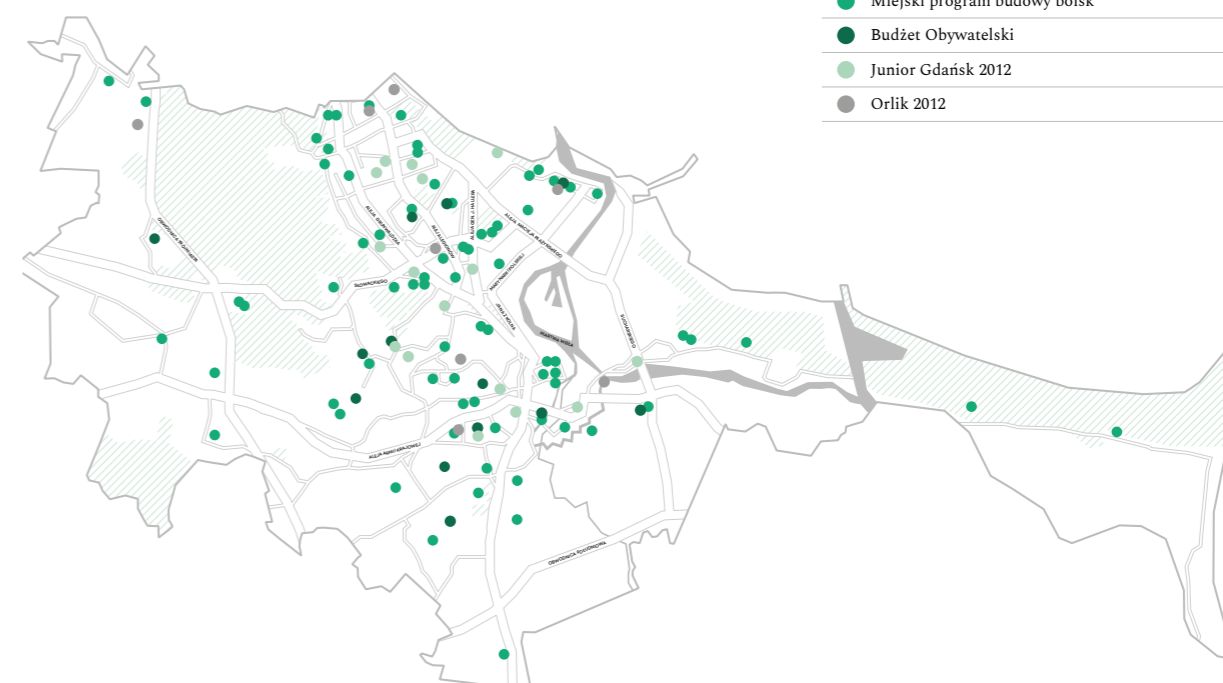
Nowe, oddane do użytku w 2018 r. boisko przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 10 (ul. Krasickiego, Brzeźno).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Zmodernizowany w 2012 r. kompleks boisk przy Szkole Podstawowej nr 85 (ul. Stolema, Jasień).
Fot. Bartłomiej Borowczak (gdansk.pl)

NOWE I ZMODERNIZOWANE BOISKA I KOMPLEKSY BOISK W LATACH 1991–2019

- Miejski program budowy boisk
- Budżet Obywatelski
- Junior Gdańsk 2012
- Orlik 2012

MIEJSKIE PŁYWALNIE

Pływalnie to obiekty, których dostępność zawsze bardzo cieszy mieszkańców. Od 1990 r. w Gdańsku powstało sześć nowych basenów. Zbudowane zostały przy szkołach, dzięki czemu **na co dzień służą uczniom, ale pełnią również funkcję ogólnodostępnych pływalni**. W każdym obiekcie są basen pływacki oraz brodziki dla nieumiejących pływać. Ich funkcjonalność uzupełniają: urządzenia do masażu, gejzery oraz jacuzzi. Pod koniec 2019 r. w Gdańsku było łącznie 12 miejskich basenów funkcjonujących przy placówkach edukacyjnych.

Nowy miejski basen na Stogach przy Szkole Podstawowej nr 11, otwarty w 2018 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Nowy miejski basen na Oruni przy Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2, otwarty w 2018 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

6 NOWYCH BASENÓW W LATACH 1990–2019

- Zespół Szkół Energetycznych,
ul. Reja (Młyniska) – 1993 r.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 7,
ul. Chałubińskiego (Chełm) – 2005 r.
- Pozytywna Szkoła Podstawowa,
ul. Azaliowa (Kokoszki) – 2015 r.
- Szkoła Podstawowa nr 81,
ul. Siedleckiego (Osowa) – 2017 r.
- Szkoła Podstawowa nr 11,
ul. Stryjewskiego (Stogi) – 2018 r.
- Centrum Kształcenia Zawodowego
i Ustawicznego nr 2,
ul. Smoleńska (Orunia-św. Wojciech-Lipce) –
2018 r.

PLACE ZABAW

Tworząc warunki do aktywnego spędzania wolnego czasu, nie zapomnieliśmy o najmłodszych mieszkańcach Gdańska. Nowe place zabaw są projektowane i budowane tak, aby stanowić **bezpieczne miejsca wszechstronnego rozwoju fizycznego dzieci**. Ich obecność w najbliższym sąsiedztwie wpływa bardzo pozytywnie na komfort życia gdańskich rodzin. Chcemy, by wesołe i przyjazne przestrzenie do zabawy i rozwoju dzieci były jak najbliżej każdego mieszkańca. Nowe place zabaw powstawały i powstają dzięki realizacji różnych inicjatyw.

W ramach programu **Radosna Szkoła**, który realizowany był w latach 2010–2014, powstały **34 nowoczesne, przyszkolne place zabaw**. Program pozwolił także na stworzenie przyjaznych dzieciom, kolorowych miejsc do zabaw ruchowych we wnętrzach gdańskich szkół podstawowych. Całkowity koszt realizacji programu wyniósł ponad 5 mln zł, w tym 2,1 mln zł stanowiła dotacja z Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W latach 2010–2018 place zabaw powstawały we **współpracy z organizacjami pozarządowymi** w ramach konkursów finansowanych z budżetu miasta. Organizacje wskazywały lokalizację nowych placów i stawały się ich gospodarzami. **Powstało ich 89**. Łączna wartość inwestycji to 4,5 mln zł.

Place zabaw pojawiają się również przy okazji budowy nowych i rewaloryzowaniu istniejących parków, terenów rekreacyjnych i placówek edukacyjnych. Od kilku lat – dzięki **Budżetowi Obywatelskiemu** – mieszkańcy mogą sami wskazywać miejsca, gdzie takie obiekty powinny według nich powstać, i oddawać głosy na wybrane projekty. W pierwszych pięciu edycjach budżetu (2014–2018) gdańszczanie wybrali do realizacji **17 placów zabaw**.

SIŁOWNIE POD CHMURKĄ

Stosunkowo nowy trend w promowaniu aktywnej rekreacji tworzą tzw. siłownie pod chmurką. Są to zestawy **profesjonalnych przyrządów do ćwiczeń fizycznych** ustawione w parkach, przy szkołach i na osiedlowych skwerach. Siłownie zostały bardzo pozytywnie przyjęte przez mieszkańców i natychmiast stały się popularnymi miejscami spotkań oraz wspólnych ćwiczeń osób w każdym wieku. Miejsca te idealnie wpisują się w modę na zdrowy i aktywny styl życia.

Plac zabaw przy Szkole Podstawowej nr 5 przy ul. Meissnera 9 na Zaspie. Powstał w 2011 r. w ramach programu Radosna szkoła i został wyposażony w nowoczesne atestowane urządzenia. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Siłownia w Parku im. Ronalda Reagana. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

GDAŃSKA SZKOŁA SZERMIERKI

Szermierka – ze względu na długie tradycje oraz liczne sukcesy zawodników związanych z Gdańskiem – to od lat jedna z najważniejszych dyscyplin sportowych w naszym mieście. Chcemy kontynuować te tradycje i zapewnić jak najlepsze warunki do rozwoju młodych talentów. W tym celu na potrzeby Gdańskiej Szkoły Szermierki (dawniej Gdańska Szkoła Floretu) przy Szkole Podstawowej nr 70 w dzielnicy VII Dwór zbudowana została specjalistyczna hala. Obiekt jest jedną z **najważniejszych miejskich inwestycji na rzecz sportu młodzieżowego**. Hala ma ponad 4 tys. m², na tej powierzchni zmieści się 20 plasz treningowych dla szermierzy. Można w niej uprawiać również inne dyscypliny, znajdują się tam bowiem: boisko o powierzchni 1000 m², boisko do koszykówki oraz bieżnia z nawierzchnią tartanową. Częścią kompleksu jest też internat z 20 pokojami dla około 50 osób.

20,5 mln zł

koszt budowy hali
Gdańskiej Szkoły Szermierki

(w tym 10 mln zł dofinansowania
z budżetu państwa)

(2007–2009)

Pokazowe pojedynki uczniów Gdańskiej Szkoły Floretu podczas otwarcia w 2009 r. nowoczesnej hali do szermierki przy Szkole Podstawowej nr 70.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

6,5 mln zł

koszt zakupu i remontu
„Generała Zaruskiego”

lata 2008–2012

STS „Generał Zaruski”
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

ŻAGLOWIEC „GENERAL ZARUSKI”

Tradycje morskie i żeglarskie to trwały element gdańskiej tożsamości i historii. Chcąc je pielęgnować, w 2008 r. **miasto zakupiło i poddało kapitalnemu remontowi** historyczny jacht „Generał Zaruski”. Uroczyste podniesienie bandery i oddanie jednostki do eksploatacji nastąpiło w 2012 r. Przedsięwzięcie miało duże znaczenie dla polskiego żeglarstwa. Jacht zbudowano w 1939 r. z inicjatywy generała Mariusza Zaruskiego, by służył edukacji morskiej polskiej młodzieży. **Pod gdańską banderą żaglowiec kontynuuje tę misję, będąc praktyczną szkołą żeglarstwa i morskich tradycji** dla młodzieży ze szkół, klubów sportowych, stowarzyszeń, organizacji społecznych itp. W każdym sezonie żeglarskim odbywa się 30–40 rejsów, w których udział bierze ok. 1000 osób. Jednostka jest podziwiana w wielu portach Polski i Europy. W ciągu pierwszych sześciu sezonów po odbudowie żaglowiec pokonał ok. 42 tys. mil morskich, co równa się niemal dwukrotności pętli wokół globu. Żaglowiec jako ambasador hanzeatyckiego miasta Gdańsk bierze udział w największych imprezach żeglarskich, m.in. w The Tall Ships Races. „Generał Zaruski” jest wspaniałym pomnikiem dokonań i idei swego patrona oraz bezcenną częścią gdańskiego i polskiego dziedzictwa morskiego.

GDAŃSKIE CENTRUM SPORTÓW WODNYCH

Gdańskie Centrum Sportów Wodnych wyrosło z tradycji morskich Gdańska. To największy w Polsce ośrodek umożliwiający młodzieży **zdobywanie szlifów w sportach wodnych i pozwalający rozwijać umiejętności w tej dziedzinie**. Inicjatywa, zapoczątkowana na przełomie lat 2006/2007 przez miasto Gdańsk, prowadzona jest we współpracy m.in. z Narodowym Centrum Żeglarstwa, Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku, Morskim Robotniczym Klubem Sportowym Gdańsk, Uczniowskim Klubem Sportowym Motława. Obecnie w Szkole Podstawowej Mistrzostwa Sportowego nr 94 przy ul. Głębokiej kształcą się 120 uczniów w klasach **wioślarstwa, żeglarstwa i kajakarstwa**. Rozwijana systematycznie infrastruktura tworzy warunki do uprawiania sportów wodnych przez wszystkich gdańskich uczniów.

EMOCJE

Dzięki nowym obiektom sportowym w ostatnich latach Gdańsk mógł z sukcesem ubiegać się o status organizatora imprez i zawodów międzynarodowych. Dało to mieszkańcom szansę na uczestnictwo w wielkich wydarzeniach światowego formatu – szansę, której wcześniej w swoim mieście praktycznie nie mieli. Pojedynki wybitnych sportowców na gdańskich arenach za każdym razem ściągają do miasta tysiące kibiców z kraju i zagranicy. Można więc uznać, że stanowią bardzo ważny instrument promocji Gdańska. Nasi goście wyjeżdżają stąd pod ogromnym wrażeniem piękna obiektów, świetnej organizacji zawodów i gościnności gdańszczan. Osobną grupę ważnych wydarzeń sportowych stanowią te, które zachęcają i angażują do aktywnego uczestnictwa. Jest to kolejny sposób na popularyzację zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej.

ponad 310 tys.

osób odwiedziło Gdańsk w czasie Euro 2012, połowę z nich stanowili obcokrajowcy

600 mln zł

to szacowana wartość ekwiwalentu reklamowego, będącego efektem obecności Gdańska w mediach krajowych, hiszpańskich i niemieckich

95%

zagranicznych kibiców oceniło pozytywnie atmosferę w czasie turnieju w Gdańsku

Pierwszą wielką imprezą sportową zorganizowaną w powojennej historii Gdańska były Mistrzostwa Świata w Sermierce w 1963 r. Po ponad 30 latach, w 1994 r., odbyły się Mistrzostwa Europy w Judo. Gdańsk regularnie gościł też zawody Pucharu Świata we Florecie Kobiet i był miejscem startów i finiszów etapów kolarskiego Tour de Pologne, a w 2009 r. do Gdańska przyjechali najlepsi koszykarze Europy. Od tamtej pory można mówić o **prawdziwym wyspie imprez sportowych o zasięgu europejskim i światowym.**

EURO 2012

Mistrzostwa Europy w piłce nożnej to jedna z **największych imprez sportowych na świecie.** Prawa do organizacji turnieju Euro 2012 zostały przyznane Polsce i Ukrainie w 2007 r., a Gdańsk został wybrany na jedno z miast gospodarzy w 2009 r. Wówczas rozpoczęły się intensywne przygotowania do organizacji imprezy, związane z rozwojem infrastruktury, sprawnym funkcjonowaniem miasta i służb miejskich, zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku czy organizacją transportu i opieki medycznej. W Gdańsku odbyły się cztery mecze, w tym ćwierćfinałowy Niemcy–Turcja. **Organizacja Euro 2012 pociągnęła za sobą szereg inwestycji, które odmieniły miasto.** Najważniejszą z nich była budowa stadionu piłkarskiego w Letnicy. Czas mistrzostw był prawdziwym piłkarskim karnawalem, a o meczach w Gdańsku informowały media na całym świecie. Otwartość gdańszczan i dobra organizacja przyczyniły się do wzrostu popularności miasta. Organizacja turnieju o tak wysokiej randze, przyciągającego uwagę milionów osób na całym świecie, przyniosła miastu i jego mieszkańcom wiele pozytywnych zmian, m.in.: wzrost liczby turystów z zagranicy, rozwój gospodarczy, poprawę infrastruktury drogowo-komunikacyjnej, wzrost rozpoznawalności miasta i rozwój wolontariatu.

Ulice Głównego Miasta opanowane przez rozbawiony tłum kibiców z Chorwacji i Hiszpanii w dzień meczu obu drużyn na gdańskim stadionie w ramach Euro 2012.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Euro 2012. Kibice na Głównym Mieście przed meczem Chorwacja–Hiszpania.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

INNE IMPREZY O ZASIĘGU MIĘDZYNARODOWYM

Nowoczesne obiekty sportowe oraz, uzyskany w dużej mierze dzięki Euro 2012, wzrost rozpoznawalności miasta na arenie międzynarodowej sprawiły, że Gdańsk mógł z powodzeniem ubiegać się o organizację wydarzeń sportowych.

Siatkówka:

- Finał Ligi Światowej (2011 r.)
- Mistrzostwa Europy mężczyzn (2013 r.)
- Mistrzostwa Świata mężczyzn (2015 r.)
- Mistrzostwa Europy mężczyzn (2017 r.)
- Mecze międzynarodowe reprezentacji Polski
- Mecze Lotosu Trefla Gdańsk w Lidze Mistrzów
- Turniej kwalifikacyjny do Letnich Igrzysk Olimpijskich Tokio 2020 (2019 r.)

Piłka ręczna:

- Mistrzostwa Europy mężczyzn (2016 r.)
- Mecze międzynarodowe reprezentacji Polski

Koszykówka:

- Mecze międzynarodowe reprezentacji Polski

Tenis stołowy:

- Mistrzostwa Europy (2011 r., po raz pierwszy w Polsce)
- Mecze Unii AZS AWFIS Gdańsk w Lidze Mistrzów

Żużel:

- Mistrzostwa Europy (2013 r.)
- Finał Mistrzostw Świata Juniorów (2016 r.)

Rugby:

- Mistrzostwa Europy w Rugby 7, grupa B (2011 r.)
- Mecze Polska–Niemcy w Pucharze Narodów Europy (2011–2012)
- Mistrzostwa Europy w Rugby 7 (2015 r.)

Szermierka:

- Puchar Świata we Florencie Kobiet Dwór Artusa – coroczne zawody od 2005 do 2015 r.

Kolarstwo:

- Początek lub koniec etapu wyścigu Tour de Pologne (2001–2007, 2014)

Wrotkarstwo:

- Puchar Świata we Wrotkarstwie – maraton sierpniowy (2010–2012)
- Maraton Sierpniowy im. L. Wałęsy (2009, 2013–2018)

Tenis:

- Mecz Pucharu Davisa Polska–Argentyna (2016 r.)

Żeglarstwo i sporty wodne:

- Mistrzostwa Europy Jachtów Morskich ORC (2017 r.)
- Baltic Sail – festiwal morski tradycyjnych jachtów i żaglowców (od 1997 r.)
- Nord Cup – zlot żeglarzy regatowych (od 2010 r.)

Motocross:

- Drużynowe Mistrzostwa Europy (2019 r.)

Pierwszy mecz reprezentacji Polski na Mistrzostwach Europy w Siatkówce w 2013 r. Hala Ergo Arena.
Fot. Bartłomiej Borowczak (gdansk.pl)

Mistrzostwa Europy Jachtów ORC w 2017 r.
Fot. Andrzej Radomski

STREFY KIBICA

Gdańszczanki i gdańszczanie pokochali wspólne kibicowanie. Przy okazji dużych sportowych wydarzeń miasto Gdańsk organizuje **strefy kibica, w których spotykają się tysiące mieszkańców i turystów**. Pierwszą strefę kibica zorganizowano na placu Zebrań Ludowych w 2008 r. podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w Austrii i Szwajcarii. W następnym roku na placu przed halą Olivia kibice mogli śledzić przebieg Mistrzostw Europy w Koszykówce, których rozgrywki toczyły się również w Gdańsku. W czasie Euro 2012 strefa kibica również funkcjonowała na placu Zebrań Ludowych. Od 2012 r. strefy kibica, przygotowywane głównie na Targu Węglowym, tworzone są przy okazji mistrzostw świata i Europy w piłce nożnej, siatkówce i piłce ręcznej, w których bierze udział reprezentacja Polski.

340 tys. osób

odwiedziło strefę kibica w czasie Euro 2012

AKTYWUJ SIĘ W GDAŃSKU!

Wydarzenia sportowe w Gdańsku to nie tylko kibicowanie, ale też aktywny udział i promocja zdrowego stylu życia. Chcemy, aby jak najwięcej mieszkańców mogło czynnie cieszyć się sportem. Przykładem takich działań jest program „Aktywuj się w Gdańsku!”, **cykl bezpłatnych, systematycznych zajęć, które mają na celu poprawę fizycznej formy** gdańszczanek i gdańszczan. Program realizowany jest od 2013 r. przez Gdański Ośrodek Sportu. Wspólne treningi odbywają się na terenie miejskich obiektów sportowych oraz w plenerze, np. na plaży, w parku lub w lesie. Do zajęć przystąpić

może każdy, bez względu na wiek, płeć czy kondycję fizyczną. Program nie ma określonych ram czasowych i można dołączyć w dowolnym momencie, ćwiczyć regularnie lub okazjonalnie na wybranych treningach. Rodziny z dziećmi, seniorzy lub miłośnicy konkretnych dyscyplin sportu zawsze znajdą aktywność dla siebie, np. piesze wędrówki, „Aktywna rodzina” – gry i zabawy dla rodzin z dziećmi, „Gimnastyka dla seniora”, „Joga na zdrowie”, „Zumba Gold”. Ideą programu jest „**aktywowanie się**” w wielu tego słowa znaczeniach: dla jednego będzie to rozpoczęcie ruchu, dla innego – powrót do aktywnego życia, a jeszcze ktoś inny znajdzie tutaj nowych znajomych. W programie udział wzięło już ok. 100 tys. osób.

Strefa kibica podczas Euro 2012. Mecz Polska-Czechy.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Uczestnicy programu „Aktywuj się w Gdańsku!”.
Fot. Gdański Ośrodek Sportu

BIEGAMY

Bieganie stało się pasją tysięcy gdańszczan i jest, oprócz jazdy na rowerze, najpopularniejszym sposobem utrzymywania aktywności fizycznej. Chcemy, by ten pozytywny trend ciągle się rozwijał, dlatego **wspieramy tradycyjne oraz tworzymy nowe imprezy biegowe**. Bardzo istotne jest, by mogli w nich uczestniczyć biegacze i biegaczki o różnym stopniu zaawansowania i w różnym wieku. Głównym celem jest jednak popularyzacja aktywnego stylu życia.

Gdańskie imprezy biegowe to m.in.:

Gdańsk Maraton – w corocznym biegu uczestniczy ok. 3 tys. zawodników,

Maraton Solidarności – coroczne zawody organizowane na trasie Gdynia – Gdańsk,

AmberExpo Półmaraton – festyn imprez biegowych, łączna liczba uczestników dochodzi do 6 tys.,

Bieg Westerplatte – rozgrywany na ok. 10-kilometrowej trasie Westerplatte – Długi Targ, najstarszy bieg uliczny w Polsce na tym dystansie,

Bieg św. Dominika – kolejny festyn sportowy z konkurencjami dla różnych grup biegaczy, np. w prologu mogą wziąć udział rodziny z małymi dziećmi. Organizowany w trakcie Jarmarku św. Dominika, gromadzi kilka tysięcy zawodników,

Gdańsk Biega – imprez dla wszystkich, każdorazowo gromadzi na starcie ponad 3 tys. uczestników, trasa biegu prowadzi m.in. po gdańskich plażach i terenach nadmorskich. W 2018 r. odbyła się dziesiąta edycja,

Gdański Test Coopera – cykliczna impreza, która pozwala gdańszczanom sprawdzić swą kondycję fizyczną. Test polega na przebiegnięciu jak najdłuższego dystansu w czasie 12 minut i jest uznaną na świecie metodą badania sprawności i wytrzymałości,

Rodzinny Bieg Gdańszczan – impreza promująca bieganie, każdy uczestnik otrzymuje nagrodę. W 2019 r. odbyła się czternasta edycja, w której uczestniczyło prawie 1,4 tys. osób,

Biegowe Grand Prix Dzielnic Gdańska – cykl biegów w wybranych dzielnicach miasta, startują w nich dzieci, młodzież i dorośli. Klub Lekkoatletyczny Lechia Gdańsk oraz rady dzielnic zorganizowały tę imprezę w 2019 r. siódmy raz z rzędu.

JEŹDZIMY NA ROWERZE

Rower w Gdańsku jest codziennym środkiem transportu i sposobem na aktywność dla dużej grupy mieszkańców. Chcemy, by było ich jeszcze więcej. Z tego powodu we współpracy z legendą polskiego sportu – Czesławem Langiem, organizujemy dwie duże imprezy kolarskie: – wyścigi szosowe **Tauron (Vienna Life) Lang Team Race** oraz **Skandia Bike Maraton** – zawody w kolarstwie górskim na terenach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. W latach 2008–2019 odbyło się dziesięć edycji tej imprezy. Wydarzenia te nie tylko popularyzują aktywność fizyczną, ale także promują rowerowy Gdańsk – miasto z najlepszą w Polsce infrastrukturą rowerową w Polsce i ponad 700 kilometrami tras, w tym malowniczo położonych w pasie nadmorskim i Trójmiejskim Parku Krajobrazowym. Cieszymy się, że powszechność jeżdżenia po mieście na rowerach przekłada się na uczestnictwo w imprezach masowych.

Uczestnicy imprezy sportowej Gdańsk Biega (2018 r.). Plaża przy molo w Brzeźnie. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Wyścig kolarski Lang Team Race na al. Armii Krajowej w Gdańsku (2018 r.). Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

” Gdańsk sprzyja rozwojowi prozdrowotnej świadomości i aktywności mieszkańców. W parkach, na plażach widać coraz więcej biegaczy, spacerowiczów i rowerzystów. Szczególnie cieszy mnie miejskie wsparcie dla niedużych, lokalnych imprez sportowych, na przykład dla organizowanego przeze mnie biegu charytatywnego „Piątka od serca”. Właśnie takie wydarzenia – „małe biegi”, regularne dzielnicowe treningi, pikniki sportowe dla całych rodzin – powodują, że zdrowy styl życia staje się naszą codziennością. Są też bardzo ważne dla integracji mieszkańców i mam nadzieję, że będą jeszcze bardziej popularne. Aha, no i wszyscy wiemy, że w Gdańsku mamy najpiękniejszy stadion w Polsce!

Natalia Wodyńska-Stosik, absolwentka prawa na Uniwersytecie Gdańskim, aktywna mama trojga dzieci, triathlonistka amatorka, autorka bloga trimama.pl, propagatorka zdrowego stylu życia

SUKCESY

„Jestem z Gdańska!” wypowiedziane przez triumfatorów krajowych i zagranicznych zawodów to wspaniała forma promocji naszego miasta. Chcemy, by gdańscy sportowcy mogli osiągać coraz lepsze wyniki, dlatego od wielu lat konsekwentnie tworzymy warunki do rozwoju sportu wyczynowego. Budujemy i modernizujemy obiekty sportowe, wspieramy stypendiami zawodników przygotowujących się do ważnych turniejów, nagradzamy za sukcesy oraz finansujemy projekty szkoleniowe dla utalentowanych młodych ludzi. Wspieramy również gdańskie kluby sportowe, które dla wielu stanowią ważny element lokalnej tożsamości i zapewniają kibicom ogromną dawkę emocji.

GDAŃSKA GALA SPORTU

Gala jest corocznym uroczystym podsumowaniem wydarzeń w gdańskim sporcie. W trakcie imprezy przyznawane są nagrody honorujące najwybitniejszych sportowców, trenerów, działaczy oraz najlepsze wydarzenia. Gala organizowana jest od 2006 r. i odbywa się w najważniejszych obiektach gdańskiego sportu i kultury.

STYPENDIA SPORTOWE

Wybitni sportowcy to wspaniali ambasadorzy Gdańska. Dlatego w 2007 r. miasto rozpoczęło przyznawanie stypendiów wyróżniającym się zawodnikom i zawodniczkom. Był to wyraz uznania dla ich pracy, talentu i osiągnięć, a także pomoc w dalszym podnoszeniu umiejętności. Corocznie stypendia otrzymywało od 25 do 50 osób, a ich łączna wartość wyniosła ok. 7 mln zł. Projekt skierowany był do najwybitniejszych, dzięki niemu powstrzymano odpływ czołowych gdańskich sportowców do innych klubów, a także stworzono dodatkową motywację do kontynuowania kariery na najwyższym poziomie. W 2017 r. zmieniła się formuła przyznawania wsparcia. Sportowcy mogą korzystać z finansowania przygotowań do igrzysk olimpijskich w ramach projektu **Z Gdańska na Igrzyska Olimpijskie**, a najlepsi otrzymują również fundusze za promowanie miasta – projekt **Sportowe Twarze Gdańska**.

NAGRODY SPORTOWE

Innym sposobem docenienia sportowych sukcesów gdańszczan są nagrody finansowe. W 2007 r. Rada Miasta podjęła decyzję o specjalnym honorowaniu wybitnych osiągnięć na światowych, europejskich i krajowych arenach. Wyróżnieni mogą być również trenerzy i wychowawcy gdańskich mistrzów sportu. W latach 2007–2019 wypłacono nagrody o łącznej wartości ponad 3,5 mln zł. Docenianie pracy i wyników jest bardzo pozytywnie odbierane przez gdańskich sportowców, a nasza polityka sportowa jest często stawiana za wzór w innych gminach w kraju.

XIV Gdańska Gala Sportu. Piotr Myszkowski odbiera nagrodę dla Sportowca Roku 2016.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Pożegnanie olimpijczyków wyjeżdżających do Rio de Janeiro (2016 r.).
Fot. Andrzej Radomski

MŁODZIEŻOWA GALA SPORTU

Swą uroczystą galę mają również młodzi gdańscy sportowcy. Impreza organizowana jest od 2006 r. Za każdym razem wyróżnienia otrzymuje około 250 dzieci, trenerów i działaczy oraz kluby z najlepszymi wynikami szkolenia.

WSPIERANIE SPORTU SZKOLNEGO I MŁODZIEŻOWEGO

Zależy nam na rozwoju młodych talentów, dlatego wspieramy finansowo stowarzyszenia i kluby działające na rzecz sportu szkolnego i młodzieżowego. Miejskimi dotacjami wspieramy organizację imprez, prowadzenie szkoleń oraz zakup sprzętu sportowego. **Do końca 2019 r. wydano na te cele ponad 33 mln zł.** Liczne gdańskie kluby uczestniczą w Systemie Sportu Młodzieżowego, prowadzonym przez Ministerstwo Sportu, który jest kompleksowym rozwiązaniem dla organizatorów szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowo.

TOP TALENT

Top Talent to **jedyny w Polsce wieloletni program rozwoju wyróżniających się młodych piłkarzy w wieku 11–16 lat.** Projekt realizowany jest od 2014 r. przez miasto Gdańsk we współpracy z Pomorskim Związkiem Piłki Nożnej oraz Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu. Uczestnicy mają zapewniony indywidualny program szkoleniowy, opiekę wykwalifikowanej kadry trenerskiej i specjalistów z AWFIS, dostęp do zaplecza sportowego i opieki medycznej oraz udział w kilkudniowych zgrupowaniach szkoleniowych. Co roku we wstępnej selekcji bierze udział 600–800 zawodników. Do programu trafia ostatecznie pięciu najbardziej utalentowanych piłkarzy z każdego rocznika. W latach 2014–2019 w Top Talent wzięło udział łącznie 124 zawodników. W 2019 r. ruszył podobny program dla najbardziej utalentowanych piłkarsko dziewcząt.

IX Gdańska Gala Sportu Młodzieżowego w 2016 r.
Fot. Andrzej Radomski

Uczestnicy programu Top Talent 2015
Fot. Andrzej Radomski

GDAŃSCY MEDALIŚCI IGRZYSK OLIMPIJSKICH

Gdańscy sportowcy odnoszą sukcesy na arenie międzynarodowej. W ostatnich 30 latach zdobyli ok. 270 medali mistrzostw świata i Europy. Jedenastu gdańskich sportowców zdobyło 14 – najważniejszych w sporcie – medali olimpijskich:

ZŁOTE

- **Leszek Blanik** – igrzyska w Pekinie (2008) – gimnastyczny skok
- **Adam Korol** – igrzyska w Pekinie (2008) – czwórka podwójna w wioślarstwie

SREBRNE

- **Jarosław Rodzewicz** – igrzyska w Atlancie (1996) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Ryszard Sobczak** – igrzyska w Atlancie (1996) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Sylwia Gruchała** – igrzyska w Sydney (2000) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Magdalena Mroczkiewicz** – igrzyska w Sydney (2000) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Anna Rybicka** – igrzyska w Sydney (2000) – szermierczy turniej drużynowy we florecie

BRAZOWE

- **Maciej Łasicki** – igrzyska w Barcelonie (1992) – czwórka ze sternikiem w wioślarstwie
- **Waldemar Malak** – igrzyska w Barcelonie (1992) – podnoszenie ciężarów w kat. 100 kg
- **Cezary Siess** – igrzyska w Barcelonie (1992) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Ryszard Sobczak** – igrzyska w Barcelonie (1992) – szermierczy turniej drużynowy we florecie
- **Tomasz Tomiak** – igrzyska w Barcelonie (1992) – czwórka ze sternikiem w wioślarstwie
- **Leszek Blanik** – igrzyska w Sydney (2000) – gimnastyczny skok
- **Sylwia Gruchała** – igrzyska w Atenach (2004) – szermierczy turniej indywidualny we florecie

GDAŃSKIE DRUŻYNY LIGOWE

Cieszymy się, że możemy **wspierać gdańskie kluby, zespoły i dyscypliny cieszące się największym zainteresowaniem mieszkańców**. Chcemy, by nasi zawodnicy umacniali i potwierdzali swoją wartość na sportowej mapie Polski.

Nasze drużyny:

Klub piłkarski Lechia Gdańsk – od 2008 r. nieprzerwanie gra w Ekstraklasie, walcząc z najlepszymi drużynami kraju o wysokie miejsca w tabeli rozgrywek. W 2019 r. piłkarze zdobyli Puchar Polski oraz Superpuchar Polski,

Klub siatkarski Trefl Gdańsk – powstał w 2005 r., a od 2011 r., występuje w najwyższej klasie rozgrywkowej – PlusLidze. Największe sukcesy to tytuł wicemistrza naszego kraju oraz zdobycie Pucharu Polski i Superpucharu Polski, a także dwukrotny udział w Lidze Mistrzów,

Klub żużlowy GKS Wybrzeże Gdańsk – reaktywowany w 2006 r. wystartował od drugiej ligi, w następnych sezonach występował na przemian w pierwszej lidze i Ekstralidze żużlowej,

RC Lechia Gdańsk – rugbyści od kilku sezonów regularnie zdobywają medale mistrzostw Polski, w 2013 r., po raz pierwszy w historii polskiego rugby, zdobyli „potrójną koronę”, czyli tytuły mistrza Polski w rugby 15 i rugby 7 oraz Puchar Polski.

Energa Wybrzeże Gdańsk – zespół piłki ręcznej mężczyzn, reaktywowany w 2010 r. rozpoczął rywalizację od drugiej ligi. Od 2016 r. zespół gra wśród najlepszych drużyn kraju w serii PGNiG Superliga,

LOTOS PKH Gdańsk, wcześniej Stoczniowiec 2014 Gdańsk i MH Automatyka Gdańsk – nowy klub hokejowy; rozpoczynając od najniższego stopnia rozgrywek, w 2019 r. grał już play-offach elitarniej Polskiej Ligi Hokeja,

Unia AZS AWFIS – zespół tenisa stołowego grający w Superlidze. Wicemistrz i mistrz Polski, w 2016 r. uczestnik Ligi Mistrzów,

GKS Stoczniowiec – kobieca drużyna hokejowa, w sezonie 2014/2015 mistrzyni Polski, w następnych dwóch sezonach wicemistrzyni Polski,

Energa Olimpia Osowa – unihokeistki, wielokrotne mistrzyni Polski,

Biało-Zielone Ladies – rugby kobiet, wielokrotne mistrzyni Polski.

Siatkarze Trefla Gdańsk cieszą się ze zdobycia trzeciego miejsca mistrzostw Polski (2018 r.).
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

06

KULTURA

MIEJSCA, PROGRAMY DLA KULTURY, DZIEDZICTWO

Kultura to jeden z tych obszarów, które w Gdańsku w ciągu ostatnich 30 lat zmieniły się najbardziej. Działalność rozpoczęły nowe instytucje kultury, w przestrzeni pojawiły się nowe obiekty, a oferta wydarzeń kulturalnych jest bogatsza niż przed trzema dekadami. Najważniejsze zmiany dotyczą jednak statusu kultury, która znalazła się wśród priorytetowych obszarów rozwoju, zarówno w kontekście społecznym, jak i gospodarczym. Początki tego procesu sięgają wolnościowego przełomu i okresu transformacji lat 90. Kultura zaczęła być postrzegana nie jako dodatek, ale siła sprawcza postindustrialnych przeobrażeń miasta. To ona była w stanie tchnąć w nie nowego ducha. W przypadku Gdańska

kultura była także optymalnym nośnikiem jego najbardziej rozpoznawalnej marki – Wolności. Znaczenie kultury jest nie do przecenienia. Kultura sprzyja integracji społecznej, budowaniu tożsamości i społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacji i zmianie społecznej. Udział w wydarzeniach kulturalnych wzbogaca światopogląd, uczy krytycznego myślenia i dialogu w poszanowaniu odmiennego zdania. Największą jednak wartością 30 lat zmian jest naturalna i trwała obecność kultury w naszej codzienności, myśleniu o przyszłości i poczuciu przynależności do wyjątkowego miejsca – nowoczesnego europejskiego miasta Solidarności i Kultury Wolności.

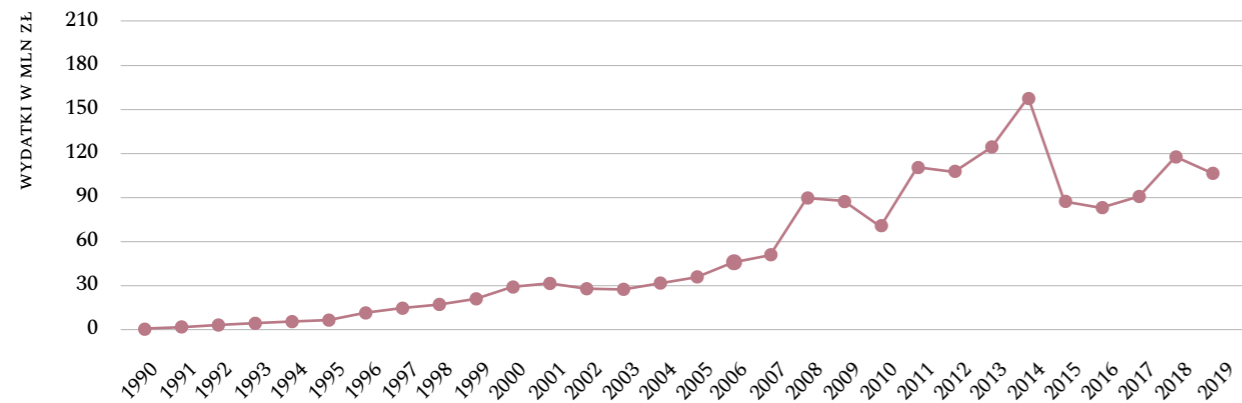
MIEJSCA

Rozwijające się miasto i zmieniające się potrzeby mieszkańców stawiają przed instytucjami kultury wyzwania dotyczące zarówno nowo budowanych lub restaurowanych siedzib, jak i różnorodności kalendarza, w którym znaleźć można szeroki wachlarz propozycji. Staramy się, by Gdańsk miał do zapropionowania jak najbogatszą ofertę wydarzeń skierowanych do różnych grup odbiorców, od dzielnicowych warsztatów plastycznych po międzynarodowe debaty o ideałach zrodzonej w Gdańsku Solidarności. Chcemy, by kultura była jednym z ważniejszych obszarów, które czynią Gdańsk atrakcyjnym miejscem do życia i inwestycji, przyciągają turystów i kreują zmiany przestrzenne i społeczne.

Festiwal Narracje to wydarzenie, które pozwala odkrywać miasto przez artystyczne instalacje i interwencje. Zadaniem Narracji jest wydobywanie informacji i historii organicznie związanych z życiem dzielnicy. Nz. Narracje na Biskupiej Górze (2016 r.) – projekcja spektaklu „Nasze królestwo jest stąd”, w którym wystąpili mieszkańcy.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego

Po 1989 r. gdańska kultura musiała określić się na nowo w zmienionych realiach życia społeczno-politycznego. Równoległe z tworzeniem podstaw samorządności następowały zmiany instytucjonalne i organizacyjne. Zmiany prawne wprowadzone na początku lat 90. zapoczątkowały przekazywanie samorządom instytucji kultury, które wcześniej podlegały administracji rządowej. Rozpoczęliśmy – jako samorząd Gdańsk – budowę sieci miejskich jednostek kulturalnych. Polityka rozwoju kultury miejskiej opiera się na rozpoznaniu potrzeb mieszkańców i konsekwentnie dąży do budowania **spójnej i kompleksowej oferty skierowanej do jak największego grona odbiorców**, dostępnej zarówno w najbardziej atrakcyjnych, historycznych obiektach

i przestrzeniach, jak i w dzielnicach odległych od Śródmieścia. Oferta kulturalna kształtowana jest nie tylko przez instytucje, ale także przez organizacje pozarządowe i inne podmioty.

Ważnym momentem procesu zmian było wejście Polski do Unii Europejskiej. Otworzyło nieosiągalne wcześniej perspektywy międzynarodowej współpracy, pozyskiwania funduszy i realizacji projektów, które kreowały nowe oblicze miasta. Zaowocowało to pojawieniem się w krajobrazie Gdańsk nowych obiektów, takich jak Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Teatr Szekspirowski czy Muzeum II Wojny Światowej, które są uważane za ikony współczesnej architektury i wyróżniane prestiżowymi nagrodami.

Europejskie Centrum Solidarności to instytucja kultury, która zachowuje w pamięci Polaków i Europejczyków doświadczenie Solidarności jako pokojowej europejskiej rewolucji. Poprzez organizowane w ECS przedsięwzięcia – konferencje, debaty, projekty dla dzieci i młodzieży, spektakle teatralne, pokazy filmowe i wystawy – przestrzeń znajdują tam ludzie i idee służące budowaniu i rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego.
Nz. wystawa stała w ECS.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

prawie

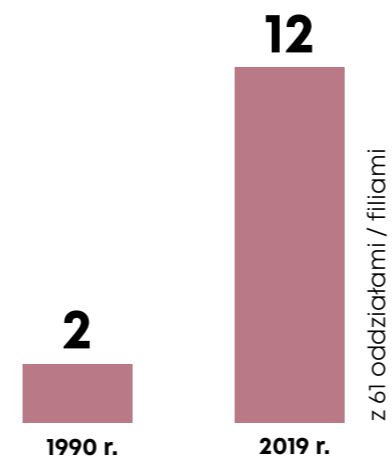
1,6 mld zł

miejskie wydatki na kulturę
i ochronę dziedzictwa
narodowego w latach 1990–2019

Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku – jedna z nowych instytucji kultury, a zarazem ikona architektoniczna. Muzeum prowadzone jest przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Instytucje kultury miasta Gdańska

75%

mieszkańców pozytywnie ocenia ofertę kulturalną w Gdańsku (2018 r.)

Nowoczesny budynek Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego daje duże możliwości aranżacji sceny i widowni. Nz. scena włoska.
Fot. Dawid Linkowski

Znaczenie kultury dla wizji i strategii rozwoju Gdańska zdefiniowała **kandydatura do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016**. Praca nad aplikacją stała się platformą integracji środowisk artystycznych i instytucji kultury, mieszkańców, przedstawicieli świata nauki, biznesu i polityki. Efektem był długofalowy program, który wyrastał

z najważniejszych wartości, aspiracji i potencjału miasta, obejmując praktycznie wszystkie dziedziny jego życia. W ramach tworzenia aplikacji Gdańska sformułowano ideę „Wolność Kultury, Kultura Wolności”, która stała się punktem wyjścia i motem dla kolejnych inicjatyw w naszym mieście.

KRAJOBRAZ INSTYTUCJI KULTURY W GDAŃSKU

MUZEUM GDAŃSKA

Instytucją najstarszą i najważniejszą z punktu widzenia **ochrony gdańskiego dziedzictwa i budowania lokalnej tożsamości** jest Muzeum Gdańska (dawniej Muzeum Historii Miasta Gdańska, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska). Powstała w 1970 r. placówka, mieszcząca się początkowo wyłącznie w Ratuszu Głównego Miasta, przejmowała pod swoją opiekę i odbudowywała kolejne cenne zabytki. Obecnie posiada oddział główny oraz dziewięć oddziałów o bardzo zróżnicowanym charakterze, zbiory liczące ok. 25 tysięcy muzealiów i misję kreowania nowych pokoleń gdańszczan na świadomych obywateli tego miasta.

ODDZIAŁY OTWARTE CAŁY ROK:

- **Ratusz Głównego Miasta** (od 1970 r. jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Dwór Artusa** (otwarty w 1997 r. po odbudowie i rekonstrukcji wnętrza jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Dom Uphagena – Muzeum Wnętrz Mieszkańskich** (otwarte w 1998 r. jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Muzeum Bursztynu** (od 2006 r. jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Muzeum Poczty Polskiej** (od 2003 r. jako oddział Muzeum Gdańska)

ODDZIAŁY OTWARTE W SEZONIE LETNIM:

- **twierdza Wisłoujście** (od 1974 r. jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Wartownia nr 1 na Westerplatte** (od 1980 r. jako oddział Muzeum Gdańska)
- **Muzeum Nauki Gdańskiej** (od 1996 r. oddział Muzeum Gdańska jako Muzeum Zegarów Wieżowych)
- **Kuźnia Wodna w Oliwie** (od 2017 r. jako oddział Muzeum Gdańska)

Prezentacja obrazu z poł. XIX w. „Portret kupca gdańskiego” autorstwa Louisa Sy w Dworze Artusa. Obraz został zakupiony na rynku antykwarycznym i włączony do zbiorów Muzeum Gdańska. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Wśród najcenniejszych eksponatów Muzeum Bursztynu znajduje się, unikatowa na skalę światową, inkluzja jaszczurki w bursztynie bałtyckim, nazwana Jaszczurką Gierłowskiej. Nazwa pochodzi od nazwiska gdańskiej bursztynniczki Gabrieli Gierłowskiej, która w 1997 r. znalazła bursztyn z inkluzją na plaży na gdańskich Stogach. Fot. ze zbiorów Muzeum Gdańska / M. K. Szczerek

Muzeum Bursztynu

to jeden z najpopularniejszych oddziałów Muzeum Gdańska. Rozpoczął działalność w 2006 r. Mieści się na początku Traktu Królewskiego w zabytkowym Zespole Przedbramia – miejscu skrzyżowania szlaków turystycznych. Muzeum prezentuje historię bursztynu od czasów najdawniejszych do współczesności. Zwiedzający mogą poznać pochodzenie i unikatowe naturalne formy „bałtyckiego złota”. Zbiory prezentują także bursztynowe artefakty stworzone od okresu neolitu i czasów rzymskich po wybitne przykłady obecnego rzemiosła artystycznego. Muzeum Gdańska planuje do 2021 r. stworzyć nową wystawę stałą w remontowanym obecnie Wielkim Młynie oraz docelowo przenieść tam Muzeum Bursztynu. W nowym miejscu zyska trzykrotnie większą przestrzeń wystawienniczą niż obecna.

GDAŃSKI ARCHIPELAG KULTURY

Prawie równolatkiem Muzeum Gdańska jest Gdański Archipelag Kultury, którego 50-lecie obchodziliśmy w 2018 r. **Sieć dzielnicowych domów kultury** dociera ze swoją ofertą do najmłodszych i najstarszych mieszkańców, oferując im warsztaty, spotkania integracyjne czy uczestnictwo w amatorskich grupach artystycznych. Tej samej instytucji zawdzięczamy też duże, rozpoznawalne wydarzenia miejskie, jak chociażby cieszący się bardzo dużym zainteresowaniem **Międzynarodowy Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA** organizowany od 1997 r. Nowym miejscem aktywności GAK jest amfiteatr w Parku Oruńskim, gdzie w sezonie letnim odbywają się plenerowe koncerty.

Obrazy Ogniem Malowane – plenerowa akcja artystyczna organizowana przez GAK, której motywem przewodnim jest ogień i światło.
Fot. Adam Bogdan / Gdański Archipelag Kultury

Spektakl „Muare Experience” teatru Voalá na zakończenie festiwalu FETA 2019.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

ODDZIAŁY GAK:

- **Dom Sztuki GAK** (Stogi)
- **Gama GAK** (Letnica)
- **Plama GAK** (Zaspa-Młyniec)
- **Projektornia GAK** (Brzeźno)
- **Scena Muzyczna GAK**
(Orunia-św. Wojciech-Lipce)
- **Stacja Orunia GAK** (Orunia-św. Wojciech-Lipce)
- **Teatr GAK** (Orunia-św. Wojciech-Lipce)
- **Zespół Pieśni i Tańca GAK**
(Orunia-św. Wojciech-Lipce)
- **Winda GAK** (Wrzeszcz Dolny)
- **Wyspa Skarbów GAK wraz z Centrum Wystawienniczym Wyspy Sobieszewskiej i Ujścia Wisły im. Wincentego Pola GAK**
(Wyspa Sobieszewska)

MIEJSKI TEATR MINIATURA

Założony ponad 70 lat temu Miejski Teatr Miniatura jest jednym z najstarszych teatrów lalkowych w Polsce i towarzyszy kolejnym pokoleniom najmłodszych gdańszczan. **Corocznie wystawia bez mała 300 spektakli** bazujących na współczesnej i klasycznej literaturze dziecięcej. Teatr prezentuje przedstawienia dla widzów już od 1. roku życia, ale w programie są także te adresowane do dorosłej widowni. Z myślą o małych gdańszczanach w latach 2009–2014 przeprowadzono ze środków miasta Gdańsk (4,2 mln zł) gruntowną modernizację budynku ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni dla widzów i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

KLUB ŻAK

Długie tradycje posiada także Klub Żak, funkcjonujący wcześniej jako Klub Studentów Wybrzeża ŻAK. Do 1999 r. klub działał w budynku przy ul. Wały Jagiellońskie, później zaadaptowanym na siedzibę Rady Miasta Gdańsk – Nowy Ratusz. Od 2001 r. Klub Żak prowadzi działalność w dostosowanej do potrzeb działalności kulturalnej starej zajezdni tramwajowej na granicy dzielnic Wrzeszcz i Strzyża. Koszt stworzenia nowej siedziby wyniósł 6,9 mln zł. Klub **prowadzi bardzo aktywną działalność koncertową, teatralną – obejmującą również scenę tańca współczesnego, galeryjną oraz kino studyjne**. W repertuarze Żaka znajdują się festiwale o międzynarodowej rozpoznawalności, takie jak Festiwal Jazz Jantar, Dni Muzyki Nowej czy Gdański Festiwal Tańca.

Koncert jubileuszowy z okazji 40-lecia Polskiego Chóru Kameralnego Schola Cantorum Gedanensis (2018 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Spektakl „Pinokio” w Teatrze Miniatura.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

POLSKI CHÓR KAMERALNY SCHOLA CANTORUM GEDANENSIS

Schola Cantorum Gedanensis to instytucja tworzona przez 24 zawodowych śpiewaków wykonujących a cappella muzykę różnych epok, z preferencją dla twórczości kompozytorów współczesnych. Jest to zarazem **najbardziej utytułowany zespół muzyczny w Gdańsku**, w 2008 r. odznaczony złotym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Zespół 18 razy otrzymał nominację do Nagrody Muzycznej „Fryderyk”, z czego zdobył ją pięciokrotnie. Najbardziej rozpoznawalnym wydarzeniem cyklicznym **organizowanym przez instytucję od 2006 r.**, czyli od 250. rocznicy urodzin Wolfganga Amadeusza Mozarta, jest Międzynarodowy Festiwal Mozartowski „Mozartiana” odbywający się letnią porą w malowniczej scenerii Parku Oliwskiego.

CAPPELLA GEDANENSIS

Miejską instytucją kultury od 1992 r. jest Cappella Gedanensis, wcześniej znana jako Zespół Muzyki Dawnej „Cappella Gedanensis”. Jest to zespół wokalo-instrumentalny kontynuujący tradycje Kapeli Rady Miejskiej, powstałej w 1564 r. i działającej do XVIII wieku w Gdańsku. Cappella **przygotowuje oprawę muzyczną najważniejszych wydarzeń**, na przykład wizyty brytyjskiej pary książęcej, a także **regularnie koncertuje** w Gdańsku i innych polskich miastach. W swoim dorobku ma liczne nagrania – ponad 20 albumów, w tym 4 z muzyką dawnego Gdańsk. Albumy z nagraniem „Czterech pór roku” Antonia Vivaldiego zyskały status złotej i platynowej płyty.

CENTRUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ ŁAŻNIA

Od 1997 r. działa Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, które obecnie zajmuje dwa budynki zabytkowych łaźni miejskich odrestaurowanych i zaadaptowanych na potrzeby ekspozycji sztuki współczesnej oraz działalności kina studyjnego. Pierwszy oddział stworzono na Dolnym Mieście (ul. Jaskółcza), drugi, otwarty w 2012 r. – w Nowym Porcie (ul. Strajku Dokerów). CSW Łaźnia realizuje **liczne projekty kulturalne oraz projekty społeczne z pogranicza sztuki i edukacji**, także takie, które wspierają rewitalizację dzielnic. Od 2004 r. centrum realizuje również **projekt Galerii Zewnętrznej Miasta Gdańska**, polegający na realizacji instalacji artystycznych w przestrzeni miejskiej. Jedną z najbardziej znanych prac są projekty wiat przystankowych Pomorskiej Kolei Metropolitalnej, których autorką jest gdańska artystka Anna Waligórska.

Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia. Wernisaż wystawy Michała Szłagi „Fotografowałem polskiego króla”
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Wystawa stała ECS jest poświęcona historii Solidarności, jej narracja opowiada o pokojowej walce o prawa człowieka w imię wolności. Największym skarbem wystawy są tablice, na których strajkujący w 1980 r. w Stoczni Gdańskiej spisali 21 postulatów do władz państwowych. Tablice są wpisane na listę międzynarodowego projektu UNESCO „Pamięć Świata”.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

229,1 mln zł

koszt budowy Europejskiego
Centrum Solidarności

w tym **107 mln zł**

stanowiło dofinansowanie
ze środków Unii Europejskiej

EUROPEJSKIE CENTRUM SOLIDARNOŚCI

Jedną z młodszych miejskich instytucji jest Europejskie Centrum Solidarności, powstałe w 2007 r. na terenie dawnej Stoczni Gdańskiej. Otwarty w 2014 r. nowoczesny budynek, którego bryła przywołuje skojarzenia z kadłubem statku, stanowi jedną z ikon nowej architektury Gdańska. Wewnątrz znajduje się **wystawa stała poświęcona pokojowej rewolucji Solidarności i zmianom, jakie pod jej wpływem zaszły w Europie**. Do końca 2019 r. wystawę odwiedziło 1,3 mln osób. Instytucja udostępnia też bibliotekę, mediatekę, archiwum, a także przestrzeń dla dzieci – Wydział Zabaw. ECS organizuje międzynarodowe konferencje – Personal Democracy Forum, „Europa z widokiem na przyszłość”, Forum Młodych, cykliczne festiwale – All About Freedom, Solidarity of Arts, oraz prowadzi szereg projektów edukacyjnych i obywatelskich, jak cykl wykładów „Etyka Solidarności. Refleksja w rocznicę podpisania porozumień sierpniowych”. ECS jest laureatem wielu prestiżowych nagród, w tym **Nagrody Muzealnej Rady Europy w 2016 r.**

” *Gdańsk inspiruje mnie swoją historią. Doświadczenie historii, zarówno tej najodleglejszej, jak i najnowszej, stało się czymś unikatowym i bardzo osobistym poprzez praktykę badawczą i artystyczną. W obszarze sztuki niezależnej działam od ponad trzydziestu lat – począwszy od aktywności w czasie stanu wojennego, poprzez Fundację TNS, współpracę z Totartem i galerią Wyspa, aż po utworzony trzy lata temu Instytut Cybernetyki Sztuki (ICS), który wraz z MuesseuM powołałem w dzielnicy Osowa. To projekty badawczo-artystyczne i aktywizacja różnych przestrzeni miasta, która przynosi namacalne efekty. Tworzenie to zarówno oddolne procesy samoorganizacji, jak i programowanie w obszarze idei. Cenię zatem oficjalne gdańskie inicjatywy takie jak Gdańska Galeria Miejska, utworzenie CSW Łaźnia 2 w Nowym Porcie, Zbrojowni Sztuki ASP czy pomysł stworzenia muzeum sztuki współczesnej na terenach postoczniovych. Rewolucyjny duch miasta każe poszukiwać nowych form oddziaływania na wyobraźnię społeczną i tworzyć modele rzeczywistości, które pozwolą Gdańskowi być liderem w wymiarze regionalnym i europejskim.*

Marek Rogulus Rogulski,
artysta, absolwent Akademii Sztuk Pięknych
w Gdańsku, kurator wystaw, prezes fundacji
TNS (Tysiąc Najjaśniejszych Słońc)

GDAŃSKI TEATR SZEKSPIROWSKI

Powstanie Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego było ideą prof. Jerzego Limona, który powołał w tym celu Fundację Theatrum Gedanense. Projekt ten udało się wcielić w życie dzięki współdziałaniu miasta Gdańska i samorządu województwa pomorskiego. Teatr jako instytucja został utworzony w 2008 r., a od 2014 r. ma własną siedzibę i jest **pierwszym teatrem wybudowanym w Polsce od podstaw po 1989 r.** GTS funkcjonuje jako teatr impresaryjny, prezentujący współczesne inscenizacje szekspirowskie z całego świata, teatr europejski i polski, muzykę alternatywną oraz pokazy filmowe. Corocznie latem organizowany jest międzynarodowy **Festiwal Szekspirowski, który w 2017 r. otrzymał prestiżową EFFE Award**, przyznawaną przez Stowarzyszenie Festiwalu Europejskich EFA we współpracy z Komisją Europejską i Parlamentem Europejskim.

Całkowity koszt budowy Teatru Szekspirowskiego wyniósł

93,8 mln zł,

w tym **51,2 mln zł**

stanowiło dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

Miasto Gdańsk wsparło inwestycję dotacją w wysokości

13,5 mln zł

oraz przekazaniem gruntów pod budowę.

Autorem projektu budynku Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego jest Renato Rizzi, który zrekonstruowane drewniane wnętrza dawnego teatru umieścił w ceglanej bryle. Otwierany w 3 minuty dach umożliwia pokazywanie spektakli przy świetle dziennym, jak za czasów Szekspira. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Od 2011 r. lokalni przewodnicy i przewodniczki zapraszają na odkrywanie alternatywnych szlaków. Najstarsza jest trasa na Zaspie szlakiem Kolekcji Malarstwa Monumentalnego, potem doszły kolejne – m.in. po Biskupiej Górze, Dolnym Mieście, Nowym Porcie, Oruni, Oliwie czy Wyspie Sobieszewskiej. Nz. spacer po Biskupiej Górze. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

INSTYTUT KULTURY MIEJSKIEJ

Najmłodszą miejską placówką kultury jest Instytut Kultury Miejskiej, powstały w 2011 r. Odpowiada on za szerokie spektrum działań obejmujących wydarzenia kulturalne, programy wspierające kadry kultury i prowadzenie badań dotyczących uczestnictwa odbiorców w wydarzeniach kulturalnych (Obserwatorium Kultury). Siedziba IKM to otwarte miejsce spotkań, debat i warsztatów. Do flagowych projektów IKM należą festiwale odbywające się w przestrzeni publicznej Gdańska takie jak **Narracje – Instalacje i Interwencje w Przestrzeni Publicznej** oraz **Europejski Festiwal Malarstwa Monumentalnego**, którego efektem jest stworzenie Kolekcji Malarstwa Monumentalnego na osiedlu Zaspia, a także festiwale literackie: **Europejski Poeta Wolności i Odnalezione w Tłumaczeniu**. Programy IKM to również inicjatywy wspierające społeczności lokalne, np. **Europejskie Dni Sąsiadów** czy zwiedzanie dzielnic Gdańska z **lokalnymi przewodnikami i przewodniczkami**.

GDAŃSKA GALERIA MIEJSKA

Celem Gdańskiej Galerii Miejskiej, działającej od 2009 r., jest ekspozycja i promocja sztuki współczesnej, twórców gdańskich zajmujących się sztukami wizualnymi oraz pograniczem sztuk wizualnych i literatury. Do głównych zadań instytucji należy tworzenie kolekcji prac gdańskiego noblisty Günтера Grassa, którego twórczości poświęcony został jeden z oddziałów przy ul. Szerokiej. **Galeria ma trzy oddziały, trwają prace inwestycyjne nad nowym, największym oddziałem – Domem Chodowieckiego i Grassa**, który powstanie w dawnym kompleksie sierocińca przy ul. Sierociej 6 w Gdańsku. Koszt przywrócenia świetności zabytkowemu budynkowi oraz adaptacji do funkcji kulturalnych i turystycznych szacowany jest na 21 mln zł. GGM należy do Międzynarodowej Sieci ICORN (International Cities of Refuge Network). Instytucje należące do sieci udzielają schronienia artystom, których życie jest zagrożone.

WOJEWÓDZKA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku została utworzona w 1985 r., a od 2003 r. jest instytucją współorganizowaną przez samorząd województwa pomorskiego (który jest głównym organizatorem) i gminę miasta Gdańska. Strukturę instytucji tworzą Biblioteka Główna oraz **32 placówki biblioteczne**, w tym tak oryginalne jak **Gabinet Szanghajski** czy **American Corner**. Filie WiMBP, oprócz bogatego księgozbioru, oferują również urozmaicony program edukacyjny, warsztaty, dyskusje, spotkania autorskie i festiwale czytelnicze. Niezwykle ważna ze względu na budowanie tożsamości gdańszczanek i gdańszczan

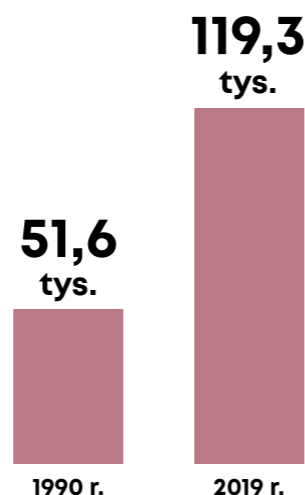
jest **Filia Gdańska** działająca w kamienicy przy ul. Mariackiej. Jej zbiory to publikacje o Gdańsku oraz dzieła gdańskich pisarzy. Na uwagę zasługuje również najnowocześniejsza filia – **Biblioteka Manhattan** we Wrzeszczu. Stworzona w komercyjnym otoczeniu centrum handlowego, w nowoczesny sposób promuje czytelnictwo i szeroko pojętą kulturę. W ostatnich latach zostały utworzone lub zmodernizowane również inne filie: **Biblioteka Oliwska**, **Biblioteka pod Żółwiem**, **Biblioteka pod Kotem i Myszą**, **Biblioteka Kokoszki** oraz **Biblioteka Lawendowa**, która jest **32. filią WiMBP zlokalizowaną w kompleksie Centrum Edukacyjne Jabłoniowa**. Trwają prace nad **Mediateką Orunia**, zlokalizowaną w zaadaptowanym do celów kulturalnych budynku dawnego komisariatu policji.

Spotkanie autorskie z pisarką Dorotą Masłowską w Bibliotece Manhattan.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

W 2011 r. WiMBP wprowadziła Kartę do kultury, ułatwiającą wypożyczenie książek i korzystanie z wielu filii biblioteki oraz dającą możliwość skorzystania ze zniżek u partnerów projektu, m.in. instytucji kultury. Od 2017 r. – już jako **Metropolitalna karta do kultury** – funkcjonuje w całym Trójmieście oraz wielu innych miejscowościach obszaru metropolitalnego.

Liczba czytelników WiMBP w Gdańsku:

INSTYTUCJE REGIONALNE I NARODOWE

Gdańską ofertę kulturalną współtworzą także instytucje regionalne zarządzane przez samorząd wojewódzki oraz narodowe podległe Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ważne jest, aby oferta kulturalna była możliwie szeroka i dostosowana do jak największej grupy mieszkańców, w tym obcokrajowców. Dlatego regionalnym i narodowym instytucjom kultury zlokalizowanym na terenie Gdańska przekazywane są z budżetu miasta środki na działalność merytoryczną, badawczą oraz inwestycyjną.

Miasto partycypowało finansowo w wielu inwestycjach koordynowanych przez zlokalizowane w Gdańsku instytucje regionalne, m.in. w:

- **rewitalizacji i adaptacji budynków byłej elektrociepłowni Ołowianka dla Polskiej Filharmonii Bałtyckiej** – od 2007 r. jest to nowa siedziba filharmonii;

- **remontu i adaptacji XVI-wiecznego spichlerza Błękitny Baranek**, który od 1995 r. jest pod opieką Muzeum Archeologicznego. Od tamtego czasu miasto realizuje niezbędne prace konserwatorskie, aby uchronić obiekt przed degradacją i przystosować budowlę do nowych funkcji wystawienniczych (miasto Gdańsk przekazało w latach 2017–2019 na ten cel 850 tys. zł);

- **odrestaurowaniu Piwnicy Romańskiej** (otwartej w 2014 r.; dotacja miasta wyniosła 2,3 mln zł) – nowego oddziału Muzeum Archeologicznego w Gdańsku;

- **przebudowie kościoła św. Jana z przeznaczeniem na Centrum św. Jana** – oddział Nadbałtyckiego Centrum Kultury (w latach 2009–2011 wkład miasta wyniósł 15 mln zł);

- **przebudowie gmachu Teatru Wybrzeże** (2015–2018, wkład miasta 19,6 mln zł) – w październiku 2018 r. miała miejsce inauguracja nowoczesnej sceny teatralnej zlokalizowanej w zabytkowym budynku Starej Apteki na terenie średniowiecznych fortyfikacji miejskich.

Obecnie miasto pokrywa koszty remontu i adaptacji budynku przy ul. Jaracza 11, który będzie siedzibą **Nowego Muzeum Sztuki NOMUS** – oddziału Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Wernisaż wystawy „NOMUS. Kolekcja w budowie”, prezentującej dzieła zakupione przez miasto dla Nowego Muzeum Sztuki NOMUS (2019 r., Muzeum Narodowe w Gdańsku, Oddział Zielona Brama).
Fot. Przemek Szalecki (gdansk.pl)

Współpraca z instytucjami zarządzanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego to również wspieranie działalności merytorycznej. Wspólnie z **Operą Bałtycką** w Gdańsku tworzymy cykl zamówień kompozytorskich pod nazwą „Opera Gedanensis”. W ramach tego programu powstały takie dzieła jak „Madame Curie” Elżbiety Sikory (światowa prapremiera w 2011 r. w Paryżu), „Olimpia z Gdańska” Zygmunta Krauzego, oparta na biografii gdańskiej pisarki Stanisławy Przybyszewskiej (2015 r.), oraz „Sąd Ostateczny” Krzysztofa Knittla (w ramach obchodów Roku Memlinga w 2017 r.). Ten ostatni utwór jest owocem współpracy miasta również z **Muzeum Narodowym w Gdańsku**, które sprawuje opiekę nad obrazem Memlinga „Sąd Ostateczny” – arcydziełem malarstwa średniowiecznego. W 2017 r., dzięki wsparciu finansowemu miasta Gdańska, muzeum zainaugurowało kampanię promującą dzieło Memlinga w przestrzeni publicznej. Ze środków miejskich bieżącą działalność merytoryczną finansują także **Teatr Wybrzeże i Polska Filharmonia Bałtycka**.

Wspieramy również projekty realizowane w Gdańsku przez instytucje kultury, których organizatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Z budżetu miasta kwotą 49 mln zł dofinansowana została budowa **Ośrodka Kultury Morskiej**. Ten oddział Narodowego Muzeum Morskiego został otwarty w 2012 r. W 2009 r. miasto Gdańsk przekazało działkę budowlaną pod budowę **Muzeum II Wojny Światowej** w Gdańsku, którego działalność została zainaugurowana w 2017 r. W nowoczesnym budynku znajduje się jedna z największych wystaw historycznych na świecie. To opowieść o tragicznym doświadczeniu II wojny światowej, o jej genezie i skutkach, o ofiarach i sprawcach, o bohaterach i zwykłych ludziach. W budynku muzeum na wystawę główną przeznaczono powierzchnię ok. 5 tys. m² oraz zaprojektowano przestrzeń na wystawy czasowe, wystawę archeologiczną o historii miejsca, na którym wybudowano obiekt, wystawę dla dzieci, bibliotekę, sale edukacyjne, audytorium i kino.

Dużym powodzeniem cieszą się inicjatywy kulturalne podejmowane na terenach postoczniowych – festiwale muzyczne, filmowe, wystawy designu czy projekty społeczne. Nz. klub 100cznia.
Fot. Marika Morawiec

Od 2010 r. corocznie w jeden z wakacyjnych wieczorów Instytut Kultury Miejskiej organizuje plenerowy pokaz opery na Targu Węglowym. Nz. pokaz opery „Aida” w 2015 r.
Fot. Bogna Kociumbas (IKM)

NOWE INICJATYWY

Kultura wolności oznacza otwartość na nowe inicjatywy. Gdańsk ze swej natury jest przestrzenią, w której świeże idee i projekty znajdują doskonały grunt do rozwoju.

Tereny Stoczni Gdańskiej od lat były atrakcyjnym miejscem dla niezależnych twórców kultury. Na przestrzeni lat funkcjonowały tam: Instytut Sztuki Wyspa, Kolonia Artystów, festiwal Alternativa czy przestrzeń sztuki WL4. Obecnie działają m.in. **Klub B90** (koncerty i festiwale muzyczne, ale także imprezy filmowe), **projekt 100cznia** (działalność muzyczna, organizacja różnego rodzaju warsztatów, sklepy z dizajnem, kulinaria), **Ulica Elektryków** (imprezy muzyczne), **Wydział Remontowy** (imprezy muzyczne), **Protokultura** (imprezy muzyczne) oraz **Plenum**. Nowym ważnym ośrodkiem kultury jest również **Kolonia Artystów** posiadająca filie we Wrzeszczu i na Dolnym Mieście.

Na uwagę zasługują inicjatywy powstałe we Wrzeszczu, czyli **Sztuka Wyboru** (galeria, sklep z dizajnem, księgarnia) i **Stary Maneż** (klub muzyczny). Adaptowane przestrzenie historycznych koszar, obecnie jako **Garnizon Kultury**, oraz tworząca się scena koncertowa na terenie dawnego wrzeszczańskiego browaru wspólnie tworzą w tej dzielnicy nowe centrum kulturalne Gdańska.

Oliwski Ratusz Kultury działa od września 2017 r. Prowadzony jest przez Fundację Wspólnota Gdańska. Ratusz oferuje szeroki program z zakresu sztuk plastycznych, muzyki, teatru, filmu, literatury i jest ważnym centrum działań społecznych.

Aby ułatwić dostęp do informacji o wydarzeniach kulturalnych organizowanych w Gdańsku oraz miejscowościach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Sopot-Gdynia, stworzony został **Planer Kulturalny**. Witryna www.planer.info.pl podaje informacje o ofercie kulturalnej Gdańska i regionu.

PROGRAMY DLA KULTURY

Wierzymy, że swobodna myśl i twórczość mogą zmieniać świat. Dlatego chcemy, by cały czas znajdowały tu przyjazne środowisko, by czerpały z gdańskiej wolności i poszerzały jej obszar. Poprzez granty, nagrody, stypendia i programy dla kultury tworzymy przestrzeń, która sprzyja różnorodności artystycznych i intelektualnych form interpretacji świata.

- Najstarszą gdańską nagrodą w dziedzinie kultury jest **Nagroda „Splendor Gedanensis”**, przyznawana za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury. W latach 1989–2019 „Splendory” przyznano 124 osobom.
- Tytuł **Mecenasa Kultury Gdańska** to honorowe wyróżnienie przyznawane od 2004 r. firmom, które szczególnie aktywnie wspierały działalność kulturalną w Gdańsku.
- **Nagroda Miasta Gdańska dla Młodych Twórców w Dziedzinie Kultury** przyznawana jest od 2000 r. za wybitne osiągnięcia artystyczne osobom, które nie przekroczyły 35. roku życia. Do 2019 r. nagrodzono 114 artystów. Dodatkowo podczas uroczystości przyznawana jest Nagroda Publiczności. Pochodzący z grona nominowanych laureat wyłaniany jest w drodze plebiscytu organizowanego we współpracy z jedną z codziennych gazet.
- **Nagroda za Promocję Kultury Miasta Gdańska im. Marcina Opitza** przyznawana jest od 2011 r. za wybitne zasługi w promocji twórców kultury z naszego miasta. Dotąd uhonorowano nią 8 osób.

NAGRODY ARTYSTYCZNE

Niezwykle ważną działalnością miasta jest honorowanie twórców, managerów oraz mecenasów kultury. Nagrody w dziedzinie kultury i nauki, przyznawane w 10 kategoriach, każdego roku trafiają do przedstawicieli lokalnego, ogólnopolskiego i międzynarodowego środowiska ludzi kultury.

- **Nagrody Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury** przyznawane są od 1999 r. za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, ochrony kultury i jej upowszechniania wśród mieszkańców Gdańska. Do 2019 r. laureatami tej nagrody zostało 931 osób.
- **Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska „Neptun”** przyznawana jest od 2006 r. Honoruje polskich i zagranicznych twórców, których artystyczna działalność nawiązuje do gdańskiej tradycji bądź współczesności, ich dorobek zaś pozostawia trwały ślad w historii naszego miasta. Nagroda wręczana jest każdego roku podczas festiwalu Solidarity of Arts. W latach 2006–2019 laureatami tego wyróżnienia zostało łącznie 40 osób.
- **Nagroda Teatralna Miasta Gdańska** przyznawana jest od 2008 r. autorom najcenniejszych teatralnych kreacji artystycznych stworzonych w roku poprzedzającym przyznanie nagrody. Corocznie przydzielane są trzy równorzędne nagrody. W latach 2007–2018 nagrodzono 36 osób oraz przyznano 10 nagród specjalnych instytucjom, w których zrealizowano nagrodzone przedstawienie.

Gala Nagrody Miasta Gdańska dla Młodych Twórców w Dziedzinie Kultury (2017 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Wydatki z budżetu miasta Gdańska
na nagrody kulturalne i naukowe

12
tys. zł

1990 r.

645
tys. zł

2019 r.

NAGRODY LITERACKIE

Miasto Gdańsk jest fundatorem dwóch prestiżowych nagród literackich. Pierwsza z nich, o charakterze międzynarodowym, to **Nagroda Literacka Miasta Gdańska „Europejski Poeta Wolności”**. Wyróżnienie to jest przyznawane poetom oraz tłumaczom dzieła nagrodzonego podczas festiwalu o tym samym tytule. Historia nagrody sięga 2010 r. Druga to **Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska za Twórczość Translatorską im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego**, przyznawana w dwóch kategoriach: za przekład wybranego dzieła oraz za całokształt twórczości. Nagroda jest wręczana podczas Gdańskich Spotkań Literackich „Odnalezione w Tłumaczeniu” od 2013 r. Obie nagrody są przyznawane naprzemiennie co dwa lata.

2019 r. na stypendia
kulturalne wydano z budżetu
miasta Gdańska

596 tys. zł

„Poezja wszystko rozszczelnia i wszystko spaja”.
Na uczestników i uczestniczki festiwalu Europejski Poeta
Wolności czekają, niezmiennie, pasjonujące debaty, odkrywcze
spotkania autorskie i wieczory czytania poezji w oryginale.
Fot. Bogna Kociumbas (IKM)

NAGRODY NAUKOWE

Nagroda Naukowa Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza została ustanowiona w 1987 r. Do 2000 r. przyznawana była z reguły w dziedzinie nauk ścisłych, od 2001 r. również w naukach humanistycznych. O wyborze laureata decyduje Kapituła Nagrody Naukowej, na której czele stoją przewodniczący Gdańskiego Oddziału PAN i prezes Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. W skład kapituły wchodzi także rektorzy wszystkich państwowych wyższych uczelni w Gdańsku, przedstawiciel prezydenta

miasta Gdańska i przedstawiciel niepublicznych uczelni Trójmiasta. Do 2019 r. przyznano 53 nagrody.

Nagroda Miasta Gdańska dla Młodych Naukowców im. Jana Uphagena, ustanowiona w 2003 r., początkowo nosiła nazwę Nagroda Miasta Gdańska dla Młodych Naukowców „Młody Heweliusz”. Jest przyznawana osobom w wieku do 30 lat za wybitne osiągnięcia naukowe w dwóch kategoriach: nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk humanistycznych. Do 2018 r. otrzymało ją 31 osób (w tym 6 osób jeszcze jako nagrodę „Młody Heweliusz”).

STYPENDIUM KULTURALNE MIASTA GDAŃSKA

Podstawowym programem wspierającym środowisko artystyczne w realizacji projektów kulturalnych jest Stypendium Kulturalne Miasta Gdańska. Stypendia są przyznawane w drodze konkursu. Miasto Gdańsk wypełnia w ten sposób samorządowy obowiązek przypisany gminom, a polegający na wspieraniu działalności podmiotów i osób fizycznych realizujących zadania z zakresu kultury i sztuki oraz dziedzictwa narodowego. Konkurs jest prowadzony od 2006 r. W ostatnich latach nabór stypendystów ogłaszany jest trzy razy do roku, pod uwagę brane są inspirujące projekty twórców mieszkających w Gdańsku lub inspirowanych Gdańskiem.

W ramach Stypendium Kulturalnego Miasta Gdańska przyznawane są: **stypendium dla osób fizycznych**, **Stypendium Kulturalne Miasta Gdańska „Młody Gdańczyk”** – dedykowane uczniom, studentom gdańskich uczelni oraz zamieszkałym w Gdańsku absolwentom szkół artystycznych i uczelni, którzy nie ukończyli 30 lat – oraz **Fundusz Mobilności**, przyznawany zajmującym się twórczością artystyczną osobom fizycznym lub grupom twórczym z Gdańska, które realizują przedsięwzięcia związane z miastem. Fundusz ten dotyczy przede wszystkim kosztów podróży związanych z czynnym udziałem w konkursach, przeglądach, festiwalach oraz projektach kulturalnych odbywających się poza Gdańskiem, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć międzynarodowych. W latach 2012–2019 na stypendia kulturalne miasto Gdańsk wydało 3,3 mln zł.

Actus Humanus to największy polski festiwal muzyki dawnej i jedna z najważniejszych tego rodzaju imprez europejskich. Nz. finał 3. edycji festiwalu – Sonia Prina i Roberta Invernizzi oraz Il Complesso Barocco z Alanem Curtisem.
Fot. Monika Goldszmidt-Czarniak

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Miasto Gdańsk oraz miejskie instytucje kultury współpracują z wieloma miastami partnerskimi oraz organizacjami o charakterze międzynarodowym. Przez ostatnie lata regularne działania wymiany kulturalnej prowadzone były w szczególności z dwoma miastami: Bremą oraz Wilnem. Aktywności te służą głównie przekazywaniu dobrych praktyk, współpracy przy projektach międzynarodowych oraz czerpaniu inspiracji z doświadczenia innych miast. Wśród najważniejszych programów i sieci współpracy, w których uczestniczą gdańskie instytucje, są:

- **Europejska Sieć Festiwali Szekspirowskich (ESFN)** – założona w Gdańsku w 2006 r. przez Fundację Theatrum Gedanense,
- **Międzynarodowa Konferencja Szekspirologów ESRA** (European Shakespeare Research Association Conference) – ta prestiżowa konferencja w 2017 r. odbyła się w Gdańsku,
- **VERSOPOLIS** – europejska sieć festiwali poetyckich, w której Polskę reprezentuje Międzynarodowy Festiwal Literatury „Europejski Poeta Wolności”, formalnym członkiem sieci od 2016 r. jest Instytut Kultury Miejskiej,
- **ICORN** – Międzynarodowa Sieć Miast Schronienia, członkiem sieci jest od 2017 r. Gdańska Galeria Miejska,
- **Eurocities Culture Forum**, Gdańsk jest reprezentowany przez CSW Łaźnia,
- **TENSO** – Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Chórów Kameralnych, Gdańsk jest reprezentowany przez Polski Chór Kameralny „Schola Cantorum Gedanensis”.

KONKURSY DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Od 2008 r. prowadzony jest otwarty konkurs ofert na realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego dla organizacji pozarządowych. Od 2018 r. formuła konkursowa jest podzielona na dwa postępowania: wydarzenia kulturalne i działania kulturalne. Reorganizacja konkursu grantowego została przeprowadzona po konsultacjach społecznych z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz pozytywnym zaopiniowaniu przez Gdańską Radę Działalności Pożytku Publicznego. W latach 2008–2019 w konkursie ofert wzięło udział 286 organizacji pozarządowych, które zorganizowały 1670 projektów za kwotę niemal 40 mln zł.

Organizacje pozarządowe mogą starać się także o dofinansowanie w ramach tzw. małych grantów kwotą do 10 000 zł bez uruchamiania standardowej procedury konkursowej. W latach 2012–2019 zrealizowano 308 projektów za łączną kwotę 2,6 mln zł.

Wśród gdańskich festiwali i wydarzeń korzystających z programów wsparcia realizowanych poprzez otwarte konkursy ofert można wymienić:

- **Actus Humanus**, podczas którego prezentowane są najwybitniejsze dzieła muzyki dawnej, korespondujące z okresem Bożego Narodzenia oraz Świąt Wielkanocnych, w interpretacji czołowych wykonawców z całego świata (organizowany od 2011 r.);
- **Soundrive Fest** – odbywające się na terenach postoczniowych wydarzenie nazywane gdańskim świętem muzyki alternatywnej;
- **SpaceFest!** – organizowany od 2010 r. festiwal muzyki psychodelicznej, shoegaze i space rocka, na który składają się koncerty, warsztaty dla muzyków z Polski i zagranicy, spotkania z legendarnymi wykonawcami, konkurs dla młodych zespołów;
- **Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w katedrze oliwskiej** – w czerwcu 2019 r. odbyła się 62. edycja festiwalu, który już na stałe wpisał się w muzyczne życie Gdańska;
- **Festiwal Goldbergowski** – zrodzony z chęci przybliżenia szerszej publiczności muzycznego dziedzictwa dawnego Gdańska (organizowany od 2006 r.).

GDAŃSKIE OTWARTE PRACOWNIE

W 2016 r. zainaugurowano miejski program Gdańskie Otwarte Pracownie (GOP). Dzięki niemu miejscowi artyści mogą ubiegać się o pozyskanie **miejsca do prowadzenia pracy twórczej**. Założeniem programu jest udostępnianie na preferencyjnych warunkach miejskich lokali do zaadaptowania na pracownie artystyczne. Warunkiem jest jak najszersze udostępnianie przestrzeni pracowni publiczności i mieszkańcom. Do 2019 r. programem Gdańskich Otwartych Pracowni objęto takie dzielnice, jak Oliwa, Wrzeszcz Górny, Aniołki, Nowy Port, Biskupia Górka oraz Przeróbka. Dzięki programowi m.in. w przestrzeni Nowego Portu pojawiły się dwie otwarte dla zwiedzających galerie sztuki: „Serce” przy ul. Na Zaspę 34D oraz Lysko przy ul. Na Zaspę 19.

Program Gdańskie Otwarte Pracownie kierowany jest do lokalnych artystów. Uczestniczyć w nim mogą zarówno twórcy profesjonalni – absolwenci uczelni artystycznych, członkowie organizacji twórczych, jak i twórcy nieprofesjonalni.
Fot. Michał Szymończyk

GDAŃSKA KOLEKCJA SZTUKI

Artystyczne interwencje w przestrzeni publicznej Gdańska nadają dobrze znanym miejscom nowy kontekst i pozwalają odkryć je ponownie. Przez ostatnie trzy dekady pomysły na eksponowanie sztuki w przestrzeni publicznej uległy całkowitemu przeformułowaniu. Od pomników, działań czasowych oderwanych od kontekstu czasu i miejsca, przez zainteresowanie czynnikami tożsamościowymi, po działania długoterminowe mające na celu umacnianie procesów estetyzacji przestrzeni miejskich. Pod wieloma względami kluczowy dla rozwoju zagadnienia był rok 2016. Zainicjowano wówczas program **Sztuka Współczesna w Przestrzeni Publicznej**, którego koordynatorem zostało CSW Łaźnia. Podjęto proces inwentaryzacji dzieł sztuki oraz interwencji artystycznych obecnych w przestrzeni publicznej Gdańska. Powstaje również strona internetowa z wykazem lokalizacji obiektów sztuki publicznej w poszczególnych dzielnicach.

Gdańsk może poszczycić się **największą w Europie Kolekcją Malarstwa Monumentalnego**, która powstała dzięki organizowanemu w latach 2009–2016 Festiwalowi Monumental Art. Inicjatywa, będąca flagowym projektem starań Gdańska o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016, swoimi korzeniami sięga do 1997 r. Wtedy to z okazji obchodów milenium Gdańska na blokach osiedla Zaspą zostały wykonane pierwsze prace. Kolekcja składa się obecnie z 59 wielkoformatowych murali na ścianach szczytowych bloków oraz 19 aranżacji wejść do klatek.

W 2016 r. zainicjowano program **Gdańska Kolekcja Sztuki Współczesnej**, którego celem jest zakup dzieł sztuki współczesnej tworzonej przez miejscowych artystów bądź inspirowanych charakterem, historią, tradycją i tożsamością Gdańska. W latach 2017–2019 na zakup dzieł wydatkowano kwotę 1,2 mln zł. Kolekcja przechowywana jest w depozycie w Muzeum Narodowym w Gdańsku, z przeznaczeniem do ekspozycji czasowych tworzonych na potrzeby programowe Nowego Muzeum Sztuki NOMUS.

Festiwal Monumental Art był imprezą cykliczną organizowaną do 2016 r. Co roku powstawały przynajmniej cztery obrazy ściennie w wybranej tematyce, które stworzyły unikatową kolekcję łączącą murale z graffiti. Celem festiwalu było stworzenie zintegrowanej galerii malarstwa monumentalnego oraz budowanie największej w Europie kolekcji prac malarstwa wielkoformatowego uznanych artystów ze świata.
Fot. Łukasz Głowala (IKM)

GDAŃSKIE DZIEDZICTWO

Jesteśmy dumni z gdańskiego dziedzictwa i chcemy, by było ono również podstawą naszej współczesnej tożsamości. Dbamy o piękno zabytków, pamięć o wielkich wydarzeniach i wybitnych mieszkańcach. Nie chcemy jednak, by o przeszłości miasta opowiadano tylko za pośrednictwem muzealnych gablot. Staramy się, by gdańskie instytucje miały możliwość prezentacji dziedzictwa kulturowego w nowoczesny i pasjonujący sposób. Chcemy, by Gdańsk niezmiennie zachwycał swym pięknem i wyjątkowością historii.

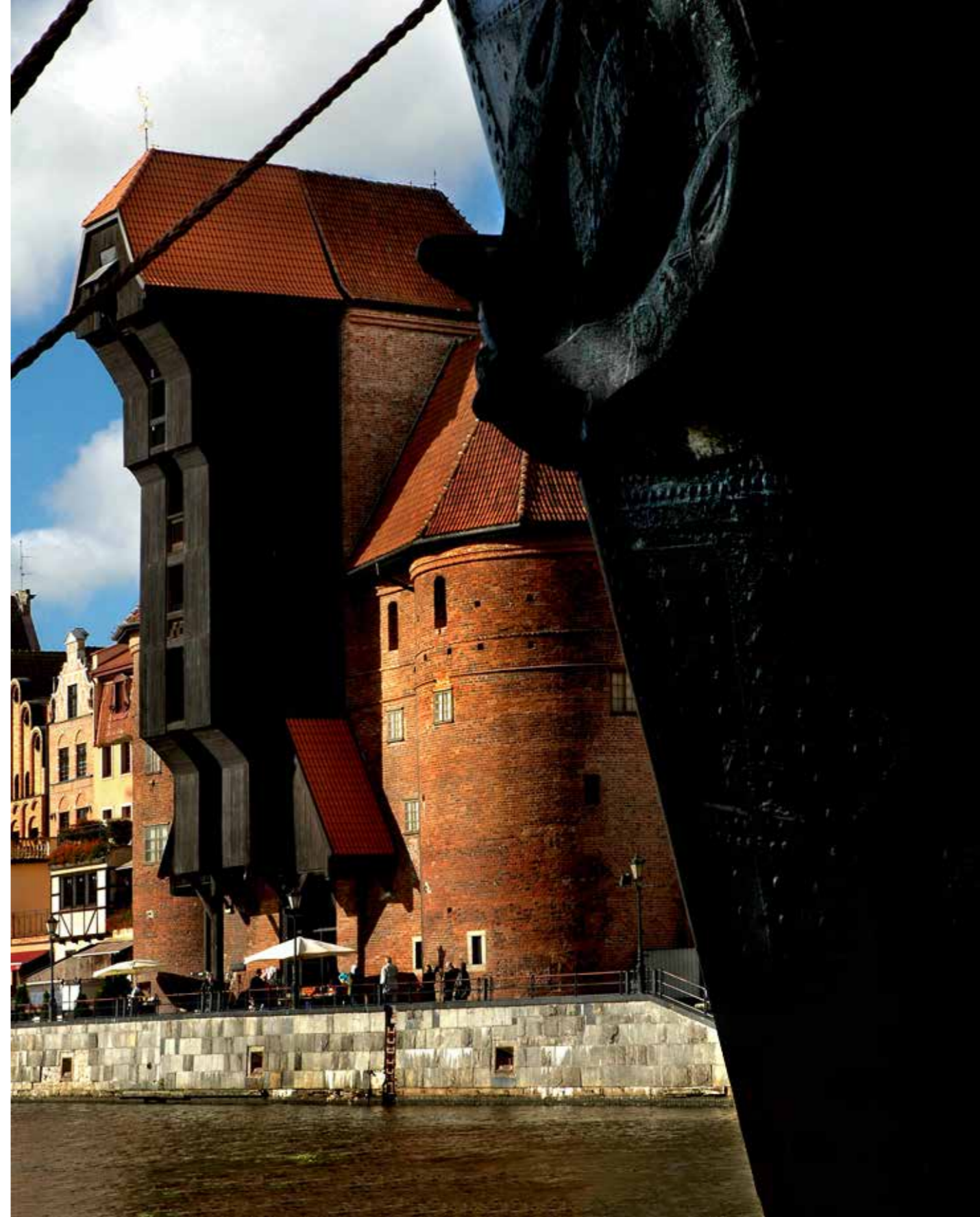
ZABYTKI

Zachowanie dziedzictwa kulturowego należy do priorytetów miasta Gdańska. Wzmacnia poczucie tożsamości mieszkańców i prestiż miasta, służy promocji turystycznej.

Od lat 90. XX wieku dokończono odbudowę ze zniszczeń wojennych wielu kluczowych zabytków Gdańska. W pierwszej kolejności trzeba tu wymienić **Dwór Artusa**, udostępniany od 1997 r. jako oddział Muzeum Gdańska. Poza odbudową samego budynku, dokonano rekonstrukcji znacznej części historycznego wystroju Dworu Artusa i Sieni Gdańskiej. Kolejne przykłady to: **Zespół Przedbramia (Katownia i Wieża Więzienna)** – od 2006 r. Muzeum Bursztynu, **Zielona Brama** –

obecnie oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku, **Brama Wyżynna** – Pomorskie Centrum Informacji Turystycznej, **Dom Uphagena** – Muzeum Wnętrz Mieszczańskich – oddział Muzeum Gdańska. Zrealizowano szeroko zakrojone prace konserwatorskie w **kościelach św. Jana**, który obecnie jako Centrum św. Jana służy celom kulturalnym, w **twierdzy Wisłoujście i Żurawiu**.

Do odnawianych zabytków należących do miasta Gdańska wprowadza się funkcję kulturalną. Prócz wspomnianych wyżej obiektów, zrewitalizowano dwie **zabytkowe łaźnie miejskie** przy ul. Jaskółczej na Dolnym Mieście oraz ul. Strajku Dokerów w Nowym Porcie, w których Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia prowadzi działalność kulturalną i edukacyjną. Przygotowywane są adaptacje średniowiecznego **Wielkiego Młyna**, do którego zostanie przeniesione Muzeum Bursztynu, oraz **dawnego Domu Dobroczyńności i Sierot**, w którym będzie funkcjonował Dom Daniela Chodowieckiego i Güntera Grassa. W XIX-wiecznym **ratuszu przy ul. Gościnniej** powstanie Mediateka – oddział Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, a **Kuźnia Wodna** przy ul. Bytowskiej zostanie zagospodarowana jako oddział Muzeum Gdańska. Rewaloryzację przeszły też zabytkowe parki, zwłaszcza Park Oruński i Park Oliwski.

Gdańsk słynie z najciekawszych obiektów gotyku ceglanego w Europie. Historyków architektury i turystów fascynują m.in.: Bazylika Mariacka – największy gotycki zabytek z cegły na świecie, katedra oliwska, Wielki Młyn, Żuraw, Ratusz Głównego Miasta i wiele innych budowli. Kilka gdańskich obiektów znajduje się na trasie Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego. Nz. charakterystyczna sylwetka Żurawia – największego dźwigu portowego średniowiecznej Europy, który stał się rozpoznawalnym w świecie symbolem Gdańska. Fot. Marek Angiel

Obraz „Sąd Ostateczny” Hansa Memlinga w Muzeum Narodowym w Gdańsku należy do najcenniejszych dzieł sztuki w gdańskich zbiorach muzealnych.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Z sukcesem został zrewitalizowany cenny zabytek architektury militarnej, jakim jest **zespół fortyfikacji Góry Gradowej**. Obecnie działa tutaj Hevelianum – nowatorska instytucja edukacyjna. Trzon oferty **Hevelianum** stanowią wystawy prezentowane w zaadaptowanych wnętrzach XIX-wiecznych umocnień. Ich wspólną cechą jest interaktywność oraz niebanalny sposób prezentacji zagadnień z zakresu nauk ścisłych, przyrodniczych i historycznych. Hevelianum powstawało od 2004 r. w etapach, podczas których restaurowano i adaptowano kolejne obiekty. Obecnie centrum dysponuje także przestrzeniami do organizacji konferencji, warsztatów, spotkań edukacyjnych, wystaw czasowych oraz wydarzeń plenerowych. Jest wspaniałym punktem widokowym i popularnym miejscem wypoczynku mieszkańców. W najbliższych latach na terenie Hevelianum powstanie kolejny ważny obiekt – planetarium.

Koszt adaptacji obiektów dawnego fortu na potrzeby Hevelianum (2004–2018):

53,3 mln zł,

w tym **22,1 mln zł**

dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej

Wieczorna wędrowka z przewodnikiem. Zwiedzający Hevelianum oglądają makietę prezentującą stan współczesny fortu na Górze Gradowej.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Gmina miasta Gdańska dba o utrzymanie i zachowanie zabytków sakralnych. Wsparciem objęto kościoły, wśród nich największą świątynię gotycką – **Bazylikę Mariacką, a także kościół św. Trójcy, Kaplicę Królewską, kościoły św. Józefa, św. Jakuba** i inne. Szczególne zaangażowanie gminy było konieczne, by odbudować w historycznym kształcie **kościół św. Katarzyny**, zniszczony wskutek pożaru w 2006 r. Do odbudowywanego **kościół św. Jana** powróciły liczne elementy wyposażenia, rozproszonego na skutek II wojny światowej. To samo odnosi się do **Bazyliki Mariackiej**, gdzie korzystając m.in. z mecenatu miasta, zrekonstruowano w dawnym kształcie zabytkowy późnogotycki ołtarz główny i przywrócono szereg innych elementów wystroju, m.in. zabytkowe epitafia i obrazy. W **kościół św. Trójcy** odbudowano historyczne organy.

Poważne zmiany zaszły w wyglądzie niektórych zabytków odbudowanych wcześniej. W ostatnich 30 latach przeprowadzono konserwację i rewitalizację fasad: **Ratusza Głównego Miasta, Wielkiej Zbrojowni, Złotej Kamienicy, Złotej Bramy, Ratusza Staromiejskiego**, a ostatnio – **Starej Apteki**. Na wieżach Ratusza Głównego Miasta oraz kościoła św. Katarzyny, nawiązując do historii obu zabytków, umieszczono **carillon**.

Nowe życie historycznym budynkom i ich otoczeniu daje nocne oświetlenie – pozwala nadać im niezwykły charakter, odkrywać tajemnice i zaskakiwać architektonicznymi detalami. W Gdańsku pierwsze **iluminacje zabytków** pojawiły się już w latach 60. XX wieku. Zostały zmodernizowane w 1995 r., ale dopiero od początku XXI wieku można mówić o rozkwicie tej efektownej formy prezentacji architektury. Na kompleksowy program iluminacji obiektów zabytkowych w latach 2006–2015 przeznaczaliśmy 6,6 mln zł.

Spośród zabytków, które przeszły w ręce prywatne, prace konserwatorskie i rewitalizację przy wsparciu środków gminy miasta Gdańska przeszła m.in. XIX-wieczna **hala targowa**.

DOBRA KULTURY

Miasto nie szczędzi wysiłków, by zachować i ponownie **sprorowadzić do Gdańska dobra kultury rozproszone na skutek działań wojennych**. Muzeum Narodowe w Gdańsku w 2011 r. odzyskało z Berlina m.in. 5 obrazów i rzeźbę z dawnych zbiorów Muzeum Miejskiego, Muzeum Gdańska zaś pozyskało cenny dar – kolekcję zabytkowych gdańskich sreber ofiarowaną przez Jürgena Gromka z Lubeki.

Stale dokonywane są **zakupy na rynku antykwarycznym**, np. zakup unikatowego dzieła **Jana Heweliusza „Machina Coelestis”** albo cennego egzemplarza XVIII-wiecznej ilustrowanej Biblii w dwóch woluminach, należącej przez wieki do

gdańskiego rodu Gralathów. Duże znaczenie mają zakupy malarstwa, grafiki i innych muzealiów (np. zbiorów numizmatycznych czy filatelistycznych), które wzbogacają kolekcje gdańskich muzeów.

Szczególnie ważne jest **tworzenie kolekcji dzieł gdańszczyzny i noblisty Güntera Grassa**, niemieckiego pisarza, rzeźbiarza i grafika mocno związanego z naszym miastem. Gromadzeniem twórczości Güntera Grassa zajmuje się jeden z oddziałów Gdańskiej Galerii Miejskiej, która prowadzi także projekt konserwacji zabytkowego zespołu sieroćniacza przy ul. Sierociej, z przeznaczeniem na oddział o nazwie Dom Daniela Chodowieckiego i Güntera Grassa.

TOŻSAMOŚĆ

Miasto Gdańsk uznaje za swoje dziedzictwo doświadczenie polskiej drogi do wolności i związane z nim idee **solidarności i wolności**. Na nich oparte są prowadzone w Gdańsku projekty społeczne, obywatelskie i kulturalne, wśród których można wymienić np. festiwal All About Freedom, Europejski Poeta Wolności, Solidarity of Arts. Szczególną rolę w zachowaniu tego dziedzictwa odgrywa Europejskie Centrum Solidarności, instytucja kultury, której współzałożycielem i wiodącym organizatorem jest gmina miasta Gdańska.

W 2014 r. ECS wraz Salą BHP, Bramą nr 2 oraz Placem Solidarności z pomnikiem Poległych Stoczniovców 1970 został wyróżniony **Znakiem Dziedzictwa Europejskiego jako miejsce szczególnie istotne dla historii i kultury europejskiej, związane z ideą zjednoczenia oraz wartościami demokratycznymi i humanistycznymi o ponadnarodowym znaczeniu.**

Dźwig stoczniowy w biało-czerwonych barwach na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Gdańsk jest jedynym miastem w Polsce posiadającym czynne carillon. Jeden z nich znajduje się w Muzeum Nauki Gdańskiej (oddział Muzeum Gdańska) w wieży kościoła św. Katarzyny.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Nawiązując do wielowiekowej tradycji, Gdańsk konsekwentnie buduje swoją markę **światowej stolicy bursztynu**. Jednym z kluczowych działań w tym zakresie było otwarcie w 2006 r. Muzeum Bursztynu (oddział Muzeum Gdańska), w którym znaczną część ekspozycji stanowią dzieła dawnych i współczesnych bursztynników pracujących w Gdańsku. Corocznie organizowane są targi Amberif wraz z szeregiem imprez towarzyszących, w całości poświęconych bursztynowi.

Cennym elementem dziedzictwa są **związki Gdańska z teatrem elżbietańskim epoki Szekspira**. Przypomnienie tych związków pozwoliło na wykreowanie cyklicznego Festiwalu Szekspirowskiego oraz budowę Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego, który

swoją lokalizacją oraz architekturą wnętrza nawiązuje do tradycji Gdańskiej Szkoły Fechtunku – miejsca, gdzie w czasach Szekspira wystawiano sztuki tworzone m.in. przez angielskich dramaturgów.

Duże znaczenie dla ochrony dziedzictwa niematerialnego miało przywrócenie tradycji **gdańskiej muzyki carillonowej**. W 1998 r. po raz pierwszy zabrzmiał zrekonstruowany carillon w wieży kościoła św. Katarzyny, dwa lata później powstał nowy carillon w wieży Ratusza Głównego Miasta, a w 2008 r. dołączył do nich carillon mobilny, dzięki któremu muzyka dzwonów może rozbrzmiewać także w dzielnicach oddalonych od historycznego Śródmieścia. Utworzono także stanowisko carillonisty miejskiego.

Muzyczne dziedzictwo dawnego Gdańska to także **muzyka organowa i liturgiczna**. Dbając o jej zachowanie i promocję, miasto wspiera festiwale muzyki organowej organizowane regularnie w największych kościołach, Festiwal Goldbergowski dedykowany gdańskiej muzyce wokально-instrumentalnej oraz obejmuje swoim mecenatem m.in. nagrywanie płyt z niewykonywanymi od wieków utworami gdańskich kompozytorów.

Na uwagę zasługuje także **muzyka bliższa współczesności**, w tym takie zjawiska jak bigbit, początki muzyki rockowej czy gdańska scena jazzowa. Również i w tym zakresie miasto wspiera festiwale i inne projekty realizowane przez miejskie instytucje kultury (np. posiadający długą tradycję festiwal Jazz Jantar w Klubie Żak) i organizacje pozarządowe.

Jednym z najważniejszych wydarzeń w ciągu ostatnich 3 dekad historii miasta były **obchody milenium Gdańska**. W 1997 r. minęło 1000 lat od pierwszego pojawienia się nazwy miasta w pisany źródle historycznym: „Żywocie I Świętego Wojciecha”. W ciągu jubileuszowego roku odbyło się kilkaset imprez kulturalnych, w tym około 500 koncertów muzyki klasycznej i rozrywkowej, 54 imprezy teatralne, 81 wystaw, 64 imprezy sportowe, w tym 10 mistrzostw świata i Europy. 26 czerwca na

zjazd do Gdańska przybyli przedstawiciele 106 miast. Spotkali się między innymi: prezydenci Niemiec – Roman Herzog, i Polski – Aleksander Kwaśniewski oraz byli prezydenci USA – George Bush, i Niemiec – Richard von Weizsaecker, którzy wraz z Lechem Wałęsą otrzymali w Dworze Artusa honorowe obywatelstwo miasta za „wspieranie zmian wolnościowych, zapoczątkowanych w Gdańsku”.

Ważnym elementem dziedzictwa, a zarazem jedną z najważniejszych marek Gdańska jest **Jarmark św. Dominika**. Tradycje jarmarku sięgają roku 1260, kiedy to papież Aleksander IV zezwolił gdańskim dominikanom na udzielanie odpustów w dniu święta ich założyciela. Dziś Jarmark św. Dominika jest największą atrakcją turystyczną letniego sezonu w Gdańsku. Olbrzymia impreza handlowo-kulturalna odbywa się w okresie wakacyjnym na Głównym Mieście. Wyjątkowość jarmarku to jego atmosfera i bogata oferta spędzania wolnego czasu. Tłumy mieszkańców i gości z całego świata spacerują pośród kolorowych kramów rzemieślników, artystów i antykwariuszy. Jak przystało na jarmarczne tradycje, można też spróbować najróżniejszych napitków i jadła. Całość uzupełnia bogaty program imprez towarzyszących.

Parada „Wiwat Gdańsk! Wiwat Rzeczpospolita!” podczas Święta Miasta w 2015 r.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Od 2003 r. corocznie 11 listopada ulicami miasta przechodzi radosna Gdańska Parada Niepodległości.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Święto Miasta jest coroczną celebracją rocznicy przyznania Gdańskowi przez króla Kazimierza Jagiellończyka wielkiego przywileju za zasługi dla Rzeczypospolitej. Obchody organizowane są od 2004 r. Program wydarzeń jest co roku urozmaicany, a wśród atrakcji są koncerty, warsztaty, Rodzinny Bieg Gdańszczan, parada historyczna „Wiwat Gdańsk! Wiwat Rzeczpospolita!”.

Intencją organizowania **Światowych Zjazdów Gdańszczan** jest wzmocnienie więzów i gdańskiej tożsamości oraz promocja Gdańska. Są to spotkania osób urodzonych w Gdańsku, jego mieszkańców (byłych i obecnych) oraz wszystkich osób różnych

narodowości i z różnych państw, które odczuwają emocjonalne związki z miastem. Pierwszy zjazd miał miejsce w 2002 r., kolejne odbywają się co 4 lata.

Jako wyraz dbałości o upamiętnienie ważnych gdańszczan i o gdańskie dziedzictwo powstała **Gedanopedia**, czyli internetowa encyklopedia Gdańska. Projekt jest kontynuacją i rozwinięciem Encyklopedii Gdańska, wydanej przez Fundację Gdańską w 2012 r. Gedanopedia ma formę internetowego portalu, który jest łatwym w dostępie kompendium wiedzy o naszym mieście, jego historii, zabytkach i wybitnych mieszkańcach.

07

TURYSTYKA

Gdańsk jest gościnnie i otwarty. Mamy to w naturze. Walory historyczne, kulturowe oraz różnorodność przyrody czynią nasze miasto jednym z najważniejszych centrów turystycznych Europy Środkowej. Gdańsk jest znany zarówno ze względu na znajdujące się tu zabytki, jak i postacie z nim związane oraz – a może przede wszystkim – rolę, jaką odegrał w historii współczesnej Europy. Pielęgnowujemy i prezentujemy to dziedzictwo, tworząc nowy wymiar rozpoznawalności Gdańska – miasta Wolności, Kultury i Solidarności. Naszą turystyczną markę tworzą także inne tradycje: Gdańska jako centrum obróbki bursztynu, średniowiecznego i hanzeatyckiego handlu oraz budownictwa, a także pamięć

miasta wielu kultur i żywa w XXI wieku metafora miasta wolnego – z najnowszym, symbolicznym dziedzictwem ruchu społecznego „Solidarność”. Nie zaskakuje tu wielojęzyczny tłum na Długim Targu, w restauracjach na Pivnej, alejkach Parku Oliwskiego lub na wystawach w Europejskim Centrum Solidarności. Miło nam słyszeć entuzjastyczne opinie o różnorodności atrakcji i wydarzeń oraz jakości usług. To, co jednak cieszy najbardziej, to fakt, że nasi goście przyjeżdżają do nas, bo Gdańsk ma wyjątkową aurę. Dlatego dbamy, aby oferta turystyczno-kulturalna mogła się rozwijać i była ważnym elementem gospodarki. Dzięki temu, tak jak przed wiekami, Gdańsk jest miejscem spotkań i inspiracji.

Każdego roku odnotowujemy wzrost liczby turystów przyjeżdżających do nas z Polski i zagranicy. Doceniają atmosferę miasta i jego walory, podziwiają nasze zabytki, przyrodę i wydarzenia oraz korzystają z wielu udogodnień stworzonych dla nas, mieszkańców, w ciągu ostatnich trzech dekad. Gdańsk jest przyjazny dla swych gości. Szukający wypoczynku znajdą tu mnóstwo form relaksu dopasowanych do indywidualnych potrzeb: od spektakli, koncertów i wystaw, przez różne formy aktywności turystycznej, po wystawy bursztynów lub inicjatywy kulturalne na terenach postocznioowych.

3,5 mln gości

odwiedziło Gdańsk w 2019 r.

1/3 turystów odwiedzających Gdańsk przybywa z zagranicy.

Najliczniej odwiedzają nas mieszkańcy Wielkiej Brytanii, Niemiec, Skandynawii i Rosji.

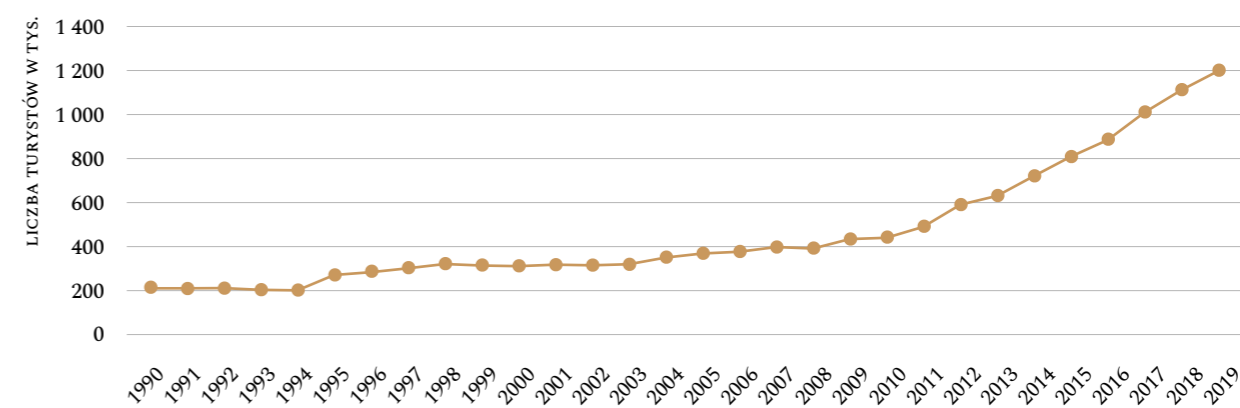
Panorama Głównego Miasta, widok z Motławy.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Badania i analizy ruchu turystycznego wskazują na konkretne atuty, które są magnesem przyciągającym gości do Gdańska i plasują miasto pośród najbardziej rozpoznawalnych i atrakcyjnych miejsc w Europie.

- **Dziedzictwo historyczne i kulturowe** – Gdańsk był areną wydarzeń, które wpłynęły na losy całego świata. Staramy się przybliżyć niezwykłą historię naszego miasta w ciekawy i inspirujący sposób. Szczególne znaczenie z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej mają tu wyjątkowe miejsca, takie jak: Europejskie Centrum Solidarności, Muzeum II Wojny Światowej, Gdański Teatr Szekspirowski, Hevelianum oraz utrwalające historyczne tradycje Muzeum Gdańska.
- **Miasto atrakcyjne przez cały rok** – ciągle rozwijamy ofertę spędzania czasu wolnego obejmującą cały rok, a nie tylko miesiące letnie. Tworzą ją m.in. takie wydarzenia, jak: Jarmark św. Dominika, Jarmark Bożonarodzeniowy, Festiwal Szekspirowski, FETA, festiwal Narracje, Złot Żaglowców Baltic Sail, Bitwa Morska przy twierdzy Wisłoujście oraz atrakcje ogrodu zoologicznego.

- **Aktywny wypoczynek** – ruch to zdrowie i w Gdańsku można go zaznać w wielu formach: szlaki turystyczne, trasy rowerowe, czyste kąpieliska morskie szczycące się międzynarodowym certyfikatem Błękitnej Flagi, rozwój żeglarstwa – nowe mariny i przystanie jachtowe, tramwaj wodny, liczne szlaki kulturowe pokazujące kluczowe idee i elementy tożsamości Gdańska.
- **Wydarzenia międzynarodowe** – duże znaczenie dla rozpoznawalności Gdańska miała organizacja Euro 2012. Infrastruktura powstała przy okazji turnieju, doświadczenie miasta i gościnność mieszkańców powodują, że staliśmy się dobrym miejscem dla międzynarodowych wydarzeń sportowych, kulturalnych i społecznych.
- **Szybki rozwój i wysoka jakość bazy noclegowej** – jednym z elementów wysoko ocenianych przez turystów odwiedzających Gdańsk jest różnorodna baza noclegowa. Tworzą ją zarówno nowoczesne hotele dla najbardziej wymagających gości, jak również sieć budżetowych obiektów noclegowych, gdzie można spotkać ludzi ze wszystkich miejsc globu.

Turyści korzystający z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Gdańsku

Miejscem najczęściej odwiedzanym przez turystów w Gdańsku jest historyczne centrum miasta. Wśród najpopularniejszych obiektów są: Bazylika Mariacka, Żuraw Gdański oraz ulica Długa, Długi Targ i Długie Pobrzeże. Dużym zainteresowaniem cieszą się ponadto: molo w Brzeźnie, Park Oliwski z katedrą, Westerplatte, Europejskie Centrum Solidarności i Muzeum II Wojny Światowej.

Oferta i atrakcyjność turystyczna Gdańska zostały w ostatnich latach docenione wieloma wyróżnieniami:

- **European Best Destinations 2017:**
  - położenie geograficzne – największy atut turystyczny
  - Gdańsk obok Porto i Mediolanu – najlepszy kierunek turystyczny Europy
- **Top Destinations on the Rise 2018 portalu turystycznego TripAdvisor:** najszybszy wzrost popularności wśród turystów w Europie
  1. miejsce w Europie według opinii turystów
  5. miejsce na świecie i jedyny wyróżniony kierunek z Polski
- **Poland's Most Beautiful Places CNN Travel:** Gdańsk – jedno z najatrakcyjniejszych miejsc w Polsce – wyróżnienie za umiejętne łączenie nowoczesności z historią i tradycją
- **1. miejsce w rankingu The Telegraph najciekawszych europejskich miast w 2017 r.**
- **3. miejsce dla Gdańskiego Jarmarku Bożonarodzeniowego w konkursie o tytuł European Best Christmas Market 2020**

Goście oceniają pobyt w Gdańsku na 8,7 (w skali 10-stopniowej).

Największe wrażenie na turystach wywiera atmosfera miasta, a także życzliwość mieszkańców, baza noclegowa i szeroka oferta zakupowa. Głównym celem przyjazdu turystów do Gdańska jest wypoczynek, a czas spędzają najczęściej na spacerowaniu i zwiedzaniu (2018 r.).

Gdańsk tętni życiem w sezonie turystycznym, szczególnie gdy na wodach Motławy goszczą żaglowce przypominające o morskich tradycjach Gdańska.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Chętnie odwiedzane przez turystów Długie Pobrzeże – ciągnący się wzdłuż Motławy deptak z gotykimi bramami wodnymi oraz licznymi kawiarniami i restauracjami, ale i z charakterystycznym zabytkowym Żurawem, który jest uznawany za jeden z symboli Gdańska.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Ulica Długa i Długi Targ tworzą razem Trakt Królewski i jednocześnie stanowią najbardziej reprezentacyjną ulicę Gdańska, na której turyści odbywają obowiązkowy spacer. W kamienicach przy Długiej mieszkały niegdyś najbogatsze rodziny gdańskiego patrycjatu, były to typowe gdańskie domy o wąskich i zdobionych fasadach.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

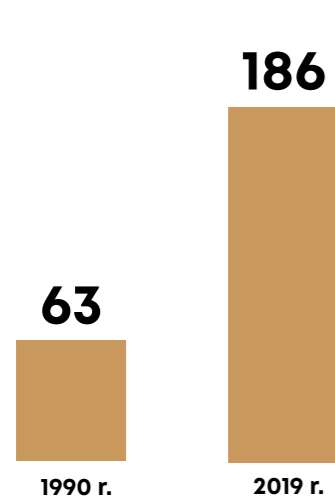
TURYSTYKA KULTUROWA

Gdańsk jest interesujący dla turystów nie tylko z uwagi na swe atrakcje krajobrazowe czy bogatą bazę wypoczynkową, lecz także dlatego, że oferuje wyjątkowe atrakcje związane z historią i kulturą miasta. Bardzo ciekawą propozycją są tu **gdańskie Questy**, czyli poznawanie miasta poprzez rozwiązywanie interaktywnych zagadek związanych z miejscami bądź postaciami.

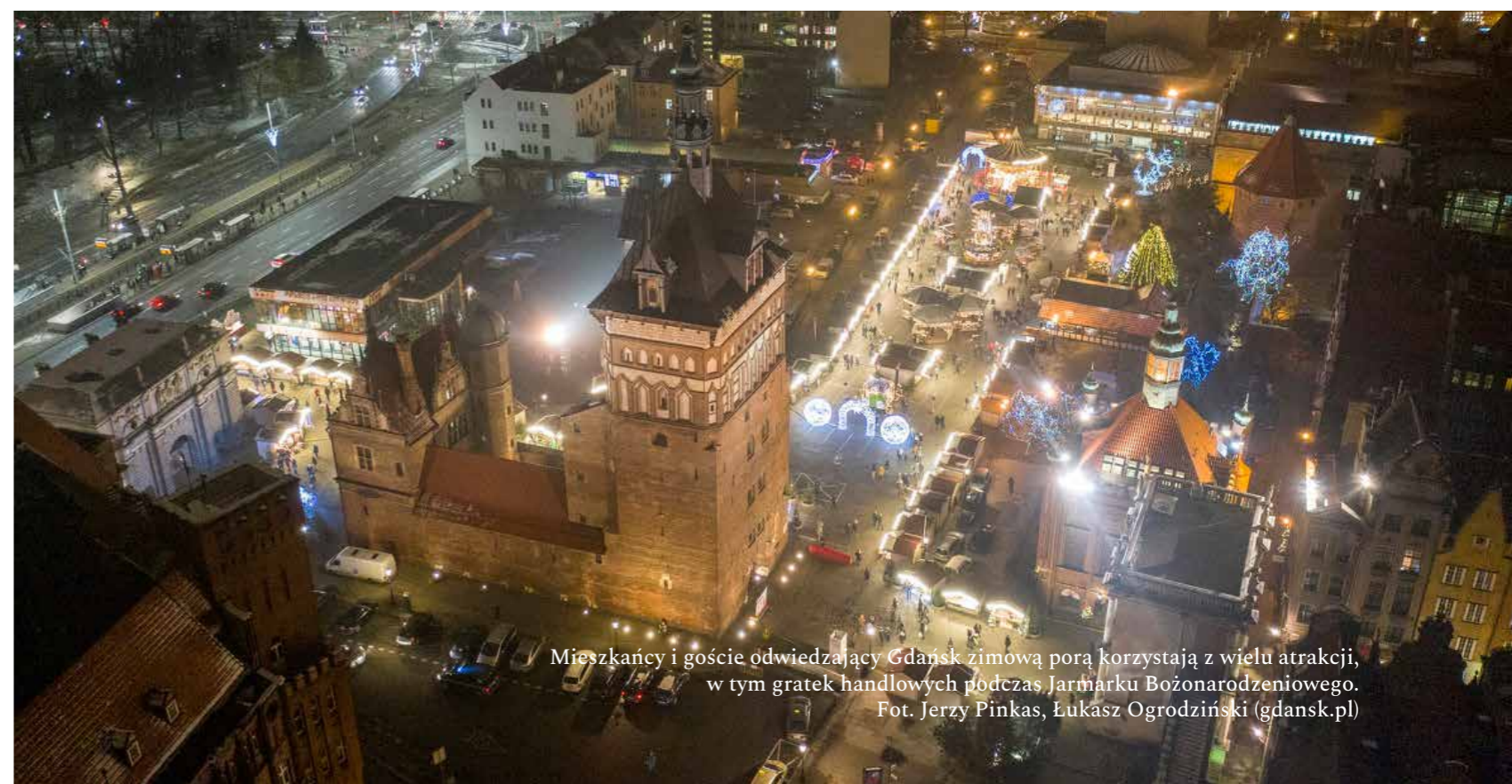
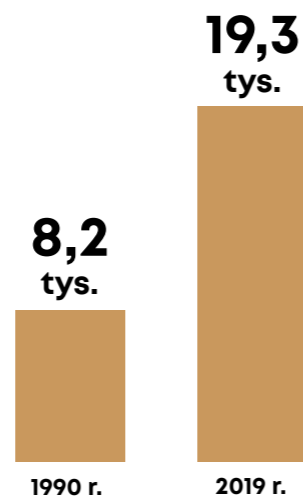
Dodatkowo Gdańska Organizacja Turystyczna ciągle rozwija i urozmaica siatkę gdańskich **szlaków turystycznych**, spośród których wymienić można: Szlak Bursztynowy, Gdański Szlak Gotyku Ceglanego, Szlak II Wojny Światowej, Szlak Śladami Günтера Grassa, Szlak Gdańskiego Lwa Heweliona, Szlak Piwny, Szlak Kaszubski oraz Szlak Punktów Widokowych.

Chcemy w zrównoważony sposób wykorzystywać turystyczny potencjał Gdańska. Jak w każdej dziedzinie życia miasta, także i tu rozwój opieramy na zintegrowanych rozwiązaniach, które wspomagają działania wszystkich podmiotów związanych z danym obszarem.

Liczba obiektów noclegowych w Gdańsku:

Liczba miejsc noclegowych w Gdańsku:

Mieszkańcy i goście odwiedzający Gdańsk zimą porą korzystają z wielu atrakcji, w tym gratek handlowych podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego.
Fot. Jerzy Pinkas, Łukasz Ogrodziński (gdansk.pl)

” *Gdańsk kocham za morze i plaże; parki i lasy; gotyk i nowoczesność; wreszcie za Nowy Port, Dolne Miasto, Orunię czy Biskupią Górkę oraz... krnąbrność jego mieszkańców. A może po prostu za to, że jest to MOJE MIASTO, w którym się urodziłam, wychowałam, wykształciłam i założyłam rodzinę?*

Chcąc zachęcić gości do odwiedzenia grodu nad Motławą zawsze podkreślam, że Gdańsk to miasto uszyte na miarę człowieka – nie przytłacza wielkością, a jednocześnie każdy może znaleźć w nim coś interesującego. Bogata sieć ścieżek rowerowych sprawia, że liczba cyklistów rośnie; położenie nad morzem zachęca do morsowania; zorganizowane spacery z przewodnikiem pozwalają odkrywać tajemnice miasta – te pasje łączą mieszkańców bez względu na wykształcenie i status finansowy. Tu się dobrze mieszka!

Ewa Kowalska
gdańszczanka, absolwentka Politechniki
Gdańskiej, mama czworga dzieci, edukatorka
w projekcie „Młody Przewodnik / Młoda
Przewodniczka po Gdańsku”, mors, autorka
błoga iBedeker.

GDAŃSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Szczególną rolę we wsparciu działań mających na celu rozwój turystyki odgrywa, powołana z inicjatywy gminy miasta Gdańsk w 2002 r., **Gdańska Organizacja Turystyczna (GOT)**. Podmiot ten jest głównym partnerem miasta w kreowaniu rozwoju turystycznego Gdańska i regionu. GOT realizuje działania związane z promocją i informacją turystyczną w ścisłej współpracy z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną (PROT). Jako stowarzyszenie skupia około 150 członków, z którymi współpracuje na rzecz rozwoju oferty turystycznej. GOT prowadzi również w sześciu językach oficjalny portal turystyczny Gdańsk www.visitgdansk.com,

zawierający informacje nt. atrakcji miasta, zabytków oraz oferty rozrywkowej, kulturalnej i sportowej. Ważnym elementem są także praktyczne wskazówki, gdzie dobrze zjeść, które obiekty noclegowe są rekomendowane, jakie szlaki turystyczne i atrakcje turystyczne są dostępne oraz co ciekawego dzieje się w mieście. Kluczowym zadaniem Gdańskiej Organizacji Turystycznej jest **promocja miasta w regionie, kraju i za granicą**. GOT osiąga to m.in. poprzez rozwój marki Visit Gdansk, promocję wydarzeń oraz szerokie rozpowszechnianie informacji i materiałów związanych z turystyką.

Rozwijając turystykę, chcemy korzystać z najlepszych praktyk i doświadczeń innych miast. Dlatego GOT należy do międzynarodowych organizacji turystycznych: Cruise Baltic, ICCA (International Congress and Convention Association) oraz European Cities Marketing.

Jarmark św. Dominika to jedna z największych atrakcji turystycznych w Gdańsku. Jest plenerową imprezą nie tylko handlową, ale też kulturalną.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

KARTA TURYSTY

Aby ułatwić korzystanie z oferty turystycznej miasta, GOT w 2009 r. wprowadziła **Kartę turysty**. Jest to pakiet bezpłatnych wstępów lub zniżek w muzeach, obiektach kultury i rozrywki oraz restauracjach i kawiarniach. Karta może pełnić też funkcję biletu metropolitalnego komunikacji miejskiej. Bardzo cieszy fakt powiększającej się z roku na rok sieci partnerów karty. Udział w programie pozwala im zwiększyć liczbę odbiorców i jest doskonałą formą promocji. Karta dostosowywana jest do potrzeb konkretnych grup, stąd w ofercie dostępne są pakiety „Zwiedzanie”, „Rodzina&Zabawa”, „Komunikacja”. Popularność Karty turysty rośnie, o czym świadczy wzrost sprzedaży – od ok. 1,7 tys. sztuk w edycji 2009/2010 do 3,8 tys. w edycji 2018/2019. W samym 2019 r. sprzedano 5,6 tys. Kart turysty.

GDAŃSK CONVENTION BUREAU

Podążając za światowymi trendami, w strukturze GOT-u w 2015 r. powstało **Gdańsk Convention Bureau (GCB)**, które koncentruje się na turystyce biznesowej. Podmiot ten jest miejskim biurem kongresów i konferencji. Zajmuje się także promocją i rozwojem Gdańska oraz województwa pomorskiego jako miejsca organizacji krajowych i międzynarodowych spotkań, konferencji oraz targów i wystaw. **W 2019 r. w Gdańsku i regionie odbyło się ponad 2 tys. wydarzeń biznesowych (z tego 70% w Gdańsku), w których udział wzięło ponad 700 tys. osób. Daje to miastu jedno z czołowych miejsc wśród polskich destynacji biznesowych.**

Karta turysty jest produktem rozwijanym z myślą o zwiedzających, ułatwia korzystanie z gdańskiej oferty turystyczno-kulturalnej, pozwala na bezpłatny wstęp do blisko 20 miejsc.
Fot. Gdańska Organizacja Turystyczna

INFORMACJA TURYSTYCZNA (IT)

Aby zapewnić komfort pobytu i zwiedzania oraz ułatwić wybór najciekawszych atrakcji, Gdańska Organizacja Turystyczna stworzyła system, który zapewnia szeroki zakres praktycznych informacji zarówno dla naszych gości, jak i mieszkańców. Poza 3 stacjonarnymi całorocznymi punktami informacji turystycznej (na Długim Targu, w Galerii Handlowej Madison oraz w porcie lotniczym) GOT prowadzi także, działające od maja do września, 3 sezonowe punkty IT (w ogrodzie zoologicznym, na Wyspie Sobieszewskiej i na Westerplatte). Oprócz fachowej porady na temat noclegu, komunikacji miejskiej, gastronomii czy wydarzeń kulturalnych, turyści otrzymują darmowe materiały informacyjne na temat Gdańska i regionu. W punktach IT można także nabyć Kartę turysty i poznać szczegóły zniżek, jakie oferuje.

Ponadto w Gdańsku działa punkt IT prowadzony przez Pomorską Regionalną Organizację Turystyczną oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Gdańsk, a także punkt informacji turystycznej w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Gdańsku.

Punkt informacji turystycznej przy Długim Targu.
Fot. Gdańska Organizacja Turystyczna

Najczęściej odwiedzaną przez turystów częścią miasta jest ulica Długi Targ, na której znajduje się wspaniała historyczna fontanna Neptuna. To symbol Gdańska i jego związków z morzem.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

364 tys. osób

skorzystało z punktów informacji
turystycznej w Gdańsku w 2019 r.

Kolejnym rozwiązaniem pozwalającym przekazywać turystom dokładną informację o atrakcjach, usługach i wydarzeniach jest uruchomiony w 2012 r. **Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego (ZSIT WP)**. Tworzy on sieć łączącą wszystkie punkty informacji turystycznej w regionie i umożliwia natychmiastową wymianę informacji pomiędzy wszystkimi gminami, które są partnerami. Jego serce znajduje się w Bramie Wyrzynnej, w Regionalnym Centrum Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego. W miejscach o największym natężeniu ruchu turystycznego w Gdańsku rozmieszczono 10 infomatów, czyli ogólnodostępnych kiosków multimedialnych udostępniających niezbędne informacje turystyczne.

08

GOSPODARKA

ROZWÓJ, INNOWACJA, PRACA

Dobrze funkcjonująca gospodarka to miejsca pracy, stabilność i dobre życie mieszkańców. Gdańsk od początku swej historii ma wszystko, co sprzyja gospodarczemu rozwojowi. Głównym potencjałem naszego miasta było i jest położenie – port na styku szlaków handlowych środkowej i północnej Europy to idealne miejsce spotkań, handlu i wymiany. Tradycyjnie więc kluczowe znaczenie dla Gdańska ma gospodarka morska. Ona jest motorem rozwoju infrastruktury transportowej i logistycznej, dzięki której rosnące ilości ładunków mogą z gdańskiego portu ruszać dalej w świat. Ważnymi gałęziami lokalnej gospodarki są przemysły stoczniowy i rafineryjny. Uzupełniają je prężnie rozwijające się sektory: energetyczny, chemiczny, biotechnologiczny oraz ICT. Stale rozwija się

infrastruktura oraz oferta profilowana dla rynku turystyki biznesowej. W ostatnich latach bardzo mocną stroną Gdańska stała się nowoczesna infrastruktura biurowa. Dzięki niej Gdańsk wraz z metropolią jest jednym z najatrakcyjniejszych centrów usług biznesowych w Europie Środkowej. Siłą napędową rozwoju jest też przedsiębiorczość gdańszczyzan, również w branżach kreatywnych oraz innowacyjnych. Niezmiennie jednak kluczowymi walorami miasta są otwartość i umiejętność budowania środowiska przyjaznego dla współpracy. Podtrzymujemy najlepsze gospodarcze tradycje i stwarzamy warunki, dzięki którym Gdańsk od wieków jest miastem wielkich możliwości.

ROZWÓJ

Miejskie działania w dziedzinie gospodarki koncentrują się na tworzeniu odpowiednich warunków do jej rozwoju. Po pierwsze, wzmacniamy kluczowe atuty naszego miasta. Konsekwentnie podnosimy ekonomiczną rangę i atrakcyjność Gdańska w skali całej Europy. Już teraz miasto jest najważniejszym węzłem komunikacyjnym między Skandynawią a południowo-wschodnią częścią kontynentu. Ten status to efekt wieloletniej i kompleksowej strategii rozbudowy infrastruktury transportowej, logistycznej, terenów inwestycyjnych oraz systemu wsparcia inwestorów i tworzenia środowiska, które przyciąga do Gdańska możliwościami międzynarodowej ekspansji i współpracy. Cieszymy się, że najważniejsze efekty wspierania rozwoju gospodarczego można obserwować na co dzień w coraz nowocześniejszym krajobrazie miasta oraz ciągle poprawiających się warunkach życia i możliwościach rozwoju gdańszczan.

Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (dane dla Trójmiasta) w 2017 r. wyniósł

75 206 zł

(6. miejsce w Polsce wśród 73 regionów), tj. prawie 4-krotnie więcej niż w 1998 r. – 20 496 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gdańsku jest jednym z najwyższych w Polsce, wg danych GUS w 2018 r. wyniosło

5642 zł

Wśród największych polskich miast wyższe wynagrodzenia są jedynie w Warszawie i Katowicach.

ROZWÓJ PORTU MORSKIEGO

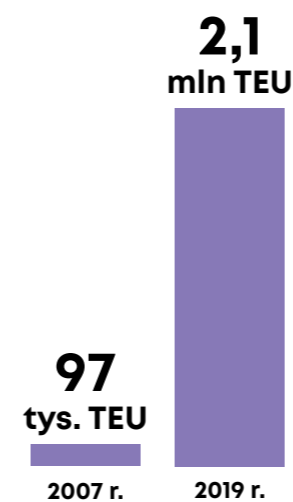
Port to tradycyjnie sedno specyfiki i znaczenia gdańskiej gospodarki. Choć fundusze na jego rozbudowę nie pochodzą bezpośrednio z miejskich środków, to gminie, jako akcjonariuszowi spółki Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A., bardzo zależy na jego rozwoju. Przykładami bezpośrednich działań miasta są strategiczne inwestycje, np. budowa dróg ułatwiających dojazd i przewóz towarów.

Budowa głębokowodnego terminala kontenerowego DCT miała ogromne znaczenie nie tylko dla rozwoju Portu Gdańsk, ale również dla potencjału gospodarczego miasta. Powstanie terminala zmieniło układ sił wśród bałtyckich centrów przeładunkowych, czyniąc Gdańsk jednym z ważniejszych portów dla obszaru Europy Środkowej. DCT uzyskał status międzynarodowego hubu, skąd ładunki są dystrybuowane drogą lądową lub morską do innych krajów. Otwarty w 2007 r. i rozbudowywany w kolejnych latach, DCT umożliwia regularne połączenia z Azją i przyjmowanie największych jednostek transportowych na świecie.

OOCL „Hong Kong” – największy kontenerowiec na świecie w terminalu kontenerowym DCT Gdańsk (2017 r.)
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Przeładunki kontenerów w porcie morskim:

TEU – jednostka pojemności równoważna objętości kontenera o długości 20 stóp (ok. 6 m)

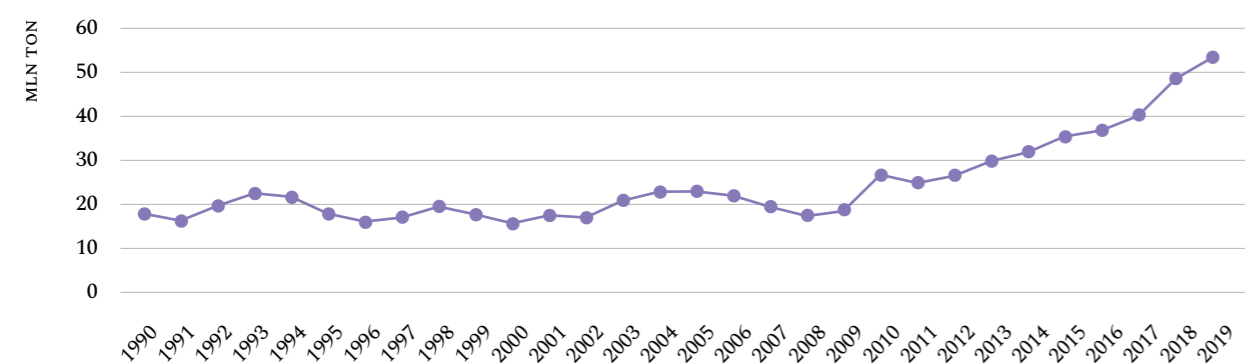
Rozwój gdańskiego portu to nie tylko DCT. Korzystając z funduszy UE, Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. rozpoczął realizację **długoplanowego projektu inwestycyjnego**, który obejmuje m.in. modernizację nabrzeży, linii odbojowych i falochronów, pogłębienie toru wodnego oraz modernizację sieci drogowo-kolejowej. Zmiany znacznie poprawią możliwości przeładunkowe. Projekty zostaną sfinalizowane do końca 2020 r., **inwestycje będą kosztować ok. miliarda złotych.**

A man in a red shirt and yellow safety vest stands in front of a large blue industrial structure at a port. The structure is a complex metal framework with various levels and beams. In the background, there are several cranes and a white container with a red and blue logo. The sky is clear and blue.

” *Jak zmienił się Gdańsk? Skupię się na miejscu mojej pracy, bo tutaj zmiany są bardzo widoczne. Chodzi o terminal kontenerowy DCT, który w ciągu ostatnich lat rozwinął się niesamowicie! Działają już dwa nabrzeża, powstają kolejne place składowe oraz wiele innych inwestycji, które będą miały wpływ na jeszcze lepsze funkcjonowanie terminala. Strzałem w dziesiątkę były tu budowa obwodnicy południowej i tunelu pod Martwą Wisłą. Nie tylko poprawiło to dostępność portu, ale także mocno ułatwiło moje codzienne życie.*

*Adrian Bucholc,
starszy instruktor / operator
w Dziale Operacyjnym DCT Gdańsk S.A.*

Obroty ładunkowe w porcie morskim

Rozwój portu nie byłby możliwy bez odpowiedniego systemu dróg dojazdowych. Nowoczesna rama komunikacyjna, która powstała w ciągu ostatnich kilkunastu lat, to rezultat inwestycji finansowanych zarówno przez miasto, jak i inne podmioty. Łącznie stanowią one **system rozwiązań drogowych i kolejowych**, które znacząco zwiększyły potencjał gospodarczy miasta i portu:

- trasa Sucharskiego i Słowackiego wraz z tunelem pod Martwą Wisłą,
- obwodnica południowa,
- trasa W-Z wraz z węzłem Karczemki,
- linia kolejowa Pruszcz Gdański - Port Północny wraz z mostem nad Martwą Wisłą.

Trasa Sucharskiego łączy tereny Portu Północnego z obwodnicą południową, a tym samym z siecią dróg krajowych i międzynarodowych.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl).

Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego (GARG, InvestGDA)

W celu przygotowania i utrzymania środowiska przyjaznego inwestycjom, w 2008 r. powołaliśmy Gdańską Agencję Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. Jej misją jest poszukiwanie inwestorów i wspieranie rozwoju gospodarczego Gdańska.

Do jej zadań należą: pozyskiwanie i wspieranie inwestorów, zagospodarowanie strategicznych terenów inwestycyjnych, promocja gospodarcza miasta, obszaru metropolitalnego i Pomorza oraz doradztwo w przygotowywaniu i realizacji inwestycji.

WSPARCIE DLA FIRM

GARG wspiera rozwój gospodarczy regionu szczególnie w sektorach: portowo-logistycznym, wysokich technologii, elektroniki oraz produkcji. Działalność spółki obejmuje planowanie i realizację strategicznych projektów inwestycyjnych, a także przygotowywanie warunków aktywizacji gospodarczej. Aktywność spółki skoncentrowana jest na wsparciu i obsłudze inwestorów krajowych i zagranicznych, którzy wyrażają zainteresowanie realizacją swoich przedsięwzięć na terenach stanowiących wyodrębnione parki przemysłowe i centra logistyczne przygotowane i zarządzane przez GARG.

Dzięki dynamicznie rozwijającej się infrastrukturze obszaru Trójmiasta, tereny inwestycyjne mają dostęp do krajowych i międzynarodowych połączeń drogowych, kolejowych, lotniczych oraz morskich. To szczególnie ważne w dobie rozwoju polskich portów oraz branży TSL (transport-spedycja-logistyka).

TERENY INWESTYCYJNE

Rosnące przeładunki w porcie wymagają nowoczesnej infrastruktury okołoportowej i zaplecza logistycznego. W bezpośrednim sąsiedztwie portu od 2010 r. GARG rozwija park inwestycyjny na powierzchni 190 ha, który podzielony został na 2 części: **Pomorskie Centrum Logistyczne (PCL)** oraz **Pomorskie Centrum Inwestycyjne (PCI)**. Pierwsze z nich powstało z myślą o funkcjach magazynowych. Drugie centrum ma stanowić odpowiedź na zapotrzebowanie branży logistycznej, lekkiej produkcji i stanowić zaplecze administracyjne parku. W tej części GARG wybudowała nowoczesny budynek biurowy KOGA, wewnętrzny układ drogowy i niezbędną infrastrukturę towarzyszącą.

Centrum Administracyjno-Usługowe KOGA na terenie Pomorskiego Centrum Inwestycyjnego (PCI). W ramach rozwoju PCI powstaje zaplecze dla podmiotów z branży TSL.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

STREFY I PARKI PRZEMYSŁOWE

W ciągu ostatnich lat na terenie Gdańska nastąpił dynamiczny rozwój parków i stref przemysłowych. Obszary te przyciągają inwestorów, pozytywnie wpływając na lokalny rozwój gospodarczy. Magnelem jest nie tylko lokalizacja, ale

także odpowiednio przygotowana i udostępniona infrastruktura. Doskonałe przykłady takich projektów to zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie Portu Lotniczego, czyli **Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa”** w Kokoszkach, oraz **Park Przemysłowy „Płonia”** znajdujący się w okolicach rafinerii Grupy LOTOS, z przeznaczeniem na ciężki przemysł.

Miasto wspiera rozwój gospodarczy, stosując rozmaite zachęty dla przedsiębiorców. W przypadku nowych inwestycji może to być zwolnienie z podatku od nieruchomości lub też ulgi związane z tworzeniem nowych miejsc pracy. W latach 2011–2019 r. łączna wartość zwolnień podatkowych przyznanych przez miasto wyniosła prawie 26 mln zł.

Park Przemysłowo-Technologiczny „Maszynowa” to teren inwestycyjny o powierzchni 53 ha, położony w sąsiedztwie lotniska oraz obwodnicy Trójmiasta
Fot. Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego

Dzięki działalności m.in. GARG oraz zespołu Invest in Pomerania w ostatnich latach w Trójmieście pojawiło się kilkudziesięciu inwestorów z sektora nowoczesnych usług. Zdecydowana większość wybrała Gdańsk. W 146 centrach BPO, SSC, IT i R&D zlokalizowanych w Trójmieście pracuje

ok. 26 tys. osób.

POWIERZCHNIE BIUROWE ORAZ HANDLOWO-USŁUGOWE

Ważnym elementem podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej Gdańska jest rozwój nowoczesnych powierzchni biurowych. Powstają one dzięki inwestorom prywatnym, którzy widzą w lokalnym rynku ogromny potencjał. Rosnący popyt jest w dużej mierze wynikiem działalności GARG, która skutecznie

przyciąga do Gdańska nowe firmy. Szybki przyrost powierzchni biurowej obserwujemy zwłaszcza w ostatnich latach – w okresie 2005–2018 powierzchnia biurowa w Gdańsku wzrosła o ponad 650 tys. m², z czego ponad połowa powstała od 2015 r. **Trójmiejski rynek biurowy jest największy w północnej Polsce i czwarty w kraju** po Warszawie, Krakowie i Wrocławiu.

215 nowych i rozbudowanych budynków biurowych
655 tys. m² powierzchni biurowej (2005–2019)

Kompleks Olivia Business Centre to największe centrum biznesowe w północnej Polsce.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Inwestycje biurowe skupione są m.in. w centralnym pasie miasta, w pobliżu najważniejszych ciągów komunikacyjnych. Wyjątkowo dynamicznie rozwijają się wzdłuż alei Grunwaldzkiej na wysokości Oliwy i Wrzeszcza. Ponadto znaczące inwestycje biurowe lokalizowane są w okolicach lotniska czy w Śródmieściu.

Jakość infrastruktury biurowej oraz dostępność wykwalifikowanych kadr pracowniczych spowodowały, że **Gdańsk stał się jednym z największych i najdynamiczniej rozwijających się w Europie Środkowej centrów nowoczesnych usług biznesowych (BSS)**. Międzynarodowe korporacje wybierają Oliwę i Wrzeszcz, by lokować tu swe centra usług finansowo-księgowych, IT, obsługi klienta lub badań i rozwoju.

Wraz z rozwojem aglomeracji i zmieniającymi się potrzebami mieszkańców powstają także **nowe przestrzenie handlowo-usługowe**. Ich dogodna lokalizacja, dobra dostępność komunikacyjna oraz zróżnicowana oferta przekładają się na komfort miejskiego życia.

418 nowych i rozbudowanych budynków handlowo-usługowych
909 tys. m² powierzchni handlowo-usługowej (2005–2019)

Gdańsk to dobre miejsce do życia i pracy. Przez lata miejskich działań i inwestycji powstało tu środowisko, które sprzyja stabilnemu rozwojowi gospodarczemu. Najlepiej świadczy o tym rosnąca liczba przedsiębiorstw, które postanowiły zainwestować tu swoje pieniądze. W nowych filiach, biurach i siedzibach powstają kolejne miejsca pracy, a **Gdańsk staje się znanym europejskim adresem z widokiem na przyszłość.**

AMBEREXPO – NOWA SIEDZIBA MIĘDZYNARODOWYCH TARGÓW GDAŃSKICH

Lata największej prosperity w swej historii Gdańsk zawdzięcza handlowi. Jesteśmy dumni z tych tradycji. Współczesny status miasta jako dobrego miejsca spotkania i biznesu jest ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego – zwiększa rozpoznawalność, podnosi atrakcyjność inwestycyjną i wzmacnia pozycję Gdańska jako ważnego europejskiego ośrodka biznesu. Właśnie dlatego już w 1989 r. utworzono spółkę Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A., która miała za zadanie organizację imprez wystawienniczych skupiających krajowych i międzynarodowych wystawców. Przez ponad 20 lat imprezy odbywały się w obiektach Centrum Targowego przy ul. Beniowskiego w Gdańsku-Oliwie. Z biegiem czasu

okazały się one jednak zbyt małe i przestarzałe dla wyjątkowych wydarzeń takich jak Międzynarodowe Targi Kolejnictwa TRAKO czy Międzynarodowe Targi Bursztynu, Biżuterii i Kamieni Jubilerskich AMBERIF. Ich sukces i skala oraz wzrost ogólnej liczby targów, wystaw, spotkań i prezentacji spowodowały konieczność wybudowania znacznie większego i nowoczesnego obiektu na miarę XXI wieku. Tak stworzyliśmy **AmberExpo – jedno z najnowocześniejszych centrów wystawienniczo-kongresowych w Polsce**. Otwarte w 2012 r. w nowej lokalizacji (obok stadionu piłkarskiego w Letnicy), oferuje doskonałe warunki do organizacji targów, wystaw i konferencji. O sukcesie inwestycji najlepiej świadczy wypełniony praktycznie co do tygodnia kalendarz różnorodnych wydarzeń, prezentujących szeroki zakres działalności ekonomicznej i społecznej, od rozwoju transportu kolejowego, technologii okrętowych, budownictwa, turystyki, po biżuterię oraz kosmetologię i fryzjerstwo, a także targi pracy i konferencje.

Największe centra biurowe w Gdańsku (2019 r.)

OLIVIA BUSINESS CENTRE, największe centrum biznesowe w północnej Polsce (al. Grunwaldzka, Oliwa)

ALCHEMIA (al. Grunwaldzka, Oliwa)

BCB BUSINESS PARK (ul. Azymutalna, Matarnia)

ALLCON PARK (ul. Słowackiego, Matarnia)

TRYTON BUSINESS HOUSE (ul. Jana z Kolna, Śródmieście)

C 200 OFFICE (ul. Marynarki Polskiej, Młyniska)

ARKOŃSKA BUSINESS PARK (ul. Arkońska, Przymorze Małe)

POMERANIA OFFICE PARK (ul. Żabi Kruk, Śródmieście)

CENTRUM BIUROWE NEPTUN (al. Grunwaldzka, Wrzeszcz Górny)

Centrum Wystawienniczo-Kongresowe AmberExpo jest siedzibą Międzynarodowych Targów Gdańskich. Znajduje w pobliżu stadionu piłkarskiego Energa Gdańsk w Letnicy
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

AmberExpo

120 mln zł –

wartość inwestycji

12 tys. m²

powierzchni wystawienniczej

ponad 1 tys.

miejsc w salach konferencyjnych

około 3 tys. m²

powierzchni biurowych

Rocznie w Gdańsku odbywa się około

60

targów i imprez wystawienniczych,

w tym około

10

wydarzeń międzynarodowych.

Targi Amberif – Międzynarodowe Targi Bursztynu, Biżuterii i Kamieni Jubilerskich (2015 r.)
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Międzynarodowy Kongres Smart Metropolia w AmberExpo (2018 r.)
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

GDAŃSK MIEJSCEM SPOTKAŃ BIZNESOWYCH

Główną lokalizacją imprez wystawienniczych i handlowych w Gdańsku jest AmberExpo. Nasze miasto gości jednak znacznie więcej spotkań biznesowych i konferencji. Aby odpowiednio wykorzystać i rozwijać potencjał Gdańska jako atrakcyjnego ośrodka kongresowego, w 2005 r. powołano **Gdańsk Convention Bureau**. Jako część Gdańskiej Organizacji Turystycznej, GCB jest miejskim podmiotem odpowiedzialnym za **rozwój i promocję turystyki biznesowej**. GCB merytorycznie wspiera organizatorów spotkań, przygotowuje i publikuje wydawnictwa informacyjne, zapewnia punkty informacji turystycznej w trakcie konferencji i kongresów. Powstała też powiązana z usługami biura aplikacja mobilna GCBevent.

Rocznie w Gdańsku odbywa się prawie

1,7 tys.

konferencji i kongresów,

w tym ponad

200

wydarzeń międzynarodowych.

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE

Poszukując wsparcia dla miejskich inwestycji, zwróciliśmy się ku źródłom finansowania innym niż miejski budżet czy fundusze unijne. **Wdrożyliśmy i skutecznie stosujemy mechanizm partnerstwa publiczno- prywatnego (PPP)**. Ta forma finansowania i realizacji projektów jest wciąż mało popularna w Polsce. W Gdańsku udało nam się wypracować kompetencje oraz stworzyć zespół doświadczonych fachowców, dzięki którym jesteśmy krajowym liderem przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach PPP. Stały się one dla nas bardzo ważnym źródłem współfinansowania przedsięwzięć podnoszących jakość życia mieszkańców. Gdański model PPP szczególnie mocno związany jest z projektami realizowanymi na obszarach wymagających nowoczesnego zagospodarowania, umożliwiającego wykorzystanie ich potencjału. Wśród zakończonych i realizowanych inwestycji są m.in.: Forum Gdańsk, zagospodarowanie północnego cypla Wyspy Spichrzów, zagospodarowanie obszaru dawnej zajezdni tramwajowej na Dolnym Mieście, kolumbaria na gdańskich cmentarzach komunalnych, ogólnodostępne parkingi kubaturowe, kompleks Nautilus Gdańsk (oceanarium), Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów (spalarnia odpadów).

**ok. 3,5 mld zł
brutto**

wartość projektów zrealizowanych
i ogłoszonych w ramach PPP

**ok. 1,1 mld zł
brutto**

kwota przeznaczona na cele
publiczne w ramach PPP

ZAGOSPODAROWANIE TARGU SIENNEGO I TARGU RAKOWEGO – BUDOWA FORUM GDAŃSK

W Śródmieściu powstało nowoczesne centrum handlowe z bogatą strefą gastronomiczną i rozrywkową. **Inwestycja zmieniła oblicze centrum miasta**, tworząc nową ogólnodostępną przestrzeń i wypełniając liczne cele publiczne.

Forum Gdańsk –
nowoczesne centrum handlowe
wybudowane w formule partnerstwa
publiczno- prywatnego.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

ok. 900 mln zł

koszt budowy Forum Gdańsk

114 mln zł

wartość wkładu miasta – grunty pod
zabudowę

ok. 200 mln zł

wartość obiektów zrealizowanych przez
inwestora jako cele publiczne

- Kunszt Wodny – miejskie centrum kulturalno-artystyczne wraz z nową siedzibą Instytutu Kultury Miejskiej oraz ekspozycją multimedialnej makiety Gdańska

- nowy węzeł komunikacyjny Śródmieście z przystankiem SKM

- zewnętrzny układ komunikacyjny obejmujący gruntowną przebudowę wiaduktu w ciągu al. Armii Krajowej, przebudowę ul. 3 Maja oraz budowę kontynuacji ul. Podwale Grodzkie pod Forum Gdańsk

- rewaloryzacja obszarów zielonych, ciągów pieszych i rowerowych oraz placów publicznych

ZAGOSPODAROWANIE PÓŁNOCNEGO CYPLA WYSPY SPICHRZÓW

Wyspa Spichrzów długo pozostawała niezagospodarowanym obszarem ścisłego centrum miasta. Dopiero ostatnie lata i współpraca w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego przyniosły działania, dzięki którym teren ten **zmienił się w architektoniczną wizytówkę Gdańska**. Nowoczesna zabudowa znakomicie komponująca się z obiektami zabytkowymi przekształciła powojenne ruiny Wyspy Spichrzów w reprezentacyjny obszar Śródmieścia.

ok. 500 mln zł

koszt zagospodarowania północnego cypla Wyspy Spichrzów

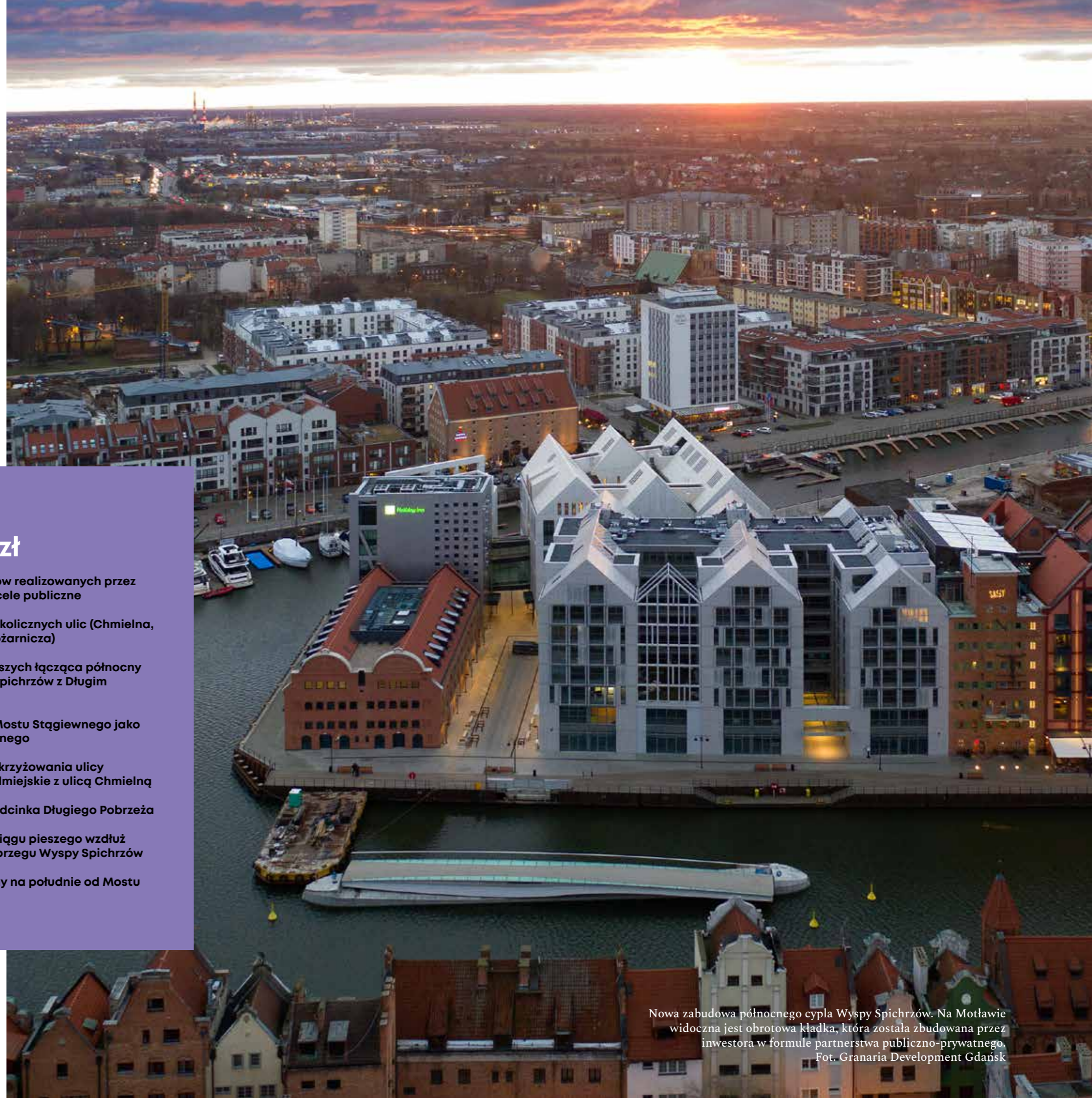
ok. 38 mln zł

wartość wkładu miasta – grunty pod zabudowę

43 mln zł

wartość obiektów realizowanych przez inwestora jako cele publiczne

- przebudowa okolicznych ulic (Chmielna, Motławska, Pożarnicza)
- kładka dla pieszych łącząca północny cypel Wyspy Spichrzów z Długim Pobrzeżem
- przebudowa Mostu Stągiewnego jako mostu zwodzonego
- przebudowa skrzyżowania ulicy Podwale Przedmiejskie z ulicą Chmielną
- przebudowa odcinka Długiego Pobrzeża
- przebudowa ciągu pieszego wzdłuż zachodniego brzegu Wyspy Spichrzów
- budowa mariny na południe od Mostu Stągiewnego

Nowa zabudowa północnego cypla Wyspy Spichrzów. Na Motławie widoczna jest obrotowa kładka, która została zbudowana przez inwestora w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.
Fot. Granaria Development Gdańsk

INNOWACJA

Siła nowoczesnych gospodarek na świecie oparta jest na nowych technologiach i kreatywności. To właśnie te zjawiska, a nie fizyczne moce produkcyjne, dają napęd i przewagę we współczesnym świecie. Dlatego inwestujemy w tworzenie warunków i przestrzeni, które będą sprzyjały innowacji. Chcemy budować w Gdańsku środowisko, które będzie naturalnym ekosystemem stymulującym rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz start-upów z branż kreatywnych. Tworzymy system wsparcia, który pozwala swobodnie rozwijać pomysły i wprowadzać na rynek konstruktywne i nowatorskie działania. Pomagamy wymieniać inspiracje i budować mosty pomiędzy światem nauki i nowoczesnych technologii a biznesem. Międzynarodowe inicjatywy i spotkania czynią Gdańsk ważnym europejskim ośrodkiem debaty i otwierania nowych horyzontów nauki i techniki. Ułatwiają też gdańskim przedsiębiorcom ekspansję i rozwój poza granicami kraju. Wiemy, jak ważna dla rozwoju firm oraz innowacyjności jest edukacja. Różnorodne projekty adresowane do dzieci, młodzieży i nauczycieli uczą otwartości, nieszablonowego myślenia, współpracy oraz konkretnych umiejętności niezbędnych w kreatywnej gospodarce. Wiemy, że najlepsza inwestycja w przyszłość, to inwestycja w talent, odwagę i innowację.

Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości (GFP)

GFP to główny miejski podmiot zajmujący się promocją przedsiębiorczości i wspieraniem małych i średnich firm. Fundację powołano w 2005 r. Jej najważniejszym projektem jest prowadzenie Inkubatora Przedsiębiorczości STARTER. Do jej zadań należy m.in. udzielanie wszechstronnego wsparcia osobom planującym rozpocząć działalność gospodarczą oraz już istniejącym start-upom i firmom, jak również prowadzenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Gdański Inkubator Przedsiębiorczości STARTER
Fot. STARTER

STARTER to:

ponad

600 start-upów

od 2011 r.

ponad

15 tys. osób

społeczność STARTERA

35,8 mln zł

koszt budowy, w tym

11,3 mln zł dofinansowania z UE

Zależy nam na tworzeniu przestrzeni biurowej, którą mogą wykorzystywać osoby chcące rozwijać swój pomysł na biznes. Chcemy w ten sposób wspierać nowe i rozwijające się innowacyjne firmy.

GDAŃSKI INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI STARTER

STARTER to miejski pomysł na innowacyjne inspirowanie i wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców. Oferuje **przestrzeń do pracy oraz opiekę merytoryczną, coachingową, prawną i księgową dla nowo powstających firm.** Nowoczesna siedziba

przy ul. Lęborskiej powstała w 2011 r. Powierzchnia użytkowa obiektu wynosi 6,3 tys. m², z czego 60% przeznaczony jest na biura i wsparcie dla innowacyjnych i kreatywnych firm. Inkubator pomaga stawiać pierwsze kroki w biznesie i budować sieci kontaktów. Bardzo istotnym zadaniem z punktu widzenia innowacji społecznych jest **promowanie idei przedsiębiorczości wśród osób w każdym wieku.** STARTER organizuje liczne wydarzenia i projekty, których celem jest rozwój ciekawych, innowacyjnych pomysłów. Cieszymy się, że aż 84% start-upów, które trafiły pod skrzydła STARTERA, z sukcesem działa na rynku.

**UŁATWIAMY,
DORADZAMY, UCZYMY**

HUB KREATYWNY

Hub Kreatywny to nowoczesna przestrzeń biurowa stworzona dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność. Miejsce powstało, by **wspierać rozwój i współpracę młodych firm z branż kreatywnych**. Jedną z form pomocy jest możliwość wynajmu powierzchni przy preferencyjnych stawkach czynszu. Hub znajduje się w rewitalizowanej dzielnicy Dolne Miasto. Do końca 2019 r. funkcjonował w 2 budynkach. Pierwszy, przy ul. Reduta Wysok, oddano do użytku w 2015 r. Drugi, przy ul. Kieturakisa, działa od 2016 r. Łącznie oferują około 800 m² powierzchni biurowej. Nakłady inwestycyjne przekroczyły 4,6 mln zł.

Planowana jest zmiana formuły hubu. Od 2020 r. będzie nosić nazwę **Reduta Office** i będzie oferować – na preferencyjnych warunkach – przestrzeń biurową dopasowaną do potrzeb zarówno dojrzałych przedsiębiorców z rozpoznawalną marką, jak i tych początkujących. Dodatkowo powstanie Hub AI (Sztucznej Inteligencji). Celem Hubu AI będzie rozpowszechnienie wiedzy na temat sztucznej inteligencji, przyciąganie młodych talentów, pomoc w rozwoju start-upom, które zajmują się AI, a także zbudowanie silnej sieci kontaktów i partnerstw pomiędzy firmami a instytucjami publicznymi. Reduta Office działać będzie w dwóch dotychczasowych budynkach Hubu Kreatywnego oraz jednym nowym przy ul. Reduta Wysok. Łącznie ich powierzchnia użytkowa wyniesie ponad 1,6 tys. m².

GDAŃSKI PARK NAUKOWO-TECHNOLOGICZNY

Gdański Park Naukowo-Technologiczny (GPNT) powstał z myślą o stworzeniu przestrzeni wsparcia inicjatyw z sektora badawczo-rozwojowego. Inwestycja została zrealizowana dzięki współpracy gdańskiego samorządu z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz uczelniami wyższymi. Łączny jej koszt osiągnął około 150 mln zł, **wkład miasta**

Gdańska wyniósł 4,2 mln zł, w tym 3,2 mln zł to wartość przekazanych nieruchomości przy ul. Trzy Lipy. Kompleks budynków udostępniano etapami od 2008 do 2013 r. Park jest platformą współpracy społecznej, biznesowej, naukowej i organizacji samorządowych, służącą **budowie i rozwijaniu przestrzeni informacyjnej i promowaniu nowych rozwiązań technologicznych. Oferuje łącznie 43 tys. m² nowoczesnych powierzchni laboratoryjnych, biurowo-technologicznych i konferencyjnych**. W 2019 r. w GPNT działalność prowadziło 67 firm z branż innowacyjnych (sektory: biotechnologiczny, IT, technologiczny).

CLIPSTER

Projekt Clipster powstał jako **pierwszy i jedyny w Polsce program preakceleracyjny**, łączący ideę wspólnego mieszkania (*coliving*) i wspólnej pracy (*coworking*). Działa od 2015 r. i pozwolił **rozwinąć pomysł na biznes** ponad 70 młodym przedsiębiorcom, nie tylko z Polski, ale z całego świata. Clipster wygrał polski finał Central European Startup Awards i został tym samym najlepszym inkubatorem i programem akceleracyjnym w Polsce. W 2019 r. Gdańska Fundacja Przedsiębiorczości – lider projektu – skupiła swoje działania na realizacji części merytorycznej (szkolenia i mentoring) i zrezygnowała ze współpracy z właścicielem przestrzeni, gdzie odbywał się program. W ramach projektu odbyły się 22 szkolenia, w których wzięło udział łącznie ponad 100 młodych przedsiębiorców, wzmacniając swoje kompetencje oraz testując pomysły biznesowe. W 2020 r. Clipster ponownie będzie zapraszał młodych przedstawicieli biznesu, oferując inspiracje i rozwój.

Każda edycja projektu Clipster to:

ok. 50 h

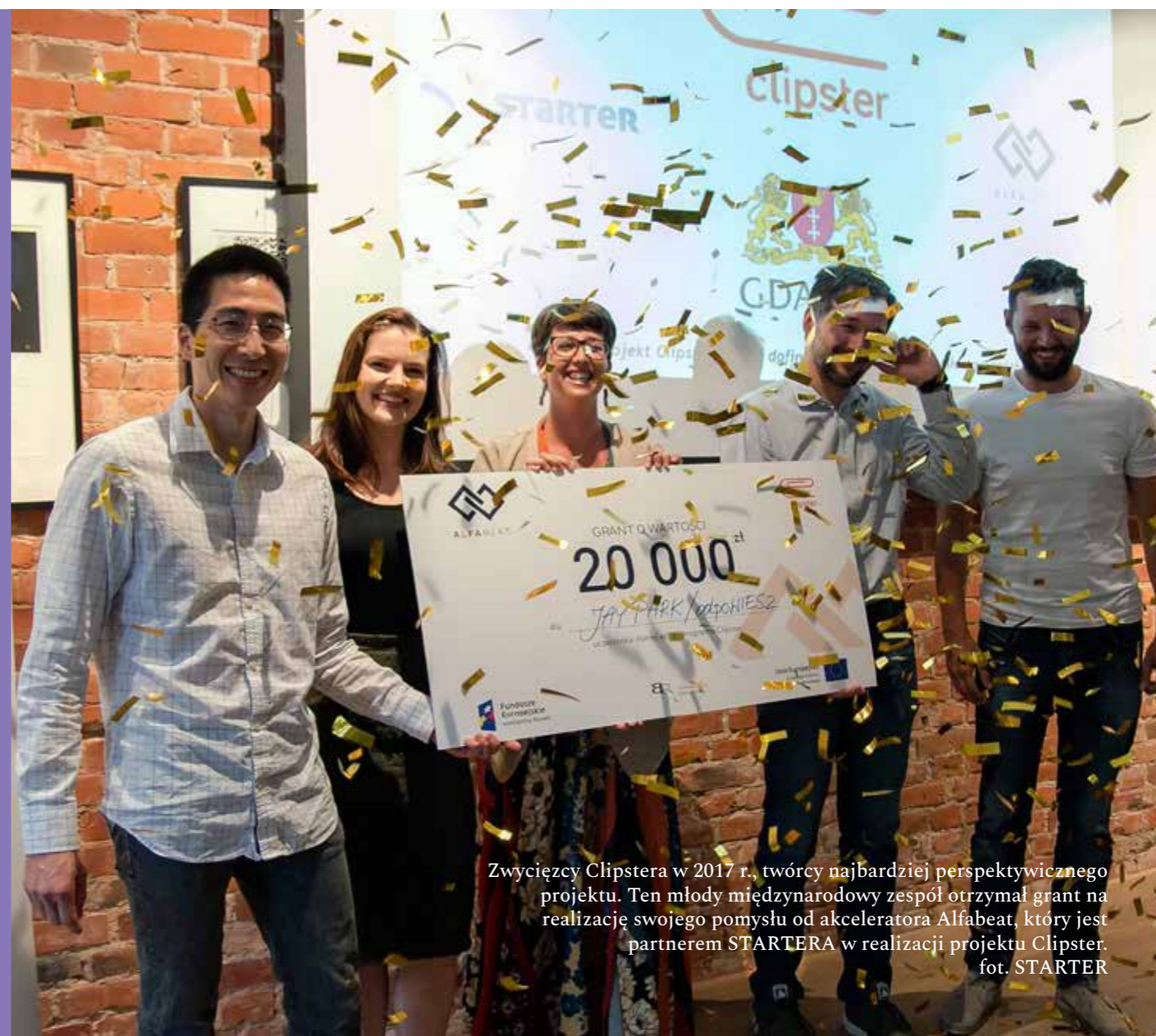
warsztatów i mentoringu

ok. 40 uczestników

programu

ok. 30 mentorów

zaangażowanych w realizację projektu

Zwycięzcy Clipstera w 2017 r., twórcy najbardziej perspektywicznego projektu. Ten młody międzynarodowy zespół otrzymał grant na realizację swojego pomysłu od akceleratora Alfabeat, który jest partnerem STARTERA w realizacji projektu Clipster. fot. STARTER

Miasto wspiera innowacyjność nie tylko poprzez tworzenie miejsc, które oferują optymalne warunki rozwoju. Wspieramy inicjatywy budujące w Gdańsku środowisko przyjazne dla międzynarodowych spotkań, wymiany idei, inspiracji i nawiązywania kontaktów. Dzięki konkretnym wydarzeniom Gdańsk staje się ważną przestrzenią na mapie Europy i świata dla nowoczesnych technologii, innowacji oraz rynku start-upów.

VENTURE DAY

Venture Day plasuje Gdańsk wśród ważnych europejskich ośrodków debaty, współpracy i rozwoju nowoczesnych technologii. Konferencje Venture Day organizowane były w latach 2013–2018. Celem było stworzenie przestrzeni, w której spotykają się naukowcy, innowatorzy, wynalazcy, inwestorzy, właściciele start-upów i przedstawiciele administracji publicznej, aby wymieniać wiedzę, doświadczenia i dobre praktyki z zakresu wdrożeń, współpracy międzysektorowej i wyzwań związanych z komercjalizacją badań. Co roku w wydarzeniu brało udział około 100 osób. W 2018 r. uczestnicy konferencji skupili się na sztucznej inteligencji (AI), wirtualnej (VR) i rozszerzonej (AR) rzeczywistości, robotyce (RPA) i ich zastosowaniu w branżach skoncentrowanych wokół Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.

KONFERENCJA INFOSHARE

Konferencja infoShare odbywa się w Gdańsku od 2007 r. i jest obecnie największym tego typu wydarzeniem w Europie Środkowo-Wschodniej. Co roku poruszane jest tu bardzo szerokie spektrum tematów biznesowo-marketingowych obejmujących bieżące zagadnienia z zakresu innowacji, technologii, aktualnych trendów gospodarczych i rynkowych, nowych mediów, marketingu czy zarządzania. Wydarzenie odpowiada na potrzeby start-upów oraz sektora nowoczesnych usług dla biznesu BSS (ang. *Business Services Sector*). Konferencja infoShare rośnie z każdą kolejną edycją, co pokazuje, że znakomicie wpisuje się w aktualne trendy w szeroko pojętej branży technologicznej.

W czasie konferencji odbywa się m.in. infoShare Startup Contest, czyli konkurs dla start-upów na innowacyjne projekty. Łączna pula nagród fundowanych przez miasto Gdańsk wynosi

30 tys. euro.

W 2019 r. do konkursu zgłosiło się 600 start-upów z 60 krajów.

infoShare 2019:

6000
uczestników

200
prelegentów

350
start-upów

AKCELERATOR SPACE3AC

Gdańsk jest miastem, w którym powstał **pierwszy stacjonarny europejski program akceleracyjny dla sektora kosmicznego** – Space3ac. Łączy on potrzeby przemysłu i spółek skarbu państwa z potencjałem start-upów, doświadczeniem ekspertów oraz finansowaniem. Program koncentruje się na projektach z dolnego segmentu sektora kosmicznego wykorzystujących dane z obserwacji Ziemi, telekomunikacji i nawigacji satelitarnej. Dzięki mechanizmom Space3ac młode firmy mogą tworzyć rozwiązania odpowiadające na konkretne zapotrzebowania inwestorów.

Akcelerator powstał w 2016 r. po wcześniejszym porozumieniu pomiędzy: gminą miasta Gdańska, Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną (PSSE), funduszem kapitałowym Black Pearls VC (BPVC) oraz spółką Blue Dot Solutions (BDS). Ważnym powodem podjęcia tej inicjatywy było zlokalizowanie w Gdańsku siedziby Polskiej Agencji Kosmicznej (POLSA). Kolejnym etapem będzie skupienie start-upów z branży technologii kosmicznych w Inkubatorze Biznesowym Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA BIC), o którego utworzenie w Gdańsku w ramach konkursu „ESA BIC Poland” ubiegamy się w konsorcjum z miastem Kraków.

Space3ac (2016–2018)

339

start-upów

45

projektów przyjętych do programu

29

projektów ukończyło program i uzyskało wsparcie od Blue Dot Solutions Sp. z o.o. w wys. do 200 tys. zł na każdy projekt

PROJEKTY STAŻOWE I EDUKACYJNE

Od wielu lat Urząd Miejski w Gdańsku we współpracy z przedsiębiorcami organizuje projekty stażowe umożliwiające młodym ludziom zdobycie doświadczenia zawodowego, które ułatwi znalezienie pierwszej pracy. Miejskie programy są także wsparciem dla firm poszukujących stażystów oraz nowych pracowników. Realizowane są w formie dwóch projektów:

- **Wakacyjny Staż (od 2003 r.)** – program płatnych staży (min. miesiąc) dla studentów i absolwentów szkół wyższych realizowany w okresie wakacyjnym,
- **Wypracuj Przyszłość (od 2015 r.)** – program płatnych staży (min. miesiąc) odbywających się w ciągu całego roku, skierowany do uczniów i absolwentów techników oraz studentów i absolwentów szkół wyższych.

Uzupełnieniem gdańskich działań wspierających innowacje są liczne projekty edukacyjne. Skierowane są zarówno do uczniów, jak i nauczycieli. Obejmują m.in. naukę przedsiębiorczości oraz rozwój innowacyjnych metod nauczania.

- **BeZee** – międzynarodowa konferencja o innowacjach w edukacji i edukacji wychodzącej naprzeciw potrzebom rynku pracy i zmianom globalizacyjnym.
- **EduGenerator** – cykl spotkań dla nauczycieli szukających pomysłów na nowatorskie, kreatywne i propagujące twórcze myślenie metody nauczania.
- **Gdańsk Business Week** – warsztaty przedsiębiorczości i kreatywności w formie letniego obozu zapewniającego ogromną dawkę wiedzy biznesowej. Zajęcia w języku angielskim prowadzone są na podstawie symulacji biznesowej przez polsko-amerykański zespół menedżerów.
- **Lekcje Przedsiębiorczości** – unikatowy w skali kraju program edukacyjny, który pozwala uczniom gdańskich szkół rozwijać własne pomysły i zmieniać swoją szkołę przy wykorzystaniu gamifikacji – innowacyjnej metody nauczania, opartej na znanych z gier mechanizmach zaangażowania.
- **CodeWeek in Starter** – inicjatywa promująca naukę kodowania i tworzenia aplikacji, projekt stanowi cykl warsztatów i spotkań z przedstawicielami firm branży informatycznej oraz nowych technologii.

projekty stażowe (2003–2019):

1148 fundatorów staży

4995 miejsc stażowych

17 751 kandydatów na staż

projekty edukacyjne (2012–2019):

ponad 42 tys. uczniów uczestniczyło

w programach promujących przedsiębiorczość i kreujących młodzieżowych liderów

ponad 10 tys. uczniów uczestniczyło w zajęciach związanych z nauką kodowania

Innym sposobem wspierania młodych ludzi w zdobywaniu doświadczenia zawodowego są Stypendia Prezydenta Miasta Gdańska dla studentów uczelni wyższych, którzy przygotowują się do podjęcia zatrudnienia na terenie Gdańska. Od 2007 r. udzielone zostały 64 stypendia na łączną kwotę ponad 800 tys. zł. Jest to również element systemu wsparcia przedsiębiorców i inwestorów poszukujących wykwalifikowanej kadry.

Gdańsk Business Week to wakacyjny kurs biznesowy organizowany z myślą o młodzieży w wieku 15–19 lat.
Fot. STARTER

PRACA

Dbając o warunki przyjazne nowoczesnej gospodarce, pamiętamy także o wsparciu przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców. Tworzymy instrumenty, które pomagają stawiać pierwsze kroki w biznesie i na rynku pracy, zmieniać pomysły w konkretne działania i ruszać w świat. Chcemy zapewniać jak najszersze możliwości do rozwoju i realizacji zawodowych ambicji. Kreujemy rynek pracy tak, by był bogaty w oferty i specjalistów. Podnosi to atrakcyjność inwestycyjną Gdańska i zachęca międzynarodowe korporacje do lokowania tu swych biur. Staramy się, by Gdańsk był po prostu dobrym miejscem na biznes.

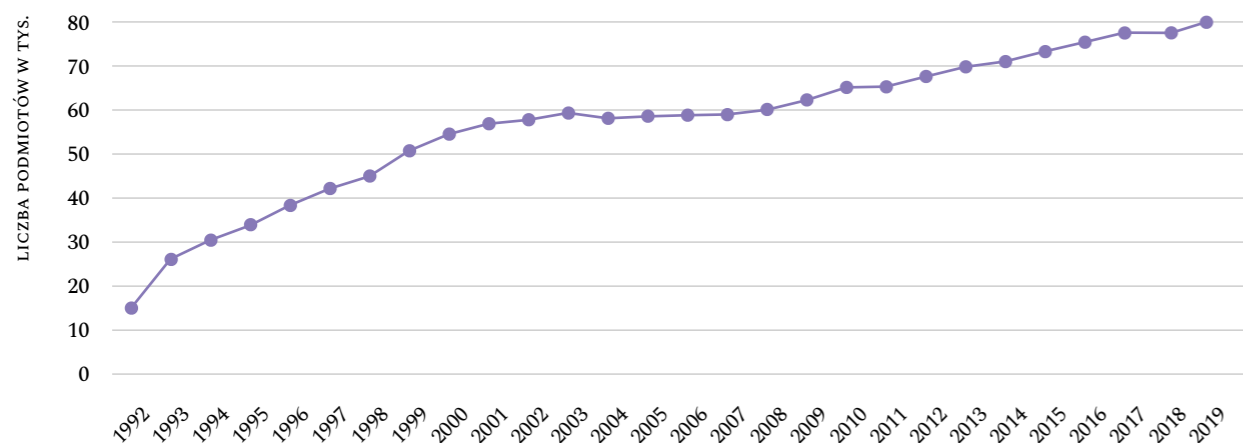
85%

gdańskich przedsiębiorców uważa, że Gdańsk jest przyjaznym miejscem do prowadzenia biznesu (2017 r.)

ponad
5-krotny
wzrost

liczby podmiotów gospodarczych w latach 1992–2019

Liczba podmiotów gospodarczych w Gdańsku wg rejestru REGON

PROGRAM LOKAL NA START ZA 1 ZŁ

Program Lokal na Start za 1 zł jest adresowany do przedsiębiorców, którzy po raz pierwszy zakładają działalność gospodarczą lub prowadzą ją nie dłużej

niż rok. Ułatwiamy pierwsze kroki w biznesie, umożliwiając najem miejskich lokali na preferencyjnych warunkach. Podczas czterech edycji programu, w latach 2016–2019, do wynajmu przeznaczono łącznie 25 lokali użytkowych. Wykorzystane zostały jako pracownie, warsztaty, galerie, sklepy, punkty usługowe i biura.

” Zajmuję się fizjoterapią zwierząt. Rozpoczynając działalność skorzystałam z programu Lokal na Start za 1 zł. Dzięki programowi mogłam zacząć od własnego gabinetu w Nowym Porcie. W innym wypadku nie byłoby mnie stać na wynajęcie miejsca do pracy po cenach rynkowych i zapewne musiałabym dojeżdżać do swoich pacjentów. Dzięki programowi mogłam od razu zacząć od własnego gabinetu i sprawdzić, jak to działa. Okazało się, że działa bardzo dobrze. Co ważne, od samego początku udziału w programie mogłam liczyć na wsparcie ze strony urzędu. A jako „psia mama” doceniam tworzenie w Gdańsku coraz to nowych psich udogodnień, takich jak poidelka przy plaży czy coraz lepiej wyposażone psie wybiegi.

Agata Mancewicz,
z wykształcenia filozofka i prawniczka,
obecnie zoofizjoterapeutka i rehabilitantka w firmie PsiRuch

Fot. Paweł Klein

OBSŁUGA PRZEDSIĘBIORCÓW

Z myślą o wspieraniu aktywności i inicjatyw gospodarczych mieszkańców w 2005 r. powołano Gdańskie Centrum Obsługi Przedsiębiorcy, które obecnie funkcjonuje jako Referat Ewidencji Działalności Gospodarczej. Centrum było pierwszym w Polsce punktem kompleksowej informacji dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz

aktywnych przedsiębiorców. Rocznie obsługuje ponad 20 tys. przedsiębiorców. Elementem uzupełniającym systemowe działania miasta w tym obszarze jest serwis **Asystent Gdańskiego Przedsiębiorcy**. Prowadzony od 2005 r., obecnie ma formę **serwisu internetowego www.przedsiębiorczygdansk.pl**. W jednym miejscu gromadzi istniejącą ofertę wsparcia dla przedsiębiorców działających w Gdańsku oraz ogólne informacje dotyczące otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym kwestii prawnych, kadrowych i podatkowych. W serwisie jest możliwość wyboru jednej z 30 wersji językowych.

EKSPANSJA MIĘDZYNARODOWA GDAŃSKICH FIRM

Potencjał gospodarczy miasta stwarza doskonałe warunki do ekspansji na rynki Europy i całego świata, na których gdańskie firmy dobrze sobie radzą. Systematycznie rośnie liczba podmiotów uczestniczących w handlu zagranicznym: obecnie **około 750 gdańskich firm eksportuje swoje wyroby poza granice naszego kraju**. Największe obroty generują firmy z branż rafinerijnej i stoczniowej oraz zajmujące się szeroko pojętą sprzedażą hurtową i detaliczną. Wśród najważniejszych gdańskich eksporterów są m.in.: koncern naftowy Grupa LOTOS S.A., producent konstrukcji stalowych i aluminiowych Mostostal Pomorze S.A., firma specjalizująca się w produkcji łożysk ślizgowych Federal-Mogul Bimet S.A., stocznia Remontowa Shipbuilding S.A. i Gdańska Stocznia Remontowa S.A. oraz firma odzieżowa LPP S.A. Swój sukces na konkurencyjnym rynku

międzynarodowym zawdzięczają wysokiej jakości produktom. Mając siedzibę w Gdańsku, **przyczyniają się do rozwoju lokalnej gospodarki, zapewniają atrakcyjne miejsca pracy oraz inspirują swoim sukcesem**.

Cieszymy się z rosnącej liczby firm obecnych na rynku globalnym i jesteśmy przekonani, że w Gdańsku działa wiele przedsiębiorstw, które mają potencjał, by z powodzeniem sprzedawać swe produkty i usługi poza Polską. Dlatego w 2016 r. stworzono specjalny program wsparcia: **Pomorski Broker Eksportowy**. Projekt skierowany jest do małych i średnich przedsiębiorstw z województwa pomorskiego. Oferuje kompleksową pomoc w kreowaniu oferty i wchodzeniu na międzynarodowe rynki. Chętni mogą brać udział w szkoleniach zorientowanych na konkretne kompetencje dotyczące eksportu. Uczestnicy mają możliwość ubiegania się o granty na udział w misjach gospodarczych, targach i spotkaniach B2B. Projekt realizowany jest przez: Agencję Rozwoju Pomorza, Regionalną Izbę Gospodarczą Pomorza, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość, Gdańską Fundację Przedsiębiorczości, Gdańską Agencję Rozwoju Gospodarczego i Pomorski Park Naukowo-Technologiczny.

Historia LPP jest nierozdzielnie związana z Gdańskiem, gdzie od ponad 25 lat funkcjonuje nasza główna siedziba. To tu zlokalizowane są wszystkie kluczowe departamenty firmy. W tym mieście podejmujemy najważniejsze decyzje i tutaj powstają także projekty naszych marek. Zaczynaliśmy jako firma lokalna. Dziś jesteśmy już obecni w ponad 20 krajach na trzech kontynentach i blisko połowa naszych przychodów generowana jest poza Polską. Mimo to nadal jesteśmy firmą odzieżową z Gdańska. To ważny element naszej tożsamości.

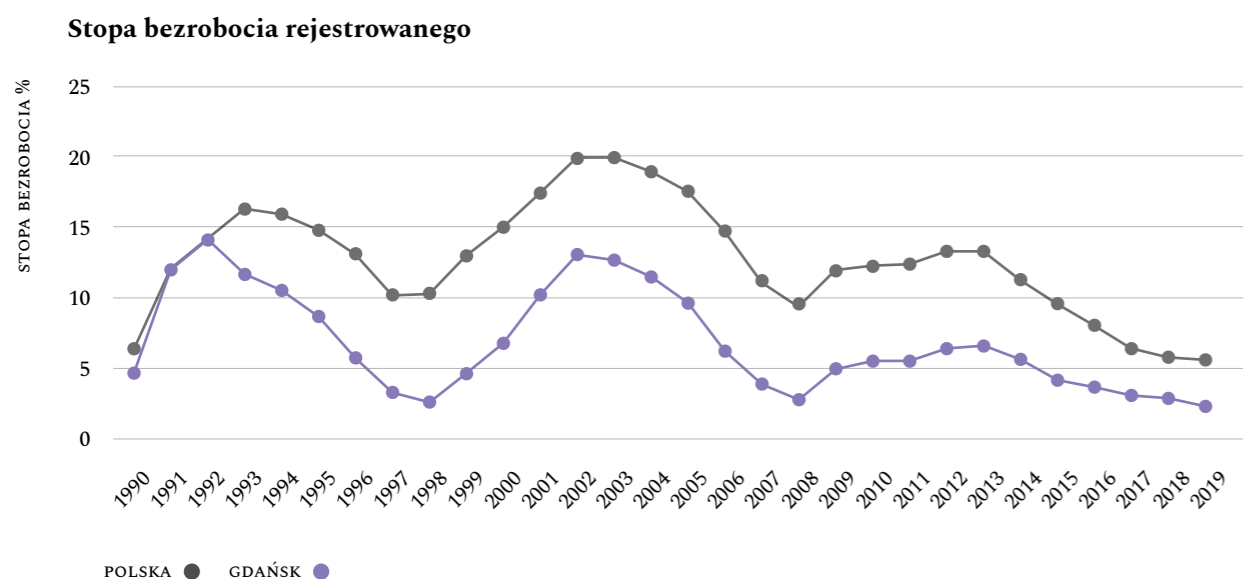
Przemysław Lutkiewicz,
Wiceprezes Zarządu LPP S.A.

Fot. LPP S.A.

Do końca 2019 r. ze wsparcia w ramach projektu Pomorski Broker Eksportowy skorzystało

500 gdańskich firm

Jednym z elementów atrakcyjności gospodarczej Gdańska jest lokalny rynek pracy. Od lat wspieramy jego rozwój. Chcemy, by w zrównoważony sposób sprzyjał zarówno poszukującym pracy, jak i pracodawcom. Najważniejszym podmiotem w tym obszarze jest **GDAŃSKI URZĄD PRACY**. Liczne programy aktywizacji zawodowej, rozwoju kwalifikacji oraz zachęty dla pracodawców mają wpływ na spadek poziomu bezrobocia w Gdańsku, który jest jednym z najniższych w kraju. Gdański Urząd Pracy należy do najsukuczniejszych urzędów pracy w Polsce, za swoją działalność otrzymuje liczne nagrody i wyróżnienia.

Efekty działań Gdańskiego Urzędu Pracy (1990–2019) to około:

40 tys.

bezrobotnych, którzy zyskali nowy zawód bądź nowe kwalifikacje

7 tys.

nowych firm stworzonych dzięki wsparciu finansowemu

CENTRUM ROZWOJU TALENTÓW

Centrum Rozwoju Talentów powstało, aby **wspierać mieszkańców we wzmacnianiu osobistego potencjału i znajdowaniu optymalnej ścieżki zawodowej**. Projekt funkcjonuje od 2016 r. w Olivia Business Centre i jest jednym z działań Gdańskiego Urzędu

Pracy. Zadaniem centrum jest świadczenie usług na rzecz osób pracujących, szukających pracy oraz młodzieży szkolnej. Dla każdej z grup stworzone zostały specjalne programy. Wyróżnikiem działań centrum jest innowacyjne podejście do **diagnozowania i rozwoju mocnych stron osób poszukujących wsparcia**. Pomagamy wzmacniać predyspozycje i uczymy zarządzać karierą. Dzięki poradom indywidualnym, warsztatom i szkoleniom każdy może odnaleźć i w pełni realizować swój potencjał.

Centrum Rozwoju Talentów

ponad
900

warsztatów i

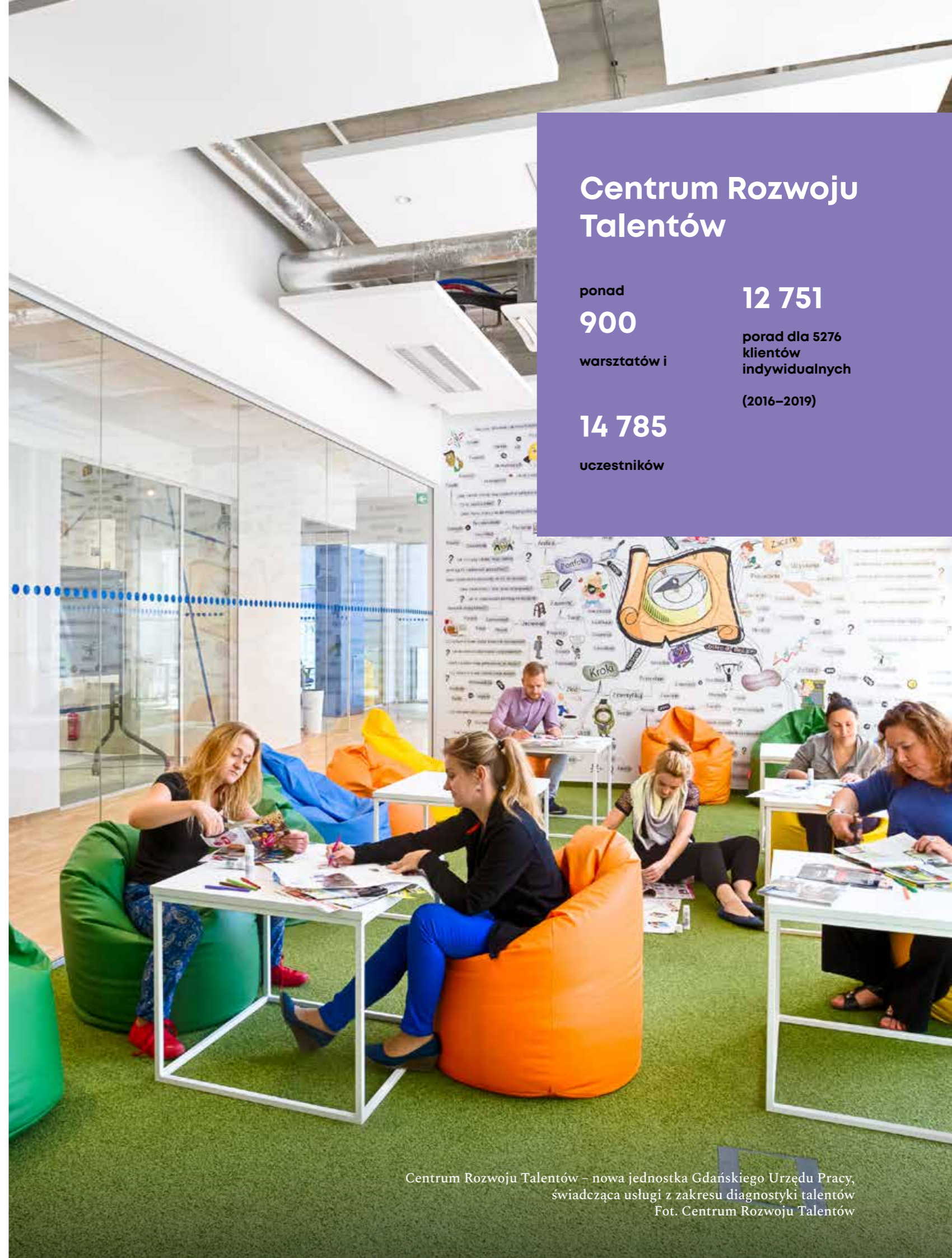
14 785

uczestników

12 751

porad dla 5276
klientów
indywidualnych

(2016–2019)

Centrum Rozwoju Talentów – nowa jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy, świadcząca usługi z zakresu diagnostyki talentów
Fot. Centrum Rozwoju Talentów

CENTRUM PRACY DLA SENIOREK I SENIORÓW

Obecnie w Gdańsku mieszka prawie 130 tys. seniorów. Wielu z nich deklaruje, że choć przekroczyli już wiek emerytalny, pragną nadal być aktywni zawodowo i pragnie pozostać aktywna zawodowo i kontynuować zatrudnienie, choć już w niepełnym wymiarze czasu pracy. To przede wszystkim do tej grupy mieszkańców adresowana jest oferta Centrum Pracy Seniorów i Seniorów Gdańskiego Urzędu Pracy. Placówka powstała w 2018 r., a jej podstawowa oferta skupia się na **pośrednictwie pracy i poradnictwie zawodowym dla osób dojrzałych**. Działania te obejmują konsultacje dotyczące: poszukiwania zatrudnienia, zmiany kwalifikacji zawodowych, tworzenia dokumentów aplikacyjnych i przygotowania do rozmowy rekrutacyjnej. Czterech doświadczonych doradców zajmuje się pozyskiwaniem ofert pracy, a także rekrutacją i selekcją pracowników na zgłoszone miejsca pracy. W punkcie można również uzyskać praktyczne informacje o wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych adresowanych do seniorów oraz o ofercie edukacyjnej uniwersytetów trzeciego wieku bądź instytucji szkoleniowych prowadzących zajęcia dla osób starszych.

Zdecydowanie najpopularniejszą częścią oferty CPSS jest pośrednictwo pracy. W 2019 r. pracownicy centrum przeprowadzili z seniorami prawie 3500 konsultacji indywidualnych, zarejestrowali w bazie danych blisko 1200 seniorów zainteresowanych podjęciem zatrudnienia oraz blisko 400 pracodawców, którzy zgłosili łącznie 1050 ofert zatrudnienia na 2015 miejscach pracy. Dużą popularnością wśród seniorów cieszą się również zajęcia warsztatowe prowadzone w Centrum Rozwoju Talentów, które jest jednostką organizacyjną Gdańskiego Urzędu Pracy, blisko współpracującą z Centrum Pracy Seniorów i Seniorów. Zajęcia poświęcone są m.in. nauce praktycznych umiejętności autoprezentacji, tworzeniu dokumentów aplikacyjnych czy technikom relaksacyjnym.

Strefa migranta na Metropolitalnych Targach Pracy Pomorza (AmberExpo, 2018 r.). Pracownicy Gdańskiego Urzędu Pracy udzielali informacji o legalnym podejmowaniu pracy na terytorium RP
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

DZIAŁ ZATRUDNIENIA CUDZOZIEMCÓW

Rozwój gdańskich firm często ograniczają niedobory kadrowe. Problem jest wynikiem m.in. starzenia się społeczeństwa oraz ogólnych zmian na rynku pracy. Wyjściem z tej trudnej sytuacji jest otwarcie się na imigrantów, którzy chcą pracować w Polsce. Ma to ułatwić Dział Zatrudnienia Cudzoziemców utworzony w Gdańskim Urzędzie Pracy, **wspierający zarówno pracodawców, jak i obcokrajowców przybywających do Gdańska w poszukiwaniu pracy**. Biuro działa od 2016 r. i umożliwia dostęp do rynku pracy ponad 60 tys. cudzoziemców rocznie, wydając tysiące opinii i poszukując zagranicznych specjalistów.

W 2018 r. utworzono nową komórkę działu – **Punkt Pomocy Cudzoziemcom**. Doświadczeni rosyjsko- i ukraińskojęzyczni eksperci podpowiadają, gdzie oraz w jaki sposób zalegalizować swój pobyt w Polsce, przedstawiają bogatą ofertę zatrudnienia w Trójmieście, udostępniają informacje m.in. o niedrogich i sprawdzonych noclegach, dostępnych kursach nauki języka polskiego czy zasadach korzystania z opieki zdrowotnej przez imigrantów. Do końca 2019 r. z Punktu Pomocy Cudzoziemcom skorzystało ponad 4,5 tys. osób.

GDAŃSK MIASTEM PRZEDSIĘBIORCZYCH

Honorujemy i nagradzamy **aktywność gdańszczan, którzy poprzez własną przedsiębiorczość przyczyniają się do rozwoju naszego miasta**. Dlatego od 2016 r. organizujemy plebiscyt Gdańsk – Miasto Przedsiębiorczych, którego wyniki są ogłaszane podczas uroczystej gali przedsiębiorczości. W plebiscytcie przedsiębiorczość promowana jest w siedmiu

kategoriach konkursowych: Przedsiębiorczość Seniorów, Przedsiębiorczość Imigrantów, Przedsiębiorczość Młodzieżowa, Przedsiębiorczość Społeczna, Przedsiębiorczość w Edukacji, Przedsiębiorca Odpowiedzialny Społecznie oraz Przedsiębiorczość Wspierająca Markę Gdańska. W każdej kategorii przyznawane są dwie nagrody – pierwszego laureata wskazuje kapituła konkursowa, a drugi laureat wyłaniany jest w głosowaniu czytelników „Dziennika Bałtyckiego”, który jest partnerem medialnym plebiscytu.

W czerwcu 2019 r. po raz dziesiąty w Parlamencie Europejskim wręczona została prestiżowa nagroda „Europejski Region Przedsiębiorczości” (ERP). Wśród laureatów znalazły się wspólnie Gdańsk i województwo pomorskie.

Ideą nagrody jest wyłanianie regionów oraz miast Unii Europejskiej, które stworzyły wyróżniającą się i wychodzącą w przyszłość strategię rozwoju przedsiębiorczości. W ten sposób wspierane są regiony, które stawiają na rozwój gospodarczy, tworzą wiarygodne plany i warunki do działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Wielkość i zamożność regionu nie ma znaczenia. Liczy się dobra i przyszłościowa strategia.

Nagroda Europejski Region Przedsiębiorczości to inicjatywa Komitetu Regionów, wspierana przez Parlament Europejski i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny oraz inne europejskie instytucje. Każdego roku nagradzane równorzędnym tytułem są trzy europejskie regiony.

Laureaci plebiscytu Gdańsk – Miasto Przedsiębiorczych za 2018 r.
Fot. Michał Skotarczak

09

MOBILNOŚĆ

BLIŻEJ SIEBIE, BLIŻEJ ŚWIATA

Nasza codzienność to ciągle przemieszczanie się – pieszo, rowerem, komunikacją publiczną, autem, samolotem.

Musimy być mobilni, by pracować, aktywnie wypoczywać i mieć kontakt ze światem. Dlatego jednym z filarów rozwoju Gdańska są wieloletnie inwestycje w rozbudowę i organizację systemu, dzięki któremu możemy przemieszczać się szybko, wygodnie, bezpiecznie i w sposób przyjazny naturze.

Sieć szlaków komunikacyjnych jest jak krwiobieg, od którego zależy sprawność i energia całego miejskiego organizmu.

Nieustannie pracujemy, by działał on coraz lepiej, by wspomagał rozwój gospodarczy i byśmy byli bliżej siebie i bliżej świata.

PRZEJDŹMY SIĘ!

W ciągu ostatnich lat bardzo mocno zmieniło się myślenie o miejskiej mobilności. Chcemy **podróżować łatwo i bezpiecznie, ale też w zgodzie z naturą i dbając o własne zdrowie**. Dlatego tworząc plany rozwoju miasta, szczególną uwagę zwróciliśmy na potrzeby pieszych i rowerzystów. Ustaliliśmy priorytety, według których chcemy zmieniać komunikacyjną codzienność Gdańska: PO PIERWSZE – PIESZY, PO DRUGIE – RUCH ROWEROWY, PO TRZECIE – KOMUNIKACJA PUBLICZNA, A NASTĘPNIE SAMOCHÓD PRYWATNY.

Nasze plany zapisaliśmy w najważniejszych miejskich dokumentach strategicznych. Głównym dokumentem definiującym wizję przyszłości Gdańska jest **Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus**, uchwalona w 2014 r. Jednym z priorytetów jest poprawa warunków codziennego przemieszczania się po mieście. Chcemy stworzyć zrównoważony system komunikacji pieszej i rowerowej oraz powiązanej z nim komunikacji publicznej, tak by były to główne sposoby podróżowania pomiędzy różnymi częściami Gdańska. Wyzwania, cele, rozwiązania i oczekiwane rezultaty zmian zostały opisane w **Programie Operacyjnym Mobilność i Transport** (2015 r.). Naszą wizją jest zapewnienie gdańszczanom komfortowego, dostępnego, szybkiego, bezpiecznego oraz nieuciążliwego dla środowiska dotarcia do miejsc pracy, nauki czy rekreacji. Jednym

z głównych celów rozwoju przestrzennego Gdańska, zapisanym w **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego** (2018 r.), jest zrównoważony rozwój mobilności z uprzywilejowaniem ekologicznych form transportu zbiorowego, ruchu rowerowego i ruchu pieszego.

Konkretne wytyczne w zakresie projektowania ulic i poprawy stanu związanych z nimi przestrzeni publicznych wprowadza opracowywany obecnie **Gdański Standard Ulicy Miejskiej**. Oprócz rozwiązań organizacyjnych dotyczących przygotowania projektów ulic dokument zawierać będzie rozwiązania modelowe oraz rekomendacje i zalecenia dla poszczególnych ich elementów – tak by nowo powstające i przebudowywane ulice były przestrzeniami przyjaznymi dla użytkowników i uwzględniały wszystkie funkcje ulicy miejskiej: transportową, społeczną, techniczną i kompozycyjną. Tworząc programy przyszłych działań, korzystamy z wiedzy ekspertów. Dzięki współpracy przedstawicieli jednostek miejskich, uczelni, organizacji pozarządowych, policji, straży miejskiej i innych ekspertów na co dzień zajmujących się tematyką mobilności powstał **Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gdańska – SUMP** (*Sustainable Urban Mobility Plan*). SUMP koncentruje się na zmniejszeniu roli transportu samochodowego poprzez poprawę warunków dla pieszych, pasażerów komunikacji miejskiej i rowerzystów, a także konsekwentną politykę parkingową.

Spacer to z pewnością jedna z najprzyjemniejszych form poruszania się po Gdańsku – aktywnie, zdrowo, nieśpiesznie, blisko ludzi, zabytków i natury. Ponad 20% codziennych podróży mieszkańców odbywa się właśnie pieszo. Dlatego myśląc o lepszej jakości przestrzeni publicznej, kładziemy nacisk na inwestycje w nowe oraz istniejące ciągi piesze. Chcemy, by dawały komfort mieszkańcom, sprzyjały rozwojowi dzielnic oraz by było nam wszędzie po drodze.

MIEJSKI PROGRAM MODERNIZACJI CHODNIKÓW

Wiemy, jak ważny dla codziennego funkcjonowania i komfortu mieszkańców jest stan chodników. Z tego powodu w 2014 r. uruchomiliśmy specjalny program inwestycyjny – **Miejski Program Modernizacji Chodników**. Remonty i budowa szlaków pieszych na terenie całego Gdańska realizowane są łącznie z innymi inwestycjami, najczęściej związanymi z budową dróg, remontami nawierzchni lub modernizacją i rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Skoncentrowaliśmy się na miejscach najbardziej uczęszczanych i ważnych dla wygody i bezpieczeństwa mieszkańców, takich jak dojścia do przystanków i placówek oświatowych. Wyniki systematycznie prowadzonych badań ankietowych pokazują, że mieszkańcy coraz lepiej oceniają jakość gdańskich chodników.

Program Modernizacji Chodników
2014–2019:

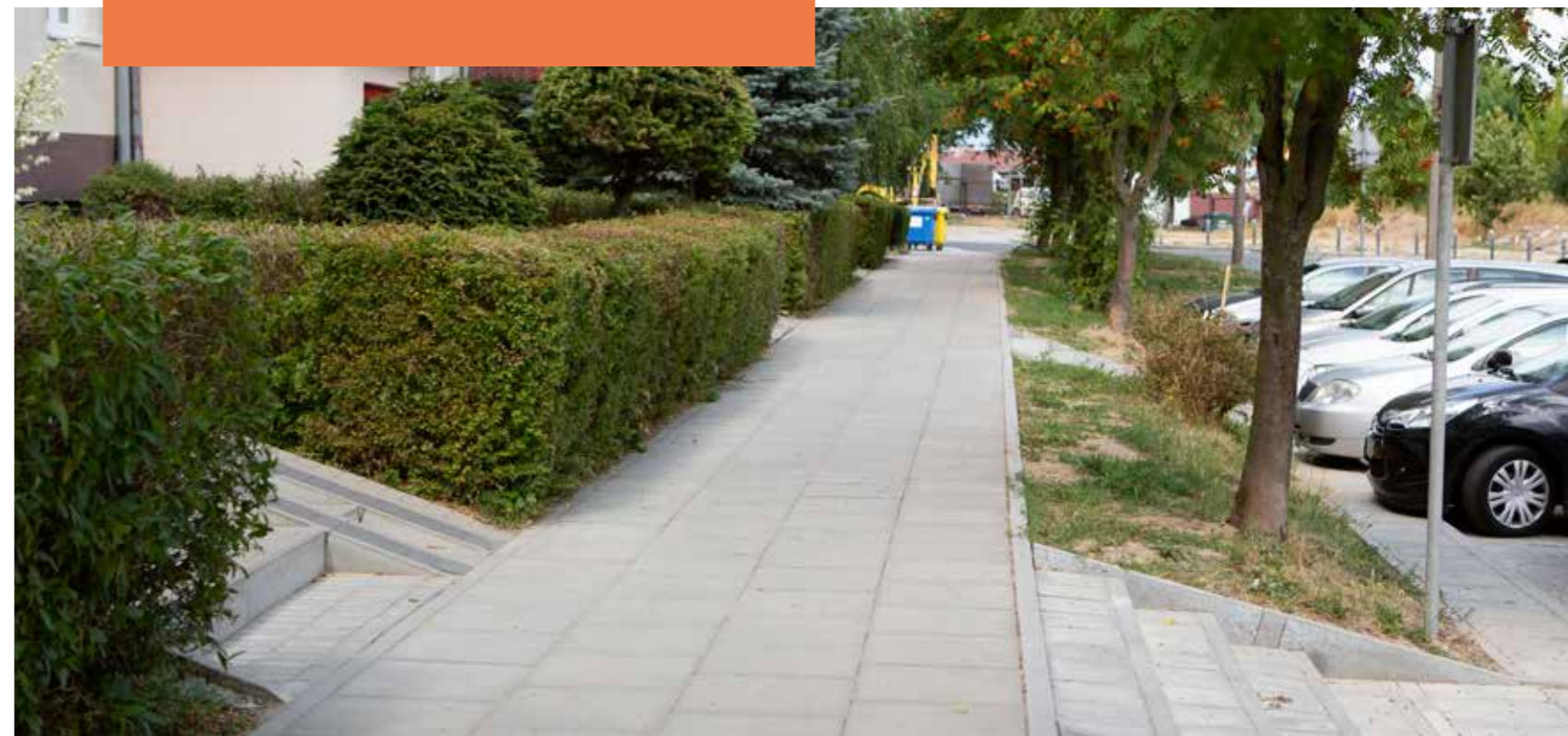
92 km chodników

87 mln zł wydatków

5 mld zł

koszt inwestycji miasta w transport
w latach 1991–2019
(m.in. drogi, trasy rowerowe,
chodniki, komunikacja miejska)

Ul. Emilii Hoene (Orunia Górna) – chodnik po remoncie przeprowadzonym w ramach Programu Modernizacji Chodników (2018 r.).
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

JAŚNIEJSZY GDAŃSK

Chcemy, aby zachętą do poruszania się po Gdańsku pieszo była nie tylko dobra jakość chodników i przyjazne rozwiązania komunikacyjne, ale także **poczucie bezpieczeństwa**. Ma mu służyć program Jaśniejszy Gdańsk, obejmujący **budowę i modernizację miejskiego oświetlenia**. Celem programu jest również wzrost atrakcyjności komunikacji pieszej, rowerowej i miejskiej. Realizację programu rozpoczęto w 2016 r. Do 2025 r. planujemy przeznaczyć na jego realizację 58 mln zł, a nowe oświetlenie ma zyskać 500 lokalizacji.

W latach 2016–2019 w programie Jaśniejszy Gdańsk nowe oświetlenie zyskało:

146

lokalizacji

55 km

ulic i ciągów pieszych

22 mln zł

koszt inwestycji

REWALORYZACJA ULIC HISTORYCZNEGO ŚRÓDMIEŚCIA

Kolejnym działaniem, które czyni nasze miasto przyjaznym dla pieszych, jest program rewaloryzacji ulic historycznego Śródmieścia. Obejmuje on atrakcyjne turystycznie oraz lubiane przez gdańszczan ulice Głównego Miasta. Zaplanowaliśmy nie tylko remonty chodników ale również odtworzenie kamiennej nawierzchni dróg oraz małą architekturę. Prace modernizacyjne odbywają się z dbałością o zachowanie specyficznego stylu i klimatu ulic – wykorzystywana jest kostka kamienna oraz stylizowane latarnie i ławki. Niektóre ze zrewaloryzowanych odcinków zostały wyłączone z ruchu samochodowego lub ruch na nich został ograniczony. Dzięki temu powiększyła się bezpieczna przestrzeń dla osób spacerujących. Odnowiona przestrzeń znów zachwyca pięknem, a **historyczne centrum Gdańska zyskuje nowe życie**.

Zrewaloryzowano w całości lub części m.in. ulice: Piwną, Chlebnicką, Dziańą, Pończoszników, Kaletniczą, Kuśnierską, Mydlarską, Bosmańską, Garbary, Pocztową, Ołowianka, Stągiewną, Motławską, Chmielną, Pożarniczą, św. Ducha, Grobla I, Grobla IV.

27 mln zł

koszt rewaloryzacji ulic Śródmieścia w latach 2008–2019

Ul. Grobla IV po rewaloryzacji i zamknięciu dla ruchu samochodowego (2017 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Ul. Stągiewna po rewaloryzacji (2018 r.).
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

NA SKRÓTY

Jednym z głównych kierunków działań związanych z ułatwianiem ruchu pieszego jest tworzenie nowych połączeń, niwelowanie barier i skracanie drogi. Jako przykłady takich inwestycji służyć mogą nowe kładki.

11,7 mln zł

koszt budowy kładki na Ołowiankę,
w tym

2,2 mln zł

dotacji z Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Pomorskiego

KŁADKA NA OŁOWIANKĘ

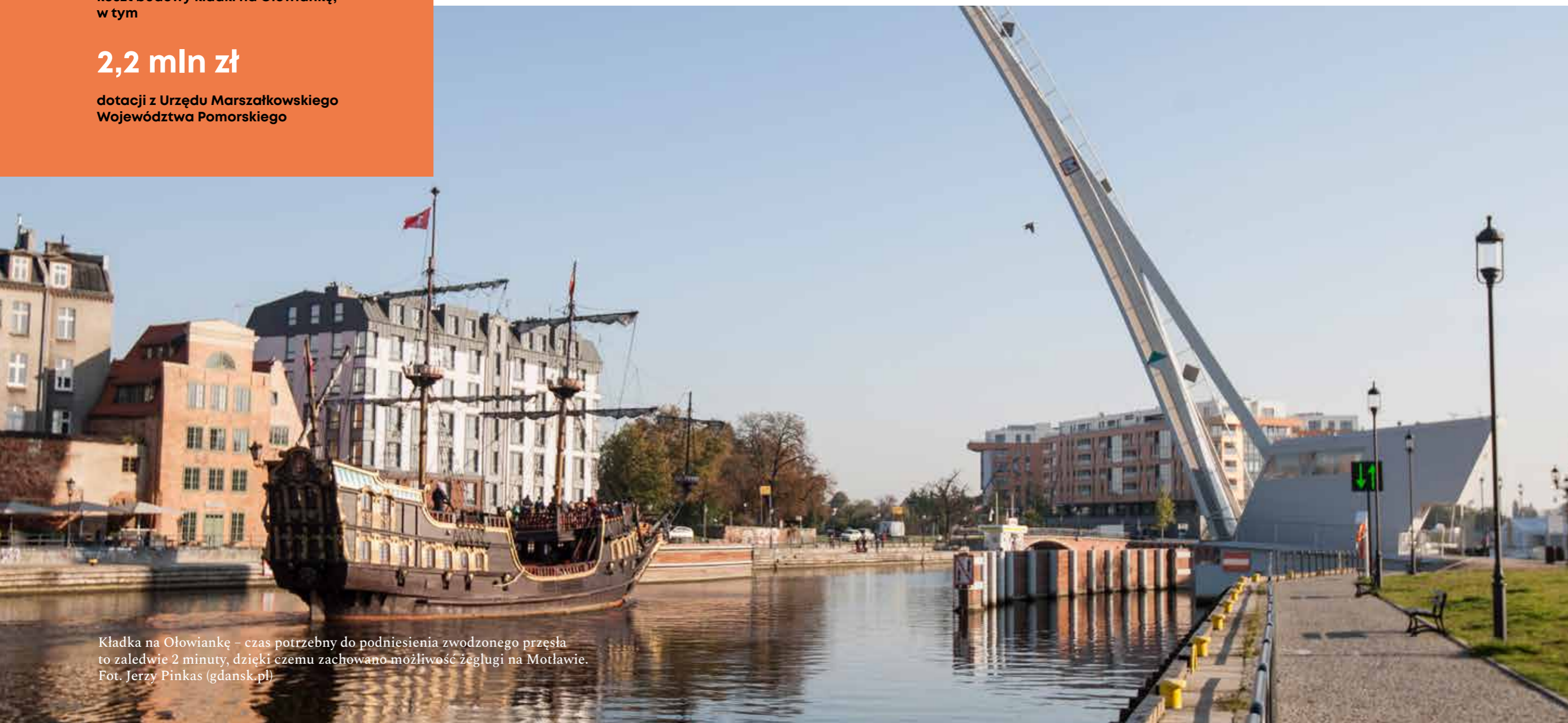
Mieszkańcy Gdańska wskazali budowę kładki na Ołowiankę jako jeden z największych miejskich sukcesów w 2017 r. Zwodzony pomost o długości 70 m stworzył **pieszo-rowerowe połączenie, które zmieniło komunikacyjną codzienność** mieszkańców rejonu ulic Angielska Grobla i Długie Ogrody. Kładka stała się także atrakcyjnym skrótem dla turystów planujących odwiedzenie Filharmonii Bałtyckiej, Narodowego Muzeum Morskiego, Muzeum II Wojny Światowej czy Europejskiego Centrum Solidarności. Połączenie zdecydowanie ożywiło tereny na prawym brzegu Motławy oraz podniosło atrakcyjność całego historycznego centrum Gdańska.

KŁADKA NA WYSPĘ SPICHRZÓW

Trwająca zabudowa Wyspy Spichrzów to projekt, który zmienia oblicze całego Śródmieścia. Powstają tam mieszkania, hotele oraz lokale gastronomiczne i usługowe, które wprowadzą nową energię w historyczne centrum miasta. Mając na uwadze komfort mieszkańców i turystów, w ramach inwestycji realizowanej w formule partnerstwa publiczno-prywatnego zbudowano kładkę, **która połączyła Długie Pobrzeże z północnym cyplem wyspy**. Podobnie jak w przypadku kładki na Ołowiankę została ona zaprojektowana tak, by nie ograniczać żeglugi na Motławie – jest obrotowa, a czas potrzebny do otworzenia kanału żeglugowego również wynosi tylko 2 min.

KŁADKA PIESZO-ROWEROWA NAD WĘZŁEM KARCZEMKI

Podwieszana kładka nad obwodnicą Trójmiasta **pozwoliła na swobodne przemieszczanie się pieszych i rowerzystów** pomiędzy Karczemkami a centrum handlowym Auchan. Uczęszczany przez mieszkańców obiekt został wyposażony w charakterystyczną iluminację, która stała się jego cechą rozpoznawczą. Kładka powstała w ramach budowy węzła drogowego Karczemki w latach 2010–2012.

Kładka na Ołowiankę – czas potrzebny do podniesienia zwodzonego przęsła to zaledwie 2 minuty, dzięki czemu zachowano możliwość żeglugi na Motławie.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

MIASTO NA DWÓCH KÓŁKACH

Rower – to nasz kolejny pomysł, by podróżowanie po Gdańsku było czystą przyjemnością. Od lat konsekwentnie realizujemy politykę rowerową. Jest ona częścią szerszego planu stworzenia „miasta krótkich odległości”, które będzie przyjazne pieszym i rowerzystom. Inwestując w sieć nowoczesnych tras, które oplatają całe miasto, dążymy do zwiększenia popularności roweru jako środka lokomocji i do zmiany komunikacyjnych przyzwyczajeń mieszkańców. Chcemy, by rower był modny, by był praktyczny, by był gdańską codziennością.

51,3 tys.

liczba podróży wykonywanych rowerami w ciągu doby
(Gdańskie Badanie Ruchu 2016)

ROWEROWE INWESTYCJE

Trasy rowerowe widać praktycznie w każdym punkcie miasta. Cieszymy się, że tak samo widoczna jest rosnąca liczba mieszkańców, którzy wybierają rower jako codzienny środek transportu. Inwestując w rozbudowę siatki tras, nie tylko tworzymy nowe trasy, ale także wszędzie tam, gdzie to uzasadnione i bezpieczne, przystosowujemy do ruchu rowerowego istniejącą infrastrukturę drogową. Chcemy, by na rowerze w Gdańsku było zawsze z górki.

Gdańsk jest liderem wśród polskich miast w zakresie rozwoju infrastruktury rowerowej i wzmacniania ruchu rowerowego. Status ten jest efektem systemowych rozwiązań, które przez prawie trzy dekady stanowiły część polityki rozwoju miasta. Dzięki nim rower stał się równie dostępnym, popularnym, a nawet wygodniejszym niż transport publiczny czy samochód środkiem miejskiej komunikacji. Do rozwoju sieci tras rowerowych w największym stopniu przyczyniły się projekty:

- **Gdański Rowerowy Projekt Inwestycyjno-Promocyjny** rozpoczęty w 2001 r.,
- **Rozwój Komunikacji Rowerowej Aglomeracji Trójmiejskiej** w latach 2007–2013,

Inauguracyjny przejazd rowerzystów po nowej trasie rowerowej łączącej Sobieszewo ze Świbnem (sierpień 2019 r.).
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

- **Rowerowe Śródmieście Gdańskie** – na obszarze Głównego i Starego Miasta na wszystkich ulicach jednokierunkowych dopuszczono ruch rowerowy w obu kierunkach,

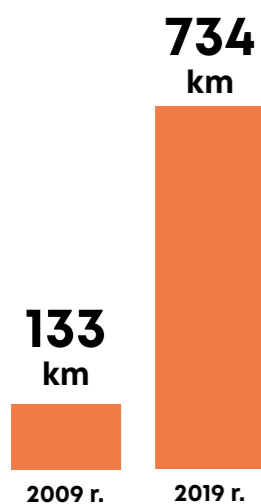
- **System Tras Rowerowych dla Gdańska (STeR) oraz Strategia Realizacji STeR** – dokumenty planistyczne, w których przedstawiono rozwój sieci tras i parkingów rowerowych, połączeń międzydzielnicowych oraz stref uspokojonego ruchu.

Dla wzmocnienia działań i ich lepszej koordynacji duże znaczenie miało powołanie w 2009 r. pełnomocnika prezydenta miasta Gdańska ds. komunikacji rowerowej.

ROZBUDOWA SIECI TRAS ROWEROWYCH

Infrastruktura rowerowa w Gdańsku została stworzona niemal „od zera”. Budowa nowych dróg rowerowych rozpoczęła się jeszcze w latach 90. – między 1992 a 1999 r. powstało około 25 km tras, m.in. pierwsze odcinki w pasie nadmorskim. W latach 2000–2008 wybudowano kolejnych 50 km, w tym 7 km wzdłuż al. Grunwaldzkiej, 4,5 km wzdłuż al. Hallera i 6 km wzdłuż ul. Marynarki Polskiej. W 2008 r. łączna długość dróg rowerowych wynosiła już ponad 75 km. W kolejnych latach – oprócz budowy nowych odcinków – silny akcent położono na dostosowanie istniejącej infrastruktury drogowej do potrzeb ruchu rowerowego. Wprowadzono m.in. strefy uspokojonego ruchu, tzw. tempo 30, gdzie kierowcy samochodów nie mogą przekraczać prędkości 30 km/h, dodatkowo rowerzyści uzyskali możliwość jazdy pod prąd na ulicach jednokierunkowych. Obecnie strefa tempo 30 obejmuje już 530 km, tj. 64,4% całkowitej długości dróg publicznych w Gdańsku (2019 r.). Efektem wszystkich działań inwestycyjnych miasta **w latach 2009–2019 długość sieci tras rowerowych zwiększyła się ponadpięciokrotnie.**

Długość tras rowerowych w Gdańsku:

Droga rowerowa w pasie nadmorskim – prawie 9 km wzdłuż brzegu morskiego w kierunku Sopotu. Jest nie tylko bezpieczną i komfortową drogą codziennych dojazdów do szkoły i pracy, ale także znakomitą trasą rekreacyjną. To najbardziej popularna trasa rowerowa w Gdańsku. W latach 2014–2019 roczna liczba przejazdów w tym miejscu wahała się od 816 tys. do niemal 1 mln.

Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Pasy rowerowe na ul. Wojska Polskiego i Wita Stwosza – pionierskie rozwiązanie w skali kraju. Pasy rowerowe zostały wytyczone na jezdni, wprowadzono także dostosowaną do nich organizację ruchu. Rozwiązanie jest znacznie tańsze niż budowa osobnej drogi dla rowerów, nie zabiera chodnika pieszym i nie zmniejsza przepustowości ulicy. Poprawia także widoczność i zmniejsza ryzyko kolizji. Rocznie przejeżdża tą trasą ponad 100 tys. rowerzystów.

Fot. Grzegorz Krajewski (Urząd Miejski w Gdańsku)

ROWEREM ZAWSZE Z GÓRKI

Rozbudowując sieć gdańskich dróg rowerowych, dbamy, by podróż nimi odbywała się **wygodnie i bezpiecznie**. Najważniejszymi udogodnieniami są:

- miejsca parkingowe dla rowerów przy węzłach komunikacyjnych, obiektach użyteczności publicznej i na terenie wszystkich gdańskich szkół podstawowych i gimnazjów oraz parkingi rowerowe typu „bike&ride” przy węzłach przesiadkowych;
- podniesione i kolorowe przejazdy przez skrzyżowania – zapewniają ciągłość tras rowerowych i zmuszają kierowców samochodów do zachowania ostrożności;
- spoczniki dla rowerzystów usytuowane przy skrzyżowaniach o dużym natężeniu ruchu rowerowego;
- odśnieżanie tras rowerowych w okresie zimowym;
- śluzki rowerowe ułatwiające i poprawiające bezpieczeństwo przy skręcaniu w lewo.

12 580

liczba nowych, powstałych w latach 2015–2019, miejsc postojowych dla rowerów

Parking rowerowy przy przystanku PKM Jasień.
Fot. Grzegorz Krajewski (Urząd Miejski w Gdańsku)

W marcu 2019 r. rowery Mevo pojawiły się na gdańskich drogach i trasach rowerowych. Nz. użytkowniczka Mevo na drodze przy al. Zwycięstwa.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

ROWER METROPOLITALNY MEVO

W marcu 2019 r. nowoczesne rowery miejskie pojawiły się na ulicach 14 gmin Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot (Trójmiasto, Tczew, Puck, Reda, Kartuzy, Sierakowice, Somonino, Stężyca, Władysławowo, Żukowo, Pruszcz Gdański, Rumia). Sieć stacji rowerowych została zintegrowana z systemem transportu publicznego, co umożliwiło łatwe przesiadki. Rower Mevo to **alternatywa dla**

samochodów i środek codziennego transportu wykorzystywany również do celów rekreacyjno-turystycznych. Ze względu na kolejne opóźnienia w dostawie rowerów oraz niedotrzymywanie parametrów obsługi systemu (związanych m.in. z usterkami i dostępnością rowerów), w październiku 2019 r. zapadła decyzja o rozwiązaniu umowy z dotychczasowym operatorem. Podjęte zostały konsultacje społeczne i rozmowy z potencjalnymi operatorami przed wznowieniem systemu. Mieszkańcy metropolii otrzymają do dyspozycji kilka tysięcy rowerów oraz ponad 600 stacji postojowych.

CHCEMY WIĘCEJ!

Rozwój komunikacji rowerowej to nie tylko inwestycje w infrastrukturę. Prowadzimy kampanie promocyjne i edukacyjne oraz angażujemy się w projekty, które pozwalają zwiększać znaczenie komunikacji rowerowej dla funkcjonowania miasta i komfortu mieszkańców.

PRZYJĘCIE KARTY BRUKSELSKIEJ

Podczas światowego kongresu rowerowego Velo-city 2009 w Brukseli kilkadziesiąt europejskich miast – w tym Gdańsk – przyjęło tzw. Kartę brukselską. Jako miasto jest zobowiązane do: zwiększania udziału komunikacji rowerowej w ruchu miejskim, zmniejszania ryzyka wypadków rowerowych, opracowania systemu parkingów rowerowych, zwiększenia wykorzystywania rowerów w dojazdach do szkół i miejsc pracy, działania na rzecz rozwoju turystyki rowerowej oraz podjęcia współpracy ze środowiskiem rowerowym, biznesem i instytucjami publicznymi w celu upowszechnienia ruchu rowerowego.

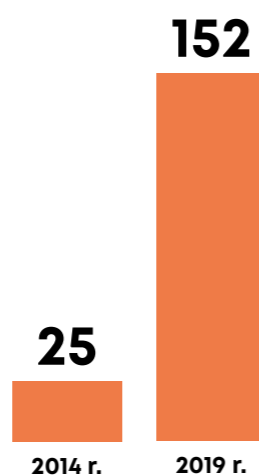
AUDYT POLITYKI ROWEROWEJ BYPAD

BYPAD to procedura kontroli jakości, która posłużyła zbadaniu gdańskiej polityki rowerowej. Przeprowadzony w 2010 r. audyt pozwolił skrupulatnie ocenić dotychczasowe działania i wypracować nowe kierunki rozwoju. Dzięki audytowi uporządkowano wiele kwestii formalnych i organizacyjnych dotyczących ruchu rowerowego i jego strategicznego miejsca w polityce rozwoju miasta. W oficjalnych dokumentach pojawił się termin „**mobilność aktywna**” rozumiana jako **wszelkie formy przemieszczania się w sposób niezmotoryzowany** – na rowerze, rolkach, pieszo itp. – oraz związane z nimi działania zmierzające do dostosowania przestrzeni do wszystkich użytkowników ruchu.

ROWEROWY MAJ

Gdański samorząd jest pomysłodawcą i organizatorem kampanii **Rowerowy Maj – największej w Polsce kampanii promującej zdrowy tryb życia i zrównoważoną mobilność wśród dzieci**. Łącząc zabawę z elementami rywalizacji, akcja popularyzuje rower jako środek transportu do i ze szkoły, uczy dobrych i zdrowych nawyków, które mają utrzymać się również po zakończeniu kampanii. Szkoły i klasy o największej frekwencji rowerowej otrzymują atrakcyjne nagrody (pieniężne, rzeczowe i zaproszenia na wycieczki w ciekawe miejsca). Pierwsza edycja kampanii odbyła się w 2014 r., a od 2016 r. biorą w niej również udział inne miasta i gminy w Polsce.

Liczba gdańskich placówek edukacyjnych uczestniczących w Rowerowym Maju

ponad
950 tys.
przejazdów

ponad
34 tys.
uczestników

Rowerowego Maja
w Gdańsku w 2019 r.

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA W OTOCZENIU SZKÓŁ

Chcemy zwiększyć bezpieczeństwo uczniów w codziennym podróżowaniu do szkoły, dlatego w 2019 r. rozpoczęliśmy realizację projektu „Audyt i certyfikacja warunków dla ruchu rowerowego i pieszego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych”. W ramach pilotażu udział w projekcie wzięło udział 10 gdańskich szkół. Dla każdej z nich przeprowadzony został audyt uwzględniający m.in.: **możliwość bezpiecznego dojazdu rowerem i dojścia pieszo**, parkowania i przechowywania rowerów i innego sprzętu (np. hulajnóg, deskorolek), stan infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego w otoczeniu szkoły, ograniczenie dojazdu samochodem bezpośrednio przed szkołę oraz popularyzację mobilności aktywnej wśród uczniów i personelu.

Rowerowa Stolica Polski

W 2016 r., po raz trzeci z rzędu, branżowy magazyn „RowerTour” przyznał Gdańskowi tytuł **Rowerowej Stolicy Polski**. Wyróżnienie to efekt wieloletnich inwestycji w infrastrukturę, ale również **zasługa licznych działań promocyjnych i edukacyjnych**, dzięki którym mieszkańcy i goście Gdańska w każdym wieku pokochali rower jako **aktywną formę rekreacji i codzienny środek transportu**.

Podsumowanie kampanii Rowerowy Maj oraz „Kreć kilometr dla Gdańska” – European Cycling Challenge w 2017 r. podczas rodzinnego pikniku rowerowego. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

” Nasza szkoła bierze udział w akcji Rowerowy Maj. Dzieciaki to uwielbiają. To świetna zabawa, ale również doskonała forma promocji zdrowia i aktywności fizycznej. Kampania ma charakter konkursu, co jeszcze bardziej wszystkich mobilizuje i integruje. Rowerowy Maj wyzwala mnóstwo pozytywnych emocji w duchu fair play i nakręca nas wszystkich do zdrowego trybu życia. Cieszymy się, że Gdańsk jest tak przyjazny rowerzystom!

Justyna Frańczak,
nauczycielka wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej nr 92 (na zdjęciu w czerwonej bluzie),
wraz z uczniami biorącymi udział w akcji Rowerowy Maj

ROWEROWA RYWALIZACJA MIAST

Mieszkańcy Gdańska trzykrotnie (lata 2015–2017) odnieśli zwycięstwo w międzynarodowej rowerowej rywalizacji miast European Cycling Challenge, która polegała na jeździe rowerem w maju i rejestrowaniu pokonanych tras za pomocą aplikacji. Celem kampanii była popularyzacja roweru jako środka komunikacji w codziennych dojazdach do pracy. W 2018 r. kampanię zastąpiła oparta na podobnych zasadach Ogólnopolska Gra Rowerowa (OGR).

KONGRES MOBILNOŚCI AKTYWNEJ

Od 2010 r. w Gdańsku organizowany jest Kongres Mobilności Aktywnej, jedno z największych w Europie **forów spotkań przedstawicieli samorządów, biznesu, organizacji pozarządowych, mieszkańców i wszystkich osób zainteresowanych tematyką mobilności**. Kongres wniósł wiele inspiracji i zmian w organizacji komunikacji rowerowej w Gdańsku. W wydarzeniu wzięło udział wielu światowej klasy specjalistów, m.in. Jan Gehl czy Mikael Coville Andersen.

LICZNIKI ROWEROWE

Pierwsze liczniki służące do pomiaru ruchu rowerowego pojawiły się w Gdańsku jesienią 2013 r. Pod koniec 2019 r. liczniki znajdowały się już w 28 lokalizacjach na terenie całego miasta. Część z nich posiada wyświetlacze pozwalające śledzić liczbę przejazdów w dniu bieżącym i od początku roku. Dane dostępne są także na oficjalnej stronie internetowej miasta poświęconej ruchowi rowerowemu www.rowerowygdansk.pl. Pomiar ułatwiają zarządzanie i planowanie ruchu rowerowego oraz pomagają w ocenie efektów działań promocyjnych i rozwoju infrastruktury.

5,7 mln

liczba przejazdów zmierzonych przez
12 wskaźnikowych liczników rowerowych
(2019 r.)

200 tys.

rekordowa liczba przejazdów rowerowych
w ciągu miesiąca (lipiec 2014 r.),
ul. Jantarowa, okolice moło w Brzeźnie

SPRAWNA KOMUNIKACJA MIEJSKA

Duża aglomeracja nie może funkcjonować bez transportu publicznego. W Gdańsku tworzy go wielopoziomowy, ciągle rozbudowywany i modernizowany system, dostosowany do trendów rozwojowych nowoczesnego miasta. Musimy elastycznie reagować na zmiany demograficzne i gospodarcze. Przykładem może być konieczność rozbudowy komunikacji miejskiej w związku z rozwojem południowych dzielnic. Chcemy, by transport publiczny był funkcjonalny i przyjazny mieszkańcom, a dzięki temu stanowił alternatywę dla prywatnych samochodów i stał się głównym środkiem poruszania się po Gdańsku.

Długość linii autobusowych i tramwajowych w Gdańsku

177,7 mln

liczba pasażerów komunikacji miejskiej w Gdańsku (2019 r.)

GDAŃSKI PROGRAM KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Najważniejsze inwestycje związane z rozwojem komunikacji miejskiej w Gdańsku powstały w ramach Gdańskiego Programu Komunikacji Miejskiej (GPKM). Poszczególne etapy realizowano od 2002 r. Prace nad GPKM rozpoczęły się jednak już w 1996 r. Wtedy powstały pierwsze analizy i plany dotyczące rozwoju transportu publicznego w mieście i aglomeracji. Początkowo program był wspierany finansowo przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, a w kolejnych latach przez Unię Europejską. **GPKM umożliwił budowę nowych tras tramwajowych, modernizację istniejących torowisk, zakup nowych tramwajów i autobusów oraz budowę węzłów przesiadkowych.**

1,85 mld zł

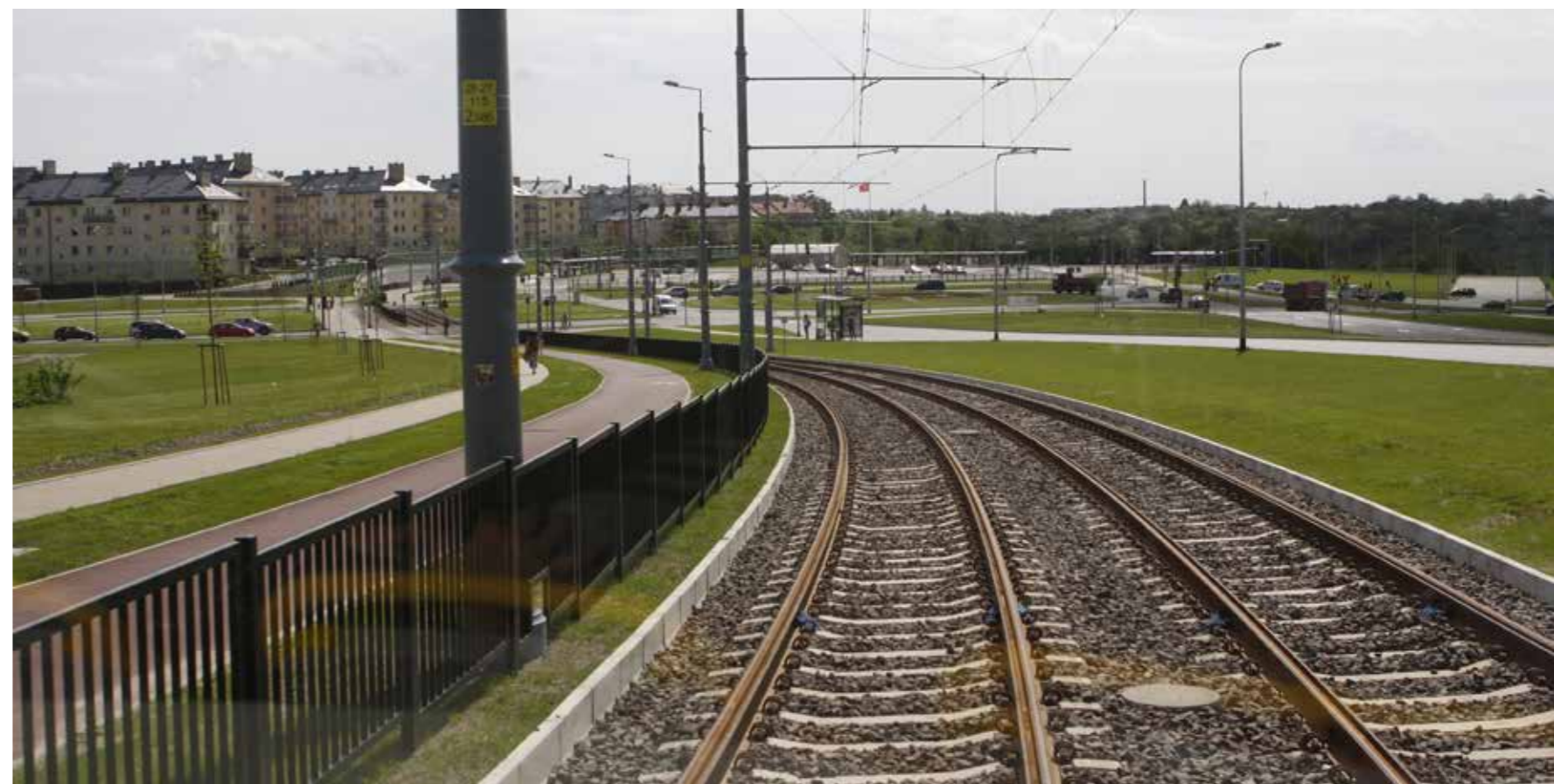
koszt realizacji Gdańskiego Programu Komunikacji Miejskiej

w tym prawie

1 mld zł

dotacji z UE

Nowa linia tramwajowa do pętli Łostowice-Świętokrzyska, otwarta w 2012 r.
Fot. Bartłomiej Borowczak (gdansk.pl)

NAJWAŻNIEJSZE EFEKTY REALIZACJI GPKM TO:

NOWE TRASY TRAMWAJOWE

- od węzła Grodecka do pętli Witosa, biegnąca w ciągu al. Armii Krajowej i Sikorskiego; trasa łączy Śródmieście z dzielnicą Chełm (najliczniej zamieszkaną dzielnicą Gdańska); długość 2,9 km; rok oddania – 2007;
- od pętli Witosa do pętli Łostowice-Świętokrzyska w ciągu ul. Witosa i al. Hawła (przedłużenie trasy na Chełm); długość 3,4 km; rok oddania – 2012;
- od pętli Siedlce do pętli PKM Brętowo w ciągu ul. Nowolipie, Rakocznego i Bulońskiej; długość 3,7 km; rok oddania – 2015.

W 2018 r. rozpoczęła się budowa kolejnej trasy tramwajowej wzdłuż powstającej ul. Nowej Bulońskiej, która w styczniu 2020 r. została nazwana aleją Pawła Adamowicza. Będzie miała prawie 3 km długości i poprowadzi do skrzyżowania z ul. Warszawską i Jabłoniową. Planowany termin zakończenia prac – połowa 2020 r. W ramach kolejnego etapu GPKM planowana jest również budowa trasy tramwajowej wzdłuż ul. Nowej Warszawskiej, która połączy istniejącą trasę tramwajową na Chełmie z powstającą trasą wzdłuż al. Pawła Adamowicza.

13 km

nowych tras tramwajowych

57 km

zmodernizowanych torowisk tramwajowych w ramach GPKM (2002–2020)

TRASY TRAMWAJOWE ORAZ POMORSKA KOLEJ METROPOLITALNA

- Przebieg Pomorskiej Kolei Metropolitalnej
- Trasy wybudowane przed 1990 r.
- Trasa do przystanku PKM Brętowo
- Trasa do pętli Witosa
- Trasa do pętli Łostowice-Świętokrzyska
- Trasa wzdłuż al. Pawła Adamowicza

ZMODERNIZOWANE TOROWISKA TRAMWAJOWE

Inwestycje w komfort i bezpieczeństwo podróżowania obejmują nie tylko tworzenie nowych połączeń tramwajowych, ale także dbałość o stan i systematyczne modernizacje istniejących torowisk.

W kolejnych etapach GPKM remontowane były torowiska wzdłuż odcinków gdańskich ulic:

- od Obrońców Westerplatte do Pomorskiej wraz z pętlą Oliwa, Legionów i Rzeczypospolitej, Zwycięstwa i Hallera (2002–2003);
- Wały Jagiellońskie, Pomorska, Mickiewicza, Wita Stwosza, Grunwaldzka, Zwycięstwa, wiadukt Błędnik (2004–2008);
- Nowe Ogrody i Kartuska, Rzeczypospolitej, Krasickiego, Rybołowców, Wolności, Strajku Dokerów, Grunwaldzka i Wojska Polskiego, Kliniczna i węzeł Kliniczna, Hallera, Pomorska, Jana z Kolna (2010–2012);
- Siennicka i Lenartowicza (2014–2015);
- Budzysza, Stryjewskiego oraz Nowotna (2018–2020).

Torowisko na Przeróbce wyremontowane w ramach Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej (2015 r.). Nz. tzw. przystanek wiedeński.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

NOWE POJAZDY KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Dzięki GPKM oraz innym źródłom finansowania kupujemy nowe i modernizujemy używane pojazdy komunikacji miejskiej. Ich standard **zwiększa komfort podróżowania i bezpieczeństwo ruchu**, obniża awaryjność oraz poziom hałasu i emisji spalin.

140 tramwajów

277 autobusów

liczba pojazdów komunikacji miejskiej
w 2019 r. (stan inwentarzowy)

Ciągle inwestujemy w poprawę komfortu podróżowania komunikacją miejską. Kupujemy nowe tramwaje wyposażone w monitoring wewnętrzny, ekrany informacyjne oraz zapowiedzi głosowe informujące pasażerów o kolejnych przystankach. Nowe autobusy zastępują wyeksploatowane pojazdy niespełniające norm emisji spalin. Oprócz zakupu nowym sposobem na unowocześnienie taboru jest dzierżawa pojazdów. Dzięki temu rozwiązaniu w 2020 r. Gdańsk zyska 48 nowych autobusów.

**100% autobusów
niskopodłogowych
od 2009 r.**

WĘZŁY PRZESIADKOWE ORAZ PRZYSTANKI INTEGRACYJNE

Miejskie sieci tramwajowe, autobusowe i kolejowe tworzą system naczyń połączonych. Korzystanie z komunikacji niejednokrotnie wymaga przesiadek pomiędzy liniami lub przewoźnikami. Aby to ułatwić, tworzymy węzły przesiadkowe i przystanki integracyjne. Część z nich zaplanowano tak, by dawać również możliwość pozostawienia samochodu lub roweru w okolicy przystanku. Chcemy w ten sposób zachęcać użytkowników aut do przesiadania się do komunikacji zbiorowej.

Przykłady takich inwestycji:

- pętla Świętokrzyska,
- pętla Siedlce,
- węzeł Gdańsk-Śródmieście,
- przystanek Warnieńska,
- węzły integracyjne przy przystankach Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.

86%

mieszkańców pozytywnie ocenia
dostępność komunikacji autobusowej

(2018 r.)

Gdańskie Autobusy i Tramwaje Sp. z o.o.
podpisały w 2018 r. umowę z EvoBus Sp. z o.o.
na dostarczenie 46 nowych autobusów
Mercedes-Benz Citaro, takich jak ten na zdjęciu.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

WSPIERAMY KOMUNIKACJĘ MIEJSKĄ

Dobry transport publiczny to nie tylko gęsta siatka połączeń i nowe pojazdy. Chcemy, by komunikacja miejska była faktyczną alternatywą dla komunikacji samochodowej, dlatego inwestujemy w rozwiązania, które czynią podróż autobusem lub tramwajem łatwą, wygodną i przyjazną naszej codzienności.

BILETOMATY

Biletomaty to ogromne udogodnienie dla użytkowników komunikacji miejskiej. Umożliwiają zakup biletów jednorazowych, a zdecydowana większość z nich – również doładowanie elektronicznego biletu okresowego. Pierwsze automaty biletowe w Gdańsku pojawiły się w 2011 r. W 2019 r. na terenie Gdańska było **105 biletomatów**.

TABLICE INFORMACJI PASAŻERSKIEJ

Rozmieszczone na najbardziej uczęszczanych przystankach tablice **prezentują szacowany czas przyjazdu pojazdów komunikacji miejskiej**. Mogą także wyświetlać aktualne informacje np. o zmianach organizacji ruchu czy sytuacjach awaryjnych. Od niedawna prezentują także informacje nt. stężenia zanieczyszczeń w powietrzu. Na stronie internetowej Zarządu Transportu Miejskiego można sprawdzić wirtualną tablicę dla każdego przystanku w Gdańsku. W 2019 r. system informacji pasażerskiej tworzyło **117 tablic**. W ramach projektu GPKM pojawią się 84 kolejne.

WIATY PRZYSTANKOWE

Przed laty większość przystanków poza centrum miasta stanowiły charakterystyczne słupki z rozkładem jazdy. Wiemy, że nie było to komfortowe rozwiązanie, szczególnie podczas złej pogody. Dlatego budujemy nowe i estetyczne wiaty, które dzięki ławkom i zadaszeniu pozwalają **wygodnie oczekiwać na autobus lub tramwaj**. Część z nich wyposażona jest w tablice informacyjne do wieszania reklam i ogłoszeń, co skutecznie zapobiega oklejaniu ścian ulotkami. W 2019 r. mieliśmy **734 wiaty**. W ramach projektu GPKM zaplanowano montaż kolejnych 64 wiat.

BUSPASY I PASY AUTOBUSOWO-TRAMWAJOWE

Specjalne pasy dla pojazdów komunikacji miejskiej wprowadzono, aby umożliwić im swobodny przejazd na zatoczonych odcinkach dróg. W 2019 r. łączna długość buspasów wynosiła prawie 4 km. Wyznaczone zostały na najważniejszych szlakach komunikacyjnych miasta, m.in. na ulicach: Podwale Przedmiejskie, Jaśkowa Dolina, Podwale Grodzkie, Trakt św. Wojciecha. Ponadto – naul. Rakoczego, Siennickiej i Lenartowicza – mamy 1,5 km pasów tramwajowo-autobusowych.

BEZPŁATNA KOMUNIKACJA MIEJSKA DLA GDAŃSKICH DZIECI

Od 2018 r. tysiące gdańskich uczniów i przedszkolaków mogą podróżować komunikacją publiczną za darmo. Aby korzystać z bezpłatnych przejazdów miejskimi autobusami i tramwajami, trzeba mieć ważną legitymację szkolną i posiadać Kartę mieszkańca. Rozwiązanie to na pewno pozwala odciążyć domowe budżety. Mamy również nadzieję, że dzięki tym ułatwieniom dzieci i młodzież polubią przemierzanie się komunikacją miejską i w przyszłości będzie ona środkiem ich codziennego transportu. **W 2019 r. do bezpłatnych przejazdów uprawnionych było ponad 64 tys. uczniów**.

Z myślą o przyszłości testujemy nowoczesne rozwiązania transportowe. W 2019 r. przez miesiąc na drodze prowadzącej do Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego (ul. Karwieńska) kursował – po raz pierwszy w Polsce – autonomiczny bus. Funkcjonował jako bezpłatna linia komunikacji miejskiej. Była to świetna okazja, by przekonać się, jak poruszają się nowoczesne pojazdy bez kierowcy. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Przystanek na pętli Siedlce, ułatwiający przesiadki między liniami. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

WSPÓLNY BILET

Po Gdańsku i regionie możemy przemieszczać się, korzystając z usług różnych przewoźników. **Wspólny bilet Fala**, nad którym trwają jeszcze prace, ułatwi podróżowanie i zwiększy atrakcyjność transportu publicznego. Powstanie platforma scalająca wszystkie taryfy biletowe obowiązujące w województwie. Dzięki temu pasażer kupując bilet, nie będzie musiał martwić się tym, któremu przewoźnikowi płaci, a system dobierze najkorzystniejszą dla niego ofertę przewozową na całej trasie podróży.

Ponadto od 25 marca 2020 r. mieszkańcy Gdańska mogą korzystać ze **wspólnego biletu okresowego** na tramwaje, autobusy oraz wszystkie pociągi Szybkiej Kolei Miejskiej oraz PolRegio w granicach miasta.

ROZWÓJ POŁĄCZEŃ KOLEJOWYCH

POMORSKA KOLEJ METROPOLITALNA (PKM)

Uruchomiona w 2015 r., Pomorska Kolej Metropolitalna była pierwszą nową linią kolejową wybudowaną w Polsce od 1989 r. Jej powstanie miało **ogromne znaczenie dla rozwoju Gdańska i regionu**. Po pierwsze, inwestycja pozwoliła stworzyć sprawny system transportu publicznego, łączący centrum miasta oraz jego górny taras z lotniskiem. W wymiarze regionalnym realizowana przez samorząd województwa pomorskiego PKM stała się kluczowym ogniwem komunikacyjnym łączącym aglomerację trójmiejską z terenem Kaszub. Pozwoliła także na ograniczenie natężenia ruchu samochodowego i znaczące skrócenie czasu dojazdu do i z Gdańska.

Pomorska Kolej Metropolitalna (PKM). Przejazd szynobusu po wiadukcie nad ul. Słowackiego w Gdańsku, po lewej przystanek PKM Niedźwiednik. Widok z osiedla o tej samej nazwie. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

53,1 mln zł

wartość gruntów przekazanych przez miasto pod budowę PKM

62,8 mln zł

koszt budowy węzłów integracyjnych przy przystankach PKM (Jasień, Brętowo, Kiełpinek, Rębiechowo, Osowa)

SZYBKA KOLEJ MIEJSKA (SKM)

Szybka Kolej Miejska stanowi „kręgosłup komunikacyjny” Trójmiasta. Łącząc całą aglomerację, zespala również regionalny system transportu publicznego złożony ze wszystkich pozostałych środków komunikacji: tramwajów, autobusów i trolejbusów. SKM to także symbol Trójmiasta – dynamicznego organizmu złożonego z różnych i przenikających się ośrodków. W 2008 r. do spółki PKP SKM w Trójmieście przystąpiła kapitałowo gmina miasta Gdańska i objęła kapitał zakładowy w kwocie łącznej 21 mln zł (w latach 2008–2011) i tym samym stała się jednym z siedmiu obecnych udziałowców (prawie 13% udziału w kapitale zakładowym). Udział gminy Gdańsk umożliwił realizację projektów, które miały duże znaczenie dla rozwoju systemu transportu publicznego miasta. Objęły one między innymi stworzenie dwóch nowych przystanków SKM:

• Gdańsk Stadion Expo

Przystanek wraz ze zmodernizowaną linią kolejową został oddany do użytku wiosną 2012 r. Jego budowa była jedną z inwestycji związanych z organizacją Euro 2012. Nowe połączenie umożliwiało szybkie przewiezienie kibiców z centrum miasta na stadion. Obecnie przejazdy odbywają się w dniach imprez sportowych na stadionie, koncertów oraz w czasie trwania targów w AmberExpo.

Wkład miasta do inwestycji wyniósł 2,1 mln zł;

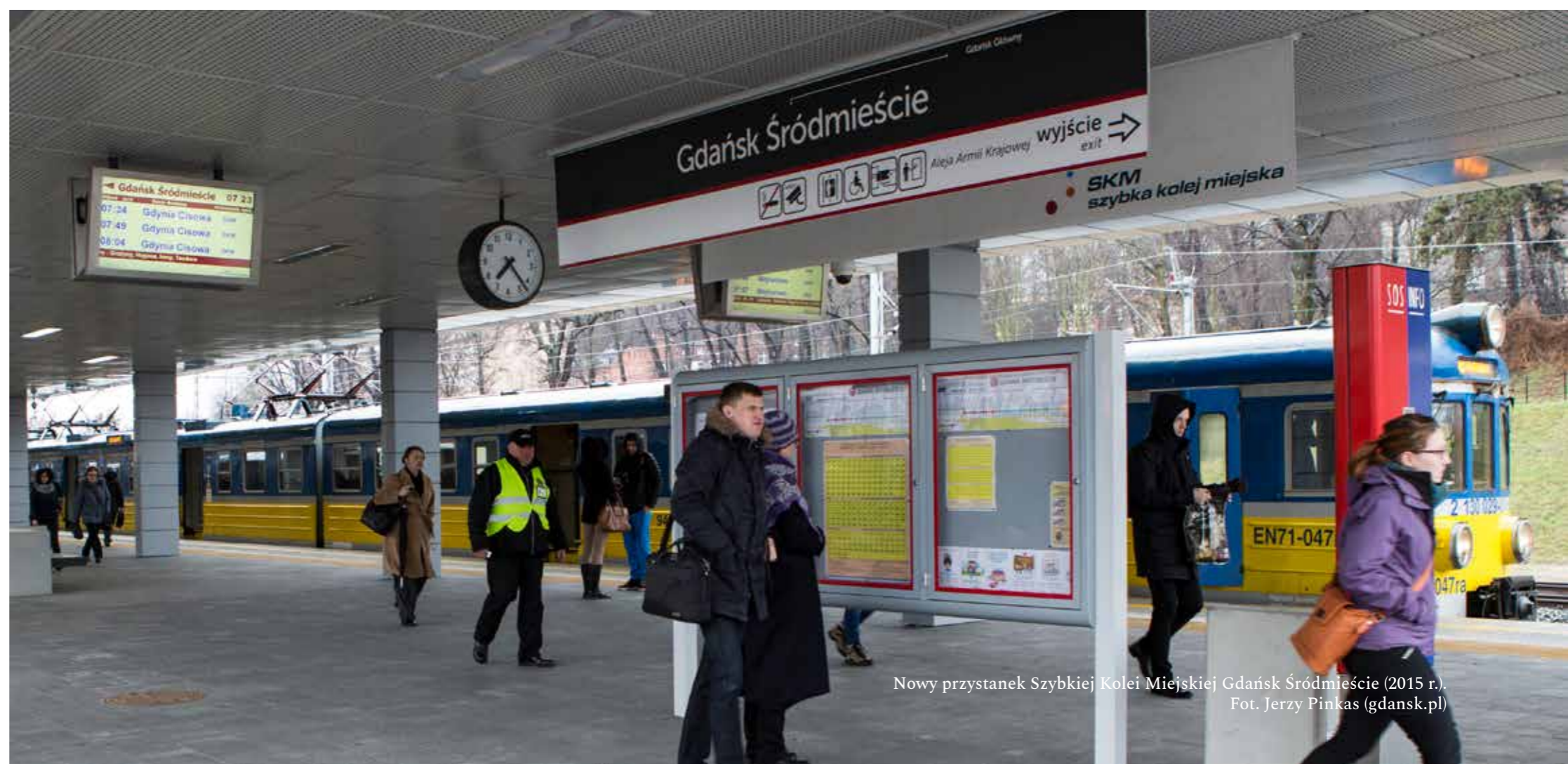
• Gdańsk Śródmieście

Oddany do użytku w 2015 r. ułatwia dojazd do pobliskich urzędów (marszałkowski, wojewódzki, skarbowy), Teatru Szekspirowskiego oraz atrakcji Głównego Miasta. **Wartość inwestycji: 80 mln zł, z czego 30% sfinansowało miasto Gdańsk.**

Z myślą o potrzebach komunikacyjnych Gdańska i regionu w 2019 r. podpisany został list intencyjny w sprawie przedłużenia linii SKM do południowych dzielnic Gdańska i gmin sąsiednich. Podstawą do podjęcia dalszych decyzji będzie studium, które wskaże, jaki przebieg linii byłby najkorzystniejszy.

Przystanek Gdańsk Stadion Expo.
Fot. Bartłomiej Borowczak (gdansk.pl)

Nowy przystanek Szybkiej Kolei Miejskiej Gdańsk Śródmieście (2015 r.).
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

42 mln pasażerów

korzysta rocznie z SKM

A man with short dark hair, wearing a black leather motorcycle jacket over a white collared shirt, stands in an urban setting at night. He is looking slightly to his left. The background is blurred, showing a traffic light on the left and a building with warm interior lights and a red horizontal band. The sky is a deep blue.

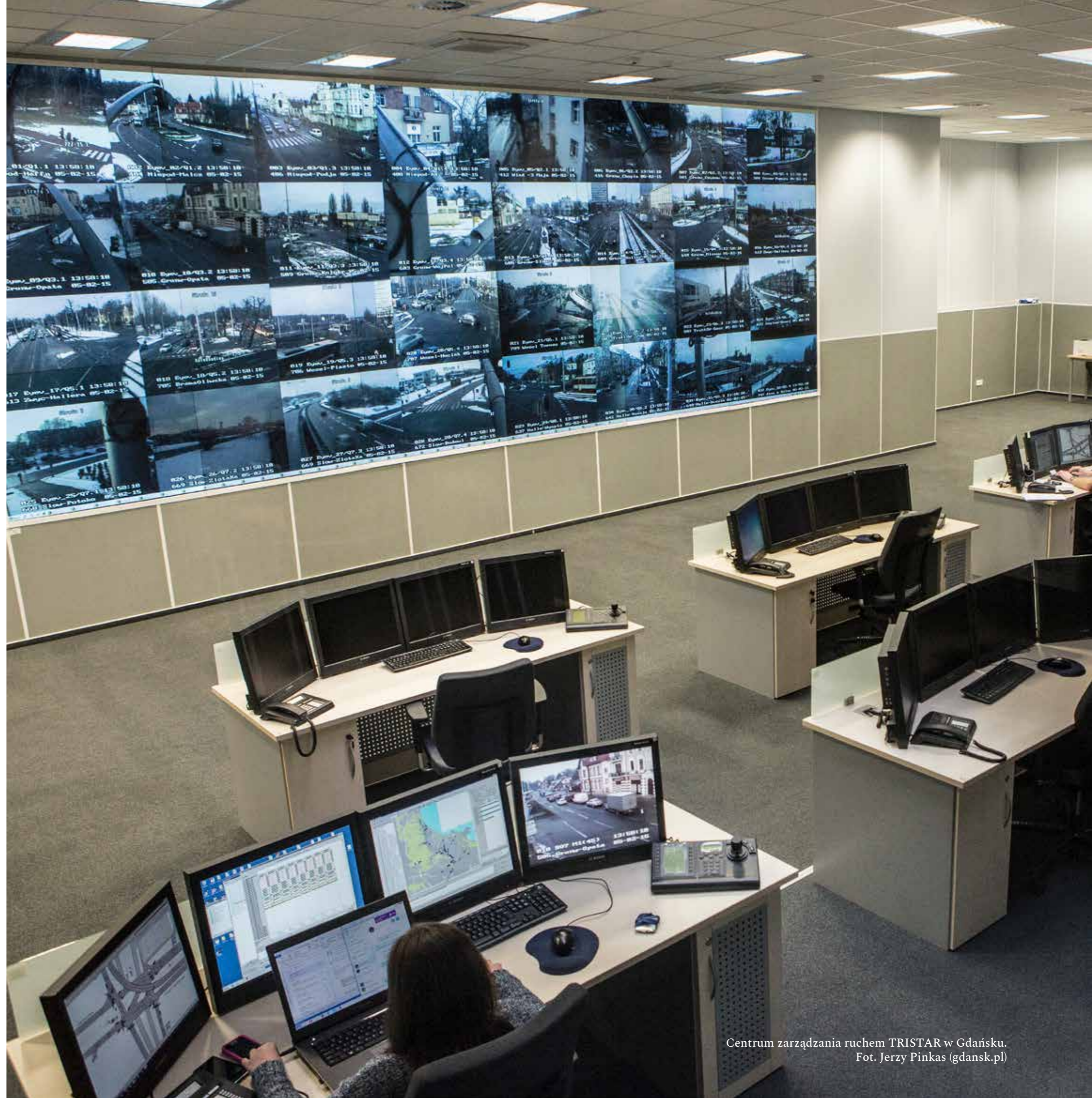
” Lubię Gdańsk między innymi dlatego, że potrafimy ciągle modernizować miasto. Zmiany, które odczuwam na co dzień, to większa łatwość przemieszczania się. Gdańsk jest coraz bardziej przyjazny dla transportu publicznego, czyli dla nas, mieszkańców – nowe trasy, węzły, tabor, dostosowanie rozkładów tramwajów i autobusów. Czy to Chełm, Piecki-Migowo, czy Śródmieście – mogę sprawniej i wygodniej dojechać w każdy zakątek miasta. Czasem komunikacją miejską jest też po prostu szybciej niż samochodem. I nie ma problemu z parkowaniem :-)

Paweł „Nico” Baranowski,
kaskader filmowy, gdańszczanin

INTELIGENTNY SYSTEM STEROWANIA RUCHEM TRISTAR

TRISTAR znacznie usprawnił poruszanie się po Trójmieście. Inteligentny system pozwolił na automatyzację procesu zarządzania ruchem drogowym i komunikacją publiczną na obszarze Gdyni, Sopotu i Gdańska. „Sercem” TRISTARA jest budynek z salą operatorską i stanowiskami zarządzania ruchem pojazdów. Znajduje się tam ekran o wymiarach 8x3 m, na którym wyświetlają się obrazy z kamer nadzoru wizyjnego oraz informacje dostarczane przez wszystkie urządzenia systemu. Przesłane dane pozwalają generować tzw. inteligentną zieloną falę, regulującą płynny przejazd pojazdów głównymi szlakami komunikacyjnymi Trójmiasta. TRISTAR umożliwia także kontrolę nad parkingami (tablice świetlne kierują nas tam, gdzie znajdziemy wolne miejsce) oraz informuje na specjalnych wyświetlaczach przystankowych o ewentualnym opóźnieniu autobusu czy tramwaju. Wdrożenie TRISTARA zdecydowanie poprawiło płynność ruchu ulicznego. System pozwala też na lepszy nadzór nad transportem publicznym w mieście, optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury drogowej, sprawne zarządzanie ratownictwem drogowym oraz szybkie przekazywanie informacji kierowcom i podróżnym. Sprawne działanie systemu zapewnia między innymi 79 kamer oraz 23 rejestratory szybkości, a także ponad 100 tablic informacyjnych na terenie całego Trójmiasta.

Wartość inwestycji: 184,3 mln zł, w tym 156,2 mln z funduszy UE, 15 mln wkład Gdańska, 10,8 mln wkład Gdyni oraz 2,3 mln wkład Sopotu.

DROGI

Ruch drogowy jest energią miasta. Napędza gospodarcze mechanizmy i stanowi o dynamice codzienności. Siła jego nurtu zależy od jakości i wydolności sieci dróg, którymi płynie. Ich zadaniem jest umożliwić sprawny kontakt, transport oraz dostęp do każdego zakątka i funkcji aglomeracji. Gdańsk to miasto, które jest cały czas w ruchu i którego potencjał od zawsze opierał się na przepływie ludzi i dóbr. Dlatego myśląc o rozwoju miasta, musimy ciągle inwestować w system połączeń drogowych. Dbamy, by był przyjazny mieszkańcom i ich codziennym potrzebom, ale również by niezmiennie czynił Gdańsk ważnym europejskim węzłem komunikacyjnym.

POŁĄCZENIE LOTNISKA Z PORTEM MORSKIM – TRASA SŁOWACKIEGO

Trasa Słowackiego to jeden z najważniejszych szlaków komunikacyjnych Gdańska, łączący port lotniczy w Rębiechowie z terenami portowymi i przemysłowymi po obu stronach Martwej Wisły i trasą Sucharskiego.

Trasa powstawała etapami:

- 2004 r. – pięciokilometrowy odcinek „leśny”, od ronda św. Jana de la Salle do ul. Budowlanych. Jego trasa biegnie głównie przez obszar Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Ten fragment drogi został zmodernizowany i rozbudowany do dwóch jezdni po dwa pasy ruchu. Przebudowano i zmodernizowano także węzeł drogowy Matarnia. Inwestycja została zrealizowana wspólnie z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad oraz koncernem IKEA. Suma nakładów inwestycyjnych wyniosła 50,4 mln zł (w tym 27 mln zł GDDKiA oraz 15 mln zł IKEA);

GŁÓWNY UKŁAD DROGOWY

W mieście ważny jest system dróg, który umożliwia sprawną komunikację pomiędzy najważniejszymi częściami aglomeracji. Pozwala ograniczyć ruch na wewnętrznych ulicach miasta, a poprawiając możliwości tranzytu i płynność transportu, ma także ogromne znaczenie gospodarcze. Jednym z głównych impulsów do stworzenia obecnej ramy komunikacyjnej Gdańska była organizacja Euro 2012. Konieczność przygotowania miasta na ogromne międzynarodowe wydarzenie oraz fundusze Unii Europejskiej pozwoliły wykonać inwestycje, które miały rewolucyjny wpływ na rozwój naszego miasta i całego regionu.

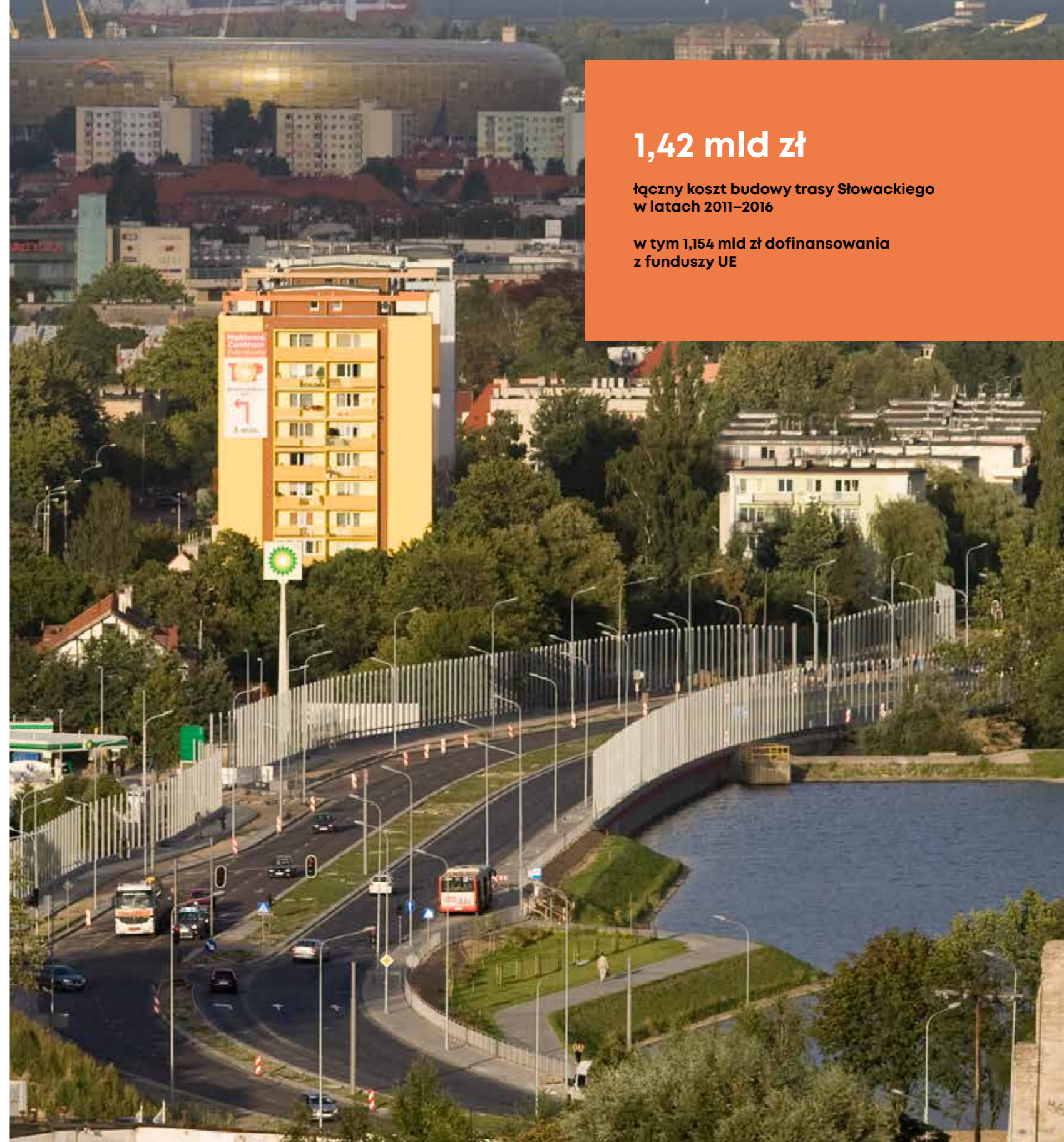
- lata 2011–2016 – kolejne 10,7 km trasy:

- odcinek od ul. Spadochroniarzy do ul. Budowlanych – w tym m.in. budowa drugiej jezdni na ul. Słowackiego, budowa i przebudowa chodników i dróg rowerowych, przebudowa przejazdu kolejowego;
- odcinek od ul. Potokowej do al. Rzeczypospolitej (ul. Żołnierzy Wyklętych) – w tym m.in. budowa nowej drogi, budowa estakady nad ul. Grunwaldzką, nowy wiadukt na torami PKP, trzy nowe tunele dla pieszych;
- odcinek od al. gen. J. Hallera do węzła Marynarki Polskiej – w tym m.in. budowa Drogi Zielonej od al. Hallera do ul. Marynarki Polskiej, przebudowa wiaduktu nad ul. Kochanowskiego, terenami kolejowymi i ul. Pokoleń Lechii Gdańsk;
- odcinek od węzła Marynarki Polskiej do węzła Ku Ujściu – odcinek łączący z trasą Sucharskiego przez tunel pod Martwą Wisłą, wraz z budową ronda o średnicy zewnętrznej 130 m (węzeł Marynarki Polskiej).

1,42 mld zł

łącznie koszt budowy trasy Słowackiego w latach 2011–2016

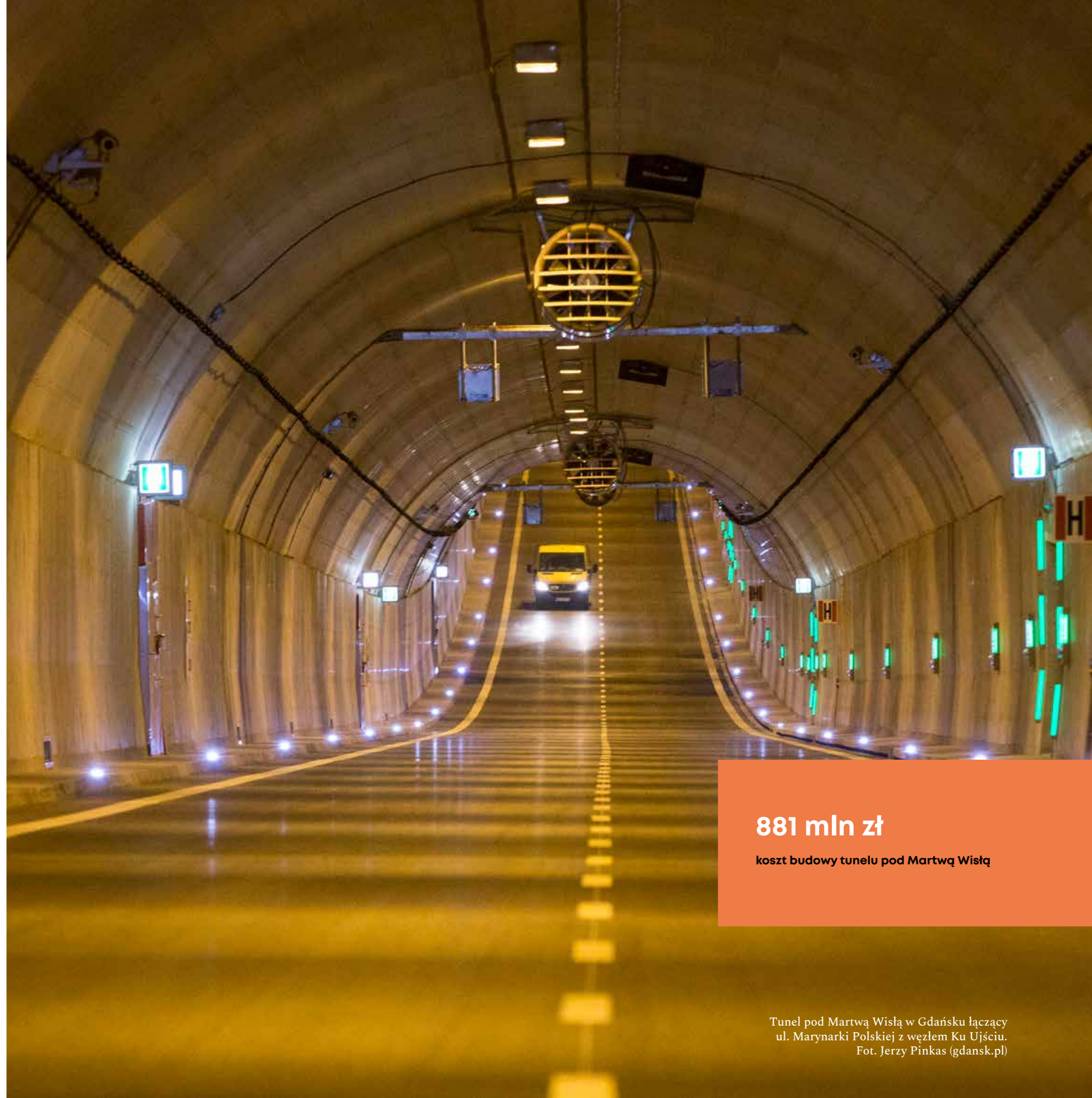
w tym 1,154 mld zł dofinansowania z funduszy UE

Widok na „miejski” odcinek trasy Słowackiego, biegnący od ronda im. św. Jana de La Salle na Niedźwiedniku w kierunku al. Grunwaldzkiej. Widok z osiedla Niedźwiednik. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

TUNEL POD MARTWĄ WISŁĄ IM. ARCYBISKUPA TADEUSZA GOCŁOWSKIEGO

Oddany do użytku wiosną 2016 r. tunel stanowi jeden z kluczowych elementów trasy Słowackiego. Biegnie pod rzeką i jest pierwszym tego typu obiektem w Polsce. Długość przekopu wynosi 1,3 km, a w najgłębszym miejscu przebiega 35 metrów poniżej lustra wody. Jego powstanie **stworzyło bezpośrednie połączenie pomiędzy trasą Słowackiego a trasą Sucharskiego i obwodnicą południową**. Umożliwiło to wyprowadzenie poza ścisłe centrum ciężkiego ruchu tranzytowego, co z kolei przelożyło się na poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz jakości powietrza w mieście. Inwestycja przyczyniła się też do poprawy komunikacji pomiędzy terenami przemysłowymi i portowymi położonymi na obu brzegach Martwej Wisły. W ciągu doby przez tunel przejeżdża ponad 25 tys. samochodów. W badaniach ankietowych mieszkańcy wskazali inwestycje drogowe, w tym tunel pod Martwą Wisłą, jako największy sukces władz miasta w 2016 i 2017 r.

881 mln zł

koszt budowy tunelu pod Martwą Wisłą

Tunel pod Martwą Wisłą w Gdańsku łączący
ul. Marynarki Polskiej z węzłem Ku Ujściu.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

TRASA SUCHARSKIEGO

Ukończona w 2014 r. droga łączy tereny Portu Północnego z obwodnicą południową, a tym samym z siecią dróg krajowych i międzynarodowych. Powstanie trasy przyczyniło się do poprawy dostępności i konkurencyjności portu morskiego w Gdańsku. Miało także wpływ na ograniczenie ciężkiego ruchu samochodowego w centrum miasta oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gdańska. **Łączna wartość inwestycji wyniosła 472,6 mln zł, w tym 378,2 mln stanowiło dofinansowanie z funduszy UE.**

USPRAWNIENIE RUCHU W DZIELNICACH PORTOWYCH

Miasto Gdańsk wspólnie z Zarządem Morskiego Portu Gdańsk S.A. uczestniczyło w realizacji trzech projektów zwiększających potencjał przeładunkowy i usprawniających ruch w dzielnicach portowych. Prace objęły szeroko zakrojoną modernizację infrastruktury drogowej. Inwestycja poprawiła dostępność nabrzeży portowych oraz podniosła standard i bezpieczeństwo ruchu drogowego w tym rejonie. Projekty zrealizowane zostały w latach 2007–2008. **Wartość inwestycji wyniosła 152,1 mln zł, w tym: miasto Gdańsk – 28,3 mln zł, Zarząd Portu – 44,1 mln zł oraz fundusze UE – 79,7 mln zł.**

Biegący nad Martwą Wisłą most wantowy im. Jana Pawła II był pierwszym oddanym do użytku elementem trasy Sucharskiego (2001 r.). Jego budowa została sfinansowana z budżetu państwa i wsparta pożyczką z Banku Światowego. Wartość inwestycji to 150 mln zł.

Most wantowy nad Martwą Wisłą w ciągu trasy Sucharskiego.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

OBWODNICA POŁUDNIOWA GDAŃSKA

Obwodnica jest rozwiązaniem, które odmieniło komunikację w Gdańsku. Jej otwarcie w 2012 r. umożliwiło wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centrum miasta. Nowoczesna droga ekspresowa łączy najważniejsze dla aglomeracji szlaki, czyli obwodnicę Trójmiasta, autostradę A1, ruchliwą krajową „siódemkę” oraz trasę Sucharskiego, stanowiącą dojazd do portu morskiego. Obwodnica ma długość 17,9 km, z czego 2,8 km to najdłuższa w Polsce estakada drogowa. Poza Gdańskiem biegnie przez gminy: Pruszcz Gdański, Kolbudy i Cedry Wielkie. Inwestycja została sfinansowana z budżetu centralnego i zrealizowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. **Jej koszt wyniósł 1,441 mld zł, w tym 1,226 mld stanowiło dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej.**

WĘZEL KARCZEMKI

Węzeł drogowy leżący na skrzyżowaniu trasy W-Z i obwodnicy Trójmiasta jest jednym z największych tego typu obiektów drogowych w Polsce. Powstał w latach 2010–2012 dzięki połączeniu sił i środków Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, miasta Gdańska, funduszy unijnych oraz prywatnego inwestora Auchan Polska. Łączna długość zbudowanych dróg to 13,9 km, w tym 3,4 km to całkowicie przebudowany i poszerzony do trzech pasów odcinek obwodnicy, a 10,5 km to łącznice i drogi zbiorcze. W ramach inwestycji powstało także 11 wiaduktów. **Wartość inwestycji to 262,4 mln zł.**

TRASA W-Z

Historia budowy trasy W-Z sięga końca lat 50. ubiegłego stulecia, kiedy wybudowano pierwszy jej fragment – ul. Podwale Przedmiejskie na odcinku od ul. Chmielnej do ul. Okopowej. Przez kolejne 20 lat prace nad rozbudową trasy W-Z były wstrzymane. Szybko rozwijające się miasto zaczęło jednak potrzebować dróg, które mogłyby odciążać je z ciężkiego ruchu tranzytowego. Na początku lat osiemdziesiątych rozpoczęto budowę kolejnego odcinka trasy od ul. 3 Maja do al. Sikorskiego. Kolejny (od al. Sikorskiego do skrzyżowania z ul. Łostowicką) powstał dopiero w latach 1996–1998. Budowa nabrała rozpędu rok później, kiedy zarząd nad drogami krajowymi łączącymi w granicach miast przejęły władze samorządowe. Od tego czasu powstały:

- **1999–2000** – odcinek od ul. Łostowickiej do ul. Jabłoniowej, długość 2 km; wartość inwestycji – 70 mln zł;
- **2006–2007** – odcinek od ul. Jabłoniowej do ul. Kartuskiej, długość 2,4 km (oraz 4,2 km przebudowanych ulic bocznych), wartość inwestycji – 56,1 mln zł (w tym 35,2 mln zł ze środków UE);
- **2010–2011** – odcinek od ul. Kartuskiej do ul. Otomińskiej wraz z budową i przebudową dróg bocznych, wartość inwestycji – 138,3 mln zł (w tym 91 mln zł ze środków UE).

Dzięki dokończeniu trasy Gdańsk uzyskał szybkie i bezpośrednie połączenie drogi krajowej nr 7 z obwodnicą, autostradą A1 oraz Śródmieściem.

Obwodnica południowa oddana do użytkowania w 2012 r.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

USPRAWNIENIE RUCHU W ROZWIJAJĄCYCH SIĘ DZIELNICACH

Powstawanie nowych osiedli oraz wzrost liczby mieszkańców stworzyły konieczność usprawnienia sieci drogowej wewnątrz i pomiędzy rozwijającymi się obszarami miasta. Dotyczyło to szczególnie południowych i zachodnich dzielnic Gdańska. Potrzebowały one połączeń umożliwiających mieszkańcom swobodne dojazdy do pracy, szkół, centrum czy głównych dróg wylotowych. Kreując kierunki rozwoju miasta i analizując dynamikę ruchu, zwracamy uwagę na wszystkie obszary miasta. Pozwala to przewidywać zmiany i przygotowywać plany poprawy funkcjonalności kolejnych gdańskich ulic. Tworzenie nowych i modernizacja istniejących połączeń drogowych to ciągły proces. Nie tylko musimy wychodzić naprzeciw bieżącym potrzebom komunikacyjnym miasta, ale wręcz je wyprzedzać. Przykładami takich działań są projekty drogowe dla południowych dzielnic Gdańska oraz ulica Nowa Wałowa.

UL. POPIEŁUSZKI

Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w latach 2012–2014, a głównymi inwestorami były gmina miasta Gdańsk oraz podmiot prywatny. Inwestycja obejmowała budowę nowej ulicy biegnącej przez historyczne tereny Stoczni Gdańskiej, od Bramy Oliwskiej i al. Zwycięstwa do ul. Rybaki Górne. Założenia planistyczne dla tego obszaru czynią ul. Popiełuszki główną osią komunikacyjną obszaru Młodego Miasta. Tak więc nowa droga nie tylko spina komunikacyjnie dawne tereny stoczniowe, ale symbolicznie łączy je z przyszłością tego miejsca. Dalsze plany przewidują przedłużenie ulicy tunelem aż do ul. Elbląskiej. Wartość inwestycji: ok. 88 mln zł, w tym: podmiot prywatny ok. 62 mln zł, gmina miasta Gdańska ok. 26 mln zł.

Dynamiczny rozwój dzielnic południowych spowodował konieczność opracowania kompleksowego planu rozwoju układu transportowego (drogowo-tramwajowego) na tym obszarze. Pierwsza wersja „Strategicznego programu transportowego dzielnicy Południe” została uchwalona w 2011 r. W 2016 r. zatwierdzono aktualizację, która koresponduje z dynamiką rozwoju miasta.

Głównymi inwestycjami zrealizowanymi w ramach programu są:

AL. HAVLA

Oddanie do ruchu al. Havla w 2011 r. miało kluczowe znaczenie dla poprawy warunków transportowych w południowej części miasta. Nowa ulica poprawiła komfort codziennych podróży tysięcy gdańszczan. Oprócz budowy nowej drogi prace objęły m.in. modernizację skrzyżowań, stworzenie chodników i dróg rowerowych oraz przebudowę odcinków ulic bocznych. Całość inwestycji poprawiła więc przejezdność dróg na rozległym obszarze osiedli położonych w rejonie ulic: Wilanowskiej, Łódzkiej, Warszawskiej, Jabłoniowej i Świętokrzyskiej. Funkcjonalność rozwiązań komunikacyjnych alei Havla uzupełnił węzeł integracyjny na pętli tramwajowej przy skrzyżowaniu z ul. Świętokrzyską. **Wartość inwestycji: 70,8 mln zł, w tym 43,3 mln zł z funduszy UE.**

PRZEBUDOWA UL. ŁOSTOWICKIEJ

Integralną częścią programu rozbudowy i modernizacji układu komunikacyjnego w tzw. górnym tarasie miasta była przebudowa ul. Łostowickiej. Ulica została poszerzona do dwóch pasów ruchu. Przebudowano także ważne skrzyżowania z ul. Kartuską i al. Armii Krajowej, a przy okazji powstał także nowy układ dojazdowy i parkingi do obsługi największej gdańskiej nekropolii – Cmentarza Łostowickiego. Zbudowano również nową drogę rowerową. Projekt realizowany był etapami i zakończył się w 2011 r. **Wartość inwestycji: 38,7 mln zł, w tym 19,9 mln z funduszy UE.**

Ul. Popiełuszki (tzw. Nowa Wałowa) przebiega przez tereny dawnej Stoczni Gdańskiej i stanowi główną oś komunikacyjną Młodego Miasta.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

AL. ADAMOWICZA

Budowa drogi rozpoczęła się w 2018 r. Łączy istniejącą ul. Bulońską z ul. Jabłoniową. Inwestycja obejmuje m.in. budowę nowej jezdni, linii tramwajowej i drogi rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Drogę oddano do użytku w styczniu 2020 r. i nazwaną ją **aleją Pawła Adamowicza**. Linia tramwajowa zostanie ukończona wiosną 2020 r. **Koszt inwestycji to około 240 mln zł.**

PLANOWANE INWESTYCJE

To nie koniec miejskich inwestycji poprawiających komunikację w południowej części miasta. Na podstawie analizy układu drogowo-tramwajowego wytypowano kolejne odcinki ulic, których budowa i modernizacja będzie mieć istotne znaczenie dla południa Gdańska:

- Nowa Politechniczna,
- Nowa Warszawska,
- Nowa Jabłoniowa,
- Nowa Świętokrzyska.

WYGODNIE PRZEZ MIASTO

Proces rozbudowy i ciągłej modernizacji sieci dróg obejmuje także wewnętrzne szlaki komunikacyjne miasta. Zmiany usprawniają przejazd przez centrum oraz dojazd do poszczególnych dzielnic i ważnych obiektów.

UL. WAŁY JAGIELLOŃSKIE I PODWALE GRODZKIE WRAZ Z BŁĘDNIKIEM

Wały Jagiellońskie i Podwałe Grodzkie wraz z Błędnikiem stanowią główny ciąg komunikacyjny w Śródmieściu.

Błędnik funkcjonował w niezmiętej postaci od 1970 r., czyli od daty ukończenia jego budowy. Czas i natężenie ruchu nadwyrężyły konstrukcję wiaduktu. Po ponad 30 latach użytkowania wzmocniono płytę i podpory obiektu, wymieniono nawierzchnię oraz tory tramwajowe, wyremontowano tunele i estakady dla pieszych i rowerzystów. Prace objęły również skrzyżowanie al. Zwycięstwa i ul. 3 Maja.

Wartość inwestycji: 38 mln zł.

Przebudowa Wałów Jagiellońskich i Podwała Grodzkiego objęła wymianę nawierzchni i regulację istniejących jezdni. Wymieniono nawierzchnię chodników i zbudowano drogi rowerowe. Wprowadzono dodatkowe lewoskręty na skrzyżowaniach z ul. Wały Piastowskie i ul. Hucisko oraz zmodernizowano infrastrukturę tramwajową. **Wartość inwestycji: 34,4 mln zł, w tym 22,7 mln zł z funduszy UE.** Prace nad przebudową tej niezwykle ruchliwej ulicy w centrum miasta zakończono w 2007 r. Ich efektem jest poprawa drożności i bezpieczeństwa oraz dostosowanie drogi do wysokiego natężenia ruchu pojazdów.

UL. MARYNARKI POLSKIEJ

Ul. Marynarki Polskiej to jedno z zasadniczych ogniw układu komunikacyjnego Gdańska. Umożliwia dojazd do zachodnich terenów portu morskiego Gdańsk i dzielnicy Nowy Port, a także do stadionu piłkarskiego w Letnicy. Przebudowa ulicy prowadzona na odcinku od ul. Reja do ul. Wyzwolenia objęła: wykonanie nowej nawierzchni jezdni i chodników wraz z oświetleniem, budowę dróg rowerowych po obu stronach ulicy o łącznej długości 6,1 km, przebudowanie 7 skrzyżowań, 2 mostów, ponad 3,6 km torów tramwajowych oraz 10 przystanków tramwajowych i 11 przejazdów przez tory. Prace zakończono w 2007 r. **Wartość inwestycji: 49,8 mln zł, w tym 32,4 mln zł z funduszy UE.**

DOJAZD DO ERGO ARENY

Hała widowiskowo-sportowa na granicy Gdańska i Sopotu to miejsce wielu wydarzeń sportowych i kulturalnych. Konieczne było zastosowanie odpowiednich rozwiązań, które zapewnią wygodną komunikację tysiącom uczestników koncertów i meczów. W tym celu wybudowano fragment Drogi Zielonej na odcinku od ronda przy ul. Gospody do al. Grunwaldzkiej i al. Niepodległości. W ramach inwestycji powstała także droga rowerowa oraz przebudowano skrzyżowanie al. Niepodległości, al. Grunwaldzkiej i ul. Czyżewskiego, zbudowano trzy tunele oraz kładkę pieszo-rowerową łączącą ul. Subisława z terenem sopockiego Hipodromu. Całość oddano do użytku w 2012 r. **Wartość inwestycji: 70,8 mln zł, w tym 53,1 mln zł z funduszy UE.**

MOST NAD KANAŁEM RADUNI

Most z ruchem wahadłowym nad Kanałem Raduni w ciągu ulicy Starogardzkiej przez lata był sporym utrudnieniem dla lokalnego transportu. W 2018 r. zastąpił go nowy obiekt o stałej przepustowości. Poprawione zostały także organizacja ruchu oraz warunki poruszania się pieszo i na rowerze wzdłuż kanału. **Wartość inwestycji wyniosła 6,2 mln zł.**

MOST NA WYSPĘ SOBIESZEWSKĄ

Od 1973 r. połączenie drogowe z Wyspą Sobieszewską stanowił most pontonowy. Mieszkańcom bardzo zależało, aby po latach powstała nowoczesna przeprawa, która byłaby bezpiecznym i stałym połączeniem Wyspy Sobieszewskiej z lądem. Budowa trwała 2 lata i zakończyła się jesienią 2018 r. Nowy most zwodzony ma ponad 180 metrów długości. Czas jego otwierania to zaledwie 150 sekund. Dzięki temu konstrukcja nie stanowi bariery dla żeglugi i umożliwia sprawne przepłynięcie jachtów i innych jednostek. Do mostu prowadzi nowa, blisko kilometrowa droga. W ramach przedsięwzięcia przebudowano także skrzyżowania pobliskich ulic. **Wartość inwestycji: 70 mln zł, w tym 27 mln zł dofinansowania z budżetu państwa.**

WIADUKT BISKUPIA GÓRKA

Wiadukt Biskupia Górka stanowi kluczowy fragment Traktu św. Wojciecha. Aby poprawić połączenie centrum Gdańska z dzielnicami południowymi i drogą krajową nr 91, zaplanowano przebudowę tego obiektu. Stary wiadukt, który był w złym stanie technicznym, został rozebrany, w jego miejsce powstają dwa nowe wiadukty. Przebudowywany jest również układ drogowy do obsługi komunikacyjnej rejonu ulic: Augustyńskiego, Okopowa, Toruńska, Nowe Podwałe Przedmiejskie. **Koszt inwestycji to 138,6 mln zł, w tym 117,7 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.** Ponadto w ramach inwestycji powstanie wielopoziomowy parking przy ul. Okopowej na prawie 400 miejsc, który obsługiwać będzie m.in. znajdujące się tam urzędy administracji państwowej i samorządowej. Budowa parkingu finansowana jest przez gminę oraz samorząd województwa pomorskiego (koszt to około 29 mln zł). Zakończenie całej inwestycji planowane jest na koniec 2020 r.

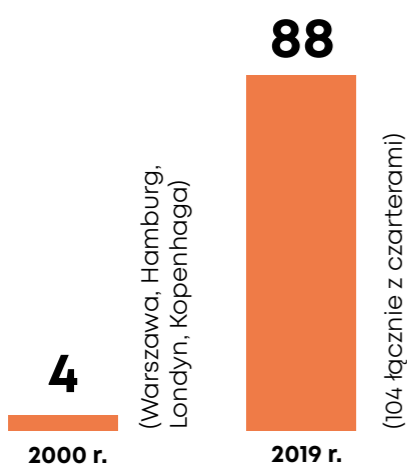
Wyspa Sobieszewska. Nowy most oddano do użytku w listopadzie 2018 r. i nadano mu nazwę 100-lecia Odzyskania Niepodległości Polski
Fot. Łukasz Ogrodziński (gdansk.pl)

LOTNISKO

Gdańskie lotnisko jest symbolem zmiany, jaką przeszło nasze miasto w ciągu ostatnich 3 dekad. Dzięki miejskim inwestycjom przeobraziło się w nowoczesny i drugi pod względem liczby pasażerów regionalny port lotniczy w Polsce. Bezpośrednio z Gdańska możemy łatwo dotrzeć w kilkadziesiąt miejsc na świecie. Siatka międzynarodowych połączeń uczyniła też Gdańsk atrakcyjnym kierunkiem dla turystów z całej Europy oraz dobrym miejscem na biznes. Nowa trasa Słowackiego zapewnia gdańskiemu portowi lotniczemu doskonałe połączenie z siecią dróg lokalnych, krajowych i międzynarodowych, w tym z obwodnicą Trójmiasta i autostradą A1. Z kolei nowe połączenie PKM skomunikowało port z centralnymi dzielnicami Gdańska.

Połączenia lotnicze state:

Port lotniczy Gdańsk-Rębiechowo otwarto w 1974 r., kiedy to zastąpił ówczesne lotnisko na Zaspie. W 1993 r. Port Lotniczy Gdańsk przekształcił się w zorientowaną kapitałowo spółkę prawa handlowego, której udziałowcem w 33% zostało miasto Gdańsk.

TERMINAL PASAŻERSKI T1

Terminal oddano do użytku w 1997 r. Zastąpił on dotychczas funkcjonujący budynek dworca lotniczego. Standard terminala wychodził naprzeciw najwyższym wymaganiom pasażerów i przewoźników, a jego przepustowość obliczono na milion osób rocznie. Obecnie T1 pełni funkcję terminala odlotów do krajów spoza strefy Schengen.

Rozwijający się ruch turystyczny oraz kontakty gospodarcze spowodowały szybki wzrost ruchu pasażerskiego na gdańskim lotnisku i wymusiły jego rozbudowę. W dużej mierze przyczyniło się do tego wejście Polski do Unii Europejskiej, ułatwiające podróże po Europie oraz otwierające niebo przed przewoźnikami zagranicznymi, w tym liniami niskokosztowymi.

Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy – terminal pasażerski.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

” Pracuję na lotnisku i na pewno jest to jedno z miejsc, gdzie zmiany w ostatnich latach są najbardziej widoczne. Z jednej strony to rozbudowa terminali oraz podniesienie standardów bezpieczeństwa i obsługi lotów do najwyższego poziomu, z drugiej to imponujący rozwój terenów wokół lotniska, sieci komunikacyjnej, infrastruktury biznesowej i hotelowej. Każdego roku rośnie liczba pasażerów, liczba turystów. Tak jak dawniej, Gdańsk to nasze polskie okno na świat.

Adam Banaszekiewicz,
dyżurny operacyjny Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy.

Fot. Paweł Klein

NOWY TERMINAL PASAŻERSKI T2

Nowoczesny, modułowy budynek oddano do użytku w 2012 r. Został zaprojektowany z myślą o dalszej rozbudowie. Układ funkcjonalny terminala spełnia wszelkie wymogi stawiane międzynarodowym portom lotniczym w zakresie standardów operacyjnych, funkcjonalnych i bezpieczeństwa, zapewniając komfort podróżnym oczekującym na lot oraz tym, którzy właśnie przybyli do Gdańska. Realizacja terminala połączona była z rozbudową infrastruktury lotniska, w tym m.in. dróg kołowania, przedterminalowej płyty postojowej oraz stanowiska do odladania samolotów. **Wszystkie inwestycje, których koszt wyniósł 415 mln zł, zwiększyły przepustowość pasażerską Portu Lotniczego Gdańsk do 5 mln pasażerów rocznie oraz pozwalają realizować do 40 operacji lotniczych na godzinę.**

Wobec szybkiego wzrostu liczby podróżnych zdecydowano o rozbudowie terminala T2. Zakończona w 2015 r. rozbudowa zwiększyła przepustowość lotniska do 7 mln pasażerów rocznie. Budynek zyskał również łącznik z położonym na estakadzie przystankiem Pomorskiej Kolei Metropolitalnej. **Koszt rozbudowy terminala wyniósł 92,5 mln zł.**

Obecnie prowadzona jest dalsza rozbudowa portu lotniczego, w wyniku której **przepustowość lotniska wzrośnie do 9 mln pasażerów rocznie.**

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I STANDARDU OBSŁUGI PORTU LOTNICZEGO

Oprócz rozbudowy terminali pasażerskich zrealizowane zostały inne inwestycje związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury lotniskowej. Celem tych inwestycji było umożliwienie sprawnej obsługi rosnącej liczby pasażerów, podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego oraz dostosowanie do coraz wyższych standardów w zakresie ochrony środowiska.

Inwestycje w zakresie bezpieczeństwa i standardu obsługi to m.in.:

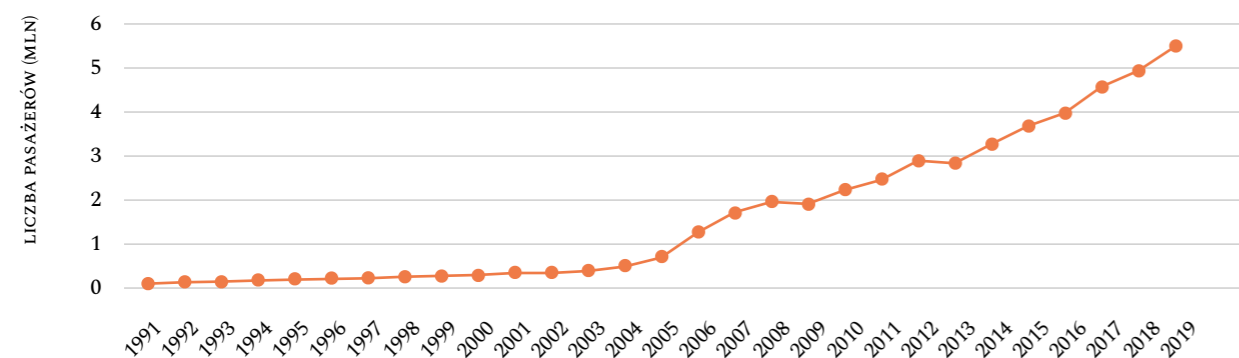
- **rozbudowa systemu ułatwiającego lądowanie w trudnych warunkach pogodowych (ILS).**

Inwestycja ta była konieczna, by podnieść kategorię lotniska. Modernizacja systemu oświetlenia nawigacyjnego, rozbudowa infrastruktury towarzyszącej oraz modernizacja drogi startowej dają możliwość lądowania przy trudnych warunkach atmosferycznych i ograniczonej widoczności. Nowy system ILS (*Instrument Landing System*) składa się m.in. z 1598 punktów świetlnych (poprzedni liczył 474). Trwają prace związane z podniesieniem kategorii ILS do najwyższej obecnie osiągniętej na świecie, czyli CAT IIIIB. **Wartość inwestycji 79,1 mln zł;**

- **Terminal Cargo/ DHL.**

W porcie lotniczym swoje siedziby posiadają największe międzynarodowe firmy kurierskie. Działa tutaj także ok. 20 specjalistycznych firm spedycyjnych i agencji celnych, które obsługują ładunki przesyłane drogą lotniczą. W 2019 r. ukończono budowę międzynarodowego terminala kurierskiego DHL, który ma kluczowe znaczenie dla wzrostu międzynarodowego lotniczego ruchu towarowego w regionie północnej Polski oraz dla rozwoju europejskiego korytarza transportowego między krajami bałtyckimi, centralnym hubem DHL w Lipsku a resztą Europy i świata. **Wartość inwestycji wraz z układem drogowym to 12,9 mln zł.**

Liczba pasażerów w Porcie Lotniczym Gdańsk

Dzięki inwestycjom takim jak trasa Słowackiego i Pomorska Kolej Metropolitalna znacznie poprawiła się możliwość dojazdu do portu lotniczego. Trasa Słowackiego połączyła lotnisko z siecią dróg lokalnych, krajowych i międzynarodowych. PKM zapewnia wygodny dojazd z centrum miasta.

Gdańsk Port Lotniczy

” *Częste podróże to dla nas zawodowa konieczność, ale też po prostu przyjemność. Z tego powodu bardzo dobrze czujemy się w Gdańsku. Tu mamy wszędzie blisko: po mieście rowerem, na lotnisko PKM-ką, a stamtąd w 2-3 godziny możemy dotrzeć do każdego zakątka Europy. Widzimy, jak bardzo zmienił się Gdańsk, odkąd tu przyjechalismy, jak dobrze się tu żyje. Właśnie dlatego zdecydowaliśmy się tu zamieszkać i założyć firmę. I wszystkim polecamy zrobić to samo.*

Ewelina Reina i jej pochodzący z Włoch mąż Alessandro, przeprowadzili się do Gdańska w 2013 r. W 2017 r. ich firma otrzymała Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska w konkursie Gdańsk – Miasto Przedsiębiorczych w kategorii Przedsiębiorczość Imigrantów

Fot. Paweł Klein

10

ŚRODOWISKO

CZYSTE MIASTO, ZDROWA WODA, DOBRA ATMOSFERA

Atrakcyjność naszego miasta w dużej mierze podnosi przyroda. Nadmorskie plaże i promenady, wzgórza i lasy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz zieleń skwerów i parków czynią Gdańsk dobrym miejscem do mieszkania i wypoczynku. Niewiele jest miast, które w swych granicach mają tak liczne tereny chronione. W przypadku Gdańska to aż 25% powierzchni, w tym rezerwaty przyrody czy Obszary Natura 2000. Inwestycje i działania związane z ochroną środowiska mają na celu dbałość o nasze naturalne

skarby i służą poprawie warunków życia mieszkańców. Zależy nam, by gdańszczanie cieszyli się czystym powietrzem, czystą i zdrową wodą w kranach, by korzystali z czystych i bezpiecznych plaż. W miejską codzienność wprowadzamy rozwiązania, które pozwalają ograniczać zanieczyszczenia i w sposób przyjazny naturze gospodarować odpadami i ściekami. Wiemy, jak wiele zależy od nas samych, dlatego prowadzimy liczne kampanie kształtujące proekologiczne nawyki, tak byśmy wszyscy potrafili dbać o nasze wspólne miejsce – Gdańsk.

CZYSSTE MIASTO

GOSPODARKA ODPADAMI

Codzienne życie dużego miasta to „produkcja” znacznych ilości odpadów. Ich sprawne i bezpieczne zagospodarowanie jest dużym wyzwaniem. By mu sprostać, od wielu lat prowadzimy inwestycje, które chronią i poprawiają jakość wód, gleby i powietrza w Gdańsku. Kluczowe znaczenie mają tu rozwiązania ograniczające ilość odpadów, np. selektywna zbiórka. Dzięki niej można powtórnie wykorzystać wiele surowców. Staramy się podnosić świadomość mieszkańców i uczymy prostych zasad, jak być przyjaznym przyrodzie. Wiemy, że dbałość o środowisko bezpośrednio przekłada się na zdrowie i komfort życia gdańszczan.

91%

gdańszczan uważa, że segregowanie odpadów domowych jest potrzebne

(2019 r.)

MODERNIZACJA GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Składowisko odpadów w Gdańsku-Szadółkach powstało w 1973 r. Prawie 5 dekad funkcjonowania tego miejsca to również okres rozwoju i zmian miasta, które stawiały przed nami wyzwania związane z rosnącą ilością odpadów. Samo składowanie dawno już przestało być pożądanym sposobem radzenia sobie z odpadami. Konieczne było wprowadzenie rozwiązań pozwalających na efektywną i bezpieczną gospodarkę odpadami. Od 1992 r. zajmuje się tym miejska spółka **Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. (ZUT)**, która dostosowując się do zmieniających się warunków, przekształca się w **nowoczesne centrum odzysku i recyklingu**. Obecnie ZUT obsługuje ponad 500 tys. mieszkańców. To samowystarczalne energetycznie przedsiębiorstwo, które stale modernizuje i udoskonala procesy gospodarki odpadami.

W ramach modernizacji przeprowadzonych w ciągu 30 lat na terenie zakładu powstały:

- elektrownia zasilana biogazem pozyskiwanym z odpadów,
- sortownia odpadów zmieszanych,
- kompostownia,
- bioelektrownia wraz z systemem studni odgazowujących składowisko,
- nowoczesna kwatera na odpady,
- podczyszczalnia odcieków,
- segment demontażu odpadów wielkogabarytowych i kruszenia odpadów budowlanych.

Ostatnią inwestycją, oddaną do użytku w styczniu 2020 r., jest **hermetyczna kompostownia** pozwalająca na zwiększenie mocy przerobowych o kolejne 40 tys. ton odpadów biodegradowalnych rocznie. Nowa instalacja pozwala na zagospodarowanie frakcji BIO w odcięciu od warunków zewnętrznych, np. deszczy czy znacznych wahań temperatury, co z kolei minimalizuje nieprzyjemne zapachy związane z tym procesem.

368 mln zł

koszt modernizacji Zakładu Utylizacyjnego w latach 2008–2020

w tym 228 mln zł

dofinansowania ze środków Unii Europejskiej

Kolejną inwestycją związaną z modernizacją systemu gospodarowania odpadami będzie **Port Czystej Energii**, czyli Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku-Szadółkach. Będzie to **przyjazna środowisku elektrociepłownia**, w której paliwem będzie frakcja energetyczna (resztkowa) z odpadów, czyli ta część odpadów, której nie da się przerobić ani poddać recyklingowi, a zgodnie z obowiązującym prawem nie można jej składować. Rocznie spalarnia przetworzy ok. 160 tys. ton odpadów z Gdańska i z 35 pomorskich gmin. Koszt inwestycji, finansowanej w większej części z funduszy Unii Europejskiej, przekroczy 500 mln zł. Zgodnie z planem Port Czystej Energii powinien być gotowy do eksploatacji w 2023 r.

Istotnym elementem gospodarki odpadami jest zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie **odbioru i wywozu odpadów komunalnych**. By móc aktywnie zarządzać tą sferą, miasto powołało spółkę z o.o. **Gdańskie Usługi Komunalne**. Od 2018 r. spółka, dysponująca nowoczesnym sprzętem, obsługuje tzw. sektor VI, który obejmuje dzielnice: VII Dwór, Brętowo, Piecki-Migowo, Suchanino, Siedlce, Ujeścisko-Łostowice. Dzięki GUK zwiększyła się konkurencja na miejscowym rynku, co z kolei korzystnie wpływa na ceny odbioru i wywozu odpadów. Nowy podmiot to również zabezpieczenie na wypadek braku możliwości zachowania ciągłości usług oczyszczania miasta, np. z powodu braku złożonej oferty lub zbyt wysokich cen ofertowych zaproponowanych przez wykonawców.

421 kg

średnia ilość odpadów wytworzonych przez jednego mieszkańca Gdańska w 2018 r. (bez odpadów budowlanych i rozbiórkowych)

Rozwijamy świadomość ekologiczną mieszkańców i uczymy prawidłowych zasad segregowania odpadów. Nz. stoisko edukacyjne kampanii „Segreguję odpady”. Fot. Wydział Gospodarki Komunalnej, Urząd Miejski w Gdańsku

WPROWADZENIE SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH

Selektywna zbiórka, czyli segregowanie odpadów, została wprowadzona, aby ograniczyć ilość odpadów trafiających na składowisko. Dzięki podziałowi odpadów na konkretne grupy materiałów można je ponownie wykorzystywać lub poddać odpowiedniej i bezpiecznej utylizacji. Segregacja to najprostszy codzienny sposób na poprawę jakości środowiska, w którym żyjemy. Począwszy od lat 90. udało się nam wprowadzić w tym obszarze kluczowe zmiany dotyczące zarówno systemu gospodarowania odpadami, jak i – a może przede wszystkim – świadomości mieszkańców.

Pierwsze pojemniki do segregacji surowców wtórnych (szkło, tworzywa sztuczne, papier) pojawiły się na terenie miasta w 1994 r. Zbiórka odpadów w tej formie nie była wtedy obowiązkowa, ale wraz ze wzrostem świadomości ekologicznej i rosnącą liczbą pojemników mieszkańcy coraz chętniej z niej korzystali. Faktyczna zmiana nastąpiła jednak w 2006 r., kiedy obsługę pojemników przejął Zakład Utylizacyjny. W ciągu trzech kolejnych lat odnotowano 5-krotny wzrost masy surowców wtórnych odzyskanych w Gdańsku.

W 2001 r. rozpoczęto pilotażowy projekt selektywnej zbiórki odpadów organicznych. W wybranych dzielnicach Gdańska w altankach śmietnikowych rozstawiono specjalne pojemniki, a mieszkańcy otrzymali pojemniki do zbiórki odpadów organicznych we własnych domach. Pilotaż spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem.

Kolejnym krokiem było wdrożenie segregacji odpadów u źródła, a więc przede wszystkim w gospodarstwach domowych. Najprostszym i efektywnym sposobem było dzielenie odpadów na mokre (biodegradowalne) i suche (resztkowe). System wprowadzany był stopniowo od 2010 r. Trzy lata później selektywna zbiórka była już prowadzona na terenie całego miasta. W 2016 r. wprowadzono dodatkowo obowiązek segregacji szkła.

Od kwietnia 2018 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Środowiska obowiązuje w Gdańsku (tak jak w całej Polsce) poszerzony system segregacji, czyli podział odpadów na 5 grup: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bio oraz resztkowe. Regulacja ta ma ogromne znaczenie dla ochrony środowiska i pozwala sprawnie gospodarować wszystkimi rodzajami odpadów. W 2018 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła osiągnął 44%.

Aż dwie nagrody zdobył Gdańsk w w 2019 r. w prestiżowym ogólnopolskim konkursie Puchar Recyklingu, który docenia najlepsze samorządy i przedsiębiorstwa w zakresie efektywności gospodarki odpadami oraz edukacji ekologicznej. Kapituła konkursu przyznała Gdańskowi nagrodę główną: Puchar Recyklingu Związku Miast Polskich. Gdańsk zdobył również Szklaną Statuetkę za osiągnięcia w odzysku frakcji szklanej. Puchar Recyklingu jest organizowany już od 20 lat i jest jedynym w Polsce przedsięwzięciem, które w sposób kompleksowy ocenia selektywną zbiórkę odpadów i działania edukacyjne w tym zakresie.

GDAŃSK BEZ PLASTIKU

10 zasad

- 1 Na zakupy weź torbę bawełnianą
- 2 Pij wodę z kranu w stalowym lub szklanym bidonie
- 3 Zamawiaj napoje w kubkach wielorazowego użytku bez plastikowych słomek
- 4 Jedzenie na wynos pakuj we własne szklane lub metalowe opakowania
- 5 Przechowuj żywność w szklanych pojemnikach
- 6 Kupuj produkty w zbiorczych opakowaniach
- 7 Nie używaj plastikowych sztućców
- 8 Kupuj odzież z naturalnych materiałów
- 9 Wybieraj dobrej jakości zabawki - posłużą nie tylko Twoim dzieciom
- 10 Unikaj kosmetyków ze sztucznymi składnikami

#gdanskbezplastiku www.gdansk.pl

Na początku 2019 r. rozpoczęliśmy program „Gdańsk bez plastiku”. Jego celem jest ograniczenie stosowania wyrobów plastikowych w codziennym życiu. Namawiamy do stosowania na co dzień 10 zasad, które sprawiają, że wszyscy żyjemy w zgodzie z ekologią i w sposób przyjazny dla środowiska.

ŚWIADOME SEGREGOWANIE ODPADÓW

Nawet najlepsze rozwiązania technologiczne i administracyjne nie przyniosą skutku, jeśli nie są poparte świadomością i zaangażowaniem obywateli. Dlatego bardzo istotną częścią systemu rozwiązań proekologicznych są działania edukacyjne. **Akcje, kampanie, warsztaty uczą niepozornych codziennych zachowań**, które jeśli staną się naszymi nawykami, mogą zmienić świat.

Poszerzenie systemu segregacji odpadów w 2018 r. poprzedziła intensywna kampania informacyjno-edukacyjna, a jej głównym bohaterem został **Super Sorter** – postać, która informowała mieszkańców o nadchodzących zmianach systemu, a obecnie uczy, jak prawidłowo segregować

odpady. Działania komunikacyjne obejmowały lokalne media, Internet oraz bezpośredni kontakt z mieszkańcami. Przygotowano wiele materiałów drukowanych w języku polskim, a także po angielsku, niemiecku, ukraińsku i rosyjsku. Na wszystkich wiatach śmietnikowych w Gdańsku zamontowano trwałe tablice z praktyczną instrukcją dotyczącą zasad segregowania odpadów. Działania edukacyjne objęły także najmłodszych gdańszczan. Samorządowe przedszkola i szkoły zostały wyposażone w specjalne stanowiska z zestawem pięciu pojemników na odpady oraz tablicą z zasadami segregacji.

74%

gdańszczan deklaruje, że zna zasady segregowania odpadów (2019 r.)

Akcja Sprzątanie Świata
w pasie nadmorskim w 2018 r.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Obecnie w Gdańsku (tak jak w całej Polsce) obowiązuje segregacja odpadów na 5 grup: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bio oraz resztkowe. Zasad segregacji uczy mieszkańców Super Sorter.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

WSPÓLNE SPRZĄTANIE MIASTA

Prowadzimy cykliczne akcje zachęcające do dbania i utrzymania czystości we wspólnych miejskich przestrzeniach. W kwietniu spotykamy się z mieszkańcami na **Wielkim Sprzątaniu Gdańska-Południa**. W wyznaczonych miejscach razem z miejskimi służbami zbieramy odpady, usuwamy dzikie wysypiska i nasadzamy zieleni. Akcji towarzyszą działania edukacyjne skierowane do mieszkańców w każdym wieku. Co roku w Wielkim Sprzątaniu bierze udział liczne grono mieszkańców, zwłaszcza rodziny z dziećmi.

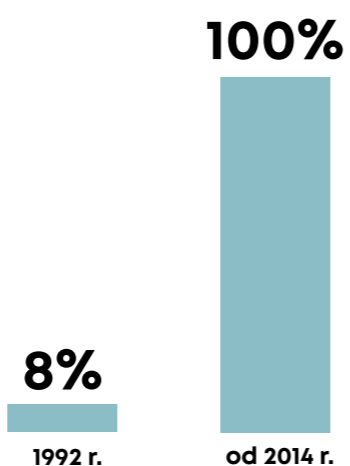
We wrześniu organizowana jest akcja **Sprzątanie Świata**. Do wspólnego sprzątania różnych części miasta zapraszamy mieszkańców oraz uczniów i przedszkolaków. W ostatnich latach zadbałszy o gdańskie plaże i pas nadmorski. W 2019 r. w akcji udział wzięły 53 placówki oświatowe i prawie 3 tys. osób, które zebrały niemal 1800 kg odpadów.

ZDROWA WODA

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Ostatnie 30 lat to czas realizacji inwestycji, które miały przełomowe znaczenie dla ochrony wód w Gdańsku. Nasze działania nie tylko przyniosły korzyści środowisku, ale również wpłynęły na poprawę warunków bytowych i zdrowie mieszkańców. Do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej podłączane były kolejne obszary miasta i nowe osiedla. Konsekwentnie modernizowano i zwiększano skuteczność oczyszczalni, czego najbardziej widocznym efektem jest poprawa czystości gdańskich kąpielisk. Gdańszczanie odczuli także znaczną poprawę jakości wody pitnej. Wszystkie działania były wspierane kampaniami edukacyjnymi zachęcającymi do oszczędzania wody i kształtującymi proekologiczne i prozdrowotne nawyki.

Udział wody spełniającej krajowe normy jakości w całej masie wody dostarczanej do odbiorców:

Podstawą sukcesu miejskich inwestycji było stworzenie efektywnego systemu zarządzania gospodarką wodno-ściekową. Dokonano w tym celu przekształceń organizacyjnych, w wyniku których miasto powierzyło nowym spółkom zadania w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury. Spółka **Saur Neptun Gdańsk S.A.** (założona w 1992 r.), w której Gdańsk posiada 49% udziałów, dba o jakość usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Z kolei **Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna** (2004 r., 100% udziałów miasta) jest właścicielem systemu wodociągowo-kanalizacyjnego i odpowiada za jego modernizację i rozbudowę.

GDAŃSKI PROJEKT WODNO-ŚCIEKOWY

Największe inwestycje związane z rozbudową infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej prowadzone są w ramach „Gdańskiego projektu wodno-ściekowego”. Projekt prowadzony jest etapami. Głównym celem tego wieloletniego przedsięwzięcia jest poprawa jakości wody pitnej, lepsze zaopatrzenie mieszkańców w wodę oraz przyłączanie kolejnych osiedli do sieci kanalizacyjnej. Obecnie realizowany jest III etap projektu, który koncentruje się dodatkowo na poprawie i ochronie stanu środowiska naturalnego oraz czystości wód i gleby, ochronie zdrowia ludzkiego oraz dostosowaniu gospodarki wodno-ściekowej miasta Gdańsk do wymagań prawnych Polski i Unii Europejskiej. Pierwsze dwa etapy zrealizowano w latach 2005–2016, a inwestycje związane z trzecim rozpoczęto w 2014 r.

„Gdański projekt wodno-ściekowy” w latach 2005–2019:

141 km

nowej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej

63 km

magistrali i sieci wodociągowych

35

nowych przepompowni ścieków

6

nowych lub zmodernizowanych stacji uzdatniania wody

Jednym z głównych efektów „Gdańskiego projektu wodno-ściekowego” jest duża poprawa jakości wody pitnej. Dlatego zachęcamy mieszkańców do picia wody bezpośrednio z kranu. Nz. akcja „Pij wodę z kranu”, zorganizowana przez Saur Neptun Gdańsk na Długim Targu (2018 r.). Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Najważniejsze efekty realizacji projektu:

- podłączenie Wyspy Sobieszewskiej i Płoni Wielkiej do sieci wodociągowej (2012–2013). Przed inwestycją woda pitna pochodziła tam z ujęć lokalnych i nie była najlepszej jakości (m.in. zawierała zbyt duże stężenie fluorków). Obecnie Wyspa jest zaopatrywana w wodę z ujęcia głębinowego Lipce, która spełnia polskie oraz unijne normy jakości. W ramach inwestycji powstało 8,1 km magistrali wodociągowej;
- budowa kanalizacji sanitarnej – inwestycje objęły nieskanalizowane dotąd osiedla i dzielnice takie jak m.in. Barniewice, Jasień-Wieś, Kiełpino Górne, Klukowo, Lipce, Łostowice, Maćkowy, Matemblewo, Olszynka, Orunia, Osowa, Smęgorzyno, Święty Wojciech, Wyspa Sobieszewska, Zabornia;
- likwidacja Oczyszczalni Ścieków Zaspą (2008 r.) – przestarzały zakład nie spełniał nowoczesnych standardów ochrony wód. Obecnie wszystkie ścieki kierowane są do Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód;
- budowa kompleksowego systemu monitoringu stanu sieci i obiektów gdańskiego systemu wodociągowego;
- budowa nowych i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody: Lipce, Pręgowo, Osowa, Zakonieczyn, Dolina Radości, Zaspą Wodną.

Efektom realizacji projektu jest **zdecydowana poprawa zaopatrzenia miasta w wodę**. Dodatkowo zmodernizowany system kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa oczyszczalni pozwoliły na efektywny odbiór ścieków i ich skuteczne oczyszczenie. Bezpośrednim i najbardziej odczuwalnym efektem zmian jest czysta woda w kranach, która w 100% spełnia wszystkie normy wyznaczone prawem, a także poprawa czystości wód Bałtyku.

prawie 1,1 mld zł

łączny koszt realizacji „Gdańskiego projektu wodno-ściekowego”
(I, II i III etap)

Budowa kanalizacji sanitarnej w ramach „Gdańskiego projektu wodno-ściekowego”.
Fot. Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna Sp. z o.o.

Poza projektem wodno-ściekowym, modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej realizowana jest w ramach bieżącej działalności GIWK. Prace takie wykonywane są np. przy okazji budowy i modernizacji dróg i chodników. **W latach 2005–2019 zmodernizowano i zbudowano w ten sposób ok. 20 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz ok. 71 km sieci wodociągowej z przyłączami.**

Ponaddwukrotnie wzrosła długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od 1990 r.

MIASTO NA DETOKSIE

Bardzo istotna w długoplanowym wymiarze ochrony środowiska jest **zmiana naszych zachowań konsumenckich**. Możemy realnie pomagać naturze, wybierając produkty, które nie zawierają substancji niebezpiecznych. Właśnie to stanowi główny cel projektu NonHazCity realizowanego w latach 2016–2019 przez 18 instytucji partnerskich z regionu Morza Bałtyckiego. Gdańsk, reprezentowany przez Uniwersytet Gdański, Urząd Miejski oraz miejską spółkę GIWK, był jedynym polskim partnerem projektu. W ramach realizowanych zadań miasto wypracowało „Plan redukcji emisji substancji niebezpiecznych w gminie miasta Gdańska” (Chemical Action Plan – CAP), określający aktywności, które należy podjąć w mieście, by zmniejszyć emisję substancji niebezpiecznych do środowiska. Natomiast

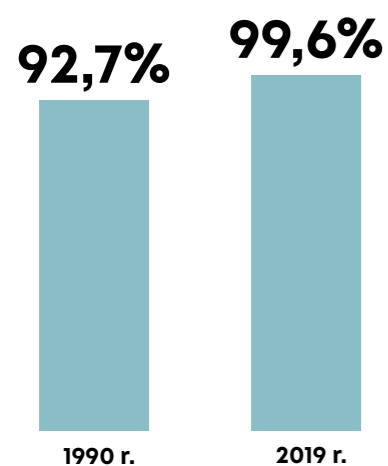
spółka GIWK prowadziła kampanię edukacyjno-promocyjną „Miasto na detoksie”. Jednym z elementów kampanii było badanie pilotażowe, w którym brało udział 9 rodzin. Uczestnicy uczyli się eliminowania substancji niebezpiecznych znajdujących się w ich gospodarstwach domowych w produktach takich jak środki czystości, kosmetyki, opakowania plastikowe, zabawki i tekstylia. Pomagały im w tym warsztaty, podczas których mogli dowiedzieć się, z czego należy zrezygnować oraz jak przygotować alternatywne, ekologiczne produkty.

Od sierpnia 2019 r. trwa drugi etap projektu (NonHazCity2), który potrwa do stycznia 2021 r. W ramach projektu powstaną m.in. materiały edukacyjne umożliwiające **rozpoznanie niebezpiecznych substancji** (np. broszury, animacje, aplikacja).

Pozwolą one mieszkańcom Gdańska samodzielnie sprawdzić, czy wykorzystywane przez nich produkty codziennego użytku zawierają niebezpieczne substancje chemiczne.

GIWK realizuje również (w latach 2019–2021) projekt FanLESStic-sea, dotyczący problemu **zanieczyszczenia środowiska mikroplastikiem**. W ramach projektu zbadana zostanie zawartość mikroplastiku w wodzie pitnej z ujęcia w Straszynie oraz w ściekach w Oczyszczalni Gdańsk Wschód. Zweryfikowana zostanie również skuteczność w usuwaniu mikroplastiku podczas procesów uzdatniania wody i oczyszczania ścieków. W projekcie bierze udział także inna miejska spółka Gdańskie Wody, która m.in. zbada możliwość usuwania mikroplastiku z wód powierzchniowych.

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej:

Start kampanii „Miasto na detoksie” z okazji Światowego Dnia Wody w Przedszkolu nr 32 przy ul. Świętojańskiej (2017 r.).
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW GDAŃSK WSCHÓD

Obiekt ten ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania miasta oraz ochrony i jakości wód w Gdańsku i regionie. Oczyszczalnia została zbudowana w latach 70. i pozwalała wówczas na redukcję ok. 30% zanieczyszczeń. Po modernizacji w 1993 r. i uruchomieniu wspomaganie chemicznego, efektywność wzrosła do około 60%. Dzięki dalszym inwestycjom (w tym budowie obiektów oczyszczania biologicznego) w 2001 r. gdańska oczyszczalnia została usunięta z listy tzw. gorących punktów ustanowionej w ramach Bałtyckiego Planu Działań HELCOM, czyli wykazu szczególnie uciążliwych źródeł zanieczyszczeń Bałtyku. Miejskie działania na rzecz ochrony wód zostały uhonorowane przez szwedzki rząd nagrodą Swedish Baltic Sea Award (2002 r.). Bardzo ważną rolę w tym sukcesie odegrała budowa rurociągu odprowadzającego oczyszczone ścieki w głąb Zatoki Gdańskiej. Związana z tym **poprawa jakości wód przybrzeżnych pozwoliła na otwarcie kąpielisk na niemal całym gdańskim odcinku zatoki**, w tym – po wieloletniej przerwie – na Wyspie Sobieszewskiej.

Kolejne etapy modernizacji objęły:

- przebudowę stacji mechanicznego odwadniania osadów (2003–2004),
- przystosowanie oczyszczalni do zaostrzonych wymagań usuwania azotu (2007–2012),
- budowę instalacji termicznego przekształcania osadów (ITPO) do spalania osadów ściekowych (2008–2013),
- budowę elektrociepłowni biogazowej, czyli innowacyjnej instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej z biogazu (2008–2012).

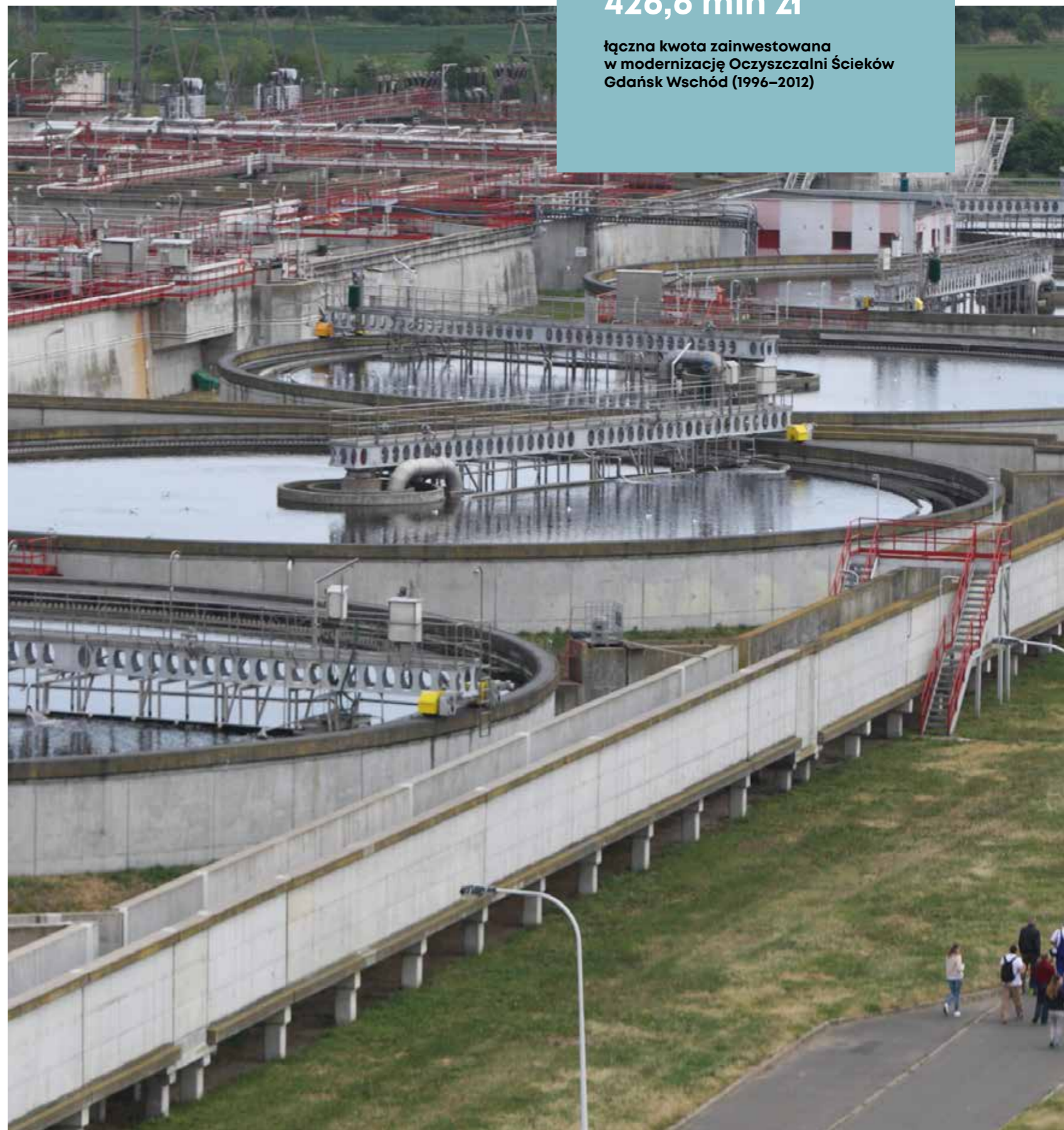
Miejskie inwestycje obejmują nie tylko modernizacje urządzeń i instalacji. Ciągłe pracujemy nad nowymi rozwiązaniami, które pozwolą jeszcze skuteczniej chronić wody Bałtyku. Właśnie dlatego w latach 2016–2019 spółka GIWK, sprawująca nadzór właścicielski nad Oczyszczalnią Ścieków Gdańsk Wschód, uczestniczyła w międzynarodowym projekcie IWAMA. Jego celem jest poszukiwanie i wdrażanie innowacyjnych metod neutralizacji zanieczyszczeń, ograniczanie zużycia energii oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. W ramach projektu na terenie oczyszczalni wybudowana została nowoczesna stacja pilotażowa, która pozwala na badanie efektywności nowych technologii oczyszczania ścieków komunalnych.

426,6 mln zł

łącna kwota zainwestowana
w modernizację Oczyszczalni Ścieków
Gdańsk Wschód (1996–2012)

Otwarta oczyszczalnia

W dwie wybrane soboty w roku (w sierpniu i we wrześniu) Oczyszczalnia Ścieków Gdańsk Wschód zostaje otwarta dla zwiedzających. Każdy zainteresowany tematyką oczyszczania ścieków może zapisać się na specjalnie przygotowaną wycieczkę. Podczas wizyty zwiedzający poznają przebieg procesu, który przywraca wodzie czystość. Uczestnikom prezentowane są także instalacje, dzięki którym możliwe jest zagospodarowanie biogazu oraz osadów ściekowych, czyli produktów ubocznych procesu oczyszczania.

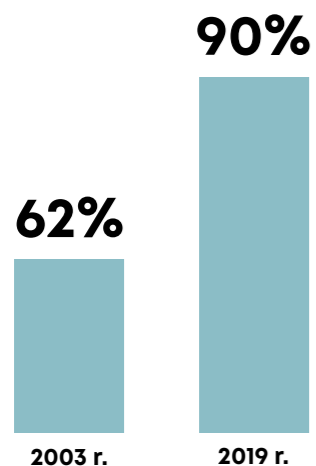

Oczyszczalnia Ścieków Gdańsk Wschód.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

WYMIANA OŁOWIANYCH PRZYŁĄCZY WODOCIĄGOWYCH

Stosowane w przeszłości przyłącza ołowiane, nie dość, że pogarszały jakość wody pitnej, to mogły być również przyczyną groźnych chorób. Od 1994 r. wymieniliśmy wszystkie ujęte na mapach sieci wodociągowej przyłącza tego typu w Gdańsku – łącznie prawie 2,8 tys. sztuk. Ponieważ duża część Gdańska to zabudowa historyczna, nadal odbieramy pojedyncze zgłoszenia od mieszkańców i służb miejskich dotyczące nowo odkrytych ołowianych łączy. Najwięcej przyłączy wymienionych zostało w dzielnicach: Wrzeszcz, Siedlce, Strzyża, Suchanino i Oliwa. Wymiana była realizowana z funduszy własnych GIWK.

Odsetek gdańszczytan pozytywnie oceniających jakość wody:

ZDROJE Z WODĄ PITNĄ

Dzięki miejskim inwestycjom znacznie poprawiła się jakość wody pitnej. Dlatego rozpoczęto działania, które mają przyczynić się do popularyzacji picia wody pochodzącej bezpośrednio z sieci wodociągowej.

- **Zdroje w gdańskich placówkach edukacyjnych** – popularne wśród dzieci „źródełka” są montowane w gdańskich szkołach i przedszkolach od 2013 r. Każdą nową instalację poprzedzają badania jakości wody w budynku. Zdroje propagują picie wody z kranu i są elementem kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród dzieci i młodzieży. Do końca 2019 r. **zdroje zamontowano w 172 placówkach**, w tym 114 szkołach i 58 przedszkolach.

- **Zdroje uliczne** – to urządzenia, dzięki którym szczególnie w upalne dni przechodnie mogą ugasić pragnienie. Od dawna są elementem przestrzeni miasta i częścią jego wodnego dziedzictwa. Zależy nam, by tego typu udogodnień było jak najwięcej. Z tego powodu stworzyliśmy program budowy m.in. źródeł ulicznych „Gdańskie fontanny i zdroje”. Pierwsze nowe zdroje powstały w 2012 r. w pasie nadmorskim. Kolejne budowano w miejscach wskazanych przez mieszkańców np. w ramach Budżetu Obywatelskiego. Od 2017 r. zdroje powstają również na Głównym Mieście. Pojawiają się w dawnych miejscach poboru wody i swą formą nawiązują do historycznego otoczenia. Do końca 2019 r. powstały **33 ogólnodostępne zdroje**.

GDAŃSKI SZLAK WODOCIĄGOWY

Obiekty infrastruktury wodnej Gdańska posłużyły spółce GIWK do stworzenia Gdańskiego Szlaku Wodociągowego. Jest to wyjątkowy projekt łączący różne elementy związane z **ochroną dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego**. Szlak obejmuje przykłady dawnej architektury technicznej oraz nowoczesne konstrukcje powstałe w ostatnich latach. Prezentując ciekawe oblicze historii oraz współczesnego funkcjonowania miasta, służy także **edukacji ekologicznej** i stał się jedną z turystycznych atrakcji. Obecnie szlak tworzą 3 obiekty:

- **Zbiornik Wody Kazimierz** – jest to współczesna wieża ciśnieni zlokalizowana w malowniczym otoczeniu Wyspy Sobieszewskiej. Zbiornik gwarantuje stałe ciśnienie i zaopatrzenie w wodę pitną mieszkańców całego obszaru Wyspy. Zapewnia też konieczną rezerwę wody np. na potrzeby straży pożarnej. Obiekt otwarto dla zwiedzających we wrześniu 2015 r. Znajdują się tam dwie wystawy: pierwsza poświęcona funkcji technicznej zbiornika, a druga – historii i walorom przyrodniczym Wyspy Sobieszewskiej. Ogromną atrakcją jest możliwość podziwiania pięknej panoramy z tarasu widokowego.

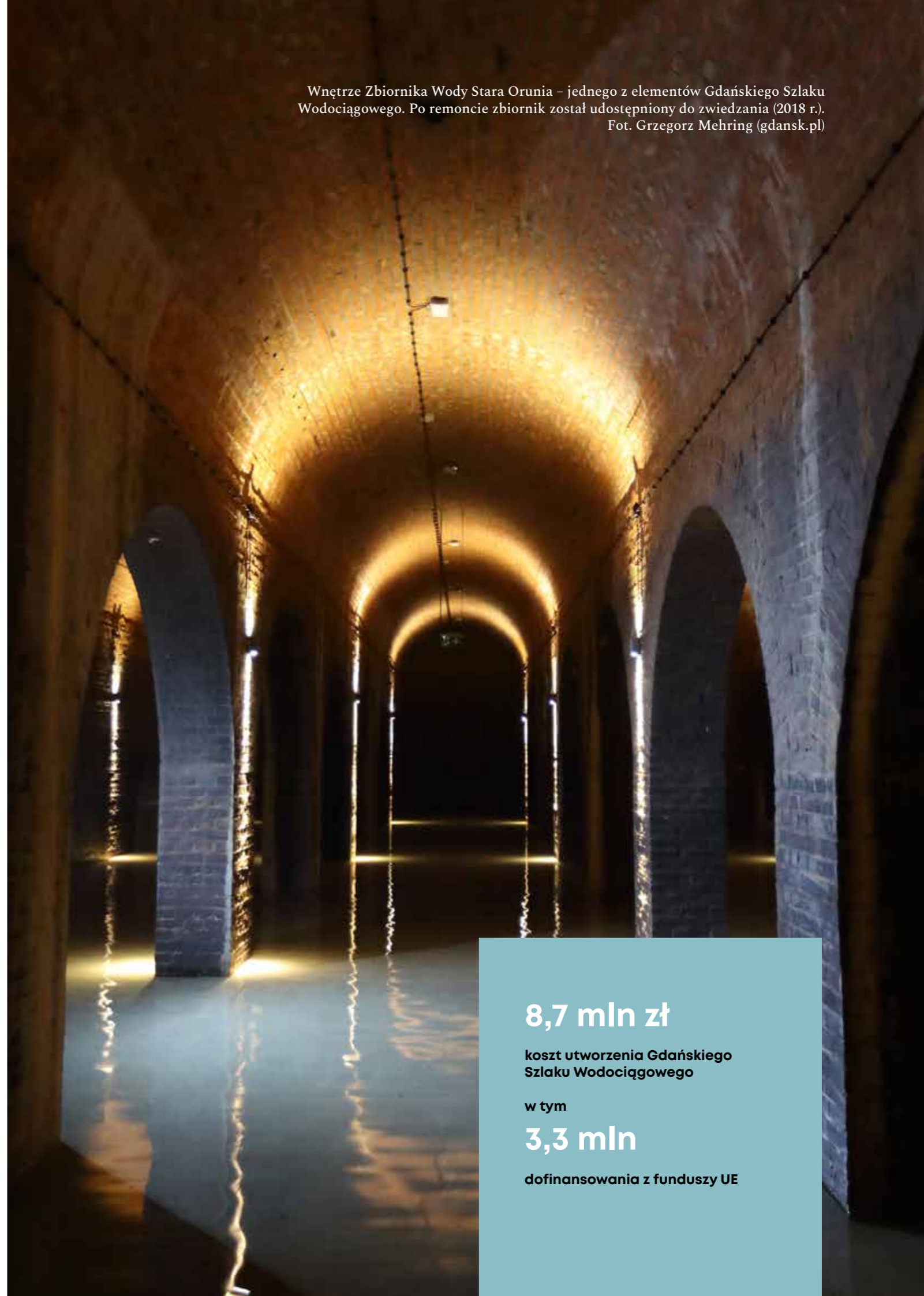
Pojemność zbiornika: 600 m³
(dwa zbiorniki po 300 m³)

Wysokość budowli: 30 m
(taras widokowy na wysokości 45 m n.p.m.)

- **Zbiornik Wody Stara Orunia** – powstał w 1869 r. i działał na zasadzie wieży ciśnieni, zaopatrując w wodę pitną mieszkańców Gdańska w obrębie fortyfikacji miejskich. Eksploatowany był do końca lat 70. XX wieku. Jego forma i funkcja czynią go wyjątkowym zabytkiem architektonicznym i technicznym. Obiekt został udostępniony zwiedzającym w 2018 r. po przejściu gruntownej renowacji. Obok zbiornika znajduje się punkt widokowy, skąd można podziwiać panoramę Żuław Wiślanych, Oruni oraz Głównego Miasta i portu. Zbiornik stanowi też jedno z największych w województwie pomorskim siedlisk nietoperzy.
- **Zbiornik Wody Stary Sobieski** – został oddany do użytku w 1911 r. i działał również do końca lat 70. XX wieku. Pełniąc funkcję techniczną wieży ciśnieni, zaopatrywał w wodę pitną Wrzeszcz, Nowy Port i Oliwę. Z powodu wyjątkowych rozwiązań architektonicznych oraz częściowo zachowanego zabytkowego wyposażenia obiekt jest kolejną gdańską perłą historycznej architektury technicznej. Dodatkową atrakcją zbiornika jest jego akustyka i trwające nawet do 7 sekund echo. Podobnie jak zbiornik na Oruni, Sobieski przeszedł renowację i został otwarty dla zwiedzających w 2018 r. Znajduje się tam wystawa poświęcona historii gdańskich wodociągów. W bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika jest także punkt widokowy Antoni, skąd można obserwować panoramę Wrzeszcza, Oliwy, Zaspy i Przymorza, oraz Park Nostalgiczny, gdzie w zadumie można spacerować po alejkach dawnego cmentarza krematoryjnego.

Zbiornik Wody Kazimierz na Wyspie Sobieszewskiej – jeden z elementów Gdańskiego Szlaku Wodociągowego. Jest przykładem współczesnej wieży ciśnieni, która łączy w sobie funkcje techniczne, poznawcze i edukacyjne. Na szczycie zbiornika znajduje się taras widokowy. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Wnętrze Zbiornika Wody Stara Orunia – jednego z elementów Gdańskiego Szlaku Wodociągowego. Po remoncie zbiornik został udostępniony do zwiedzania (2018 r.). Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

8,7 mln zł

koszt utworzenia Gdańskiego Szlaku Wodociągowego

w tym

3,3 mln

dofinansowania z funduszy UE

DOBRA ATMOSFERA

OCHRONA POWIETRZA

Wyniki pomiarów i opinie gdańszczyzan wskazują, że powietrze w Gdańsku spełnia normy czystości i oczekiwania społeczne. Cieszy fakt, że nasze miasto dobrze wypada na tle innych polskich aglomeracji. Jesteśmy świadomi, jak duży jest wpływ jakości powietrza na zdrowie mieszkańców, dlatego podejmujemy liczne działania, które mają stale poprawiać sytuację. Jednym z nich było stworzenie miejskiej sieci pomiarowej, która pozwala nieprzerwanie monitorować stan zanieczyszczeń. Informacje o tym, czym oddychamy, są aktualizowane na bieżąco i powszechnie dostępne, np. wyświetlane na tablicach na przystankach. Ciągłe pracujemy także nad rozwiązaniami ograniczającymi emisję zanieczyszczeń. Najważniejsze z nich to podłączenie kolejnych budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej czy przyznawanie dotacji na wymianę ogrzewania na ekologiczne.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Ochrona środowiska jest skuteczna tylko wtedy, gdy ma charakter długoplanowy i obejmuje jak najwięcej dziedzin funkcjonowania miasta. Właśnie dlatego w 2015 r. stworzyliśmy w Gdańsku wieloletni program poprawy jakości powietrza – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Dokument wskazuje strategiczne działania mające na celu ograniczenie zużycia energii i emisji zanieczyszczeń. Obejmują one m.in. sektory: energetyki, budownictwa, transportu, gospodarki odpadami, edukację ekologiczną. PGN określa priorytetowe dla miasta działania takie jak rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej i podłączanie kolejnych budynków do ogrzewania miejskiego, kompleksowe modernizacje energetyczne budynków, usprawnienia systemów komunikacji miejskiej, budowę tras rowerowych. Priorytety nieinwestycyjne obejmują m.in.: planowanie przestrzenne, promowanie gospodarki niskoemisyjnej, wspieranie działań proekologicznych oraz upowszechnianie odnawialnych źródeł energii.

87%

gdańszczyzan pozytywnie ocenia
czystość powietrza w Gdańsku
(2017 r.)

Na poprawę jakości powietrza w mieście składa się wiele różnych działań, w tym m.in. promowanie ekologicznych rodzajów transportu oraz dbanie o obecność drzew i terenów zieleni w przestrzeni miejskiej.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

PANEL OBYWATELSKI „JAK POPRAWIĆ JAKOŚĆ POWIETRZA W GDAŃSKU”

Ochrona środowiska, podobnie jak inne dziedziny życia miasta, jest obszarem, w którym zmiany chcemy wprowadzać **we współpracy z mieszkańcami**. Z tego powodu w 2017 r. zorganizowano panel obywatelski dotyczący poprawy jakości powietrza w Gdańsku. Głównym tematem był problem zanieczyszczeń pochodzących z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych. Paneliści opracowali **rekomendacje zmian**, które przede wszystkim wyeliminują paliwa gorszej jakości (np. miał węglowy), a w dalszej perspektywie znacząco ograniczą spalanie paliw stałych. Niezbędnym elementem procesu będą także kampanie edukacyjne i poprawa dostępu do informacji dotyczących zmian przepisów.

MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA

Ciągły monitoring stanu powietrza ma bardzo duże znaczenie dla **zdrowia i komfortu życia w mieście**. Wskazania przekroczonych norm pozwalają na sprawną identyfikację źródeł zanieczyszczeń oraz szybkie decyzje administracji i służb. Przede wszystkim jednak możemy dokładnie i skutecznie przekazywać informacje mieszkańcom. Z tego powodu już w latach 90. powstała inicjatywa stworzenia własnej sieci pomiarowej. W 1993 r. powołano w tym celu Fundację Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej (ARMAAG), która obecnie posiada stacje pomiarowe w Gdańsku, Gdyni i Sopocie. Pierwsze dwie stacje pomiarowe w Gdańsku powstały w 1995 r. Obecnie mamy ich 5. Prowadzą **ciągłe automatyczne pomiary zanieczyszczeń powietrza**, tj. stężenia: dwutlenku siarki, tlenków azotu, ozonu, pyłów zawieszonych, tlenku węgla, a także parametrów meteorologicznych. Aktualne wyniki pomiarów można śledzić on-line.

ROZWÓJ MIEJSKIEJ SIECI CIEPŁOWNICZEJ

Przemyślany rozwój sieci ciepłowniczej jest bardzo ważnym elementem działań chroniących środowisko naturalne w Gdańsku. Głównym dostawcą ciepła do miejskiej sieci jest elektrociepłownia spółki PGE Energia Ciepła Oddział Wybrzeże, a za dystrybucję ciepła odpowiada Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej (GPEC). Inwestycje GPEC mają kluczowe znaczenie dla jakości powietrza w mieście. **Rozbudowując, modernizując i integrując sieć ciepłowniczą, możemy likwidować nieefektywne i uciążliwe dla środowiska źródła ciepła.** Tylko w ciągu ostatnich pięciu lat, dzięki zamknięciu lokalnych kotłowni (m.in. na Matarnii, Osowej i Stogach) udało się ograniczyć emisję o ponad 32 tys. ton CO₂ rocznie. **Z ciepła sieciowego korzysta ponad 60% mieszkańców Gdańska.** Kolejne budynki i osiedla przyłączane są do sieci, m.in. w Śródmieściu, Wrzeszczu, Osowej i południowych dzielnicach miasta. **Łączna długość miejskiej sieci ciepłowniczej wynosi obecnie ponad 700 km.**

WYMIANA PIECÓW WĘGLOWYCH NA OGRZEWANIE EKOLOGICZNE

Lokalne węglowe kotłownie i paleniska domowe są jedną z głównych przyczyn pogorszenia jakości powietrza w sezonie jesienno-zimowym. Od wielu lat – w trosce o czystość powietrza – Gdańsk przyznaje dotacje mieszkańcom, którzy decydują się **na zamianę ogrzewania węglowego na elektryczne, gazowe lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej.** Zwrot kosztów mogą otrzymać osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe oraz firmy. **W latach 2008-2019 przyznano 1694 dotacje na łączną kwotę 5,8 mln zł.**

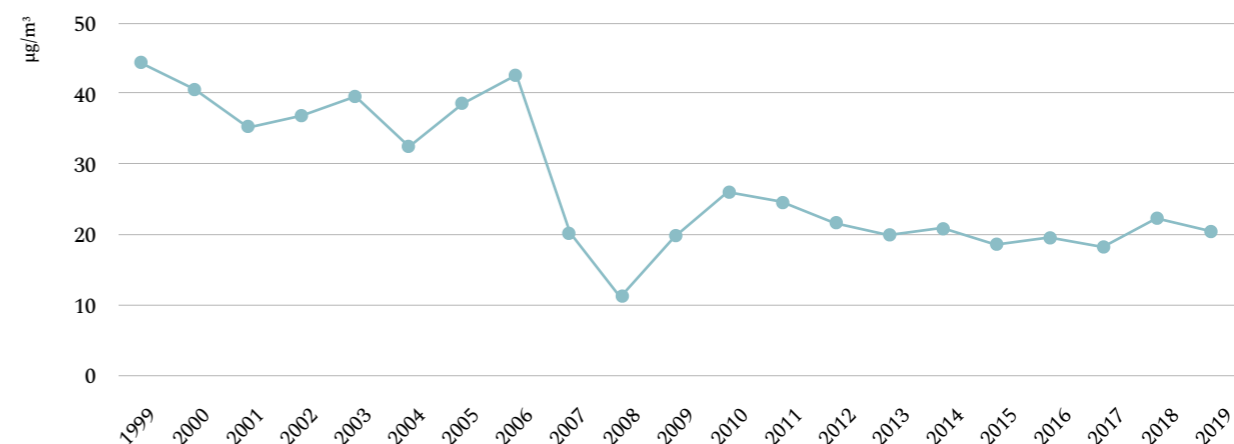
Zmieniamy również **ogrzewanie w mieszkaniach i lokalach komunalnych.** W latach 2015–2018 Gdańskie Nieruchomości **zmieniły sposób ogrzewania w 500 lokalach mieszkalnych.** Ponadto, dzięki finansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, przeprowadzane są pełne termomodernizacje budynków wraz z podłączeniem ich do miejskiej sieci. W latach 2017–2018 program ten umożliwił **likwidację 333 pieców węglowych**, m.in. na Oruni, Dolnym Mieście, Biskupiej Górcie, w Nowym Porcie, we Wrzeszczu, Oliwie, Brzeźnie. Na kolejne lata planowane są dalsze inwestycje, m.in. w ramach Programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Gminnego Programu Rewitalizacji.

Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej systematycznie rozbudowuje sieć ciepłowniczą, dzięki czemu można likwidować stare kotłownie węglowe i podłączać kolejne budynki do ogrzewania miejskiego. Nz. budowa magistrali pod obwodnicą Trójmiasta, która umożliwiła włączenie do sieci Kokoszek i Matarni. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Systematycznie przeprowadzamy termomodernizacje miejskich budynków, wykorzystując środki finansowe z programów krajowych i międzynarodowych. Dzięki dofinansowaniu z funduszy Unii Europejskiej od 2017 r. realizowany jest kompleksowy program modernizacji energetycznej budynków oświatowych, sportowych, użytkowych oraz mieszkalnych. Do 2021 r. modernizacji poddanych zostanie 58 budynków, w tym zabytkowe Dom Zdrojowy w Brzeźnie i Wielki Młyn w Śródmieściu, 30 placówek oświatowych czy kilkanaście kamienic na objętym rewitalizacją Dolnym Mieście. Energomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia kosztów eksploatacji budynków, a co najważniejsze – do redukcji emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza. Nz. Szkoła Podstawowa nr 65, w której kompleksowa termomodernizacja została przeprowadzona w 2015 r. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Stężenia średnioroczne pyłu PM10 we Wrzeszczu (poziom dopuszczalny – 40 µg/m³)

NASADZENIA DRZEW

Zieleń to zawsze pożądany element miejskiego krajobrazu. Chcemy, by w przestrzeni Gdańska było jej jak najwięcej. Z tego powodu dużą uwagę przywiązujemy do nasadzeń drzew – **korzystnie wpływają na mikroklimat, pomagają w walce z zanieczyszczeniem powietrza**, no i po prostu nie można sobie bez nich wyobrazić skwerów, parków i najbliższego sąsiedztwa naszych domów. Dlatego nasadzenia drzew towarzyszą wielu działaniom prowadzonym przez różne miejskie instytucje. Młode drzewka pojawiają się więc zarówno w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym, jak i przy remontowanych ulicach oraz w zagospodarowywanych kwartałach podwórek.

Od 2015 r. działa aplikacja BAND (Bank Nasadzeń Drzew). Za jej pośrednictwem każdy może wskazać, w której części miasta powinna pojawić się nowa zieleń. Nasze propozycje możemy składać także na stronie www.bandgdansk.com. Zgłoszenia są analizowane pod kątem np. planów zagospodarowania przestrzennego. Mieszkańcy na bieżąco otrzymują informacje o przebiegu prac nad ich wnioskami. Koszt zakupu drzewek i obsadzenia w całości ponosi miasto.

W 2018 r. na terenie Gdańska
posadzonych zostało niemal

21 tys. drzew

11

BEZPIECZEŃSTWO

OCHRONA, POMOC, INFORMACJA

Miasto jest wspólnym domem, o który każdy mieszkaniec musi dbać tak, aby skutki zdarzeń naturalnych były jak najmniej dotkliwe. W sytuacjach kryzysowych każdy musi mieć poczucie bezpieczeństwa oraz pewność, że wszystkie służby są sprawne i gotowe do działania oraz ochrony zdrowia i mienia mieszkańców. Gdańsk ustawicznie rozbudowuje wielopoziomowy system rozwiązań, które pozwalają szybko reagować zarówno podczas zdarzeń naturalnych, jak i nieszczęśliwych wypadków czy naruszeń prawa. Minimalizujemy zagrożenia, wspieramy służby ratownicze, monitorujemy i informujemy o niebezpieczeństwach.

OCHRONA PRZED ZDARZENIAMI NATURALNYMI

Specyficzne położenie Gdańska, atrakcyjne dla życia i rozwoju, sprzyja również zagrożeniom związanym z nieprzewidywalnymi siłami natury. Miasto, usytuowane na nizinnych terenach w pobliżu ujścia Wisły do morza, rozciąga się ku północy pomiędzy pasmem wzgórz morenowych a Bałtykiem. Taka topografia może narażać mieszkańców na niebezpieczeństwa podtopień wywołanych intensywnymi opadami deszczu. Przykładami mogą być ekstremalne opady nawałne z lipca 2001 oraz 2016 r. Zdajemy sobie sprawę ze zmian klimatycznych i wiemy, jak groźne mogą być nagłe zjawiska pogodowe, dlatego stworzyliśmy zintegrowany system bezpieczeństwa, który pozwala monitorować zagrożenia i chronić gdańszczan.

Prawie 600 mln zł

przeznaczono na inwestycje w infrastrukturę odwodnieniową i przeciwpowodziową w latach 1990–2019, w tym prawie 260 mln zł dofinansowania z Unii Europejskiej.

Pojemność miejskich zbiorników retencyjnych

115
tys. m³
1990 r.

700
tys. m³
2019 r.

INWESTYCJE PRZECIWPOWODZIOWE

Już w latach 90. rozpoczęły się prace nad rozwiązaniami, które zmniejszałyby ryzyko podtopień. Mając świadomość potencjalnych zagrożeń, władze miejskie stworzyły szereg koncepcji i programów inwestycyjnych dla poszczególnych zlewni potoków oraz dzielnic. Określiły one zakres niezbędnych prac i zostały ujęte w planach zagospodarowania przestrzennego. Efektem były przeprowadzone w latach 1994–2000 inwestycje z zakresu odprowadzania wód opadowych i zabezpieczenia przeciwpowodziowego na łączną kwotę 30 mln zł. Wykonano wtedy m.in. 4 nowe zbiorniki retencyjne o pojemności 33 tys. m³.

Ekstremalne opady w lipcu 2001 r. pokazały, jak potrzebne są kolejne inwestycje. Razem z tym doświadczeniem przyszła też determinacja, by nie dopuścić do powtórzenia się podobnych sytuacji w przyszłości. Działania oparte na przygotowanych już koncepcjach pozwoliły na realizację kilkunastu inwestycji jeszcze w 2002 r. W latach 2001–2011 zrealizowanych zostało w sumie kilkadziesiąt inwestycji finansowanych bezpośrednio z budżetu miasta na łączną kwotę 160 mln zł, w tym 17 zbiorników retencyjnych o pojemności 250 tys. m³ oraz 2 zrzuty wody z Kanału Raduni, które dwukrotnie zwiększyły możliwość odprowadzania wody z kanału.

Zbiornik retencyjny Jasień – zagospodarowanie w ramach odbudowy i modernizacji systemu odprowadzania wód opadowych w Gdańsku
Fot. Lech Makara (Urząd Miejski w Gdańsku)

32 zbiorniki retencyjne

nowe i odbudowane
w latach 1990–2019

W 2019 r. Rada Miasta Gdańska przyjęła Plan Adaptacji Miasta Gdańska do zmian klimatu do roku 2030. Dokument ten powstał w odpowiedzi na jeden z najważniejszych współczesnych problemów środowiskowych, jakimi są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Plan wskazuje m.in. główne zagrożenia dla miasta wynikające ze zmian klimatu oraz szeroką gamę działań adaptacyjnych, które należy podjąć, by zwiększyć odporność na przewidywany wzrost temperatury powietrza i poziomu morza oraz częstotliwości ekstremalnych zjawisk pogodowych.

82%

gdańszczyzan uważa, że zmiany klimatu i ich konsekwencje stanowią ważne wyzwanie dla rozwoju Gdańska (2019 r.).

Zbiornik retencyjny Mokra Fosa w parku u zbiegu ul. Nowe Ogrody i Powstańców Warszawskich
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Wejście Polski do Unii Europejskiej otworzyło niespotykane wcześniej możliwości finansowania miejskich inwestycji. Już od początku działania programów wsparcia byliśmy **skuteczni w pozyskaniu unijnych dotacji**. Pozwoliły one na realizację przedsięwzięć tworzących kompleksowy system bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. Inwestycje te były rozszerzeniem i kontynuacją działań finansowanych z budżetu miasta.

Pierwszym dużym przedsięwzięciem przeciwpowodziowym współfinansowanym ze środków unijnych był projekt „**Ochrona wód Zatoki Gdańskiej – budowa i modernizacja systemu odprowadzania wód opadowych w Gdańsku**”. Projekt obejmował: budowę, rozbudowę i modernizację

systemu kanalizacji deszczowej wraz z instalacją urządzeń podczyszczających na wylotach, budowę zbiorników retencyjnych oraz budowę przepompowni i regulację cieków. W jego skład wchodziło 20 dużych zadań, z których jedno wykonane było przez gminę miejską Pruszcz Gdański. Efektem jest nie tylko zminimalizowanie zagrożeń powodziowych, ale również redukcja zanieczyszczeń w wodach opadowych spływających do Bałtyku. Nowo powstałe zbiorniki retencyjne stały się także atrakcyjnymi przestrzeniami wypoczynku i rekreacji gdańszczyzan. **Projekt był realizowany w latach 2007–2014, całkowity koszt wyniósł 127,2 mln zł, w tym 62 mln zł stanowiło dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej.**

Staramy się jednak być przygotowani na największe wyzwania, dlatego ciągle inwestujemy w rozwój gdańskiej infrastruktury przeciwpowodziowej. Od 2015 r. trwa realizacja kolejnego projektu „**System gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich – miasto Gdańsk**”. Zakończenie prac inwestycyjnych planowane jest na 2021 r. Do tego czasu powstaną kolejne zbiorniki retencyjne i odcinki kanalizacji deszczowej oraz przebudowane zostaną potoki i rowy. **Łączny koszt projektu wynosi 131,3 mln zł, w tym 80,8 mln zł stanowi dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej.**

W ostatnich latach miasto Gdańsk zaczęło metodycznie zagospodarowywać wody opadowe

w **systemie powierzchniowym retencji miejskiej**, który poza zbiornikami retencyjnymi składa się z ogrodów deszczowych, parków retencyjnych, otwartych systemów kanalizacji deszczowej i innych obiektów zwiększających powierzchnię retencji miejską, rozszerzających bioróżnorodność oraz poprawiających jakość wody opadowej.

W Gdańsku, jako jedynym mieście w Polsce, utrzymaniem miejskiego systemu zagospodarowania wód opadowych zajmuje się **spółka miejska Gdańskie Wody**. Miasto posiada nowoczesny, dobrze wyposażony miejski magazyn przeciwpowodziowy służący mieszkańcom podczas zdarzeń krytycznych związanych z gospodarką wodną.

Kanał Raduni został przebudowany w latach 2009–2014. Łączny koszt wyniósł

136,9 mln zł,

w tym 116 mln zł dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej oraz 20,1 mln zł z budżetu państwa.

Innym ważnym projektem współfinansowanym z funduszy Unii Europejskiej była **przebudowa Kanału Raduni**. Zabytkowy kanał to ciągle istotny element miejskiej infrastruktury. Płynąc przez dużą część miasta, zbiera i odprowadza wody opadowe z kilku dzielnic. Z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej konieczne było podniesienie funkcjonalności i bezpieczeństwa jego koryta. W ramach inwestycji przebudowano ponad 7 kilometrów gdańskiego odcinka kanału. **Efektom było zwiększenie przepustowości i wzmocnienie wałów**. Działania objęły także zagospodarowanie terenów wokół, budowę ciągu pieszo-rowerowego oraz 10 kładek. Całość uczyniła Kanał Raduni i jego brzegi atrakcyjnym miejscem wypoczynku pieszych i rowerzystów.

UMOCNIENIE STOKÓW BISKUPIEJ GÓRKI

Biskupia Górka to jedna z najbardziej malowniczych części Gdańska. Kręte brukowane uliczki i zabytkowe kamienice zajmują strome stoki wzgórza, z którego roztacza się widok na historyczne centrum miasta. Mając na uwadze **bezpieczeństwo okolicznych mieszkańców**, Gdańsk zlecił badania stanu skarp pod kątem zagrożeń osuwiskami. Specjaliści z Państwowego Instytut Geologicznego wyznaczyli 6 niebezpiecznych miejsc i opracowali program prac przeciwosuwiskowych. Jest on wdrażany etapami od 2017 r. i obejmuje **wzmocnienie wschodniego stoku Biskupiej Górki** od korony do podnóża.

12 mln zł

Łączny koszt zabezpieczenia osuwisk Biskupiej Górki, w tym 5,1 mln zł dofinansowania z budżetu państwa. Prace zakończono w 2019 r.

POMOC

Bezpieczeństwo mieszkańców miasta zależy od możliwości skutecznego działania służb odpowiedzialnych za ratunek, porządek i przestrzeganie prawa. Choć są finansowane z budżetu państwa, wspieramy je także lokalnymi inwestycjami. Dotyczą one głównie przekazywania gruntów i budynków oraz dofinansowania zakupów. Chcemy mieć pewność, że tu, w Gdańsku, strażacy i policjanci mają optymalne warunki i narzędzia pracy. Cieszymy się, że miejska konsekwencja we wspieraniu państwowych służb przekłada się na wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród gdańszczanek i gdańszczan.

POPRAWA MOŻLIWOŚCI DZIAŁAŃ STRAŻY POŻARNEJ

Skuteczny ratunek zależy przede wszystkim od tego, jak szybko pojawi się konieczna pomoc. Miejskimi inwestycjami wspieramy tworzenie **nowych jednostek ratowniczo-gaśniczych**. Dzięki temu możemy minimalizować czas, w jakim strażacy dotrą do każdego punktu miasta. Partycypujemy także w kosztach **modernizacji infrastruktury oraz zakupów samochodów pożarniczych i sprzętu** niezbędnego do walki z żywiołami i ratowania ludzkiego życia.

88%

gdańszczan czuje się bezpiecznie w swoim mieście (2018 r.)

Inwestycje miejskie wspierające działalność straży pożarnej:

2000 r. – budowa siedziby Państwowej Straży Pożarnej przy ul. Beniowskiego (Przymorze Małe) – nowa Komenda Miejska oraz Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 5,

2001 r. – budowa strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej na Wyspie Sobieszewskiej – siedziba OSP Gdańsk-Sobieszewo, ale również magazyn obrony cywilnej oraz pomieszczenia dla straży miejskiej i policji,

2007 r. – modernizacja Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 przy ul. Sosnowej (Wrzeszcz Górny),

2016 r. – wsparcie budowy nowej Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej przy ul. Jabłoniowej (Jasień) – powstanie jednostki przyczyniło się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa publicznego w dynamicznie rozwijającej się południowej części Gdańska,

lata 2018–2019 – termomodernizacja jednostek ratowniczo-gaśniczych – dofinansowanie termomodernizacji Komendy Miejskiej oraz jednostek ratowniczo-gaśniczych nr 1 (Wrzeszcz Górny), 3 (Orunia-św. Wojciech-Lipce), 4 (Młyniska) i 5 (Przymorze Małe).

40 mln zł

na inwestycje oraz dofinansowanie zakupu sprzętu dla straży pożarnej w latach 1999–2019

Straż pożarna na ćwiczeniach przeciwpowodziowych w 2017 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

POPRAWA MOŻLIWOŚCI DZIAŁAŃ POLICJI

Wsparcie służb porządkowych jest wyjątkowo ważnym obszarem gdańskich inwestycji w sferze bezpieczeństwa. Tak jak w przypadku straży pożarnej, chcemy, aby policja w Gdańsku miała jak najlepsze warunki pracy. Przede wszystkim jednak staramy się, by funkcjonariusze byli jak najbliżej mieszkańców. Ostatnie 2 dekady to systematyczne **wsparcie w tworzeniu sieci nowych komisariatów w gdańskich dzielnicach**. Budowa jednej placówki została sfinansowana całkowicie z budżetu miasta, w wypadku innych Gdańsk przekazał pod budowę miejskie nieruchomości lub partycypował w modernizacji. Miasto wspiera policję również poprzez **zakup nowych pojazdów**.

22 mln zł

dofinansowania na zakup sprzętu dla Policji w latach 1999–2019, w tym

126 samochodów
18 skuterów

Nowo wybudowany Komisariat Wodny Policji oraz Komisariat II Policji w Gdańsku przy ul. Długa Grobla (2017 r.)
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Wsparcie przy powstaniu 6 komisariatów:

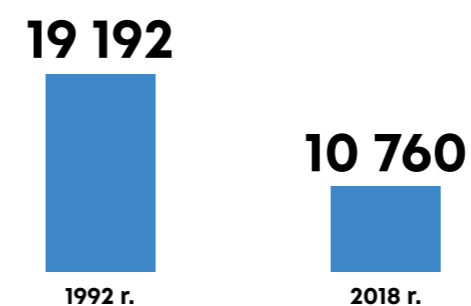
1 komisariat wybudowany przez miasto – ul. Platynowa, Orunia Górna – Gdańsk Południe, 2003 r.

2 budynki przekazane z przeznaczeniem na nowe komisariaty:
– ul. Kartuska, Siedlce, 2008 r.
– ul. Kasztanowa, Nowy Port, 2009 r.

3 działki przekazane pod budowę komisariatów:
– ul. Balcerskiego, Osowa, 2008 r.
– ul. Obrońców Wybrzeża, Przymorze Wielkie, 2009 r.
– ul. Długa Grobla, Śródmieście, 2017 r.

Najlepszym dowodem skuteczności wspierania służb porządkowych jest systematyczny spadek przestępczości w Gdańsku:

Liczba przestępstw stwierdzonych

STRAŻ MIEJSKA

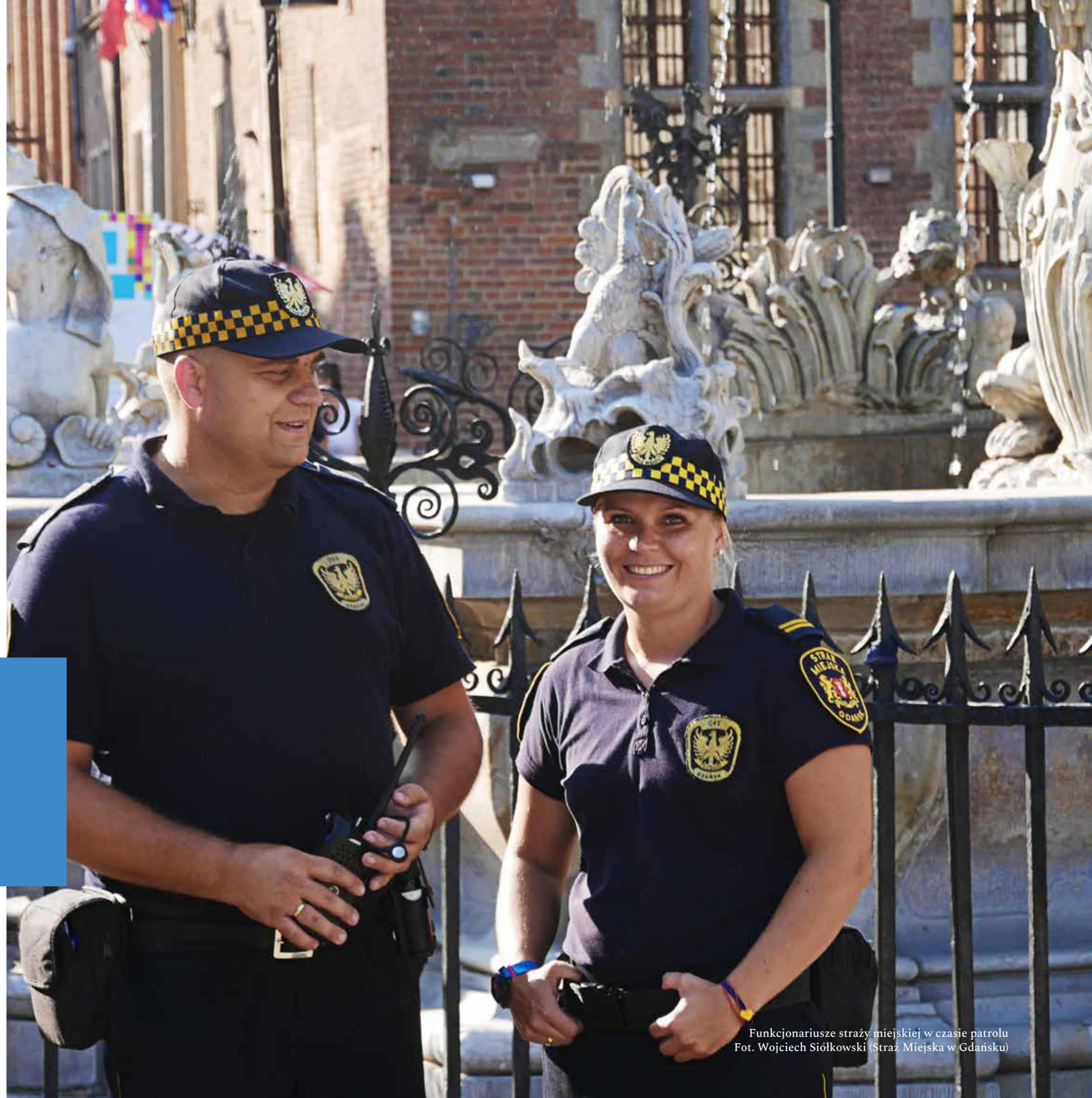
Straż miejska została **powołana w 1991 r.** decyzją Prezydenta Miasta Gdańska. Tym samym w naszym mieście powstała formacja, której głównym zadaniem stała się **ochrona spokoju i porządku publicznego**.

Do straży trafiają zgłoszenia dotyczące wykroczeń, które znacząco utrudniają codzienne życie mieszkańców. Strażnicy walczą między innymi z nieprawidłowym parkowaniem pojazdów, nielegalnymi wysypiskami, spalaniem odpadów domowych w urządzeniach grzewczych oraz spożywaniem alkoholu w miejscach, gdzie jest to zabronione. Mundurowi włączają się również w inicjatywy społeczne i edukacyjne. W gdańskich szkołach prowadzą zajęcia profilaktyczne. Pracownicy straży obsługują miejski monitoring.

W swoich działaniach straż miejska ściśle współpracuje z jednostkami miejskimi, radami dzielnic, policją oraz innymi służbami mundurowymi i ratowniczymi.

Od 2005 r. straż miejska ma nową siedzibę. Mieści się w kompleksowo zmodernizowanym budynku dawnego internatu przy ul. Elbląskiej. Koszt remontu wyniósł 3,2 mln zł.

233 strażników miejskich
54,5 tys. interwencji
25 tys. zgłoszeń na numer alarmowy 986
(2019 r.)

Funkcjonariusze straży miejskiej w czasie patrolu
Fot. Wojciech Siólkowski (Straż Miejska w Gdańsku)

INFORMACJA

Możliwość zbierania, analizy i przepływu informacji ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców. Właściwa organizacja systemów informacyjnych pozwala na szybką reakcję i koordynację działań służb w sytuacjach kryzysowych. Dzięki monitorowaniu obszarów ryzyka można również uniknąć lub zmniejszyć skutki wielu niebezpiecznych zdarzeń. Jeśli jednak do nich dojdzie, mieszkańcy muszą mieć gwarancję otrzymania natychmiastowych i precyzyjnych ostrzeżeń i innych informacji organizacyjnych. Zdejemy sobie sprawę, jak ważne jest dobre zarządzanie informacją w dynamicznej przestrzeni kilkuset tysięcy miasta. Z tego powodu Gdańsk inwestuje w nowoczesne technologie monitoringu i komunikacji. Tworzą one narzędzia pozwalające ostrzegać, zapobiegać i minimalizować zagrożenia oraz skutecznie prowadzić działania ratownicze.

SYSTEM MONITORINGU MIEJSKIEGO

Przestrzeń publiczna jest przez całą dobę pod kontrolą kilkuset kamer miejskiego monitoringu. Całość pozwala dokładnie obserwować sytuację na ulicach Gdańska i szybko reagować na sytuacje związane z naruszeniem prawa lub zagrożeniem zdrowia i życia mieszkańców. Już sama świadomość obecności kamer bardzo często odstrasza potencjalnych agresorów, a zarejestrowany obraz niejednokrotnie pomagał w identyfikacji i schwytaniu przestępców. Efektywność miejskiego monitoringu w zachowaniu porządku i bezpieczeństwa jest nieoceniona, dlatego ustawicznie rozbudowujemy ten system.

MIEJSKIE CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego to jeden z kluczowych elementów zarządzania kryzysowego z dostępem do systemów wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania ludności. Centrum powstało w 2012 r. Przez 24 godziny na dobę obrazuje z kamer oraz dane spływające z całego miasta pozwalają precyzyjnie monitorować i reagować na zagrożenia na terenie Gdańska. Jeśli zachodzi taka potrzeba, centrum staje się miejscem pracy Zespołu Zarządzania Kryzysowego, który zajmuje się koordynacją działań prowadzonych przez służby ratownicze, porządkowe i miejskie.

332 kamery

w systemie monitoringu miejskiego w 2019 r.

20,2 mln zł

koszty rozbudowy systemu monitoringu w latach 1999–2019

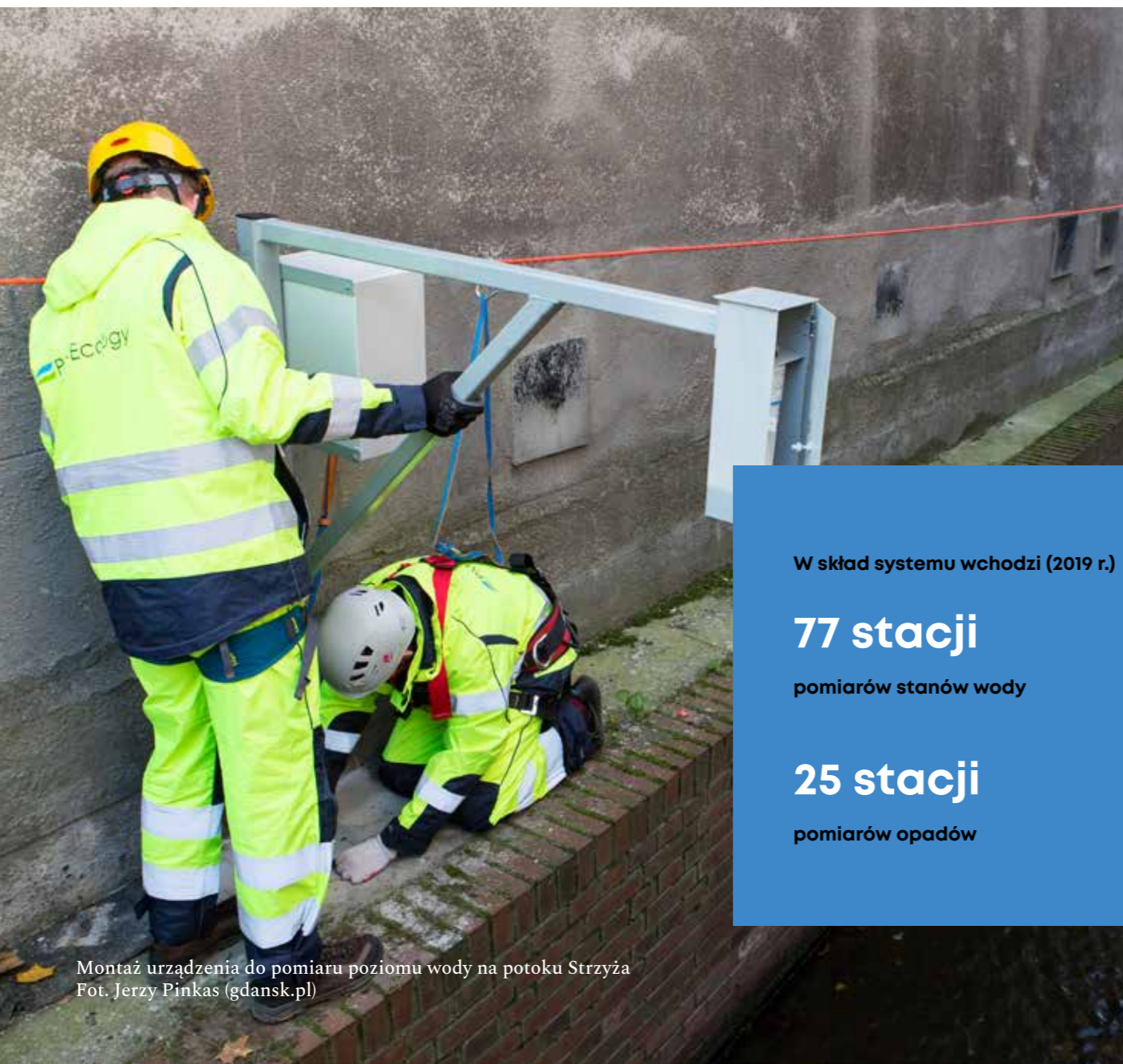

Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego.
Fot. Żaneta Kucharska (Urząd Miejski w Gdańsku)

SYSTEM MONITORINGU METEOROLOGICZNEGO I HYDROLOGICZNEGO

Gdański system monitoringu środowiska jest jednym z najbardziej rozbudowanych w Polsce. Składa się z sieci stacji pomiarów opadów i stanów wody na terenie całego miasta. Bieżące informacje są szczególnie przydatne w stanach zagrożenia – pozwalają wtedy na podjęcie adekwatnych działań. Umożliwiają również budowę zintegrowanego modelu hydrologicznego, który na bazie danych

dotyczących m.in. topografii, hydrografii oraz infrastruktury miejskiej pozwoli na szybką wizualizację stref zagrożeń powodziowych. Przygotowane symulacje będą też wskazywać potencjalny wpływ nowych inwestycji na stan wód w poszczególnych dzielnicach Gdańska. Pierwszy punkt pomiarowy został uruchomiony przy ul. Reja – w 2000 r. rozpoczęły się pomiary stanu wody, a w 2001 r. opadów. Kolejne etapy rozwoju sieci odbywały się w latach 2005–2010 i 2012–2016. Jednak rekordowy był 2018 r., w którym sieć zwiększyła się o 55 punktów pomiarów stanu wody, 12 punktów pomiarów ilości opadów oraz 1 stację meteorologiczną.

Montaż urządzenia do pomiaru poziomu wody na potoku Strzyża
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

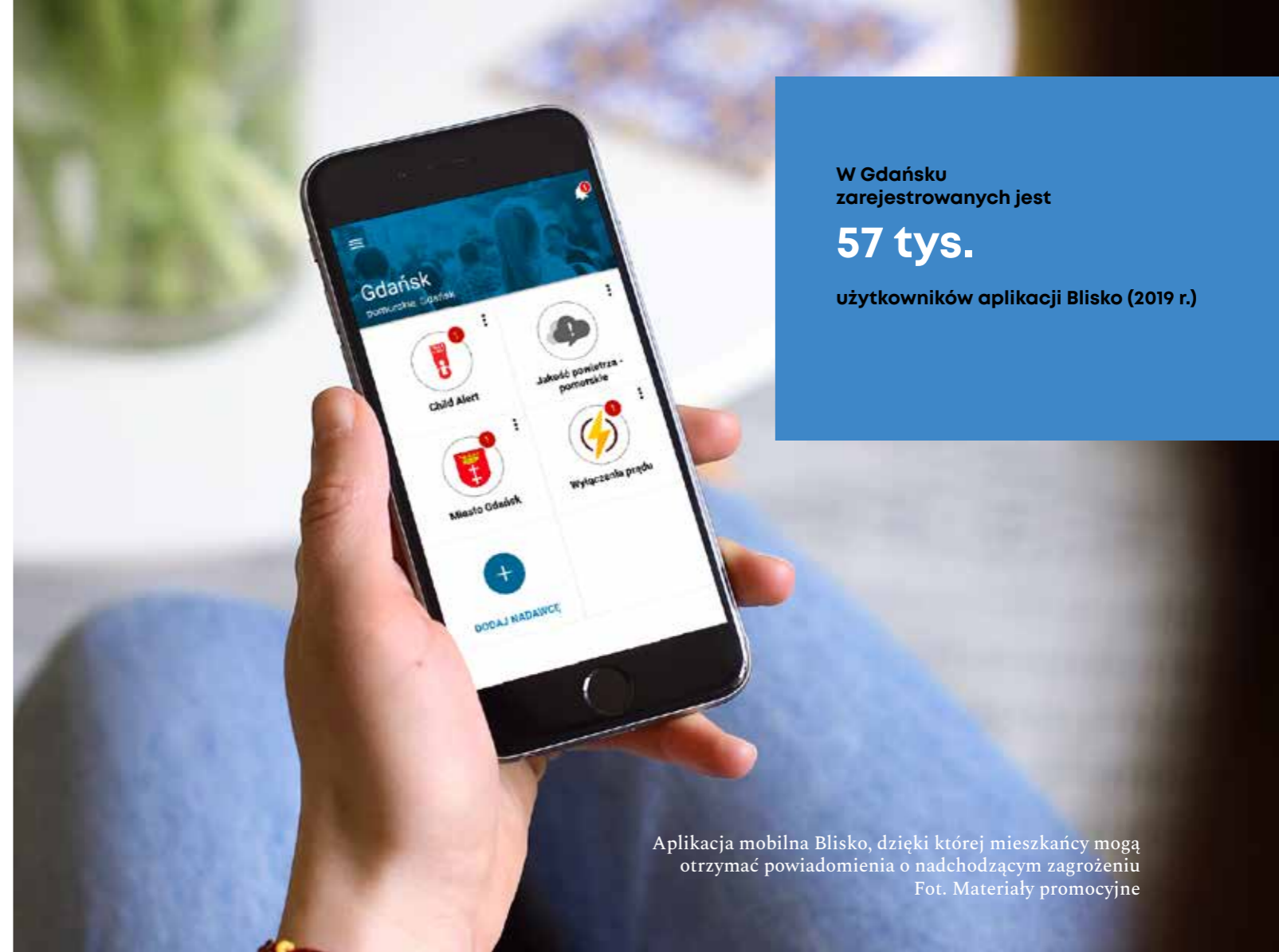
W skład systemu wchodzi (2019 r.)

77 stacji

pomiarów stanów wody

25 stacji

pomiarów opadów

W Gdańsku zarejestrowanych jest

57 tys.

użytkowników aplikacji Blisko (2019 r.)

Aplikacja mobilna Blisko, dzięki której mieszkańcy mogą otrzymać powiadomienia o nadchodzącym zagrożeniu
Fot. Materiały promocyjne

POWIADAMIAMY O ZAGROŻENIACH

W sytuacjach kryzysowych kluczowe jest jak najszybsze dotarcie z informacją o zagrożeniach do jak największej liczby osób. Dlatego w 2014 r. miasto wykupiło usługę w Samorządowym Informatorze SMS (SISMS). Dzięki SISMS najważniejsze informacje o wszelkich zagrożeniach i utrudnieniach docierają do odbiorców w ciągu kilku sekund. Samorząd Gdańska zdecydował się skorzystać z tego rozwiązania, aby wesprzeć miejski system alarmowania o zagrożeniach. Przekazywane informacje dotyczą m.in. ostrzeżeń przed groźnymi zjawiskami pogodowymi (np. wichury, intensywne opady, gradobicia, powódzie) czy informacji na temat utrudnień

związanych z remontami, awariami, imprezami masowymi, zgromadzeniami. Każdy użytkownik może wybrać najbardziej dogodny spośród trzech bezpłatnych kanałów komunikacji: SMS, e-mail lub aplikacja Blisko.

Ważnym elementem systemu ostrzegania w sytuacjach kryzysowych są również syreny alarmowe. W 2018 r. powstał nowoczesny system alarmowania, który umożliwia skuteczne powiadomienie o zagrożeniu jak największej liczby mieszkańców Gdańska. System składa się z 72 syren elektronicznych i może być stosowany przy zagrożeniach różnego rodzaju. Syreny zostały zainstalowane na terenie osiedli mieszkaniowych oraz głównych ciągów komunikacyjnych. Umożliwiają nadawanie sygnałów dźwiękowych, a także komunikatów głosowych, dzięki czemu przekazywane instrukcje będą bardziej zrozumiałe dla mieszkańców.

12

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

MIASTO, ZIELEŃ, WODA

Podstawą harmonijnego rozwoju miasta i poprawy jakości życia jest tworzenie otwartej i przyjaznej mieszkańcom przestrzeni publicznej. Poza funkcją komunikacyjną powinna ona także stanowić miejsce spędzania czasu wolnego, forum wymiany idei oraz organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Zmieniamy najbliższe otoczenie, aby stawało się bardziej funkcjonalne, estetyczne i stanowiło jednocześnie wyróżnik lokalnej tożsamości.

Szczególnie ważny jest dla nas rozwój dzielnic i przestrzeni lokalnych oraz atrakcyjnych terenów zielonych i nadwodnych. Miasto musi przede wszystkim służyć swym mieszkańcom. Słuchamy ich opinii i angażujemy we wspólne planowanie i wprowadzanie zmian. Chcemy tworzyć Gdańsk, w którym żyje się dobrze, gdzie wszyscy czujemy się u siebie i który jest też częścią każdego z nas.

MIASTO

Najistotniejszym elementem miasta jest człowiek. To jego potrzeby i rozwój są dla nas kluczowe. Nowoczesna aglomeracja to dynamiczny i wielopoziomowy organizm, dlatego tak kształtujemy rozwój miasta, by wszystkie jego funkcje miały optymalne proporcje i harmonizowały ze sobą. Podstawą planowania jest kreowanie przestrzeni dobrej do życia: funkcjonalnej, estetycznej i przyjaznej wszystkim użytkownikom.

Jednym z najbardziej popularnych i najczęściej fotografowanych miejsc stał się brzeg Motławy na Ołowiance, na którym w 2017 r. stanął napis „Gdańsk”.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

MIASTO ZAPLANOWANE

Gdańsk rozwija się bardzo dynamicznie. Aby zapewnić temu procesowi ład i spójność z potrzebami mieszkańców, konieczne jest precyzyjne zaplanowanie zasad i kierunków rozbudowy miasta. Zmiany, które nastąpiły w Polsce po 1989 r., wymusiły szybkie dostosowanie planowania przestrzennego do nowych wyzwań gospodarczych i społecznych oraz wymogów prawnych. Zaktualizowane plany miejscowe w pierwszej kolejności dotyczyły obszarów ważnych inwestycyjnie. Dało to gwarancję, że rozwój gospodarczy miasta nie będzie odbywał się kosztem terenów wyznaczonych na cele publiczne lub tych, które wymagały ochrony, rewitalizacji lub restrukturyzacji.

W 1999 r. powołane zostało Biuro Rozwoju Gdańska, które przejęło zadania związane z planowaniem przestrzennym miasta. Dzięki nowoczesnym technologiom i rozwiązaniom organizacyjnym zespół specjalistów opracował dokumenty stanowiące wytyczne urbanistyczne dla dalszego, przemyślanego rozwoju miasta. Ważną zmianą była rezygnacja z planów miejscowych obejmujących duże obszary na rzecz planów małych, rozwiązujących konkretne problemy. Ponadto biuro opracowało i uaktualniło najważniejszy miejski dokument planistyczny, czyli **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego** – kolejne edycje powstały w 2001 r., 2007 r. i – najnowsza – w 2018 r. Za opracowanie studium BRG otrzymało w 2019 r. Nagrodę Ministra Inwestycji i Rozwoju za wybitne osiągnięcia twórcze w dziedzinie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta to główny dokument określający kierunki rozwoju Gdańska. Bardziej szczegółowymi narzędziami planowania rozwoju przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które określają przeznaczenie oraz warunki zabudowy i zagospodarowania gruntów na danym obszarze.

**Efekty prac planistycznych (1990–2019):
65% powierzchni miasta objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,**

697 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

POPRAWA ESTETYKI I FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI

Po okresie intensywnego rozwoju i nadrabiania zaległości w dziedzinie infrastruktury technicznej, zwłaszcza transportowej, w większej skali podjęte zostały działania zmierzające do uporządkowania oraz podnoszenia jakości i użyteczności przestrzeni miejskiej. Szczególne znaczenie miały tu prace nad Strategią Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus oraz Programem Operacyjnym Przestrzeń Publiczna, które definiowały wizję i wytyczne dotyczące poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej Gdańsk. Ich realizacji służą również miejskie uchwały i inne dokumenty, m.in.:

- **Studium Ogólnomiejskich Przestrzeni Publicznych (SOPP)** – określa strukturę gdańskich przestrzeni publicznych, wyznacza tereny o randze ogólnomiejskiej i zawiera propozycje podnoszenia ich jakości. W ramach studium powstał „Poradnik o przestrzeniach publicznych”, który przybliżył tę problematykę i może służyć pomocą w zagospodarowaniu tych obszarów (2012–2014),
- **Koncepcja Regulacji Estetyki Miasta (KREM)** – to studium, które pozwala wprowadzić estetyczny ład w przestrzeni publicznej w Gdańsku. Dokument zawiera wytyczne dotyczące sztyldów i nośników reklamowych, a także kolorystyki i form elewacji i dachów oraz ogrodzeń i posadzek w przestrzeniach publicznych (2015 r.),
- **Gdańskie Przestrzenie Lokalne (GPL)** – studium zawiera wytyczne projektowe oraz wizję

zagospodarowania przestrzeni, wypracowane przy udziale mieszkańców. Do końca 2019 r. opracowano dwie części GPL – dotyczące obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych,

- **zasady funkcjonowania punktów handlowych i gastronomicznych** – wprowadzone Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdańsk, uporządkowały kwestie lokalizacji i estetyki ogródków gastronomicznych przed restauracjami oraz stoisk handlowych. Takich punktów jest bardzo dużo, zwłaszcza na najbardziej reprezentacyjnych i najchętniej uczęszczanych ulicach, mają więc ogromny wpływ na wygląd naszej przestrzeni. Meble kawiarniane, zadbane zieleń, stonowana kolorystyka sprawiają, że gdańskie ulice są chętnie odwiedzane przez turystów i mieszkańców przez cały rok,
- **tzw. uchwała krajobrazowa Gdańsk** – przyjęta przez Radę Miasta Gdańsk w 2018 r. w celu uporządkowania reklamowego chaosu w przestrzeni publicznej. Jej przepisy szczegółowo określają zasady sytuowania tablic i urządzeń reklamowych, w tym szyldów, a także obiektów małej architektury oraz ogrodzeń, na terenie całego miasta – również na obszarach nienależących do gminy. Gdańsk jako jedno z pierwszych miast w Polsce wdraża uchwałę krajobrazową,
- **Gdańsk Standard Ulicy Miejskiej** – dokument w trakcie opracowania, zawiera wytyczne dotyczące projektowania nowych ulic oraz poprawy obecnego stanu szlaków komunikacyjnych. Zgodnie z miejską strategią najwyższy priorytet zyskują piesi, rowerzyści oraz transport zbiorowy,
- **Gdańsk Polityka Wodna** – dokument w trakcie opracowania. Studium analizuje możliwości optymalnego zagospodarowania przestrzennego nabrzeży i innych obszarów położonych nad wodą oraz zawiera kierunki ich docelowego urządzenia,
- **Gdańsk Polityka Zieleni** – dokument w trakcie opracowania. Ma na celu wyznaczenie głównych elementów systemu przyrodniczego Gdańsk oraz określenie zasad jego dalszego rozwoju.

Zachęcamy mieszkańców do aktywnego udziału w planowaniu przestrzeni publicznej. Nz. dyskusja publiczna nad projektem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańsk (2017 r.).
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

W kształtowaniu jakości przestrzeni publicznej dużą rolę odgrywa **Gdańsk Zarząd Dróg i Zieleni (GZDiZ)**. Zakres działań GZDiZ jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. zarządzanie drogami, terenami zielonymi i zadrzewieniami oraz kształtowanie i dbałość o jakość przestrzeni publicznej w mieście. Dzięki GZDiZ przestrzeń wokół nas jest bardziej atrakcyjna i uporządkowana.

Ważnym elementem tworzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych w Gdańsku jest udział mieszkańców, którzy są zaangażowani w proces już na jego najwcześniejszym etapie. Tylko w czasie prac nad najnowszą edycją studium – w latach 2015–2018 – odbyło się 98 spotkań, w których uczestniczyło prawie 3 tys. osób. Były to wydarzenia otwarte dla wszystkich zainteresowanych i organizowane na każdym etapie powstawania dokumentu.

Prace warsztatowe nad Gdańskim Standardem Ulicy Miejskiej.
Fot. Biuro Rozwoju Gdańsk

Jednym z pierwszych miejskich działań zmierzających do poprawy estetyki przestrzeni publicznych jest **konkurs na najładniejszą elewację roku**. Organizowany corocznie od 2009 r. zachęca mieszkańców i wspólnoty mieszkaniowe do aktywnego i świadomego kreowania swego otoczenia. Komisja konkursowa bierze pod uwagę m.in. oryginalność projektu oraz wpisywanie się w otoczenie. W 2019 r.

pula nagród wyniosła 50 tys. zł, zgłoszono 19 budynków należących do wspólnot, z czego 6 zostało nagrodzonych. Łącznie od 2009 r. w konkursie wzięło udział 379 wspólnot mieszkaniowych, 38 z nich uhonorowano nagrodami na kwotę prawie 494,5 tys. zł. Od 2016 r. organizowany jest również konkurs na najpiękniejszy gdański balkon i ogródek przydomowy.

Odnowiona elewacja kamienicy przy ul. Wajdeloty 18, nagrodzona w 2017 r. w miejskim konkursie na najładniejszą elewację. Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

REWALORYZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Inwestycje w poprawę jakości przestrzeni publicznej to także działania **przywracające piękno i zmieniające gdańskie dzielnice**. Szczególnie widoczne są w Śródmieściu. Miejskie projekty obejmują tu np. zmianę zagospodarowania skwerów tak, by były bardziej przyjazne mieszkańcom oraz sprzyjały spotkaniom i integracji. Coraz więcej ulic objętych jest też zakazem lub ograniczeniem ruchu samochodowego, powstają przestrzenie współdzielone, w których pierwszeństwo mają piesi i rowerzyści. Pojawiają się także nowe elementy małej architektury (ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe, donice itp.).

Przykładami ważnych inwestycji dla rozwoju przestrzeni publicznych w Śródmieściu są: rewitalizacja skweru Świętopelka, modernizacja nabrzeży północnego cypla Wyspy Spichrzów, przebudowa takich ulic jak Stągiewna, Chmielna, św. Ducha, Żłotników, Grobla IV, Łąkowa oraz oddanie do użytku kładki na wyspę Ołowianka.

Modelowym działaniem z zakresu poprawy funkcjonalności i tożsamości przestrzeni miejskiej jest przebudowa fragmentu ul. Bałtyckiej w Jelitkowie. Była to pierwsza w Gdańsku ulica typu **woonerf** (termin z języka holenderskiego oznaczający „ulicę do mieszkania”), czyli taka, na której zrezygnowano z tradycyjnego podziału na jezdnię i chodnik. Nowa Bałtycka stała się wzorem w projektowaniu bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich użytkowników przestrzeni miejskiej.

Ul. Bałtycka (Jelitkowo) – pierwsza gdańska ulica typu **woonerf**. Fot. Biuro Rozwoju Gdańska

MEBLE MIEJSKIE

Przestrzenie publiczne miasta są sukcesywnie wzbogacane o obiekty małej architektury: ławki, stojaki rowerowe, oświetlenie, altany, wiaty i stoły piknikowe, leżaki oraz inne meble miejskie (w tym zamglawiacze stawiane latem w celu orzeźwienia). Zyskujemy dzięki temu możliwość spędzania wolnego czasu i odpoczynku oraz organizacji spotkań. Nowe elementy małej architektury pojawiają się we wszystkich dzielnicach miasta, wkomponowując się estetyką w charakter otaczającej zabudowy. Finansowane są ze środków miejskich i rad dzielnic, w ramach Budżetu Obywatelskiego oraz innych źródeł (np. z Unii Europejskiej). Ponadto w przestrzeni publicznej jest coraz więcej rabat, klombów, donic i urządzonych terenów zieleni, także towarzyszących ciągom komunikacyjnym, co sprawia, że zieleni jest obecna w Gdańsku na każdym kroku.

Nowe ławki na ul. św. Ducha.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

NOWE FASADY KAMIENIC GŁÓWNEGO MIASTA

Od 2013 r. we współpracy ze wspólnotami mieszkaniowymi elewacje kamienic Głównego Miasta są modernizowane i zyskują artystyczne dekoracje. Pierwsza edycja projektu – Ogarna 2.0 – objęła tylko jedną ulicę. Do programu w krótkim czasie dołączyły wspólnoty także z innych części historycznego centrum Gdańska, np. z ul. Szerokiej, Straganiarskiej, Świętojańskiej, Warzywniczej oraz z Rybackiego Pobrzeża. Najwięcej jednak modernizacji przeprowadzono na ul. Ogarnej. Od 2013 r. udało się wyremontować już ponad połowę tamtejszych fasad. Projekt realizowany jest pod nazwą **Gdańskie Fasady OdNowa**.

Koszty prac dzielone są mniej więcej po połowie pomiędzy wspólnoty a miasto. W latach 2013–2019 odnowionych zostało 130 fasad kamienic na Głównym Mieście. Koszty po stronie miasta wyniosły ok. 2,7 mln zł.

Dzięki projektowi Gdańskie Fasady OdNowa kamienice na Głównym Mieście zyskują nowy wygląd oraz artystyczne dekoracje.
Nz. ul. Szeroka.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

ZAGOSPODAROWANIE PODWÓREK

Chcemy, by użytkowane przez mieszkańców wspólne podwórka były estetyczne i funkcjonalne. W wielu przypadkach są to tereny należące do miasta, gdyż własność prywatna ogranicza się do obrysu budynku. Podwórka często są widoczne z przestrzeni publicznych, ogólnomiejskich i kształtują wizerunek i krajobraz miasta. Od lat zachęcamy gdańszczan do przejęcia tych przestrzeni i stania się ich gospodarzami. W 2010 r. rozpoczęła się kampania informująca o możliwości wykupu od miasta terenu podwórka przyległych do nieruchomości. W 2012 r. w programie „Wspólnie zadbajmy o nasze podwórko” we współpracy z mieszkańcami stworzono kilkadziesiąt koncepcji zagospodarowania, które następnie zostały zrealizowane z miejskich środków. Wspólne działania zdecydowanie przyczyniły się do trwałej poprawy jakości tych przestrzeni, a program spotkał się z dużym zainteresowaniem wspólnot.

Kontynuacją tych działań jest program „Wspólne podwórko” realizowany od 2014 r. Celem programu jest wspieranie działań obywatelskich na rzecz poprawy jakości najbliższego otoczenia. Przejmując odpowiedzialność za wspólny teren, mieszkańcy mogą razem uczestniczyć w projektowaniu i realizowaniu jego zagospodarowania. Program jest skierowany do wspólnot mieszkaniowych i współwłaścicieli nieruchomości, którzy mogą dzierżawić i współdzierżawić podwórko. Udzielamy

183 podwórka

zagospodarowane w latach 2014–2019

10,4 mln zł –

kwota dofinansowania z budżetu miejskiego

Podwórko przy ul. Sienkiewicza we Wrzeszczu Górnym odnowione w ramach programu „Wspólne podwórko”.
fot. Gdańskie Nieruchomości

Efekty programu „Wspólne podwórko”,
ul. Wolności w Nowym Porcie.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

mieszkańcom porad, pomagamy w mediacji, organizacji współpracy, a także wspieramy finansowo realizację projektów, maksymalnie kwotą 75 tys. zł. Po stronie wspólnoty leży decyzja, w jaki sposób zmieni swoje najbliższe otoczenie: czy ma to być teren rekreacyjny, miejsce zabaw dla dzieci, czy może parking. W ramach programu można także sfinansować ogrodzenie terenu czy też budowę wiaty śmietnikowej. **W latach 2014–2019 program „Wspólne podwórko” umożliwił zagospodarowanie 141 wnętrz podwórkowych.**

Szczególne znaczenie mają podwórka w obrębie historycznego centrum miasta, licznie odwiedzanego przez turystów. Z myślą o poprawie ich stanu od 2016 r. realizowany jest program „Zagospodarowanie podwórek Głównego Miasta”. Wspólnoty uzyskały wsparcie w formie przygotowania i uzgodnienia pełnej dokumentacji projektu zagospodarowania wnętrza podwórkowego, jak również realizacji robót w zakresie wykonania ogrodzenia oraz wybudowania lub remontu wiaty śmietnikowej wraz z utwardzeniem dojazdu. Do końca 2019 r. w ten sposób oblicze zmieniło 11 wnętrz podwórkowych.

W latach 2015–2017 realizowany był program „Podwórka kwartałowe”, dzięki któremu dofinansowano zagospodarowanie 4 podwórek. Wsparcie finansowe na doraźne remonty i poprawę estetyki podwórek przekazywane jest również poza specjalnymi programami – w latach 2015–2019 skorzystało na tym 31 przestrzeni sąsiedzkich.

Programy zagospodarowania podwórek są koordynowane i realizowane przez miejską jednostkę Gdańskie Nieruchomości.

ILUMINACJE ŚWIĄTECZNE, ŚWIĄTECZNA ATMOSFERA

Nowym znakiem rozpoznawczym Gdańska stają się świąteczne iluminacje i ozdoby świetlne, którymi na początku grudnia dekorowane jest miasto. Wśród najważniejszych i najbardziej oryginalnych dekoracji zimowych znajdują się migoczące blaskiem złote lwy gdańskie z herbem oraz rozświetlony 20 tysiącami ledowych punktów 10-metrowy dźwig portowy. Świątecznie wyróżniane są też atrakcje turystyczne Gdańska i charakterystyczne punkty miasta. Niezbędnym elementem świątecznego wystroju Gdańska jest choinka przy fontannie Neptuna. Całości bożonarodzeniowej atmosfery dopełniają rozłożyste ozdoby wiszące nad głowami przechodniów oraz dekoracje latarni przy ulicy Długiej i Długim Targu.

Niezmiernie ciekawa jest **iluminacja Parku Oliwskiego**. Wśród alejek można oglądać m.in. 12-metrowe świetlne kurtyny, figury żaglowców, fontanny świetlne i inne dekoracje wkomponowane w parkową roślinność.

Jedną z najpopularniejszych grudniowych atrakcji Gdańska jest **Jarmark Bożonarodzeniowy**. Estetycznie zaaranżowana przestrzeń ze stoiskami z grzonym winem i świątecznymi smakołykami, a także liczne stragany z rękodziełem rokrocznie przyciągają na Targ Węglowy tłumy gdańszczan i turystów. Jarmark to także czas wielu związanych ze świętami ulicznych wydarzeń takich jak parady, orszaki, powitanie św. Mikołaja.

Iluminacje świąteczne w Parku Oliwskim przyciągają tłumy mieszkańców i turystów.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Nowe gdańskie iluminacje świąteczne oraz Jarmark Bożonarodzeniowy tworzą niepowtarzalną atmosferę.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

A woman with glasses and a red scarf is climbing a red rope structure against a clear blue sky. She is wearing a dark jacket over a white shirt and dark pants. The rope structure is made of thick, braided red ropes.

” *Moja codzienność to nowoczesne przestrzenie biurowców w Oliwie. Niesamowite, jak zmieniło się to miejsce w ciągu ostatnich 10 lat. To jakby zupełnie inne miasto! Podobnie jest w starszych dzielnicach, na przykład we Wrzeszczu. Zrewitalizowana ulica Wajdeloty ożywiła wszystkie ulice wokół. Jestem zachwycona architekturą i klimatem „klasycznych” gdańskich dzielnic – Głównego Miasta, Wrzeszcza, Oliwy. No i oczywiście lubię bliskość morza i to, że wokół jest dużo zieleni, parków i że wszystko jest tak blisko. Gdańsk jest przyjazny mieszkańcom. To bardzo atrakcyjne miejsce do poszukiwania pracy, robienia biznesów, ale przede wszystkim do życia. Warto jest mieszkać nad morzem. Warto jest mieszkać w Gdańsku.*

Lidia Krystoforska,
absolwentka Politechniki Gdańskiej,
programistka w firmie z zagranicznym
kapitałem.

ZIELEŃ

Zieleń to niezbędny element przestrzeni przyjaznej mieszkańcom. Staramy się, by w Gdańsku była obecna na każdym kroku. Jednym z naszych priorytetów jest tworzenie ogólnodostępnych terenów zieleni, które umożliwiają gdańszczanom wypocznik. Nowe duże parki powstały w sąsiedztwie licznie zamieszkałych starych dzielnic takich jak Śródmieście, Przymorze i Zaspą. Wykorzystano na ten cel obszary zajmowane wcześniej przez ogródki działkowe, zrewaloryzowano tereny poforteczne. W południowej części miasta, gdzie dostęp do urządzonych terenów zielonych jest niewystarczający, a możliwość zakładania dużych parków ograniczona, wykorzystujemy przestrzenie wokół zbiorników retencyjnych i stawów, które są doskonałym miejscem do codziennej rekreacji.

89%

mieszkańców miasta uważa, że Gdańsk jest miastem zielonym (2017 r.)

24%

powierzchni Gdańska zajmują tereny zieleni, w tym lasy, parki, zieleńce, skwery

Tereny zieleni to szczególnie ważne miejsca w przestrzeni miejskiej. Dają możliwość relaksu, aktywnego wypoczynku, kontaktu z przyrodą, ale również oczyszczają powietrze i zatrzymują nadmiar wody opadowej. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Zieleń w Gdańsku na terenach miejskich administrowana i kształtowana jest przez różne podmioty publiczne: Gdański Zarząd Dróg i Zieleni (m.in. zieleń parkowa i zieleń w pasach drogowych), Gdańskie Wody (m.in. zieleń przy zbiornikach retencyjnych), Gdańskie Nieruchomości (m.in. podwórka i zieleń przy budynkach). Promocją i koordynacją kampanii w ramach Zielonej Marki Miasta zajmuje się Biuro Prezidenta Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Od wielu lat podejmowane są działania **zwiększające dostępność i atrakcyjność terenów zielonych**. Obejmowały one zarówno rewaloryzację i wyposażenie istniejących parków, jak i tworzenie nowych miejsc rekreacji i wypoczynku na świeżym

powietrzu. Aby zapewnić tak ważną dla mieszkańców bliskość i łatwość dotarcia do terenów zielonych, tworzone są również małe formy zieleni urządzonej (np. skwery, zieleńce, ogrody kieszonkowe) w pobliżu zabudowy mieszkaniowej.

W ramach kreowania **Zielonej Marki Gdańska** realizowane są kampanie, które w sposób systemowy promują oraz łączą różne tematy związane z zielenią w Gdańsku. Odnoszą się one do ważnych wyzwań środowiskowych (m.in. ochrony klimatu, wsparcia równowagi przyrodniczej, bioróżnorodności), wzmacniają lokalną tożsamość i relacje społeczne oraz mają wymiar edukacyjny.

Wśród gdańskich zielonych działań i projektów są m.in.:

- ograniczenie koszenia trawników w wybranych miejscach, sprzyjające bioróżnorodności, oraz tworzenie i promowanie łąk kwietnych jako wartościowej alternatywy dla trawników czy rabat kwiatowych;
- sadzenie krzewów i bylin w przestrzeni miejskiej, w tym roślin miododajnych (tworzących korzystne warunki dla pszczół) i wabiących motyle;
- działania wspierające szkolne i przedszkolne ogródki, m.in. w ramach innowacyjnego projektu Gdańskie Ogrody Motylowe, który łączy edukację ogrodniczą z wolontariatem;
- zachęcanie mieszkańców do uprawy ziół w przydomowych ogródkach i na balkonach;
- organizacja konkursu na najpiękniejszy gdański balkon i przedogródek;

- projekt Gdańskie Pnącza Miejskie, który zachęca do stosowania tych roślin na elewacjach budynków i tam, gdzie niemożliwe jest sadzenie drzew i krzewów;
- działania zapobiegające parkowaniu samochodów na trawnikach;
- rozdawanie cebul i nasion roślin ozdobnych mieszkańcom i radom dzielnic do ukwiecenia balkonów i ogródków przydomowych;
- tworzenie stref przyjaznych dla jeży w miejskich parkach;
- zmienianie złych nawyków w dokarmianiu ptaków zimą.

PARK IM. RONALDA REAGANA

Park zlokalizowany jest w zachodniej części pasa nadmorskiego pomiędzy Jelitkowem a Brzeźnem. **Powstał w latach 2003–2006 na terenach dawnych ogródków działkowych.** Prowadzone są regularne prace związane z ciągłym rozwojem i podnoszeniem jakości zagospodarowania tego terenu. Obecnie ma powierzchnię około 62 hektarów.

Park to miejsce dla szukających spokojnego wypoczynku i dla tych, którzy pragną aktywnie spędzić wolny czas. Wielkość, zróżnicowanie i atrakcyjne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie morza czynią go jednym z **najbardziej popularnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w Gdańsku.** W ramach miejskich inwestycji powstały stawy z wyspami lęgowymi dla ptactwa wodnego, kanały wodne z drewnianymi kładkami, alejki spacerowe, drogi rowerowe oraz skatepark i place zabaw. Jedną z atrakcji jest duży plac zabaw wybudowany przez Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

PARK NAD OPŁYWEM MOTŁAWY

Park powstał w latach 2000–2005. Zajmuje 11 hektarów położonych na terenach pofortecznych – umocnieniach obronnych Gdańska z XVII wieku, w sąsiedztwie historycznego centrum miasta. Oferuje znakomite warunki do wypoczynku na świeżym powietrzu, spacerów, rekreacji rowerowej, a wody Opływu Motławy to popularny szlak wycieczek kajakowych. Obecny obszar parku przeszedł olbrzymią metamorfozę. Prace rozpoczęły się od renowacji bastionu Gertrudy. **Wyremontowano łącznie 5,2 km nabrzeży Opływu Motławy, wzdłuż których poprowadzono ponad 8 km alejek spacerowo-rowerowych.** Zagospodarowanie terenu objęło także usunięcie nielegalnych ogródków działkowych i szkodliwej dla zabytków dzikiej roślinności. Odtworzone zostało historyczne ukształtowanie terenu, wykonano nowe nabrzeża ułatwiające dostęp do wody, zasadzono drzewa i krzewy. Na wierzchołkach i płaszczyznach szańców zlokalizowano place wypoczynkowe i punkty widokowe.

Jedną z atrakcji Parku nad Opływem Motławy są pozostałości dawnych fortyfikacji miejskich. Nz. Śluza Kamienna oraz bastion Żubr.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

REWALORYZACJA PARKU BRZEŹNIEŃSKIEGO IM. J. J. HAFFNERA

Innym często odwiedzanym miejscem spacerów położonym w sąsiedztwie plaży jest historyczny Park Brzeźnieński. W ciągu ostatnich kilkunastu lat teren przeszedł ogromną zmianę, której celem było **przywrócenie temu parkowi uzdrowiskowemu dawnej świetności.** W latach 2005–2010 wykonano prace związane z uporządkowaniem drzewostanu (rośnie tu ok. 5 tys. drzew), wymieniono zużyte nawierzchnie oraz wykonano nowe ścieżki spacerowe. Powstały także drogi rowerowe, place wypoczynkowe i widokowe, miejsca zabaw dla dzieci oraz siłownia „pod chmurką”. W dbałości o bezpieczeństwo zwiedzających został wyposażony w oświetlenie i monitoring. W 2017 r. w celach edukacyjnych wytyczona została ścieżka dendrologiczna prezentująca wybrane gatunki drzew, a w 2018 r. odtworzono historyczną bramę wejściową do parku.

Park im. R. Reagana to znakomite miejsce do spacerów, przejażdżek rowerowych i pikników.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

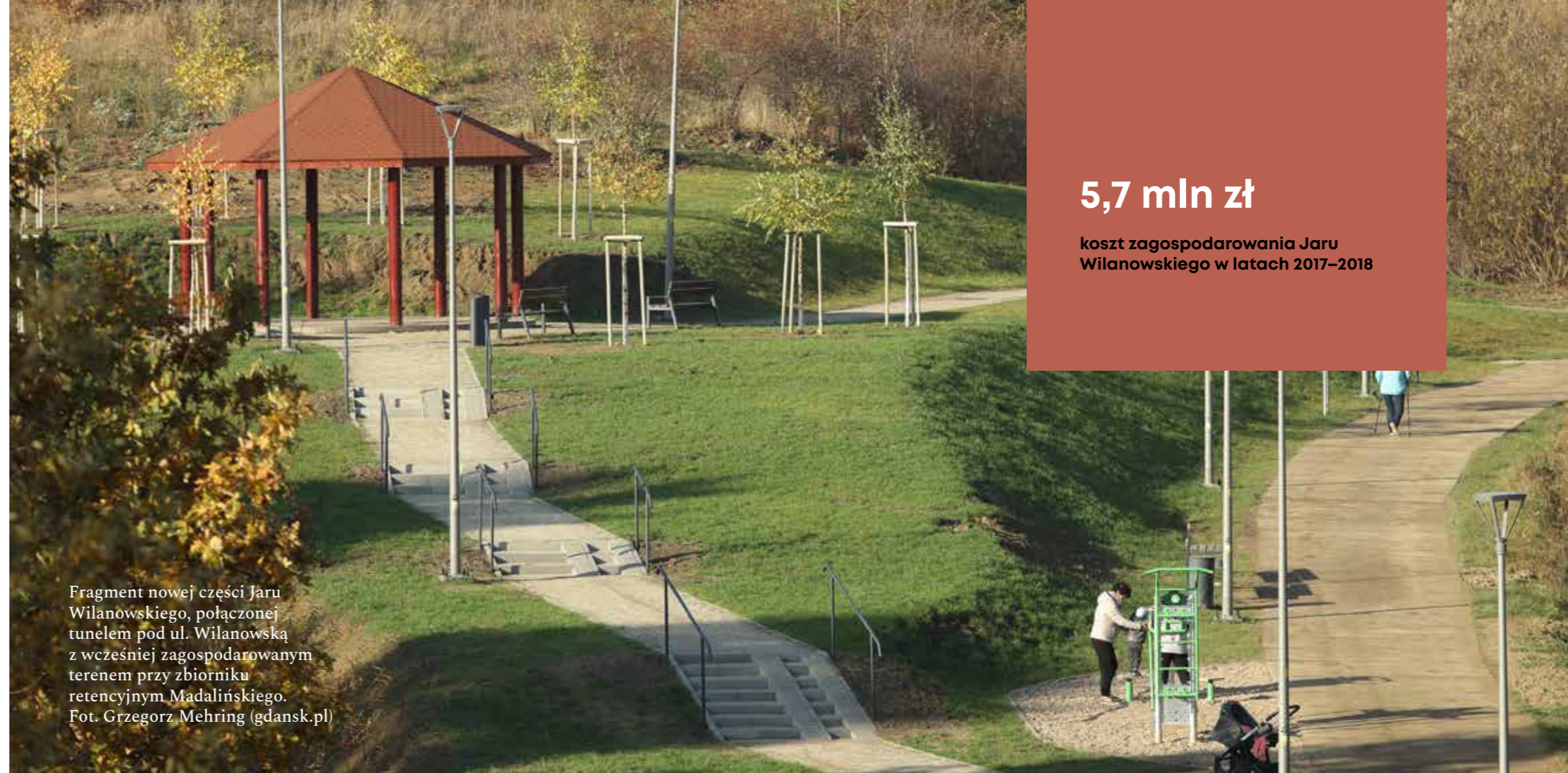
7,5 mln zł

koszt urządzenia Parku im. Ronalda Reagana w latach 2003–2014

W 2007 r. Park im. Reagana został wyróżniony nagrodą Towarzystwa Urbanistów Polskich i Związku Miast Polskich za „atrakcyjną, zróżnicowaną funkcjonalnie przestrzeń rekreacyjną o znaczeniu metropolitalnym”.

JAR WILANOWSKI

Zagospodarowanie Jaru Wilanowskiego było odpowiedzią na potrzeby mieszkańców szybko rozwijającego się południa Gdańska. Dzięki miejskim inwestycjom **teren dawnego nieużytku stał się popularnym miejscem spędzania wolnego czasu i rekreacji** głównie dla mieszkańców sąsiednich osiedli. W 2011 r. na terenie jaru wybudowano zbiornik retencyjny Madalińskiego, wykonano oświetlenie ścieżek spacerowych, zbudowano schody prowadzące do jaru, a w przestrzeni wokół zbiornika pojawiły się mała architektura oraz ozdobna roślinność. W kolejnych latach – częściowo z funduszy Budżetu Obywatelskiego – zbudowano boisko, place zabaw oraz siłownię „pod chmurką” i wybiegi dla psów. W 2017 r. rozpoczął się kolejny etap uatrakcyjniania parku. Główną inwestycją była budowa **tunełu pod ul. Wilanowską, który połączył – rozdzielone dotąd – dwie części jaru**. Ponadto pojawiły się m.in. nowe nasadzenia drzew i krzewów, ścieżki, dodatkowe oświetlenie i monitoring, kolejne place zabaw oraz plac sąsiedzki.

Fragment nowej części Jaru Wilanowskiego, połączonej tunelem pod ul. Wilanowską z wcześniej zagospodarowanym terenem przy zbiorniku retencyjnym Madalińskiego.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

5,7 mln zł

koszt zagospodarowania Jaru Wilanowskiego w latach 2017–2018

Park Oruński po rewaloryzacji.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

REWALORYZACJA PARKU ORUŃSKIEGO

Park Oruński, podobnie jak Oliwski, należy do najcenniejszych zachowanych dawnych gdańskich parków. Jego obszar obejmuje 19 hektarów położonych w malowniczej Dolinie Potoku Oruńskiego. Rewaloryzacja parku **realizowana była etapami w latach 2014–2017**. Urządzono zieleni i odnowiono alejki, zagospodarowano parkowe stawy, zbudowano kładki, altany, place zabaw i toaletę. Ważnym elementem parku stała się **scena goszcząca plenerowe koncerty i spektakle**.

W 2010 r. w parku uroczyste odsłonięto pomnik Tataru RP. Inicjatorem powstania pomnika było Narodowe Centrum Kultury Tatarów RP w Gdańsku im. Leona Mirzy Kryczyńskiego.

9,4 mln zł

koszt rewaloryzacji Parku Oruńskiego w latach 2014–2017

Miasto Gdańsk otrzymało za rewaloryzację Parku Oruńskiego Nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego dla Najlepszej Przestrzeni Publicznej Województwa Pomorskiego 2018.

POWIĘKSZENIE I REWALORYZACJA PARKU OLIWSKIEGO

Park Oliwski wraz z katedrą oliwską tworzą zespół architektoniczny o wyjątkowej wartości historycznej. Bez wątpienia jest to obecnie najświetniejszy park w Gdańsku, pozwalający wypocząć w otoczeniu bujnej roślinności, zabytkowych alei, stawów i historycznych budynków. Dbamy, by miejsce to mogło ciągle zachwycać swym dawnym urokiem. Ważną inwestycją było **powiększenie parku o ogród botaniczny w stylu japońskim**. Jego wystrój stanowi m.in. polana z altaną w stylu japońskim, łąka z wiśniami i innymi drzewami charakterystycznymi dla Japonii oraz stylizowana brama. Gruntownemu remontowi została również poddana popularna Grotta Szeptów oraz jej otoczenie. Wyjątkowym wyzwaniem jest trwająca przebudowa kompleksu budynków palmiarni. W projekcie udało się pogodzić historyczne walory budynków ze współczesnymi i rozwiązaniami pozwalającymi na dalszy rozwój wyjątkowej kolekcji roślin.

Zabytkowy Park Oliwski tradycyjnie zachwyca pięknem zieleni i kompozycji.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

W 2016 r. prezydent miasta Gdańska Paweł Adamowicz zainicjował projekt „Zostań mecenasem Parku Oliwskiego”. Miłośnicy tego miejsca mają szansę stać się również jego dobroczyńcami. Dzięki wpłacie na rzecz parku mogą mieć na jego terenie swą „własną”, oznaczoną tabliczką ławkę. Do końca 2019 r. wykupionych zostało 40 ławek.

ok. 25 mln zł

szacowany koszt przebudowy zespołu obiektów palmiarni w Parku Oliwskim (2017–2021)

ZIELENIEC ŚWIĘTOPEŁKA

Skwer znajduje się w gęsto zabudowanym, zabytkowym sercu Gdańska. Nowe zagospodarowanie zielenca zostało zapoczątkowane w 2016 r. Wyremontowano chodniki wokół skweru oraz wytyczono wewnętrzne ścieżki dla pieszych. Pojawiły się też nowe ławki i kosze na śmieci. Szczególnie korzystnie na wygląd i atmosferę tego miejsca wpłynęło też uporządkowanie i nasadzenia zieleni. **Koszt przeprowadzonych prac wyniósł 1,5 mln zł.** W dalszym etapie rewaloryzacji wykonano m.in. automatyczny system nawodnień oraz – oczekiwany przez mieszkańców i użytkowników parku – nowy plac zabaw pobudzający kreatywność.

PARK PRZY UL. CHIRONA

Pierwszy teren wypoczynkowy na terenie dzielnicy Osowa powstał w miejscu, które bardzo długo było niedostępnym nieużytkiem. W latach 2005–2010 założono tu park o powierzchni ok. 3 ha (z czego 1 ha stanowi zbiornik wodny z pomostem i wyspą łęgową). W ramach inwestycji powstały m.in. oświetlone alejki, plac zabaw, place rekreacyjne, siłownia na świeżym powietrzu, wybieg dla psów i nasadzenia zieleni. Pojawiły się także ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe i stoliki do gry w szachy. Przedsięwzięcie finansowane było głównie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska. **Łączny koszt zagospodarowania tego terenu to ponad 2,6 mln zł.**

Park przy ul. Chirona to teren wypoczynkowy w Osowej. Część parku zajmuje niewielki zbiornik wodny wraz z pomostem.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Miasto Gdańsk za stworzenie parku przy ul. Chirona otrzymało Nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego dla Najlepszej Przestrzeni Publicznej Województwa Pomorskiego 2012.

72%

mieszkańców pozytywnie ocenia dostępność miejsc spacerowo-wypoczynkowych w Gdańsku (2018 r.).

PODLEŚNA POLANA

Urządzenie i rozbudowa tego terenu rozpoczęły się w 2011 r. m.in. ze środków Rady Dzielnicy Wrzeszcz Górny. Podleśna Polana to idealne miejsce na wypoczynek, **doskonale wkomponowane w otoczenie i leśny charakter tej części Gdańska**. Są tam m.in. place zabaw (dla dzieci starszych i młodszych), linearium, mała architektura, boisko, siłownia, ścieżki spacerowe, strefa rekreacyjna oraz wiata piknikowa ze stołem i ławami. Jedną z atrakcji parku są urządzenia zabawowe dla dzieci wykonane z naturalnych surowców, np. szalasy z wikliny.

Tereny wokół zbiorników retencyjnych przekształcane są w atrakcyjną przestrzeń spacerowo-rekreacyjną. Nz. siłownia przy zbiorniku Srebrzysko (Wrzeszcz Górny).
Fot. Biuro Rozwoju Gdańska

REKREACYJNE ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW PRZY ZBIORNIKACH RETENCYJNYCH

Skutecznym sposobem na zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych jest zagospodarowanie przestrzeni wokół zbiorników retencyjnych. Okolice nowych i istniejących zbiorników **przekształcane są w atrakcyjne tereny spacerowo-rekreacyjne**. Powstają ścieżki spacerowe, place zabaw, siłownie oraz mała architektura. Takimi działaniami objęto tereny wokół zbiorników położonych w różnych częściach Gdańska. Są dużym udogodnieniem zwłaszcza dla mieszkańców południowych dzielnic, gdzie dostępność urządzonych parków miejskich

i skwerów jest niewystarczająca.

Tereny rekreacyjne powstały w latach 2013–2016 przy zbiornikach zlokalizowanych w zlewniach:

- **Potoku Oliwskiego** – zbiorniki: Orłowska II (Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia), Zbiornik nr 8 (Oliwa), Subisława (Przymorze Małe);
  - **Potoku Oruńskiego** – zbiorniki: Świętokrzyska I (Jasień), Świętokrzyska II (Ujeścisko-Łostowice), Wielkopolska (Ujeścisko-Łostowice), Augustowska (Chełm);
  - **Potoku Siedleckiego** – zbiorniki Łabędzia i Jabłoniowa (Ujeścisko-Łostowice);
  - **Potoku Strzyża** – zbiorniki: Kiełpinek (Matarnia/Jasień), Jasień (Jasień), Nowiec II (Brętowo), Srebrniki (Wrzeszcz Górny);
  - **Potoku Maćkowego** – zbiornik Kolorowa (Chełm)
- oraz wokół zbiornika Madalińskiego w Jarze Wilanowskim (Chełm).

OGRODY KIESZONKOWE

Na gęsto zabudowanym obszarze miasta często brakuje miejsca na tworzenie dużych parków lub terenów zielonych. Rozwiązaniem jest wykorzystanie choćby niewielkich dostępnych publicznie terenów i przekształcenie ich w tzw. ogrody kieszonkowe. Są to niewielkich rozmiarów tereny zieleni miejskiej. Ich dobroczynny wpływ polega m.in. na zmniejszeniu efektu miejskich wysp ciepła i korzystnym gospodarowaniu wodami. Przy tym stanowią znakomite miejsce do wypoczynku, spotkań

z przyjaciółmi i sąsiadami, ucieczki od miejskiego zgiełku. Rozwiązania te są nowością w przestrzeni naszego miasta. Pierwszy zieleniec tego typu powstał w 2017 r. przy ul. Grobla I (Śródmieście). Do końca 2019 r. powstały cztery kolejne ogrody: przy ul. Bogusławskiego (vis-à-vis Teatru Szekspirowskiego, Śródmieście), u zbiegu ulic Dmowskiego i ks. Zator-Przytockiego (Wrzeszcz Górny), u zbiegu ulic Matki Polki i Partyzantów (Wrzeszcz Górny) oraz u zbiegu ulic Wyzwolenia i Oliwskiej (Nowy Port). Z uwagi na rosnące zainteresowanie nowymi przestrzeniami planuje się kolejne realizacje ogrodów kieszonkowych.

OGRODY DESZCZOWE

Kolejną zieloną nowością w przestrzeni miejskiej są ogrody deszczowe. Są to tereny zielone, które przypominają zwykły ogród, ale składają się głównie z roślin, które gromadzą i oczyszczają wodę deszczową. Tego typu ogrody **zakładane są na terenach, na których występują lokalne podtopienia**. Rośliny zmniejszają ilość spływających wód opadowych (a co za tym idzie – ryzyko podtopień), filtrują je, obniżają temperaturę powietrza, poprawiają estetykę otoczenia i komfort życia mieszkańców. Jako obiekty małej retencji, są jednym ze sposobów adaptacji miasta do zmian klimatu. **Pierwszy,**

modelowy ogród deszczowy powstał w 2018 r. przy miejskim magazynie przeciwpowodziowym na Stogach. Gdańsk jest liderem wśród polskich miast w zakładaniu gruntowych ogrodów deszczowych. Do końca 2019 r. miejska spółka Gdańskie Wody założyła łącznie 9 ogrodów deszczowych w różnych dzielnicach Gdańska. Obiekty odciążają tradycyjną sieć kanalizacji deszczowej, zmniejszając ryzyko wystąpienia lokalnych podtopień. Ponadto Gdańsk ma jeden z największych w Polsce systemów małej retencji, odwadniający podwórka przy ul. Stryjewskiego, Wrzosa i Skiby na gdańskich Stogach. Przygotowany został także poradnik dla mieszkańców, którzy chcieliby we własnym zakresie zakładać ogrody deszczowe.

Ogrody deszczowe to atrakcyjne wizualnie obiekty małej retencji, które gromadzą wodę opadową i redukują ryzyko lokalnych podtopień. Powstają we współpracy miejskich jednostek, spółek i mieszkańców. Nz. zakładanie ogrodu deszczowego przy ul. Zakopińskiej z udziałem dzieci z pobliskiego Przedszkola nr 2. Fot. Gdańskie Wody Sp. z o.o.

Punkt widokowy przy Zbiorniku Wody Stary Sobieski na Górze Szubienicznej we Wrzeszczu. Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

SPOJRZENIE NA GDAŃSK

Projekt Spojrzenie na Gdańsk został zainaugurowany w październiku 2016 r. otwarciem osi widokowej w kierunku morza z terenu zabytkowego parku Dwór I przy ulicy Polanki. Główny cel projektu to przywracanie przestrzeni publicznej dawnych, zapomnianych miejsc, które umożliwiają **odkrywanie Gdańska i jego okolic z niecodziennej perspektywy**. Dzięki Spojrzeniu na Gdańsk odnajdywane są nowe miejsca widokowe, które są stopniowo porządkowane, wyposażane w elementy małej architektury, a następnie udostępniane mieszkańcom Gdańska oraz przybywającym gościom i turystom. Każdemu otwarciu nowego miejsca widokowego towarzyszy spektakl plenerowy z udziałem artystów. Do końca 2019 r. otwartych zostało 15 nowych miejsc widokowych na terenie Gdańska.

GDAŃSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY

Gdański Ogród Zoologiczny jest jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc w Gdańsku. Wizyta w zoo to doskonała forma spędzania wolnego czasu dla młodszych i starszych, mieszkańców i turystów. Ogród zamieszkuje ponad 1000 zwierząt, przedstawicieli blisko 200 gatunków, wśród nich zagrożonych wyginięciem.

W ostatnich latach poczyniono w gdańskim zoo wiele inwestycji, dzięki którym poprawiły się warunki przebywania zwierząt, zwiększyła się oferta ogrodu oraz wzrósł komfort obserwacji zwierząt.

Wśród inwestycji można wymienić m.in.:

- budowę wolnego wybiegu dla mandryli, dzięki czemu małpy te mogą przebywać na dużym, naturalnym terenie (2000 r., koszt 380 tys. zł),
- nową salę dydaktyczną z multimedialnym wyposażeniem, w której odbywają się m.in. zajęcia edukacyjne dla uczniów z gdańskich szkół (2000 r.),
- remont klatek dla kotów drapieżnych zapewniający zwierzętom korzystniejsze warunki do życia (2000 r., 130 tys. zł),
- nową ptaszarnię i gadziarnię, dzięki czemu poprawiły się warunki do całorocznej obserwacji m.in. papug i gadów (dwa pawilony – 2001 r. i 2003 r.),
- budowę wybiegu i pawilonu dla lwów wraz z pawilonem obserwacyjnym dla zwiedzających. Dzięki tej inwestycji można było przywrócić w gdańskim zoo hodowlę lwów (2014 r., koszt 4 mln zł),
- budowę pawilonu dla patasów (2016 r., koszt 851 tys. zł).

Aby zwiększyć dostępność ogrodu, wprowadzono możliwość zakupu biletu on-line lub w biletomacie. Posiadacze Karty mieszkańca mogą odwiedzić raz w roku ogród bezpłatnie. Dogodnym rozwiązaniem dla osób często odwiedzających gdańskie zoo jest Karta gdańskiego lwa, dzięki której można wejść na teren zoo wielokrotnie w ciągu roku.

Od 2014 r. w gdańskim zoo można oglądać lwy – zwierzęta, które występują w herbie miasta Gdańska. Przywrócenie hodowli lwów było możliwe dzięki budowie nowego pawilonu i wybiegu.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

487 tys. osób

odwiedziło Gdański Ogród
Zoologiczny w 2019 r.

WODA

Bałtyk, rzeki i kanały to nieodłączny element miejskiej przestrzeni Gdańska. Specyficzne położenie na styku morza i ujścia największej polskiej rzeki zawsze sprzyjało rozwojowi gospodarczemu. Stanowi także ogromny potencjał turystyczny i stwarza wiele możliwości rekreacji i wypoczynku mieszkańców. W ciągu ostatnich 30 lat poczyniliśmy wiele inwestycji, które pozwalają w pełni korzystać z bliskości morza, kanałów, rzek i zbiorników wodnych.

Kąpielisko w Brzeźnie.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

PLAŻE I KĄPIELISKA

Gdańskie plaże należą do najszerzych w Polsce i są niezwykle atrakcyjne dla mieszkańców miasta oraz turystów. Dają możliwość korzystania z różnych form wypoczynku: kąpiele wodnych i słonecznych, sportów wodnych oraz gier i zabaw na piasku. Od lat 90. XX wieku na gdańskich plażach zaszły duże zmiany. Przede wszystkim, dzięki inwestycjom w gospodarkę wodno-ściekową, znacznie poprawiła się czystość wód Zatoki Gdańskiej. Duży nacisk położyliśmy również na rozwijanie oferty rekreacyjnej i ułatwianie wypoczynku, dlatego powstały m.in.:

- **moło w Brzeźnie** o długości 162 m, jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc gdańskiego odcinka Wybrzeża. Łącznie z budową moła zagospodarowane zostało otoczenie kąpieliska w Brzeźnie – powstały drogi piesze i rowerowe, parking, oświetlenie, a przestrzeń wzbogaciła się o małą architekturę i zieleni. Strzeżone kąpielisko zostało wyposażone w budynek zaplecza technicznego (m.in. pomieszczenia dla ratowników, toaleta). Całość inwestycji zrealizowano w latach 1993–1997, jej koszt wyniósł 6,8 mln zł (w tym 6,1 mln zł pochodziło z budżetu miasta);

- **kąpielisko Stogi** – w latach 2004–2006 powstał budynek techniczny, w którym znajdują się nowoczesny punkt medyczny oraz centrum dowodzenia ratowniczego. Przy plaży zbudowano także toalety z prysznicami. Do kąpieliska prowadzi oświetlona i monitorowana droga plażowa, wybudowano również trasę rowerową wzdłuż ul. Nowotnej. Łączny koszt to 5,3 mln zł;
- **toalety przy plażach** – aby zapewnić pełen komfort korzystania z terenów nadmorskich przy wejściach na plaże budujemy kolejne całoroczne toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W 2018 r. powstały pierwsze 4 toalety przy wejściach nr 46, 48, 50 (Brzeźno) i 63 (Jelitkowo). W 2019 r. powstały dwie kolejne – przy wejściach nr 75 i 78 (Jelitkowo). Łączny koszt budowy toalet przy plażach w latach 2018-2019 wyniósł prawie 6 mln zł;
- **inne udogodnienia** dla wypoczywających na plażach, np. przebieralnie, szafki depozytowe, miejsca do zaparkowania roweru, opłukiwacze.

W 2019 r. Gdański Ośrodek Sportu przygotował osiem strzeżonych kąpielisk z pełną obsadą ratowniczą: Jelitkowo, Jelitkowo Klipper, Moło Brzeźno, Dom Zdrojowy Brzeźno, Stogi, Sobieszewo, Orle oraz Świbno.

Od kilku lat gdańskie plaże szczytują się certyfikatem Błękitnej Flagi. Pierwszy przyznano kąpielisku w Gdańsku-Stogach w 2010 r. W 2018 r. certyfikat ten otrzymało aż sześć naszych kąpielisk. Certyfikat Błękitnej Flagi jest przyznawany kąpieliskom i marinom działającym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, które spełniają najwyższe kryteria w zakresie:

- jakości wody,
- działań na rzecz edukacji ekologicznej,
- zarządzania środowiskowego,
- bezpieczeństwa oraz jakości prowadzonych usług.

Strzeżone kąpielisko na Stogach.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

PRYZYSTANIE JACHTOWE

Gdańsk dba o żeglarzy. Czujemy się do tego zobowiązani portowymi i morskimi tradycjami miasta. Jednym z najważniejszych obiektów stworzonych dla miłośników żeglarstwa jest **przystań jachtowa Marina Gdańsk** wzdłuż ulicy Szafarnia. Wybudowano ją w 1997 r. z okazji 1000-lecia naszego miasta. Po wielu latach Gdańsk dołączył do grona innych europejskich miast, w których przystanie jachtowe położone są w samym centrum. Wykonano również remont nabrzeża oraz modernizację ul. Szafarnia. Łączny koszt inwestycji wyniósł 5,8 mln zł. Marina Gdańsk od czasu powstania stała się atrakcją zarówno dla żeglarzy, jak też mieszkańców i turystów.

Kolejne obiekty niezbędne do rozwoju turystyki wodnej powstały w ramach **Programu Ożywienia Dróg Wodnych**, realizowanego od 2007 r. na Martwej Wiśle, Wiśle Śmiałej oraz Motławie. Jego celem jest m.in. stworzenie możliwości zwiedzania miasta drogą wodną oraz odpoczynku i rekreacji nad wodą. W 2012 r. oddano do użytku szlak obejmujący przystanie Żabi Kruk, Sienna Grobla II i Tamka oraz 10 przystanków tramwaju wodnego. Przy przystaniach znajdują się niezbędne do rozwoju turystyki obiekty: bosmanaty i hangary, nowe i zmodernizowane nabrzeża, pomosty cumownicze, pochylnie do wodowania jednostek pływających. Obiekty przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych.

37,7 mln zł

koszt Programu Ożywienia Dróg Wodnych

w tym **14,4 mln zł**
dofinansowania ze środków Unii Europejskiej

oraz **2,5 mln zł**
dotacji z budżetu państwa

Przystań jachtowa Marina Gdańsk położona w centrum Gdańska przy ul. Szafarnia.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

325 tys. osób
9,5 tys. rowerów

przewiezionych przez Gdańskie Tramwaje Wodne w latach 2012–2019

Tramwaj wodny w Gdańsku funkcjonuje od 2012 r. Szybko stał się jedną z atrakcji sezonu letniego.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

GDAŃSKI TRAMWAJ WODNY

Budowa sieci przystanków wodnych umożliwiła wprowadzenie w Gdańsku nowej atrakcji – tramwaju wodnego. Rejs tramwajem wodnym **daje możliwość poznania miasta od strony wody. Ta forma zwiedzania szybko stała się bardzo popularna wśród mieszkańców i turystów.** Inauguracja rejsów tramwajem wodnym miała miejsce w 2012 r. Tramwaje wodne obsługują dwie linie: F5 (Żabi Kruk-Westerplatte-Brzeźno) oraz F6 (Targ Rybny-Narodowe Centrum Żeglarstwa-Sobieszewo). Z tramwajów wodnych można korzystać w okresie letnim, od maja do września. **Oferta przewozowa jest systematycznie rozwijana i dostosowywana do oczekiwań pasażerów**, m.in. wydłużony został sezon żeglugowy, wprowadzono możliwość rezerwacji i zakupu biletu on-line oraz zakupu na pokładzie przekąsek i napojów. Z roku na rok rośnie liczba pasażerów – w 2018 r. tramwaje wodne przewiozły ponad 65 tys. osób.

MOST ZWODZONY W PRZEGALINIE

Budowa zwodzonego mostu przy śluzie w Przegalinie miała kluczowe znaczenie dla żeglowności Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70, wiodącej z Amsterdamu przez Gdańsk do Kłajpedy. Dzięki miejskiej inwestycji ze szlaku mogą obecnie korzystać znacznie większe jednostki. Most umożliwia przepływanie bez konieczności zwijania żagli. Otwierany jest na żądanie przepływających jednostek, których maszty mają wysokość ponad 8 m (niższe mieszczą się pod mostem). Czas mechanicznego otwierania przęsała to 2 minuty. Inwestycja powstała w latach 2011–2012.

11,6 mln zł

koszt budowy mostu zwodzonego
w Przegalinie

w tym **7 mln zł**
dofinansowania ze środków
Unii Europejskiej

ODBUDOWA NABRZEŻY MOTŁAWY I MARTWEJ WISŁY

Jesteśmy dumni z naszego dziedzictwa związanego z portem i morzem. Dlatego chcemy zapewnić mieszkańcom i gościom miasta wygodny dostęp do gdańskich nabrzeży. Szczególne znaczenie mają prestiżowe nabrzeża w Śródmieściu, tworzące tzw. wodny salon miasta. W 2014 r. do najbardziej reprezentacyjnego i najchętniej odwiedzanego gdańskiego nabrzeża – Długiego Pobrzeża – dołączyły zmodernizowane krańce północnego cypla Wyspy Spichrzów. **Na brzegach Motławy powstało około 600 m nowoczesnych, estetycznych nabrzeży i pomostów cumowniczych wraz z ciągami pieszymi i małą architekturą** umożliwiającymi spacer i odpoczynek.

Zmodernizowano również ponad 500 m nabrzeża przy ul. Wiosny Ludów (Śródmieście) oraz ponad 400 m nabrzeża Szyprów przy Martwej Wiśle (Przeróbka, wzdłuż fragmentu ul. Siennej).

27,9 mln zł

koszt odbudowy nabrzeży Motławy
i Martwej Wisły (2012–2014)

w tym **18,2 mln zł**
dofinansowania ze środków
Unii Europejskiej

Zmodernizowane nabrzeża północnego cypla Wyspy Spichrzów.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

FONTANNY

Fontanny uatrakcyjnijają przestrzeń miejską. Chętnie wypoczywamy w ich pobliżu szczególnie w ciepłe dni. W Gdańsku mamy wiele fontann historycznych, jak chociażby wizytówka naszego miasta – fontanna Neptuna, która przeszła gruntowną modernizację w latach 2011–2012. W ostatnich 30 latach pojawiło się kilka fontann o interesującej formie i symbolice.

- **Fontanna Bremeńska** jest darem od partnerskiego miasta Bremy – symbolem jedności i pojednania Niemiec i Polski (1999 r., Śródmieście, plac Kobzdeja).
- **Fontanna Grassowska** – wieńczy ją figurka tańczącej dziewczynki, jednej z bohaterek ksiązek gdańskiego noblisty. Obok fontanny znajduje się altanka z metalową ławeczką, na której siedzą odlane z metalu postacie małego chłopca (Oskar Matzerath, główny bohater „Blaszanego bębena”) oraz Güntera Grassa (2002 r., Dolny Wrzeszcz, plac Wybickiego).
- **Fontanna Grunwaldzka** – jej charakterystyczną cechą jest grupa pięciu ptaków odlanych z metalu, „brodzących” w niecce fontanny, wzdłuż której znajdują się kamienne siedziska. Fontanna jest oświetlana światłem sprzężonym ze strumieniami wody (2007 r., Wrzeszcz Górny, Park de Gaulle’a).
- **Fontanna Czterech Kwartałów** ma kształt kwadratu podzielonego na cztery części symbolizujące spotykające się w tym miejscu historyczne kwartały miasta: Kogi, Wysoki, Szeroki oraz Rybacki. W narożniku każdej kwarty leży odlany z brązu lew – symbol Gdańska (2009 r., Śródmieście, naprzeciw Kaplicy Królewskiej).
- **Fontanna Heweliusza** składa się z dwóch części. Pierwsza – wodospad – nawiązuje do kaskad wodnych tworzonych przez kanał Raduni. Druga, główna część fontanny składa się z dysz tworzących obrazy wodne, odwołujące się między innymi do osoby Jana Heweliusza. Fontanna działa według specjalnie przygotowanej choreografii światła i wody (2014 r., Śródmieście, plac Heweliusza w sąsiedztwie Wielkiego Młyna).
- **Fontanna przy placu Gustkowicza** – powstała w trakcie rewitalizacji Nowego Portu. Ma kształt kwadratu, w którym osadzonych jest osiem dysz o maksymalnej wysokości strumienia wody 1,5 m (2014 r., Nowy Port).
- **Fontanny na wybranych zbiornikach retencyjnych** uatrakcyjnijają przestrzeń wokół oraz służą jako system napowietrzający wodę. Usytuowane są na tafli zbiorników i tryskają wodą na wysokość kilku metrów.

Fontanna w Parku de Gaulle'a.
Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

Nowoczesna fontanna Heweliusza prezentuje kameralne widowiska wodno-świetlne.
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

Fontanna Czterech Kwartałów.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

13

SPRAWNE MIASTO

BUDŻET, URZĄD, WSPÓŁPRACA

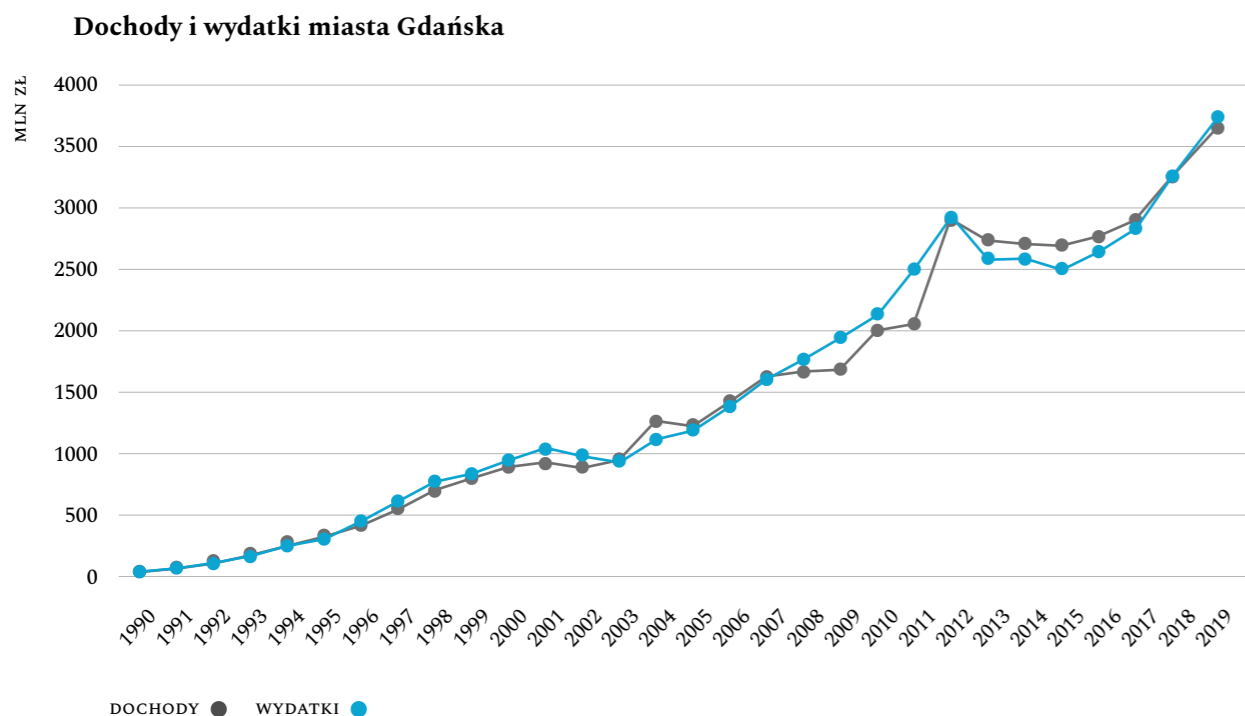
Ostatnie 30 lat w historii Gdańska to okres dynamicznego rozwoju. Cieszy nas, że pozytywne zmiany zauważają i doceniają mieszkańcy oraz nasi goście. Obiektywne statystyki pokazują, jak dużo udało się osiągnąć we wszystkich dziedzinach miejskiego życia. Gdańsk to nasze miejsce, jesteśmy z niego dumni i zależy nam na jego przyszłości. Dlatego ważnym elementem pracy nad rozwojem miasta jest tworzenie sprawnego systemu organizacji i administracji. Jego podstawami są: rozsądek i dobre zarządzanie stale rosnącym budżetem, przyjazny i otwarty na potrzeby mieszkańców Urząd Miejski oraz perspektywa rozwoju Gdańska jako centrum nowoczesnej europejskiej metropolii.

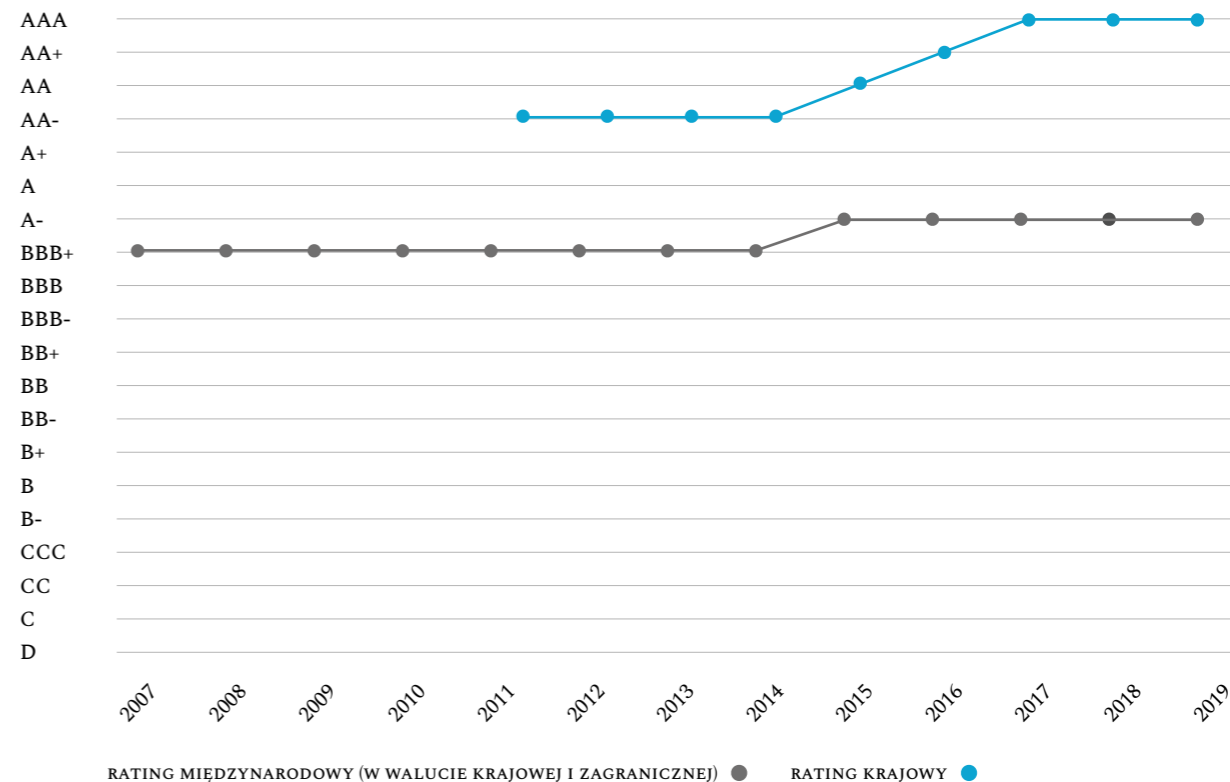
BUDŻET MIASTA

Gdańsk jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się miast w Polsce. Wraz ze zmianami społecznymi i gospodarczymi pojawiają się nowe wyzwania i potrzeby. Wszyscy chcemy żyć w mieście nowoczesnym i przyjaznym. Aby sprostać tym oczekiwaniom, niezbędne są stałe działania rozwojowe w postaci inwestycji, usług i projektów. Nie byłoby to możliwe bez zrównoważonej polityki budżetowej oraz wieloletniego, systematycznego wzrostu dochodów miasta Gdańska, które są ściśle związane z kondycją lokalnej gospodarki i zamożnością gdańszczyzn.

Kondycja finansowa Gdańska jest bardzo dobra. Świadczą o tym malejący od 2011 r. wskaźnik relacji długu do dochodu oraz **wysokie oceny ratingowe**. Od 2007 r. Gdańsk poddaje się ocenie ratingowej agencji Fitch, służącej określeniu wiarygodności kredytowej. Jest ona ważnym źródłem informacji dla współpracujących z miastem instytucji finansowych i inwestorów. Wysoka ocena ratingowa pozwala miastu pozyskiwać kapitał na lepszych warunkach. Rating określa się skalą kombinacji liter od „A” do „D” oraz cyfr lub znaków plus i minus, gdzie „A” jest oceną najwyższą, która oznacza wysoką zdolność kredytową, „D” – najniższą, która oznacza niewywiązywanie się ze zobowiązań finansowych. Elementem ratingu jest również prognoza określająca możliwość zmiany oceny w najbliższym czasie. W 2019 r. Gdańsk uzyskał „A-” w ocenie ratingu międzynarodowego w walucie zagranicznej i w walucie krajowej, co świadczy o wysokiej zdolności kredytowej miasta, oraz długookresowy rating krajowy na poziomie „AAA pol”. Ocena ratingowa dla Gdańska była najwyższą z możliwych, czyli taką samą jaką uzyskała Polska. Zdaniem agencji Fitch zadłużenie miasta jest stabilne.

Ocena ratingowa Gdańska

DOCHODY BUDŻETU MIASTA

Gdańsk jest miastem na prawach powiatu, dlatego zakres zadań publicznych związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców jest bardzo szeroki. Obejmuje on zadania przypisane do samorządu gminnego i powiatowego oraz zlecone z zakresu administracji rządowej. Do skutecznej realizacji rosnącej liczby zadań potrzebny jest coraz większy budżet miejski.

Skąd pochodzą miejskie fundusze przeznaczone na rozwój miasta?

- **Podatki i opłaty lokalne**, m.in. podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, opłata skarbową, opłata miejscowa. Wśród nich zdecydowanie największe znaczenie ma podatek od nieruchomości.
- **Udziały w podatkach państwowych** – podatki dochodowe płacone przez osoby fizyczne (PIT) i osoby prawne (CIT) trafiają do budżetu państwowego, ale część z nich wraca do samorządów. W przypadku podatku PIT budżet miejski w 2019 r. otrzymał

prawie połowę (48,33%) podatków zapłaconych przez mieszkańców Gdańska.

- **Subwencje z budżetu państwa** – każdego roku Gdańsk otrzymuje dwie części subwencji: równoważącą i oświatową. Zdecydowanie większa jest część oświatowa, która przeznaczana jest na funkcjonowanie szkół i przedszkoli.
- **Dochody z mienia komunalnego**, głównie ze sprzedaży domów, lokali mieszkalnych i użytkowych oraz gruntów, ale również m.in. z najmu i dzierżawy majątku miejskiego, użytkowania wieczystego nieruchomości czy dywidend od spółek gminnych.
- **Dochody generowane przez jednostki organizacyjne miasta**, w tym wpływy ze świadczonych usług, np. z tytułu sprzedaży biletów za przejazd środkami komunikacji miejskiej, biletów wstępu do miejskich instytucji (np. Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego), opłat za pobyt w miejskich instytucjach opiekuńczych (np. żłobki, domy pomocy społecznej).
- **Dotacje na zadania własne**, największe znaczenie mają tu środki z budżetu i mechanizmów finansowych Unii Europejskiej, które do 2019 r. zasiliły gdański budżet kwotą 3,3 mld zł, w tym 3,06 mld zł na projekty inwestycyjne.
- **Dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej**, w tym m.in. na świadczenie wychowawcze 500+, opiekę społeczną czy utrzymanie Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej.

Ważnymi źródłami dochodów miasta są podatki lokalne oraz udziały w podatkach państwowych. Łącznie dają ok. 47% wpływów do miejskiego budżetu.

Grupy dochodów budżetu miasta Gdańska w 2019 r.

Wyszczególnienie	MLN ZŁ	%
Udziały w podatkach	1 180,8	32,6%
Subwencje	541,2	14,9%
Dotacje na zadania zlecone	531,4	14,7%
Wpływy z podatków i opłat lokalnych	530,6	14,6%
Dotacje na zadania własne, w tym środki pozyskane z Unii Europejskiej	244,5	6,7%
Dochody realizowane przez jednostki budżetowe	224,2	6,2%
Dochody z mienia komunalnego	186,1	5,1%
Pozostałe dochody	184,3	5,1%
Ogółem	3 623	100,0%

Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

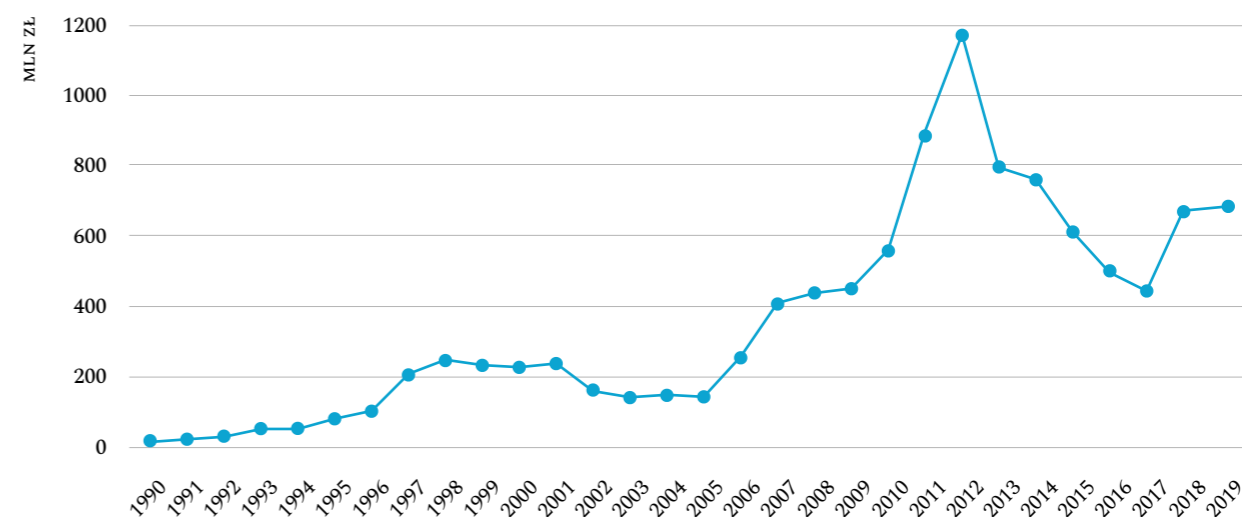
Część płaconego przez nas podatku dochodowego trafia do budżetu gminy, w której mieszkamy. Stąd jednym z pomysłów na zwiększenie dochodów do miejskiego budżetu jest loteria „PIT w Gdańsku. Się opłaca!”. Zachęca mieszkańców do składania deklaracji podatkowych PIT w gdańskich urzędach skarbowych i podania gdańskiego adresu zamieszkania. Dzięki temu rosną dochody miejskiego budżetu z tytułu udziału w podatku dochodowym, a dodatkowe pieniądze możemy przeznaczyć na miejskie inwestycje i projekty. Główną nagrodą w loterii jest samochód.

WYDATKI BUDŻETU MIASTA

Wydatki budżetowe dzielą się na bieżące i majątkowe. Wydatki bieżące to te, które związane są ze świadczeniem przez miasto różnych usług, np.

edukacyjnych, społecznych, przewozów komunikacją miejską, oraz związane z tym koszty administracyjne wynikające z funkcjonowania poszczególnych podmiotów. Wydatki majątkowe obejmują środki przeznaczone na inwestycje, np. budowę lub modernizację infrastruktury drogowej, oraz te związane z zakupem i objęciem akcji i wniesienia wkładów do spółek prawa handlowego.

Wydatki majątkowe

Najwięcej środków w ramach zadań własnych pochłaniają wydatki na **oświatę i opiekę wychowawczą**. W 2019 r. przekroczyły 1 mld zł i stanowiły blisko 1/3 miejskiego budżetu. Od 1990 r. koszty związane z funkcjonowaniem systemu oświaty systematycznie rosną. Wynika to przede wszystkim z przejmowania (w latach 90.) od administracji centralnej kolejnych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych, wzrostu wynagrodzeń nauczycieli oraz inwestycji miejskich (takich jak budowa nowych szkół

i przedszkoli czy modernizacje placówek w celu dostosowania do reformy systemu oświaty).

Z uwagi na ponoszone znacznie wyższe wydatki niż wynika to z kalkulacji Ministerstwa Edukacji Narodowej, miasto od początku prowadzenia placówek oświatowych część zadań finansuje z własnych środków. W 2019 r. subwencja oświatowa przekazywana z budżetu państwa pokryła jedynie 47% miejskich wydatków na oświatę, pozostała część pochodziła z innych źródeł dochodów miasta.

Drugą pozycję co do wielkości wydatków budżetowych zajmują **komunikacja zbiorowa i utrzymanie dróg**. W 2019 r. wydatki na ten cel przekroczyły 859 mln zł (23% wydatków ogółem). W latach 2005–2019 wydatki na utrzymanie transportu zbiorowego sukcesywnie wzrastały, co wynika m.in. z oddania do użytkowania nowych tras tramwajowych, rozwoju sieci tras autobusowych, zakupów nowych pojazdów. Rosną także koszty utrzymania dróg, m.in. remontów nawierzchni jezdni i chodników łącznie z elementami organizacji i zabezpieczenia ruchu drogowego.

Ważną dziedziną działalności gminy jest **pomoc społeczna**. Działania z zakresu pomocy społecznej w Gdańsku skierowane są do potrzebujących wsparcia osób i rodzin, w tym rodzin dysfunkcyjnych, osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, osób starszych i niepełnosprawnych. W tej kategorii mieści się również opieka nad dziećmi w wieku do lat trzech prowadzona przez Gdański Zespół Żłobków.

Znaczącą częścią miejskiego budżetu są wydatki związane z **zagospodarowaniem odpadów komunalnych**. W związku ze zmianą ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, od lipca 2013 r. obowiązek odebrania i właściwego zagospodarowania odpadów spoczywa na gminach. Stworzono zasady segregacji odpadów oraz system opłat za ich odbiór, transport i zagospodarowanie. Zadanie finansowane jest w całości z wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Równie ważne dla miasta i jego mieszkańców dziedziny działalności samorządu, chociaż

wymagające niższych nakładów finansowych niż opisane powyżej, to między innymi **organizowanie działalności kulturalnej oraz wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu**. Gdańsk realizuje to zadanie m.in. poprzez działalność miejskich instytucji kultury oraz współpracę z organizacjami pozarządowymi. Wydatki w zakresie kultury fizycznej i sportu, poza zarządzaniem miejskimi obiektami sportowymi, wiążą się z organizacją wielu imprez sportowo-rekreacyjnych i żeglarskich różnej rangi.

Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

Największa część miejskiego budżetu przeznaczana jest na edukację i opiekę wychowawczą – na ten cel trafia prawie 1/3 miejskich funduszy. Warto zauważyć, że subwencja oświatowa pokrywa tylko około połowy miejskich wydatków na edukację, pozostała część środków na bieżące funkcjonowanie systemu edukacji oraz inwestycje rozwojowe każdego roku pochodzi z innych źródeł dochodów miasta.

Kategorie wydatków budżetu miasta Gdańska w 2019 r.

Wyszczególnienie	MLN ZŁ	%
Edukacja i opieka wychowawcza oraz pomoc materialna	1 141,1	30,5%
Komunikacja zbiorowa i drogi	859,9	23,0%
Pomoc społeczna i integracja	691,3	18,5%
Ochrona środowiska i zieleń miejska	191,4	5,1%
Zarządzanie miastem i jego strukturami	174,5	4,7%
Sport, rekreacja, wypoczynek i turystyka w mieście	145,5	3,9%
Gospodarka komunalna	112,5	3,0%
Kultura	106,9	2,9%
Nieruchomości i gospodarka mieszkaniowa	80,4	2,1%
Finanse miasta	71,3	1,9%
Bezpieczeństwo	68,8	1,8%
Sprawy obywatelskie i usługi administracyjne	32,6	0,9%
Ład i polityka przestrzenna	25,1	0,7%
Zdrowie mieszkańców i przeciwdziałanie patologiom społecznym	23,2	0,6%
Rozwój społeczno-gospodarczy miasta	21,5	0,6%
Ogółem	3 745,9	100,0%

Od 2014 r. mieszkańcy mogą – za pomocą

Budżetu Obywatelskiego –

bezpośrednio decydować, na co zostanie przeznaczona część miejskich wydatków.

URZĄD PRZYJAZNY MIESZKAŃCOM

Każdego dnia z usług Urzędu Miejskiego korzysta ponad 4000 osób. Chcemy, aby wszystkie sprawy związane z codziennymi formalnościami były załatwiane szybko i sprawnie. Dlatego od wielu lat inwestujemy w nowoczesne rozwiązania poprawiające jakość obsługi i ułatwiające kontakt urzędników z mieszkańcami.

WIĘCEJ MIEJSC OBSŁUGI KLIENTA

Aby obsługa mieszkańców była sprawniejsza, a dostęp do urzędu łatwiejszy, w Gdańsku rozwinęta została sieć **zespołów obsługi mieszkańców**. Obecnie funkcjonują cztery takie placówki. W 2001 r. na parterze budynku głównego Urzędu Miejskiego wydzielona została sala obsługi mieszkańców. W tym samym roku otwarte zostały 2 dodatkowe punkty – przy ul. Partyzantów 74 (Wrzeszcz Górny) oraz ul. Miłskiego 1 (Chełm). Z myślą głównie o mieszkańcach południowych dzielnic Gdańska w 2012 r. utworzono także punkt obsługi przy ul. Wilanowskiej 2a (Chełm).

KRÓTSZY CZAS OCZEKIWANIA NA ZAŁATWIENIE SPRAWY

W ostatnich latach wprowadziliśmy liczne rozwiązania pozwalające mieszkańcom szybciej i sprawniej korzystać z usług Urzędu Miejskiego. Od 2001 r. funkcjonuje **system przywoławczy (numerkowy)**, który w 2014 r. został rozbudowany o moduł przywoływania głosowego. Dodatkowo daje możliwość sprawdzenia na stronie www.gdansk.pl liczby osób w kolejce i przewidywanego czasu oczekiwania w poszczególnych zespołach obsługi mieszkańców. Dzięki temu klient może wybrać miejsce, w którym czas oczekiwania jest najkrótszy. W 2019 r. za pomocą systemu numerkowego obsłużonych zostało prawie pół miliona osób.

Ważnym udogodnieniem było wprowadzenie **telefonicznej oraz internetowej rezerwacji wizyt**. Mieszkańcy mogą w ten sposób umówić się w wybranym terminie i miejscu, by załatwić swoje sprawy w jednej z ponad 40 kategorii. W 2018 r.

z rezerwacji wizyty skorzystał prawie co dziesiąty klient. Od 2013 r. świadczona jest usługa **powiadomienia klientów SMS-em lub e-mailem** o możliwości odbioru dowodu rejestracyjnego, karty pojazdu i prawa jazdy. Urząd posiada także **Elektroniczną Skrzynkę Podawczą (ESP)**, która prowadzona jest na elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej (e-PUAP). Ta forma kontaktu umożliwia załatwianie coraz większej liczby spraw bez wychodzenia z domu.

W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców od 2017 r. w punkcie przy ul. Partyzantów 74 wprowadzono **w dwie soboty każdego miesiąca dodatkową obsługę klientów** w zakresie rejestracji pojazdów. Dopelnieniem kompleksowej obsługi jest **możliwość regulowania należności bez prowizji gotówką lub bezgotówkowo**, w tym za pomocą kart w kasach banku we wszystkich zespołach obsługi mieszkańców. Od 2017 r. działa również system płatności on-line na stronie internetowej urzędu, a od 2018 r. umożliwiono dokonywanie opłat w zakresie rejestracji pojazdów i praw jazdy bezpośrednio na stanowiskach obsługi.

Zespół Obsługi Mieszkańców nr 4 przy ul. Wilanowskiej (Chełm).
Fot. Grzegorz Mehring (gdansk.pl)

94%

klientów pozytywnie ocenia
sprawność obsługi
w Urzędzie Miejskim (2019 r.)

RÓWNE SZANSE W DOSTĘPIE DO URZĘDU

Codzienną praktyką w gdańskim Urzędzie Miejskim jest wrażliwość na osoby z niepełnosprawnościami, starsze, kobiety w ciąży oraz osoby z małymi dziećmi. Dlatego w naszych punktach obsługi **likwidowane są bariery architektoniczne**, osoby głuche wspierane są przez pracowników porozumiewających się **w języku migowym**, a dla osób niedowidzących i niewidomych przygotowaliśmy **narzędzie wspierające w wypełnianiu formularzy urzędowych**, np. powiększające tekst lub zamieniające tekst pisany na mowę. Przy każdym punkcie obsługi zapewniono **miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami**, a przy budynku głównym urzędu dodatkowo miejsce parkingowe dla kierowców z małymi dziećmi. Aby zwiększyć komfort oczekiwania, Gdańsk jako jedno z pierwszych miast w Polsce przygotował w 3 budynkach urzędowych **pokoje dla rodzica z dzieckiem**. W związku z rosnącą liczbą cudzoziemców uruchomiony został na stronie internetowej miasta **automatyczny translator**, dzięki któremu opisy wszystkich spraw, które realizowane są w UMG, dostępne są w wielu językach.

SPRAWNY KONTAKT Z URZĘDNIKAMI

Cały czas rozwijamy możliwości kontaktu z mieszkańcami. Zależy nam, by wszyscy mieli łatwy dostęp do informacji o zasadach i formalnościach związanych z załatwianiem spraw w placówkach Urzędu Miejskiego. Równie ważne jest, by mieszkańcy mogli także zgłaszać interwencje dotyczące codziennego funkcjonowania miasta. W 2018 r. uruchomione zostało **Gdańskie Centrum Kontakt (GCK)**, które przekazuje informacje mieszkańcom, a także przebywającym tu czasowo turystom, przedsiębiorcom i studentom. **GCK funkcjonuje całą dobę przez siedem dni w tygodniu**, wykorzystując elektroniczne kanały komunikacji takie jak dedykowany formularz, czat, media społecznościowe, a klientom ceniącym kontakt tradycyjny oczywiście zapewniamy całodobową infolinię. Jednym z narzędzi GCK jest też mapa porządku – aplikacja służąca do utrzymania czystości i porządku w mieście dzięki zgłoszeniom mieszkańców. W szczytowych momentach GCK obsługuje niemal 1600 zgłoszeń i zapytań tygodniowo.

Od 2018 r. działa Gdańskie Centrum Kontakt – punkt kompleksowej informacji o funkcjonowaniu urzędu i miejskich jednostek organizacyjnych oraz przyjmowania zgłoszeń. Nz. stanowisko operatora systemu.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

ŁATWY DOSTĘP DO INFORMACJI I DANYCH O MIEŚCIE

Dla osób chcących załatwić sprawę urzędową dużym ułatwieniem jest dostępny na miejskiej stronie internetowej przejrzysty **opis wszystkich procedur** Urzędu Miejskiego w Gdańsku (m.in. jakie dokumenty są wymagane, jaka jest wysokość opłat, gdzie załatwić daną sprawę). Ponadto w ramach polityki otwartości Gdańsk udostępnia w formie elektronicznej **informacje o wydatkach miasta oraz**

o wnioskach o udostępnienie informacji publicznej. Duże **zbiory danych statystycznych** o mieście udostępniane są w serwisie „Gdańsk w liczbach” (www.gdansk.pl/gdanskwliczbach) oraz w corocznej publikacji „Informator o sytuacji społeczno-gospodarczej Gdańska”. Osoby zainteresowane budżetem miasta oraz kosztem inwestycji i usług miejskich mogą korzystać z serwisów „Gdański budżet” (www.gdansk.pl/budzet) oraz „Cennik miejski” (www.gdansk.pl/cennik). W ramach programu Otwarty Gdańsk publikowane są dane w otwartych i uporządkowanych formatach do wykorzystania przez mieszkańców, organizacje pozarządowe czy firmy (www.gdansk.pl/otwarte-dane).

WSPÓŁPRACA

Trójmiasto oraz przyległe gminy i powiaty tworzą ściśle powiązany organizm metropolitalny, którego sercem jest Gdańsk. Cały obszar łączy: sieć komunikacyjna, wspólne instytucje oraz uzupełniające się funkcje poszczególnych miast. Chcemy, żeby łączyło nas również jak najwięcej korzyści. Współpraca i koordynacja działań sąsiadujących ze sobą miast, gmin i powiatów to szansa na harmonijny rozwój i wykorzystanie potencjału całego obszaru. Wymierne korzyści przynosi to zwłaszcza w przypadku dużych i kosztownych wyzwań, takich jak rozwój systemu transportowego, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych czy gospodarki odpadami.

Na kierunki rozwoju Gdańska w znacznej mierze ma wpływ wielowymiarowa współpraca ponadnarodowa i na arenie krajowej. Dotyczy to zarówno współpracy z miastami i ośrodkami metropolitalnymi w kraju, współpracy bilateralnej z miastami partnerskimi i współpracującymi, jak i podejmowanych inicjatyw w obrębie basenu Morza Bałtyckiego, aktywnych działań w ramach członkostwa w międzynarodowych organizacjach, uczestnictwa w projektach europejskich oraz szeroko pojętej współpracy zagranicznej.

Szkoła Podstawowa w Kowalach to wspólna inwestycja trzech gmin: Gdańska, Kolbuda i Pruszcza Gdańskiego. Uczniowie rozpoczęli w niej naukę we wrześniu 2018 r.
Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

METROPOLIA

Oddolne inicjatywy i pomysły na koordynację lokalnych działań pojawiały się już w latach 90. XX wieku. Jednak pierwszym ważnym wydarzeniem na drodze tworzenia współpracy metropolitalnej było powołanie – z inicjatywy marszałka pomorskiego Jana Kozłowskiego oraz prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza – **Rady Metropolitalnej Zatoki**

Gdańskiej. Była to platforma dialogu marszałka, wójtów, burmistrzów i prezydentów. Jednym z efektów było powstanie w 2007 r. funkcjonującego do dziś Metropolitalnego Związku Komunikacyjnego Zatoki Gdańskiej, odpowiedzialnego za kształtowanie polityki komunikacyjnej w regionie. Inicjatywy te nie doprowadziły jednak do sformalizowania współpracy w skali metropolii. Nadal również brakowało przepisów prawnych regulujących współpracę w ramach obszarów metropolitalnych.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk-Gdynia-Sopot w 2019 r.:

1,5 mln mieszkańców

4. największy obszar metropolitalny Polski

57 samorządów członkowskich, w tym:

21 miast **8** powiatów **28** gmin

Dlatego kolejnym krokiem było oddolne utworzenie pierwszej sformalizowanej formy współpracy samorządów – stowarzyszenia **Gdański Obszar Metropolitalny (GOM)**. Spotkanie założycielskie stowarzyszenia odbyło się we wrześniu **2011 r.**, uczestniczyli w nim przedstawiciele 29 samorządów. Prezesem zarządu został prezydent Paweł Adamowicz, pomysłodawca utworzenia GOM. Do końca 2014 r. liczba samorządów-członków stowarzyszenia wzrosła do 49.

W **2015 r.** stowarzyszenie zmieniło nazwę na **Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS)**, a w jego skład weszła m.in. Gdynia, drugie największe miasto metropolii. OMGGS zaczęło również pełnić funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), nadzorując realizację projektów unijnych przeznaczonych dla obszarów miejskich. Dzięki temu pierwszy raz w historii stowarzyszenie stało się oficjalnym prawnym przedstawicielem całego obszaru metropolitalnego. Jednym z celów samorządów zrzeszonych w OMGGS jest utworzenie związku metropolitalnego na mocy ustawy.

Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot ma na celu rozwijanie współpracy na rzecz harmonijnego rozwoju całego obszaru metropolitalnego oraz jak najlepsze wykorzystanie potencjału miast i gmin członkowskich, z poszanowaniem ich odrębności i specyfiki.

Sukcesy współpracy metropolitalnej to m.in.:

- **zarządzanie funduszami europejskimi** o wartości 1,7 mld zł, co przekłada się na pakiet prawie 160 projektów o wartości 3,6 mld zł (Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko);
- **szkoła metropolitalna w Kowalach**, wybudowana wspólnie przez trzy gminy: Gdańsk, Kolbudy i Pruszcz Gdański;
- **wspólne zamówienia publiczne** na zakup m.in. energii, gazu, oleju opałowego, paliwa do samochodów służbowych, usług telefonii komórkowej, usług pocztowych, urn wyborczych – oszczędności sięgają już ponad 100 mln zł;
- **2 centra geriatry** - w Sopocie i Gdańsku;
- działania na rzecz budowy silnego **metropolitalnego rynku pracy** – m.in. coroczne Metropolitalne Targi Pracy, bezpłatne przejazdy komunikacją miejską dla osób poszukujących pracy;

- opracowanie **dokumentów strategicznych na poziomie metropolii** – Strategii OMGGS do roku 2030, Strategii Transportu i Mobilności, Planu Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego OMGGS;
- **Kongres Smart Metropolia** – największa coroczna konferencja na temat obszarów metropolitalnych w kraju, forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk;
- OMGGS, jako jedyna metropolia w Polsce, kieruje **Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES)**, to blisko 22 mln zł dotacji m.in. na tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych w przedsiębiorstwach społecznych, branżowe wsparcie dla spółdzielni socjalnych i organizacji pozarządowych, które prowadzą działalność gospodarczą, a zyski przeznaczają na cele społeczne i lokalne inicjatywy;
- **wspólna promocja Budżetów Obywatelskich w metropolii**;
- **Planer Kulturalny** – platforma informująca o wydarzeniach kulturalnych w całej metropolii.

Smart Metropolia to największy w Polsce coroczny kongres poświęcony obszarom metropolitalnym. W 2019 r. tematem przewodnim były zmiany klimatu oraz rola obszarów metropolitalnych w warunkach kryzysu klimatycznego. Fot. Dominik Paszliński (gdansk.pl)

AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA I KRAJOWA

Dostrzegając potrzebę integracji regionalnej, pogłębiania wiedzy oraz zdobywania partnerów do wspólnych inicjatyw, już na początku lat 90. XX wieku Gdańsk założył **Związek Miast Bałtyckich**, który realnie wpływa na rozwój gospodarczy makroregionu bałtyckiego. Do Związku należy 67 miast, a siedziba jego sekretariatu generalnego mieści się w Gdańsku.

Od lat 90. trwa międzynarodowa aktywność Gdańska związana z przynależnością do **Międzynarodowego Związku Nowej Hanzy**. Związek powstał w 1980 r. Obecnie zrzesza 195 miast europejskich z 16 krajów i kontynuuje tradycję

Starej Hanzy. Gdańsk miał zaszczyt być gospodarzem zjazdu Hanzy w 1997 r. podczas obchodów 1000-lecia miasta. Kolejny raz członków Związku Hanzy będziemy gościć w naszym mieście w 2024 r.

Wejście Polski do Unii Europejskiej otworzyło nowe kierunki współpracy, oparte nie tylko na zasadach umów partnerskich czy siostrzanych, ale także realizowane w ramach projektów europejskich, przynależności do organizacji czy sieci miast europejskich. Gdańsk włącza się aktywnie we flagowe wydarzenia na szczeblu europejskim, organizowane przez Europejski Komitet Regionów oraz Komisję Europejską. Znaczącą rolę Gdańska na szczeblu polityki europejskiej podkreśla fakt, iż **prezydent Paweł Adamowicz był członkiem Europejskiego Komitetu Regionów** od 2011 r. Działalność w Komitecie Regionów kontynuuje Aleksandra Dulcikiewicz.

O rosnącej roli Gdańska na arenie międzynarodowej świadczą liczne wyróżnienia, które miasto otrzymało w ciągu ostatnich lat. Do najbardziej prestiżowych z pewnością należy nagroda Księżnej Asturii w kategorii Concord (Zgoda), którą przyznano miastu w październiku 2019 r. Fot. Fundacja Księżnej Asturii

miasto jest także liderem propagowania idei partnerstwa wśród polskich miast – polsko-szwedzkiej inicjatywy nowego otwarcia Europy na Wschód.

Na arenie krajowej na podkreślenie zasługuje przede wszystkim działalność Gdańska w **Unii Metropolii Polskich**. Unia powstała w 1990 r. z inicjatywy prezydentów Gdańska, Krakowa, Poznania, Warszawy i Wrocławia. Obecnie zrzesza 12 głównych miast Polski i działa m.in. na rzecz rozwoju samorządności, tworzenia społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywania problemów dużych miast. Prezydent Paweł Adamowicz w latach 2007–2015 pełnił funkcję prezesa zarządu Unii Metropolii Polskich, a w 2019 r. został jej patronem.

Współpraca z innymi miastami w Polsce odbywa się również w ramach takich organizacji jak: Związek Miast Polskich, Związek Miast i Gmin Morskich, Związek Miast Nadwiślańskich, Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregion Bałtyk, Polska Unia Mobilności Aktywnej.

Miasta partnerskie i siostrzane:

Brema (Niemcy), Cleveland (USA), Kaliningrad (Federacja Rosyjska), Kalmar (Szwecja), Mariupol (Ukraina), Marsylia (Francja), Nicea (Francja), Nur-Sułtan (Kazachstan), Odessa (Ukraina), Rotterdam (Holandia), Sankt Petersburg (Federacja Rosyjska), Sefton (Wielka Brytania), Turku (Finlandia), Wilno (Litwa).

Miasta współpracujące:

Barcelona (Hiszpania), Gandawa (Belgia), Helsingør (Dania), Lipsk (Niemcy), Newcastle, Gateshead (Wielka Brytania), Nowopołock, Połock (Białoruś), Omsk (Federacja Rosyjska), Palermo (Włochy), Qingdao (Chiny), Rijeka (Chorwacja), Rouen (Francja), Szanghaj (Chiny).

Na początku 2020 r. obecna prezydent Gdańska została także jednym z Prezydentów Wykonawczych **The Council of European Municipalities and Regions** (CEMR, Rada Gmin i Regionów Europy), europejskiej organizacji, której celem jest reprezentowanie interesów samorządów europejskich, a także promowanie postaw obywatelskich.

Poprzez swoją aktywność w EUROCITIES, Gdańsk ma również zasadniczy wpływ na kształtowanie polityki Unii Europejskiej i wzmacnianie głosu miast europejskich w jej formowaniu. Gdańsk jest jednym ze 130 miast z 30 krajów europejskich, które działają w ramach struktur EUROCITIES.

Aktywność Gdańska na rzecz samorządności lokalnej na całym świecie podkreśla również rola miasta w pracach **Global Parliament of Mayors** (GPM, Globalny Parlament Burmistrzów). W 2019 r. Gdańsk otrzymał nagrodę Benjamina Barbera (pomyślnego i założyciela GPM). Została ona przyznana miastu oraz w uznaniu działań tragicznie zmarłego prezydenta Pawła Adamowicza między innymi na rzecz promowania globalnego zarządzania miastem.

Kolejnym przejawem działań Gdańska na rzecz wzmacniania samorządności lokalnej i demokracji jest **pomoc partnerom z byłego bloku wschodniego**. Część zadań realizowana jest w ramach istniejących umów partnerskich (np. współpraca z ukraińskim Mariupolem), część w ramach przynależności do organizacji takich jak np. ALDA (Europejskie Stowarzyszenie Ośrodków Demokracji Lokalnej). Bardzo ścisła jest także współpraca z International Republican Institut (Międzynarodowy Instytut Republikański) – amerykańskim partnerem, z którym od wielu lat realizowany jest program szkoleń, wizyt studyjnych czy konferencji promujących lokalną samorządność w krajach byłego bloku wschodniego. Zaangażowanie Gdańska w pomoc na rzecz rozwoju demokracji i samorządności na wschodzie widoczne jest również w przynależności do europejskiego programu **Partnerstwo Wschodnie**. Gdańsk sprawuje zaszczytną funkcję reprezentowania krajów Partnerstwa Wschodniego w Komitecie Regionów UE i Konferencji Władz Samorządowych Partnerstwa Wschodniego (CORLEAP). Nasze

Wzrost znaczenia naszego miasta jako prężnej metropolii widoczny jest również poprzez listę gości zagranicznych, którzy coraz częściej uznają Gdańsk za ważny etap swoich podróży zagranicznych. Nz. wizyta Księcia i Księżnej Cambridge (18 lipca 2017). Fot. Jerzy Pinkas (gdansk.pl)

14

**WŁADZE
MIASTA**

PREZYDENCI MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020:

Jacek Starościak
1990–1991

Franciszek Jamroż
1991–1994

Tomasz Posadzki
1994–1998

Paweł Adamowicz
1998–2019

Aleksandra Dulkiwicz
od 2019

WICEPREZYDENCI, ZASTĘPCY PREZYDENTA, CZŁONKOWIE ZARZĄDU, SKARBNICZY I SEKRETARZE MIASTA W LATACH 1990–2020:

KADENCJA 1990–1994

1990–1991

Andrzej Gliniecki – wiceprezydent miasta

Tomasz Posadzki – wiceprezydent miasta

Dariusz Śmiałkowski – wiceprezydent miasta

Ryszard Gruda – wiceprezydent miasta

Tadeusz Mękal – członek zarządu

Marek Piskorski – członek zarządu

Jerzy Szerszeński – członek zarządu

Tomasz Weinberger – sekretarz miasta

Petris Gailitis – skarbnik miasta

1991–1994

Ryszard Gruda – wiceprezydent miasta
(1991–1993)

Włodzimierz Korab-Karpowicz –
wiceprezydent miasta (1991–1992)

Marian Szajna – wiceprezydent miasta
(1991–1993)

Dariusz Śmiałkowski – wiceprezydent miasta
(1992–1994)

Arkadiusz Skłucki – wiceprezydent miasta
(1992–1994)

Andrzej Skrzypek – wiceprezydent miasta (1994)

Jerzy Szerszeński – członek zarządu

Maria Małkowska – członek zarządu

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Danuta Dwornik – skarbnik miasta

KADENCJA 1994–1998

Michał Bidas – wiceprezydent miasta
ds. polityki społecznej (1994–1997)

Tomasz Sowiński – wiceprezydent miasta
ds. polityki społecznej (1997–1998)

Adam Landowski – wiceprezydent miasta
ds. polityki społecznej (1998)

Ryszard Gruda – wiceprezydent miasta
ds. gospodarki przestrzennej

Longin Mażewski – wiceprezydent miasta
ds. polityki finansowej

Henryk Woźniak – wiceprezydent miasta
ds. polityki gospodarczej (1994–1997)

Sylwester Pruś – wiceprezydent miasta
ds. polityki gospodarczej (1997–1998)

Wacław Szulc – członek zarządu ds. ochrony
środowiska i lokali mieszkalnych (1994–1996)

Ewa Sienkiewicz – członek zarządu
ds. gospodarki mieszkaniowej (1996–1998)

Marek Kostecki – członek zarządu
ds. gospodarki komunalnej

Andrzej Jankowski – sekretarz miasta

Henryk Halmann – skarbnik miasta

KADENCJA 1998–2002

Wacław Baliński – wiceprezydent miasta
ds. gospodarki komunalnej (1998–2001)

Zbigniew Czepułkowski – wiceprezydent miasta
ds. polityki gospodarczej (1998–2000)

Jan Stoppa – wiceprezydent miasta
ds. polityki gospodarczej (2001–2002)

Jerzy Gwizdała – wiceprezydent miasta
ds. polityki finansowej (1998–2001)

Ryszard Gruda – wiceprezydent miasta
ds. polityki przestrzennej

Adam Landowski – wiceprezydent miasta
ds. polityki społecznej

Ewa Sienkiewicz – wiceprezydent miasta
ds. polityki mieszkaniowej

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Włodzimierz Pietrzak – skarbnik miasta

KADENCJA 2002–2006

Wiesław Bielawski – zastępca prezydenta
ds. polityki przestrzennej

Szczepan Lewna – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej

Waldemar Nocny – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej (2002–2005)

Katarzyna Hall – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej (2006)

Anna Fotyga – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2002–2004)

Marcin Szpak – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2004–2006)

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Włodzimierz Pietrzak – skarbnik miasta

KADENCJA 2006–2010

Wiesław Bielawski – zastępca prezydenta
ds. polityki przestrzennej

Szczepan Lewna – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej (2006–2007)

Maciej Lisicki – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej (2007–2010)

Marcin Szpak – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2006–2009)

Andrzej Bojanowski – skarbnik miasta
(2007–2009), zastępca prezydenta ds. polityki
gospodarczej (2009–2010)

Katarzyna Hall – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej (2006–2007)

Ewa Kamińska – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej (2007–2010)

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Włodzimierz Pietrzak – skarbnik miasta
(2006–2007)

Teresa Blacharska – skarbnik miasta (2009–2010)

KADENCJA 2010–2014

Wiesław Bielawski – zastępca prezydenta
ds. polityki przestrzennej

Maciej Lisicki – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej

Andrzej Bojanowski – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej

Ewa Kamińska – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Blacharska Teresa – skarbnik miasta

KADENCJA 2014–2018

Wiesław Bielawski – zastępca prezydenta
ds. polityki przestrzennej

Maciej Lisicki – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej (2014)

Piotr Grzelak – zastępca prezydenta
ds. polityki komunalnej (2015–2018)

Andrzej Bojanowski – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2014–2017)

Aleksandra Dulkiwicz – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2017–2018)

Piotr Kowalczuk – zastępca prezydenta
ds. polityki społecznej

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Teresa Blacharska – skarbnik miasta

Emilia Kosińska – zastępca skarbnika miasta
(2017–2018)

KADENCJA 2018–2023 (do końca kwietnia 2020)

Aleksandra Dulkiwicz – zastępca prezydenta
ds. polityki gospodarczej (2018–2019)

Alan Aleksandrowicz – zastępca prezydenta
ds. inwestycji (od 2019)

Wiesław Bielawski – zastępca prezydenta
ds. polityki przestrzennej (2018–2019)

Piotr Borawski – zastępca prezydenta
ds. przedsiębiorczości
i ochrony klimatu (od 2019)

Piotr Grzelak – zastępca prezydenta
ds. zrównoważonego rozwoju

Piotr Kowalczuk – zastępca prezydenta
ds. edukacji i usług społecznych

Danuta Janczarek – sekretarz miasta

Teresa Blacharska – skarbnik miasta (2018–2020)

Izabela Kuś – skarbnik miasta (od 2020)

Emilia Kosińska – zastępca skarbnika miasta

PRZEWODNICZĄCY RADY MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020:

Franciszek Jamroz
1990

Andrzej Januszajtis
1990–1994

Paweł Adamowicz
1994–1998

Elżbieta Grabarek-Bartoszewicz
1998–2001

Bogdan Oleszek
2001–2018

Agnieszka Owczarczak
od 2018

WICEPRZEWODNICZĄCY RADY MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020:

KADENCJA 1990–1994

Andrzej Bądkowski
Tomasz Bedyński
Stefan Jaśkiewicz
Tadeusz Mękal (1993–1994)
Małgorzata Niewczas (1993–1994)
Krzysztof Włodarczyk
Andrzej Zagozdon (1991–1994)

KADENCJA 1994–1998

Wacław Baliński
Tadeusz Gleinert
Sławomir Niecko (1997–1998)
Tomasz Sowiński (1994–1997)

KADENCJA 1998–2002

Stefan Grabski (1998–2001)
Marek Kostecki (2001–2002)
Maciej Lisicki
Wacław Szulc (1998–2001)

KADENCJA 2002–2006

Jarosław Gorecki
Ryszard Nikiel (2002–2005)
Tomasz Sowiński (2005–2006)
Eugeniusz Węgrzyn (2002–2003)
Aleksander Żubrys (2003–2006)

KADENCJA 2006–2010

Agnieszka Owczarczak (2009–2010)
Mariusz Pankowski
Agnieszka Pomaska (2006–2009)
Sylwester Prus

KADENCJA 2010–2014

Jarosław Gorecki
Agnieszka Owczarczak
Jacek Teodorczyk

KADENCJA 2014–2018

Wojciech Błaszowski
Piotr Czauderna
Agnieszka Owczarczak

KADENCJA 2018–2023 (do końca kwietnia 2020)

Beata Dunajewska (2018–2019)
Piotr Gierszewski
Mateusz Skarbek
Teresa Wasilewska (od 2019)

RADNI MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020

KADENCJA 1990–1994

Paweł Adamowicz
Ryszard Bartel
Andrzej Bądkowski
Tomasz Bedyński
Marek Berndt
Włodzimierz Byczkowski
Jan Grzegorz Długosz
Jerzy Fryzowski
Tadeusz Gleinert
Mieczysław Gnich
Bogusław Gołąb
Zofia Gosz
Maciej Gromadzki
Grzegorz Grzelak
Roman Grzenia
Eugeniusz Grzymała
Zdzisław Halcewicz-Pleskaczewski
Irena Jabłońska-Kaszewska
Franciszek Jamroż
Andrzej Januszajtis
Stefan Jaśkiewicz
Michał Kaczorowski
Marek Maria Kalicki
Janusz Kawka
Krzysztof Kosik
Jerzy Krzyżanowski
Antoni Kunikowski
Maria Lackorzyńska
Andrzej Malinowski
Maria Małkowska
Józef Masternak
Tadeusz Mękal

Bernard Mikołowski
Małgorzata Niewczas
Waldemar Nocny
Juliusz Ogórkowski
Zbigniew Okoński
Ryszard Olszewski
Ryszard Piasecki
Marek Piskorski
Piotr Poniewierski
Henryk Rowiński
Zofia Ruszkowska
Zbigniew Sadowski
Henryk Samplawski
Krystyna Sarnowska-Jackowska
Andrzej Skrzypek
Andrzej Słomiński
Przemysław Smolarek
Anna Sosińska-Parchowska
Jacek Starościak
Grzegorz Sulikowski
Jerzy Szerszeński
Leszek Szumichora
Andrzej Szydłowski
Bogdan Szymczuk
Dariusz Śmiałkowski
Jerzy Toruński
Krzysztof Włodarczyk
Tadeusz Wyganowski
Lucyna Zabiełło
Andrzej Zagozdón
Andrzej Zbierski

KADENCJA 1994–1998

Paweł Adamowicz
Jerzy Adamski
Wacław Baliński
Krzysztof Berenthal
Michał Bidas
Tadeusz Brodzik
Leon Brzozowski
Małgorzata Chmiel-Woźnicka
Janusz Chojnowski
Tomasz Czerwiński
Jerzy Fryzowski
Janusz Gielecki
Tadeusz Gleinert
Kazimierz Gorczyński
Zofia Gosz
Michał Górski
Ryszard Gruda
Grzegorz Grzelak
Henryk Halmann
Andrzej Jankowski
Tadeusz Jędrzejczyk
Kazimierz Kiżewski
Marek Kostecki
Zdzisław Kościelak
Tadeusz Kowalewski
Jerzy Krajka
Marek Kraszewski
Jan Kryger
Jerzy Krzyżanowski
Adam Landowski
Władysław Łęczkowski

Włodzimierz Machczyński
Maria Małkowska
Ginter Manuszewski
Barbara Meyer
Tadeusz Mękal
Andrzej Michałowski
Sławomir Niecko
Wiesława Pawłowicz
Halina Piórecka
Zenon Plech
Romuald Plewa
Tomasz Posadzki
Sylwester Prus
Danuta Putrycz
Henryk Rowiński
Wiktor Salamądry
Krystyna Sarnowska-Jackowska
Ewa Sienkiewicz
Leszek Słomiński
Tomasz Sowiński
Grzegorz Sulikowski
Stanisław Szczepanik
Wacław Szulc
Joachim Szyk
Andrzej Szydłowski
Dariusz Śmiałkowski
Marek Świeczkowski
Józef Tarnowski
Wojciech Turek
Eugeniusz Węgrzyn
Aleksander Żubrys

RADNI MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020

KADENCJA 1998–2002

Paweł Adamowicz
Jerzy Adamski
Wacław Baliński
Liliana Barańska
Jacek Karol Bendykowski
Ryszard Biały
Robert Bogdanowicz
Krzysztof Brzeziński
Leon Brzozowski
Marek Bumblis
Małgorzata Chmiel
Kazimierz Dobrzyński
Jarosław Dziubek
Jerzy Fryzowski
Piotr Gierszewski
Tadeusz Gleinert
Eugeniusz Głogowski
Jarosław Gorecki
Elżbieta Grabarek-Bartoszewicz
Stefan Grabski
Ryszard Gruda
Henryk Halmann
Marek Jacek Hoła
Grażyna Husarz
Waldemar Jaroszewicz
Andrzej Jaworski
Wiesław Kamiński
Marek Kostecki
Tadeusz Kowalewski
Adam Landowski

Maciej Lisicki
Władysław Łęczkowski
Maria Małkowska
Barbara Meyer
Tadeusz Mękal
Włodzimierz Mormol
Bogusław Niemkiewicz
Ryszard Nikiel
Czesław Nowak
Bogdan Oleszek
Andrzej Leon Orzechowski
Mariusz Pankowski
Alina Pienkowska
Marek Polaszewski
Tomasz Posadzki
Danuta Putrycz
Dorota Beata Raczyńska
Stanisław Rajkowski
Arkadiusz Rybicki
Ewa Sienkiewicz
Leszek Słomiński
Wacław Szulc
Joachim Szyc
Jacek Śmiech
Ryszard Śniezko
Monika Tomaszewska
Wojciech Turek
Eugeniusz Węgrzyn
Piotr Woźniak
Ryszard Zagłoba
Aleksander Żubrys

KADENCJA 2002–2006

Jerzy Adamski
Marek Bumblis
Włodzimierz Byczkowski
Małgorzata Chmiel
Piotr Dzik
Anna Fotyga
Piotr Gierszewski
Tadeusz Gleinert
Marek Glinka
Eugeniusz Głogowski
Jarosław Gorecki
Zofia Gosz
Elżbieta Grabarek-Bartoszewicz
Wiesław Kamiński
Janusz Kasprowicz
Ryszard Klimczyk
Kazimierz Koralewski
Sławomir Kosakowski
Maciej Lisicki
Władysław Łęczkowski
Maria Małkowska
Barbara Meyer
Tadeusz Mękal
Ryszard Nikiel
Czesław Nowak
Bogdan Oleszek
Ryszard Olszewski
Marek Polaszewski
Agnieszka Pomaska
Danuta Putrycz
Arkadiusz Rybicki
Grzegorz Sielatycki
Tomasz Sowiński
Grzegorz Strzelczyk
Monika Tomaszewska
Eugeniusz Węgrzyn
Joanna Włodarska
Mirosław Zdanowicz
Aleksander Żubrys

KADENCJA 2006–2010

Wojciech Błaszowski
Jerzy Borowczak
Marek Bumblis
Małgorzata Chmiel
Irena Dymarska
Piotr Dzik
Piotr Gierszewski
Jarosław Gorecki
Stefan Grabski
Paweł Jaworski
Ryszard Jędrzejczak
Krzystian Kaczmarek
Wiesław Kamiński
Lech Kaźmierczyk
Kazimierz Koralewski
Zdzisław Kościelak
Maciej Krupa
Maria Krzaklewska
Maciej Lisicki
Maria Małkowska
Patrycja Mlejnek-Gałęza
Bogdan Oleszek
Agnieszka Owczarczak
Mariusz Pankowski
Anna Połetek
Agnieszka Pomaska
Sylwester Pruś
Piotr Skiba
Marcin Skwierawski
Dariusz Słodkowski
Stanisław Sikora
Jacek Teodorczyk
Krzysztof Wiecki
Sylwester Wysocki
Mirosław Zdanowicz
Arkadiusz Żukowski

RADNI MIASTA GDAŃSKA W LATACH 1990–2020

KADENCJA 2010–2014

Jolanta Banach
Wojciech Błaszczkowski
Piotr Borawski
Marek Bumblis
Małgorzata Chmiel
Paweł Czerniewski
Aleksandra Dulcikiewicz
Beata Dunajewska-Daszczynska
Piotr Dzik
Jaromir Falandysz
Żaneta Geryk
Piotr Gierszewski
Jarosław Gorecki
Piotr Grzelak
Wiesław Kamiński
Lech Kaźmierczyk
Kazimierz Koralewski
Maciej Krupa
Halina Leman
Maria Małkowska
Patrycja Mlejnek-Gałęza
Szymon Moś
Adam Nieroda
Bogdan Oleszek
Agnieszka Owczarczak
Przemysław Ryś
Piotr Skiba
Marcin Skwierawski
Dariusz Słodkowski
Grzegorz Strzelczyk
Jacek Teodorczyk
Krzysztof Wiecki
Beata Wierzba
Mirosław Zdanowicz

KADENCJA 2014–2018

Mariusz Andrzejczak
Wojciech Błaszczkowski
Piotr Borawski
Marek Bumblis
Małgorzata Chmiel
Piotr Czauderna
Dorota Dudek
Aleksandra Dulcikiewicz
Beata Dunajewska
Piotr Dzik
Jaromir Falandysz
Żaneta Geryk
Piotr Gierszewski
Jarosław Gorecki
Piotr Grzelak
Łukasz Hamadyk
Beata Jankowiak
Lech Kaźmierczyk
Anna Maria Kołakowska
Kazimierz Koralewski
Andrzej Kowalczyk
Emilia Łodzińska
Jerzy Milewski
Adam Nieroda
Magdalena Olek
Bogdan Oleszek
Agnieszka Owczarczak
Przemysław Ryś
Mateusz Skarbek
Grzegorz Strzelczyk
Wojciech Stybor
Jacek Teodorczyk
Piotr Walentynowicz
Teresa Wasilewska
Beata Wierzba
Anna Wirska
Mirosław Zdanowicz

KADENCJA 2018–2023 (do końca kwietnia 2020)

Łukasz Bejm
Kamila Błaszczuk
Wojciech Błaszczkowski
Piotr Borawski
Joanna Cabaj
Katarzyna Czerniewska
Beata Dunajewska
Piotr Dzik
Piotr Gierszewski
Anna Gołędzinowska
Michał Hajduk
Henryk Hałas
Barbara Imianowska
Beata Jankowiak
Waldemar Jaroszewicz
Jan Kanthak
Krystian Kłos
Kazimierz Koralewski
Andrzej Kowalczyk
Dawid Krupej
Emilia Łodzińska
Przemysław Majewski
Przemysław Malak
Bogdan Oleszek
Agnieszka Owczarczak
Jan Perucki
Romuald Plewa
Kacper Płażyński
Karol Rabenda
Przemysław Ryś
Mateusz Skarbek
Andrzej Skiba
Cezary Śpiewak-Dowbór
Andrzej Stelmasiewicz
Elżbieta Strzelczyk
Lech Wałęsa
Teresa Wasilewska
Karol Ważny

Wydawca:

Urząd Miejski w Gdańsku,
Biuro Prezydenta
ul. Nowe Ogrody 8/12,
80-803 Gdańsk
gdansk.pl

Gdańsk 2020 r.

Copyright

Urząd Miejski w Gdańsku

Redakcja:

Waldemar Ślefarski

Koordinacja prac:

Wydział Polityki Gospodarczej, Urząd Miejski w Gdańsku

Serdecznie dziękujemy za współpracę pracownikom Urzędu Miejskiego w Gdańsku oraz jednostek i spółek miejskich, którzy mieli udział w powstaniu publikacji.

Specjalne podziękowania składamy uczestnikom sesji zdjęciowej – mieszkańcom, którzy zechcieli opowiedzieć o tym, jak miejskie projekty i inwestycje wpływają na ich codzienne życie.

Źródła danych:

Dane liczbowe pochodzą z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Gdańsku, jednostek i spółek miejskich oraz innych podmiotów wymienionych w publikacji.

Korekta:

Ludmiła Kucharska

Projekt graficzny i skład:

TOFU Studio
tofu.pl

